



LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ NA RZECZ
ROZWOJU GMIN PÓŁNOCNEGO OBSZARU
WIELKICH JEZIOR MAZURSKICH (LGD9)

NA LATA 2009-2015

Węgorzewo, 2009

Zespół konsultantów zewnętrznych:

Zbigniew Brodziński
Aneta Joanna Janikowska
Alicja Rogowska
Jolanta Sobiech
Monika Borawska
Joanna Balcerzak-Kalata

Instytucja współpracująca:

Centrum Rozwoju Obszarów Wiejskich UWM w Olsztynie

Zespół osób uczestniczących w opracowaniu LSR:

Barbara Dawcewicz
Ryszard Należyty
Małgorzata Jagna Cwalina
Monika Łępicka – Gij
Selwina Nowakowska
Dorota Tryk
Stawomir Zieliński
Barbara Kowalska
Zenon Iłasz
Wacław Jan Strażewicz
Halina Irena Faj
Franciszek Andruszkiewicz
Władysław Gładkowski
Józef Karpiński
Józef Markiewicz
Tomasz Pieluchowski
Krzysztof Piwowarczyk
Andrzej Sieroński
Marzenna Supranowicz
Stanisław Wąsiakowski
Mariusz Fatyga
Dominika Michalczewska

Spis treści

1. Charakterystyka Lokalnej Grupy Działania – Związku Stowarzyszeń LGD9 jako jednostki odpowiedzialnej za realizację LSR	5
1.1. Nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do KRS i numer w rejestrze	5
1.2. Opis procesu budowania partnerstwa	6
1.3. Charakterystyka członków Związku Stowarzyszeń LGD9 oraz sposób rozszerzania LGD	8
1.4. Struktura rady	12
1.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego	13
1.6. Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego	18
1.7. Doświadczenie LGD i członków LGD oraz partnerów w realizacji operacji	24
2. Opis obszaru objętego LSR z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności	30
2.1. Wykaz gmin wchodzących w skład LGD	30
2.2. Uwarunkowania przestrzenne, geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe	30
2.2.1. Uwarunkowania przestrzenne	30
2.2.2. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze	31
2.2.3. Uwarunkowania historyczne i kulturowe	33
2.3. Ocena społeczno-gospodarcza obszaru, w tym potencjału demograficznego i gospodarczego oraz poziomu aktywności społecznej	35
2.3.1. Charakterystyka społeczności lokalnej	35
2.3.2. Infrastruktura społeczna	38
2.3.3. Kapitał społeczny	40
2.3.4. Charakterystyka ekonomiczna obszaru	41
2.3.5. Infrastruktura techniczna	42
2.3.6. Funkcjonowanie otoczenia biznesu – klimat dla przedsiębiorczości	44
2.3.7. Charakterystyka sektora rolniczego	45
2.4. Specyfika gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich	46
3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR i wnioski z analizy	48
3.1. Analiza SWOT dla obszaru LGD9	48
3.2. Wnioski z analizy SWOT	49
4. Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć służących osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych, w ramach, których będą realizowane operacje	52
4.1. Określenie wizji, celów ogólnych, szczegółowych i wskazanie planowanych przedsięwzięć	52
4.2. Opis i uzasadnienie celów LSR	54
4.3. Opis przedsięwzięć, w ramach których będą realizowane operacje	60
4.4. Matryca logiczna dla LSR	64
5. Określenie misji LGD	73

6. Wykazanie spójności specyfikacji obszaru z celami LSR	73
7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR	76
8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR	77
9. Procedura wyboru operacji przez LGD w ramach działania, w tym przyjęte kryteria lokalne wraz z opisem procedur ich zmiany	80
9.1. Procedura przyjmowania wniosków o dofinansowanie operacji w ramach wdrażania LSR	80
9.2. Procedura wyboru operacji	81
9.3. Lokalne kryteria wyboru oraz procedura ich zmiany	86
9.4. Procedura odwoławcza od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji	93
10. Określenie budżetu LSR dla każdego roku realizacji	95
11. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR	100
12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji strategii	103
13. Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej	106
14. Określenie powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR	108
15. Wskazanie planowanych działań, przedsięwzięć lub operacji realizowanych przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze objętym LSR	114
16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich	116
17. Informacja o dołączonych do LSR załącznikach	118

1. Charakterystyka lokalnej grupy działania – Związku Stowarzyszeń LGD9 jako jednostki odpowiedzialnej za realizację LSR

1.1. Nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do KRS i numer w tym rejestrze

Lokalna Grupa Działania została zarejestrowana w dn. 13.03.2006 r., pod numerem KRS 0000252106, pod nazwą „**Związek Stowarzyszeń Na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich (LGD9)**” (statut Związku i odpis z KRS stanowią zał. nr 1.1 i 1.2).

Stowarzyszenie jest dobrowolnym, trwałym i samorządnym zrzeszeniem o celach niezarobkowych, które samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jego działalności, opierając ją na pracy społecznej członków. Związek Stowarzyszeń LGD9 jest organizacją apolityczną.

Celem **Związku Stowarzyszeń Na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich (LGD9)** jest propagowanie zasad zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, m.in. poprzez opracowanie LSR i wspieranie działań na rzecz jej realizacji, promocję obszarów wiejskich, mobilizowanie ludności do aktywnego udziału w procesie rozwoju obszarów wiejskich oraz upowszechnienie i wymiana informacji o inicjatywach związanych z aktywnością ludności na obszarach wiejskich.

Celem Związku Stowarzyszeń LGD9 jest również poprawa jakości życia mieszkańców gmin Północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich z wykorzystaniem zasobów naturalnych i kulturowych. Realizacja tego celu nastąpi w szczególności poprzez działania na rzecz zrównoważonego rozwoju gmin objętych działaniem Związku oraz:

- 1) wdrażanie lokalnej strategii rozwoju opracowanej przez Lokalną Grupę Działania (LGD9),
- 2) promocję obszarów wiejskich;
- 3) mobilizowanie lokalnej społeczności do aktywnego uczestnictwa w procesie rozwoju obszarów wiejskich;
- 4) upowszechnienie i wymianę informacji o inicjatywach związanych z aktywnością ludności na obszarach wiejskich;
- 5) propagowanie zasad partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

Wyżej wymienione cele, obejmują m.in. wykonywanie zadań w zakresie:

- 1) utworzenia trwałej platformy organizacji działających na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich;
- 2) budowania partnerstwa pomiędzy członkami Związku;
- 3) współdziałania na rzecz przygotowania wsi i jej mieszkańców do jak najskuteczniejszego funkcjonowania w ramach Unii Europejskiej;
- 4) propagowania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, z uwzględnieniem zarówno interesów gospodarczych mieszkańców, jak i wymogów ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego oraz zasobów przyrodniczych;
- 5) propagowania rozwoju obszarów wiejskich opartego na zasadach stosowanych w programach wsparcia strukturalnego Unii Europejskiej typu „LEADER”;
- 6) inicjowania współdziałania na rzecz rozwoju cywilizacyjnego, społecznego i ekonomicznego obszarów wiejskich;
- 7) organizowania działań dotyczących wspierania inicjatyw podejmowanych przez środowiska wiejskie na rzecz ich rozwoju;
- 8) organizowania konferencji, zjazdów, seminariów, szkoleń, itp.;
- 9) współdziałania z organami samorządowymi oraz państwowymi i innymi organizacjami, stowarzyszeniami i instytucjami, w tym jednostkami zaplecza naukowo-badawczego i dydaktycznego;
- 10) prowadzenia działalności wydawniczej i kolportażowej w zakresie publikacji specjalistycznych, propagowania doświadczeń i opinii stowarzyszonych organizacji i samorządów, opracowań własnych i innych;
- 11) wyrażania opinii dotyczących społeczno-gospodarczych warunków życia na obszarach wiejskich;

- 12) formułowania zaleceń wobec członków Związku, istotnych z punktu widzenia realizacji celów statutowych;
- 13) występowania do organów administracji publicznej oraz innych organizacji i instytucji z wnioskami dotyczącymi potrzeb mieszkańców wsi;
- 14) udzielania wyróżnień za zasługi dla rozwoju obszarów wiejskich, wnioskowanie o nadanie wyróżnień przez uprawnione organy.

1.2. Opis procesu budowania partnerstwa

Związek Stowarzyszeń Na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich (LGD9) powstał z inicjatywy Fundacji „Kanał Mazurski”, samorządów lokalnych: gmin Budry, Pozezdrze, Węgorzewo, Giżycko, Kruklanki, Miłki, Ryn, Wydminy i Srokowo oraz powiatu węgorzewskiego i giżyckiego, a także 8 stowarzyszeń będących członkami założycielami Związku.

Wnioskodawcą i koordynatorem działań na rzecz utworzenia Lokalnej Grupy Działania była Fundacja Kanał Mazurski, która 19 listopada 2004 r. podpisała umowę partnerską o wejściu do Schematu I Programu Pilotażowego Leader+, z gminami: Węgorzewo, Giżycko, Budry, Pozezdrze, Kruklanki, Miłki, Wydminy i Banie Mazurskie. W celu umożliwienia realizacji Schematu I PP Leader+ Powiat Węgorzewski poręczył Fundacji „Kanał Mazurski” kredyt, zaciągnięty w Banku Spółdzielczym, na kwotę 150.000,00 PLN.

Uczestnikami prac związanych z opracowaniem ZSROW byli przedstawiciele samorządów lokalnych i przedsiębiorców z gmin: Budry, Pozezdrze, Węgorzewo, Giżycko, Kruklanki, Miłki, Ryn, Wydminy i Srokowo, a także przedstawiciele 15 lokalnych stowarzyszeń.

Informacje o rozpoczęciu Pilotażowego Programu LEADER+ były przekazywane mieszkańcom obszaru, zaproszonym gościom – przedstawicielom władz powiatowych i wojewódzkich, na konferencjach, które odbyły się w dn.: 3, 17 marca 2006 r. oraz na Sesjach Rad samorządów tworzących partnerstwo Leader+. Informacje o podjętej inicjatywie i budowaniu lokalnej strategii umieszczono w lokalnych i regionalnych mediach (Węgorzewski Tydzień, Gazeta Giżycka, Wiadomości w Kętrzynie, Radiu Olszyn, TVP3 Olsztyn) oraz na stronach internetowych partnerskich samorządów i organizacji pozarządowych.

Pierwsze rozszerzenie Związku Stowarzyszeń LGD9 o nowych członków miało miejsce 30 marca 2006 r., podczas pierwszego, po zarejestrowaniu Związku, zebrania wyborczego. Do Lokalnej Grupy działania przystąpiło 15 nowych członków.

Zarząd Związku Stowarzyszeń LGD9, wybrany 30 marca 2006 r. przez Walne Zebranie, składa się z 9 osób (Prezesa, Wiceprezesa, Skarbnika i 6 członków). Członkowie Zarządu reprezentują partnerów samorządowych, społecznych i gospodarczych, będących członkami Związku (§ 21 Statutu Związku).

10 kwietnia 2006 roku Zarząd Związku Stowarzyszeń LGD9 złożył wniosek do FAPA na realizację Schematu II PP Leader+, który został pozytywnie oceniony i zaakceptowany do dofinansowania. Umowę na realizację Schematu II podpisali: Barbara Dawcewicz – Prezes Zarządu, Ryszard Należyty - Wiceprezes Zarządu, Małgorzata Jagna Cwalina – Skarbnik Związku Stowarzyszeń LGD9. W celu pozyskania środków finansowych na koszty związane z realizacją zadań określonych we wniosku do Schematu II, Związek Stowarzyszeń LGD9 podpisał porozumienia z jednostkami samorządowymi obszaru LGD9 (Wykaz Porozumień stanowi zał. nr 1.3).

W trakcie realizacji Schematu II PP Leader+ deklarację przystąpienia do Związku Stowarzyszeń LGD9 złożyło Stowarzyszenie Hobbystów Kolejowych (Uchwała Zarządu nr 8/2007 z dnia 05.10.2007 r.), które było partnerem przy organizacji 100-lecia linii kolejowej Kętrzyn-Węgorzewo.

Po zakończeniu Schematu II PP Leader+ do Związku Stowarzyszeń LGD9 przystąpił oficjalnie Powiat Giżycki (Porozumienie z dnia 19 września 2008 r.), współpracujący ze Związkiem od momentu jego utworzenia.

Dostrzegając potrzebę budowania partnerstwa w oparciu o zespół ludzi mających najbliższy kontakt z mieszkańcami wsi i znających ich potrzeby, Zarząd Związku podjął inicjatywę powołania Forum Sołtysów. W tym celu zorganizowano dwie konferencje (Giżycko, dn. 15.12.2007 r., Srokowo, dn. 7.03.2008 r.), w których udział wzięło ok. 160 sołtysów z obszaru LGD9. W konferencjach uczestniczyli również przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego (z wicemarszałkiem na czele) oraz Prezes Ogólnopolskiego Związku Sołtysów. Było to przedsięwzięcie innowacyjne w skali regionu i wzbudziło ogromne

zainteresowanie. Ostatecznie deklaracje członkowskie, o przystąpieniu do Forum Sołtysów obszaru LGD9 złożyło 56 osób, a na spotkaniu członków Forum Sołtysów w Krukłankach dnia 27 czerwca 2008 r. ukonstytuował się Zarząd. Forum sołtysów jest ciałem doradczym i konsultacyjnym dla Zarządu Związku Stowarzyszeń LGD9, a jego przedstawiciele pełnią w swoich miejscowościach funkcję lokalnych liderów i animatorów życia społecznego.

Nawiązywaniu partnerskich kontaktów i budowaniu więzi sąsiedzkich służyły również spotkania z Zarządem LGD „Leader w EGO”, zmierzające ostatecznie do połączenia Mazurskiego Szlaku Rowerowego ze Szlakiem Bocianim, Szlakiem Fortyfikacji i Szlakiem Grodzisk Pruskich biegnącymi na obszarze EGO.

Poza tym Zarząd Związku Stowarzyszeń LGD9 podpisał porozumienia i umowy partnerskie z LGD w kraju i za granicą, tj. Porozumienie o współpracy zawarte ze Stowarzyszeniem „Subregion Magurski – szansa na rozwój” dnia 21 września 2007 r.; Porozumienie o współpracy z Lokalną Grupą Działania Sołeczniaki, zawarte dn. 22 września 2007 r.; Porozumienie o współpracy zawarte ze Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania „Beskid Gorlicki” dnia 1 grudnia 2007 r.; Porozumienie o współpracy zawarte z Wiejską Lokalną Grupą Działania, dnia 1 grudnia 2007 r.; Porozumienie o współpracy zawarte ze Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania „Lider w EGO” dn. 7 grudnia 2007 r.; Porozumienie o współpracy zawarte z Fundacją Lokalna Grupa Działania WRZECIONO dn. 02 lutego 2008 r.; Porozumienie o współpracy zawarte z Lokalną Grupą Działania „Wspólnie dla przyszłości” dn. 17 kwietnia 2008 r.; Porozumienie o współpracy zawarte z Asocjacją „Lokalna Grupa Działania Rejonu Wileńskiego” dnia 14 czerwca 2008 r.

W spotkaniach partnerów krajowych i wyjazdach zagranicznych (Bornholm, Słowacja, Litwa) uczestniczyli przedstawiciele samorządów, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców będących członkami Związku Stowarzyszeń LGD9.

Cennym działaniem tworzącym podwaliny partnerskie do wdrożenia PROW 2007-2013, a także do pobudzenia lokalnych inicjatyw, był cykl spotkań i szkoleń (kwiecień-czerwiec 2008 r.) zrealizowanych w ramach projektu „Aktywizacja społeczności lokalnych gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie opracowywania i wdrażania programów rozwoju miejscowości” dla mieszkańców obszaru LGD9. W trakcie tych spotkań (po jednym w każdej gminie) lokalni liderzy, animatorzy życia społecznego, kulturalnego i sportowego zostali poinformowani m.in. o budowaniu lokalnych partnerstw, budowaniu planów rozwoju miejscowości, możliwościach i zasadach ubiegania się o środki na realizację tzw. „małych projektów”, na „Odnowę i rozwój wsi”, na różnicowanie działalności rolniczej na nierolniczą oraz na tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw. Była to również dobra okazja do zaprezentowania dorobku Związku Stowarzyszeń LGD9 i zaproszenia do współpracy przedstawicieli sektora gospodarczego i społecznego.

W trakcie realizacji Schematu II Związek Stowarzyszeń LGD9 zorganizował kilka konkursów (Moja świetlica, Moja wieś nowa, Konkurs kulinarny – nagrody rzeczowe) i wspierał finansowo organizację lokalnych imprez (jarmarki, dożynki, festiwale, regaty żeglarskie, Hubertus - pogoń za lisem) wykorzystując te okazje do nawiązania bliższych kontaktów z mieszkańcami wsi i budowania *public relations* Związku.

W oparciu o cykl spotkań z właścicielami stadnin (29 osób), reprezentantami 4. nadleśnictw, przewodnikami i organizatorami rajdów konnych (2 osoby) wraz z przedstawicielami Centrum Rozwoju Obszarów Wiejskich Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie udało się zrealizować przedsięwzięcie pod nazwą *Mazurski Trakt Konny*. W ramach tego partnerstwa, w uzgodnieniu z nadleśnictwami zostały wytyczone trakty konne wokół gospodarstw agroturystycznych, wydano mapę Mazurskiego Traktu Konnego, wykonano tabliczki i oznakowano część traktów konnych, ustawiono w gminach tablice z mapą i opisem traktów. W dalszej perspektywie będzie tworzone stowarzyszenie na rzecz rozwoju traktów konnych.

W celu zacieśnienia współpracy i ustalenia wspólnych kierunków działania, zgodnych ze strategią Związku Stowarzyszeń LGD9, zadaniami lokalnych samorządów oraz oczekiwaniami sektora społecznego i gospodarczego, w ciągu ostatnich dwóch lat funkcjonowania Związku odbyło się 16 spotkań z liderami gmin i powiatów oraz 40 posiedzeń Zarządu LGD9. Na te spotkania byli zapraszani przedstawiciele lokalnych mediów (Węgorzewski Tydzień, Gazeta Giżycka, Radio Olsztyn), którzy przekazywali informacje dla mieszkańców obszaru LGD9 dotyczące celów i działań realizowanych w ramach Strategii Zintegrowanego Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich.

Plany dotyczące rozwoju partnerstwa

Z uwagi na to, iż członkami Związku Stowarzyszeń LGD9 mogą być stowarzyszenia i osoby prawne, w tym lokalne samorządy, ustalono że osoby fizyczne, w tym rolnicy i gestorzy bazy turystycznej, aby funkcjonować w ramach Związku i mieć wpływ na wdrażanie LSR, będą tworzyć własne stowarzyszenia i grupy producenckie, które przystąpią do Związku LGD9 lub będą ubiegać się o członkostwo w stowarzyszeniach już funkcjonujących w strukturach Związku Stowarzyszeń LGD9.

Problemem większości LGD jest znikomy udział członkowski przedstawicieli sektora gospodarczego. Z tym problemem musi się zmierzyć również Zarząd Związku Stowarzyszeń LGD9, który postawił na intensyfikację działań zmierzających do tworzenia w terenie grup producenckich, stowarzyszeń specjalizujących się w usługach turystycznych, w tym gospodarstwa agroturystyczne, stowarzyszeń twórców i rzemieślników ludowych itp. Takie partnerstwo zagwarantuje również prawidłową realizację projektów, ich rozliczenie i trwałość osiągniętych rezultatów.

Dostrzega się również konieczność budowania partnerstwa na poziomie regionalnym, przez utworzenie sieci regionalnej LGD i ustalenie planów działania na najbliższe lata, w celu budowania wspólnej marki regionu.

1.3. Charakterystyka członków Związku Stowarzyszeń LGD9 oraz sposób rozszerzania LGD

Tabela 1.1. Charakterystyka członków Związku Stowarzyszeń LGD9

Lp.	Nazwa członka	Sektor, z jakiego pochodzą poszczególni członkowie	Rodzaj prowadzonej działalności przez członków LGD	Funkcja, jaką pełnią poszczególni członkowie w strukturze LGD	Inne informacje
1	Powiat Giżycki	Sektor publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek zwyczajny	
2	Powiat Węgorzewski	Sektor publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek wspierający	
3	Gmina Budry	Sektor publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek wspierający	
4	Gmina Giżycko	Sektor publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek wspierający	
5	Gmina Krukłanki	Sektor publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek wspierający posiadający swojego przedstawiciela w Zarządzie Związku Stowarzyszeń LGD9	
6	Gmina Miłki	Sektor publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek wspierający	
7	Gmina Pozezdrze	Sektor publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek wspierający posiadający swojego przedstawiciela w Zarządzie Związku Stowarzyszeń LGD9	
8	Gmina Ryn	Sektor publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek wspierający posiadający swojego przedstawiciela w Zarządzie Związku Stowarzyszeń LGD9	
9	Gmina Srokowo	Sektor publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek wspierający	
10	Gmina Węgorzewo	Sektor publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek wspierający	
11	Gmina Wydminy	Sektor publiczny	Jednostka samorządu terytorialnego	Członek wspierający posiadający swojego przedstawiciela w Zarządzie Związku LGD9	
12	Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej „MAMRY”	Sektor społeczny	Wszechstronne rozwijanie i propagowanie inicjatyw, postaw, działań oraz budowa pozytywnego wizerunku turystyki wiejskiej, w tym agroturystyki)	Członek zwyczajny posiadający swojego przedstawiciela w Zarządzie Związku Stowarzyszeń LGD9	

13	Towarzystwo Ratowania Dziedzictwa Kulturowego Kresów Dawnych i Obecnych „Ojcowizna”	Sektor społeczny	Ochrona dziedzictwa kulturowego dawnych i współczesnych grup etnicznych zamieszkujących obszar Polski północno- wschodniej. Edukacja kulturalna ukierunkowana na poznanie i utrwalenie tożsamości lokalnej i regionalnej.	Członek zwyczajny	
14	Towarzystwo Przyjaciół 1 Mazurskiej Brygady Artylerii w Węgorzewie	Sektor społeczny	Dbłość o pozytywny wizerunek 1 MBA w środowisku kadry, żołnierzy i społeczeństwa ziemi Węgorzewskiej	Członek zwyczajny	
15	Fundacja „Dziedzictwo Nasze”	Sektor społeczny	Podtrzymywanie tradycji narodowej, rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej. Nauka, edukacja, oświata i wychowanie.	Członek zwyczajny	
16	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego Olsztyn	Sektor społeczny	Organizowanie wędkarstwa, rekreacji, sportu wędkarskiego, użytkowanie wód, działania na rzecz ochrony przyrody i kształtowania etyki wędkarskiej	Członek zwyczajny	
17	Stowarzyszenie Leonardo	Sektor społeczny	Promocja zdrowia i niesienie pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej	Członek zwyczajny	
18	Stowarzyszenie „Wiedza, Rozwój, Praca”	Sektor społeczny	Aktywizacja gospodarcza i społeczna mieszkańców gminy Srokowo	Członek zwyczajny posiadający swojego przedstawiciela w Zarządzie Związku Stowarzyszeń LGD9	
19	Srokowskie Stowarzyszenie „Sukces Każdego Dziecka”	Sektor społeczny	Integracja lokalnego środowiska na rzecz edukacji dzieci i młodzieży z terenu gminy Srokowo. Pomoc uczniom zdolnym pozostającym w trudnej sytuacji materialnej w ramach programu stypendialnego. Organizowanie imprez charytatywnych w celu pozyskiwania środków finansowych.	Członek zwyczajny	
20	Ochotnicza Straż Pożarna w Budrach	Sektor społeczny	Prowadzenie działalności zmierzającej do zapobiegania pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i stowarzyszeniami. Udział w akcjach ratowniczych prowadzonych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych oraz innych klęsk i zdarzeń. Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi	Członek zwyczajny	
21	Mazurskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	Sektor społeczny	Organizowanie pomocy oraz ratowanie osób, które uległy wypadkowi lub narażone są na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na wodach	Członek zwyczajny	
22	Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego „Puszcza Borecka”	Sektor społeczny	Podjęcie oraz wspieranie inicjatyw kulturalnych, oświatowych, społecznych, gospodarczych, badawczych i ekologicznych służących rozwojowi regionu	Członek zwyczajny	

			Puszczy Boreckiej		
23	Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych „Ekorozwój-Mazury”	Sektor społeczny	Rozwijanie i propagowanie inicjatyw i działań sprzyjających w rozpowszechnieniu krajoznawstwa i turystyki na Ziemi Mazurskiej	Członek zwyczajny	
24	Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej „Miłki”	Sektor społeczny	Promocja, popularyzacja, aktywacja i rozwój turystyki w gminie Miłki	Członek zwyczajny posiadający swojego przedstawiciela w Zarządzie Związku Stowarzyszeń LGD9	
25	Stowarzyszenie Młodych na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	Sektor społeczny	Promocja, popularyzacja, aktywacja i rozwój obszarów wiejskich	Członek zwyczajny	
26	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Wydminy	Sektor społeczny	Popieranie inicjatyw społecznych w zakresie gospodarki, sportu, kultury, turystyki i edukacji. Zajmowanie stanowiska w sprawach publicznych dotyczących obszaru Gminy Wydminy a zwłaszcza reagowanie na zagrożenia.	Członek zwyczajny	
27	Stowarzyszenie „Zielona Energia na Mazurach”	Sektor społeczny	Promowanie rozwoju Regionu Mazur oraz ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem poszanowania oraz zmiany źródeł energii na ekologicznie czyste	Członek zwyczajny	
28	Stowarzyszenie Społeczno – Kulturalne „Mazurska Chata”	Sektor społeczny	Wspieranie inicjatyw społecznych, kulturalnych i gospodarczych mieszkańców wsi i miast regionu Mazur	Członek zwyczajny posiadający swojego przedstawiciela w Zarządzie Związku Stowarzyszeń LGD9	
29	Stowarzyszenie Sportowo – Rekreacyjne w Rynie	Sektor społeczny	propagowaniem kultury fizycznej oraz prowadzeniem zajęć sportowo - rekreacyjnych i uczestnictwem w rywalizacji sportowej. W naszych ramach istnieją sekcje sportowe: piłki nożnej "Pogoń", wędkarska "Esox", strzelecka "Sokół", żeglarska "Hals".	Członek zwyczajny	
30	Stowarzyszenie Przyjaciół Sucholasek „Teraz Sucholaski”	Sektor społeczny	Organizowanie, prowadzenie i popieranie różnych form działalności społecznej służącej rozwojowi i promocji wsi Sucholaski i regionu Mazur	Członek zwyczajny	
31	Fundacja „Kanał Mazurski”	Sektor społeczny	Inicjowanie i wspieranie wszelkich działań mających na celu włączenie Kanału Mazurskiego do europejskich szlaków żeglownych. Propagowanie, inicjowanie i wspieranie wszelkich działań mających na celu ochronę i rozwój walorów turystycznych, krajobrazowych, przyrodniczych i historycznych Kanału Mazurskiego i innych dróg wodnych.	Członek zwyczajny	
32	Stowarzyszenie Prospołecznych	Sektor społeczny	Tworzenie i wzmacnianie więzi społecznych wśród mieszkańców	Członek zwyczajny	

	Inicjatyw Gminy Wydminy		gminy Wydminy, prowadzenie biura spraw obywatelskich, popieranie działań na polu turystyki, wspieranie inicjatyw w zakresie sportu i rekreacji		
33	Stowarzyszenie Węgorapa - Gołdapa	Sektor społeczny	Działalność edukacyjna w zakresie działań środowiskowych	Członek zwyczajny posiadający swojego przedstawiciela w Zarządzie LGD9	
34	Stowarzyszenie Hobbystów Kolejowych	Sektor społeczny	Prowadzenie działań ukierunkowanych na rewitalizację linii kolejowej Kętrzyn-Węgorzewo. Organizowanie imprez hobbystycznych wzdłuż żelaznych szlaków całego kraju.	Członek zwyczajny	
35	Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich „KWADRAT”	Sektor społeczny	Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich	Członek zwyczajny	
36	Spółdzielnia Produkcyjno – Handlowo - Usługowa „Agro - Mazury”	Sektor gospodarczy	Świadczenie usług komunalnych (obsługa wodociągów, zbiórka odpadów komunalnych)	Członek zwyczajny	
37	Hotel „VENA CLUB”	Sektor gospodarczy	Usługi hotelarsko – gastronomiczne, usługi w zakresie jazdy konnej.	Członek zwyczajny	
38	Mazurskie Centrum Kongresowo Wypoczynkowe „Zamek Ryn” Sp. z o.o.	Sektor gospodarczy	Promowanie historii Zamku w Rynie oraz okolic, usługi hotelarsko – gastronomiczne.	Członek wspierający	
39	Navi.com Wioletta Banasiewicz	Sektor gospodarczy	Usługi doradczo – szkoleniowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Członek wspierający	
40	Wodociągi i Kanalizacja Aglomeracja Giżycko Sp. z o.o.	Sektor gospodarczy	Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej Aglomeracji Giżycko	Członek wspierający	

LGD9 zakłada rozszerzenie bądź zmianę swojego składu, co zostało uregulowane w statucie. Statut Związku Stowarzyszeń LGD9 stanowi, że nabycie i stwierdzenie utraty członkostwa w Związku następuje na podstawie uchwały Zarządu.

Utrata członkostwa przez członka zwyczajnego i wspierającego Związku następuje w skutek:

- 1) złożenia Zarządowi pisemnej rezygnacji,
- 2) wykluczenia przez Zarząd za działalność niezgodną ze Statutem lub uchwałą władz Związku,
- 3) likwidacji osoby prawnej będącej członkiem zwyczajnym lub wspierającym Związku.
- 4) śmierci osoby fizycznej.

Informacje o skreśleniu lub przyjęciu nowych członków, Zarząd przedstawia na najbliższym Walnym Zgromadzeniu Członków Związku.

Od uchwały Zarządu w przedmiocie wykluczenia członkowi Związku przysługuje odwołanie do Walnego Zebrania Członków Związku w terminie 21 dni od dnia doręczenia uchwały Zarządu o wykluczeniu. Uchwała Walnego Zebrania jest ostateczna i jest podejmowana na najbliższym Walnym Zebraniu.

1.4. Struktura rady

Rada jest obligatoryjnym organem stowarzyszenia będącego Lokalną Grupą Działania. Pełni ona funkcję organu decyzyjnego, zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005. Do wyłącznej kompetencji rady należy wybór operacji, które mają być finansowane w ramach strategii opracowanej przez lokalną grupę działania.

Organ decyzyjny w liczbie 13 członków został wybrany przez Walne Zebranie Członków Związku Stowarzyszeń LGD9 w dniu 05.01.2009 r. spośród członków zebrania, zgodnie z właściwymi wytycznymi. Przedstawiciele sektora społecznego i gospodarczego stanowią 53,85% składu rady.

Na podstawie uchwały nr III/2009 Walnego Zebrania Członków Związku Stowarzyszeń LGD9, z dnia 05.01.2009 r., po wyborach, do składu rady weszły następujące osoby:

Tabela 1.2. Skład Rady LGD9

Lp.	Imię i nazwisko	Funkcja	Nazwa reprezentowanej gminy	Reprezentowany sektor i nazwa członka
1.	Stanisław Wąsiakowski	Przewodniczący	Miłki	Publiczny
2.	Andrzej Kolasa	Wiceprzewodniczący	Węgorzewo	Spółeczny
3.	Wioletta Banasiewicz	Członek	Węgorzewo	Gospodarczy
4.	Arkadiusz Górny	Członek	Giżycko	Publiczny
5.	Alicja Kamińska	Członek	Srokowo	Publiczny
6.	Władysław Gładkowski	Członek	Kruklanki	Publiczny
7.	Dorota Sulej	Członek	Kruklanki	Spółeczny
8.	Zenon Zajączkowski	Członek	Kruklanki	Gospodarczy
9.	Marta Andrzejczyk	Członek	Pozezdrze	Publiczny
10.	Józef Markiewicz	Członek	Budry	Publiczny
11.	Tadeusz Łyczewski	Członek	Budry	Spółeczny
12.	Tomasz Pieluchowski	Członek	Wydminy	Spółeczny
13.	Kazimierz Piechowicz	Członek	Ryn	Gospodarczy

W radzie są reprezentowane wszystkie gminy obszaru objętego LSR. Poniższa tabela przedstawia procentowy udział członków organu decyzyjnego (Rada) z poszczególnych sektorów.

Tabela 1.3. Reprezentatywność poszczególnych sektorów w składzie LGD

Lp.	Reprezentowany sektor	Liczba członków organu decyzyjnego	Procentowy udział członków organu decyzyjnego w poszczególnych sektorach
1.	Publiczny	6	46,15 %
2.	Społeczny	4	30,77 %
3.	Gospodarczy	3	23,08 %
Ogółem		13	100,00 %

1.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego

Lokalna Grupa Działania – Związek Stowarzyszeń LGD9, to Stowarzyszenie, którego forma prawna oraz struktura partnerstwa i proces powoływania organów zostały uregulowane w statucie. Obligatoryjnymi elementami w strukturze stowarzyszenia są:

- walne zebranie członków,
- zarząd,
- komisja rewizyjna,
- organ decyzyjny (rada).

Wszyscy członkowie związku tworzą **walne zebranie członków**, które jest najwyższą władzą stowarzyszenia. Kompetencje walnego zebrania określa statut. Kolejnym obligatoryjnym organem stowarzyszenia jest **zarząd**. Skład zarządu, jego kadencje i kompetencje określa statut.

Członkowie Zarządu pełnią swoje funkcje społecznie, bez pobierania honorariów i wynagrodzeń, nie otrzymują również zwrotu z tytułu kosztów przejazdu, a także wydatków związanych z realizacją zadań statutowych.

Skład Zarządu:

1. Barbara Dawcewicz – Prezes
2. Ryszard Należyty – Wiceprezes
3. Małgorzata Jagna Cwalina – Skarbnik
4. Monika Łepicka – Gij – członek
5. Selwina Nowakowska – członek
6. Dorota Tryk – członek
7. Sławomir Zieliński – członek
8. Barbara Kowalska – członek
9. Zenon Ilasz – członek

Kadencja Zarządu trwa 4 lata a do jego kompetencji należy:

- 1) przyjmowanie nowych członków Związku,
- 2) reprezentowanie Związku na zewnątrz i działanie w jego imieniu,
- 3) kierowanie bieżącą pracą Związku,
- 4) zwoływanie Walnego Zebrania Członków Związku,
- 5) przygotowywanie projektów uchwał,

- 6) opiniowanie projektów związanych z finansowaniem Lokalnej Strategii Rozwoju,
- 7) uchwalenie Regulaminu Biura Związku.

Celem działania Związku Stowarzyszeń LGD9 jest realizacja lokalnej strategii rozwoju.

Organ kontroli jest trzecim organem niezbędnym do funkcjonowania stowarzyszenia. Jest to **komisja rewizyjna**, której funkcjonowanie reguluje § 20 statutu Związku Stowarzyszeń LGD9.

Obecny jej skład stanowią:

1. Zbigniew Waszkielewicz – Przewodniczący
2. Franciszek Szepietowski – członek
3. Renata Rogala – członek

Kadencja Komisji Rewizyjnej trwa 4 lata a do jej kompetencji należy:

- 1) bieżąca kontrola pracy Związku,
- 2) składanie wniosków w przedmiocie udzielenia absolutorium Zarządowi na Walnym Zebraniu Członków Związku,
- 3) występowanie z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania Członków Związku,
- 4) dokonywanie wyboru podmiotu mającego zbadać sprawozdanie finansowe Związku, zgodnie z przepisami o rachunkowości.

W statucie Stowarzyszenia rozdzielono funkcję decyzyjną od zarządczej oraz powołano, obok istniejącego już zarządu, **organ decyzyjny**, do którego wyłącznej kompetencji należy wybór operacji. Co najmniej 50% składu tego organu stanowią przedstawiciele partnerów społecznych i gospodarczych. Kwestie związane z kompetencjami rady oraz wyborem jego członków reguluje statut. Szczegółowe zapisy dotyczące funkcjonowania organu decyzyjnego zostały zawarte w regulaminie Rady (zał. nr 1.4) zapewniającym przejrzystość, demokratyczność i jawność podejmowania decyzji.

Rada ponosi odpowiedzialność za swoją pracę przed Walnym Zebraniem Członków. Członek Rady nie może być równocześnie członkiem Zarządu ani Komisji Rewizyjnej, a także nie może być zatrudniony w Biurze LGD (§ 3 pkt 3 i 4 Regulaminu Funkcjonowania Rady).

Kadencja Rady trwa 4 lata licząc od dnia wyboru.

Procedura wyłączenia członka Rady z udziału w wyborze operacji

Procedurę wyłączenia członka Rady z udziału w wyborze operacji stosuje się w przypadku zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości co do bezstronności członka Rady w procesie oceny. Wykluczenie członka Rady z udziału w dokonywaniu wyboru operacji polega na wykluczeniu z procedury oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji (głosowanie nad podjęciem uchwały) oraz procedury odwołania od rozstrzygnięć Rady w sprawie wyboru operacji i jednocześnie będzie zapewniać niezbędną ilość głosów podczas głosowania nad wyborem operacji. Dana procedura ma także zastosowanie w sytuacjach, w których członkowie Rady ocenialiby operacje złożone przez wnioskodawców, z którymi pozostają w pewnych formalnych lub nieformalnych zależnościach, i które uzasadniałyby wątpliwość co do bezstronności w procesie oceny i wyboru.

Członkowie Rady każdorazowo przed posiedzeniem Rady poświęconym ocenie operacji będą proszeni o wypełnienie deklaracji bezstronności i poufności, której wzór stanowi załącznik nr 1.5 do niniejszej LSR. Deklaracja zawiera również oświadczenie członka Rady o zobowiązaniu do zachowania w tajemnicy wszystkich informacji i treści dokumentów dostępnych przy dokonywaniu oceny i wyboru (§ 21 pkt 3 Regulaminu Funkcjonowania Rady).

W Związku Stowarzyszeń LGD9 na podstawie umowy o pracę zatrudniona jest obecnie jedna osoba:

Dyrektor Biura

Bezpośredni przełożony - Prezes Zarządu Związku Stowarzyszeń LGD9

Zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności:

Biurem Związku Stowarzyszeń LGD9 kieruje Dyrektor Biura zatrudniony przez Prezesa. Dyrektor Biura działa w oparciu o umowę o pracę oraz w ramach pełnomocnictwa ogólnego Zarządu i wykonuje czynności w zakresie spraw zwykłego zarządu w rozumieniu art. 98 kodeksu cywilnego. Dyrektor Biura reprezentuje Związek Stowarzyszeń LGD9 na zewnątrz w granicach umocowania. Dyrektor Biura sprawuje pieczę nad majątkiem Biura oraz spełnia swoje obowiązki ze starannością wymaganą w obrocie gospodarczo-finansowym przy ścisłym przestrzeganiu przepisów prawa oraz postanowień Statutu, uchwał Walnego Zebrania Członków Związku Stowarzyszeń LGD9 i uchwał Zarządu

Dyrektor Biura jest odpowiedzialny za prawidłowe funkcjonowanie Biura oraz realizację zadań Związku Stowarzyszeń LGD9 zgodnie z zawartą umową o pracę i zakresem czynności, odpowiedzialności i uprawnień, a w szczególności za:

- wykonywanie uchwał Walnego Zebrania Członków i Zarządu Związku Stowarzyszeń LGD9,
- prowadzenie dokumentacji Członków Związku Stowarzyszeń LGD9 oraz gromadzenie aktów prawnych regulujących działalność Związku Stowarzyszeń LGD9,
- przygotowywanie tematyki i materiałów na posiedzenia władz Związku Stowarzyszeń LGD9,
- obsługa organizacyjna posiedzeń Zarządu Związku Stowarzyszeń LGD9 i Walnego Zebrania Członków,
- opracowywanie materiałów informacyjnych i problemowych z zakresu działania Biura,
- koordynację, kontrolę i prawidłowe rozliczenie projektów realizowanych przez Związek Stowarzyszeń LGD9,
- ustalanie wewnętrznej organizacji pracy Biura, podziału bieżących zadań i obowiązków pracowników Biura,
- opracowywanie szczegółowych planów i budżetów dla podejmowanych akcji i przedsięwzięć
- organizowanie szkoleń z zakresu doskonalenia kadr,
- opracowywanie i przedkładanie władzom Związku Stowarzyszeń LGD9 wniosków w sprawach zastrzeżonych do ich decyzji,
- utrzymywanie stałego kontaktu z członkami wspierającymi i honorowymi Związku Stowarzyszeń LGD9
- wykonywanie zaleceń pokontrolnych wydanych przez uprawnione organy kontrolne w odniesieniu do całokształtu działalności Biura Związku Stowarzyszeń LGD9,
- realizowanie innych zadań zleconych dodatkowo przez Prezesa Zarządu lub Zarząd.

Dyrektor Biura Związku Stowarzyszeń LGD9 jest upoważniony do:

- reprezentowania Związku Stowarzyszeń LGD9 w granicach umocowania,
- wykonywania czynności zwykłego zarządu sprawami Związku Stowarzyszeń LGD9 w ramach udzielonego pełnomocnictwa ogólnego i pełnomocnictw szczególnych,
- ustalania trybu i sposobu realizacji zadań określonych przez Zarząd Związku Stowarzyszeń LGD9,
- podejmowania inicjatyw mających na celu wzbogacenie i rozszerzenia działalności Związku Stowarzyszeń LGD9,
- sprawowania kontroli merytorycznej zadań zleconych pracownikom biura,
- wydawania wewnętrznych zarządzeń dotyczących organizacji pracy Biura Związku Stowarzyszeń LGD9 i jego pracowników w uzgodnieniu z Prezesem Zarządu,
- koordynowania pracy zespołów zadaniowych tworzonych przez Zarząd,
- podejmowania bieżących decyzji dotyczących działalności Związku w zakresie nie zastrzeżonym dla innych organów Związku Stowarzyszeń LGD9.

W okresie od lipca 2009 r. do grudnia 2014 r. jest planowane utworzenie trzech kolejnych stanowisk pracy:

1. Główny Księgowy

Bezpośredni przełożony – dyrektor biura

Zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności:

Główny Księgowy zobowiązany będzie do prowadzenia pełnej obsługi finansowo-księgowej Związku Stowarzyszeń LGD9 według zasad określonych w stosownych przepisach o gospodarce finansowej i rachunkowości (Ustawa z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości) oraz wewnętrznych przepisów Związku Stowarzyszeń LGD9.

Główny Księgowy Biura Związku Stowarzyszeń LGD9 odpowiedzialny będzie za prawidłowe i bieżące prowadzenie księgowości oraz sprawozdawczości finansowej, terminowe dokonywanie rozliczeń finansowych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa a w szczególności za:

- prowadzenie rachunkowości zgodnie ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (Dz. U. Nr 121 poz. 591, z późniejszymi zmianami),
- wykonywanie obowiązków sprawozdawczych ustalonych przez Główny Urząd Statystyczny,
- przestrzeganie ścisłej dyscypliny finansowej i budżetowej Związku Stowarzyszeń LGD9,
- staranne ewidencjonowanie i zabezpieczenie dokumentów księgowych, ksiąg rachunkowych, sprawozdań finansowych oraz środków pieniężnych,
- prowadzenie księgowości z zastosowaniem racjonalnej organizacji pracy i techniki przetwarzania danych,
- analizę dokumentów finansowych i ich bieżącą kontrolę pod względem formalno-rachunkowym,
- podejmowanie działań zmierzających do usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych w toku sprawowania kontroli i nadzoru,
- dokonywanie zamknięcia rocznego ksiąg oraz sporządzanie wymaganych zasadami rachunkowości sprawozdań finansowych, w tym GUS,
- sporządzanie sprawozdań dotyczących zatrudnienia i funduszu płac,
- prowadzenie dokumentacji składek członków zwyczajnych i wspierających,
- opracowywanie projektu planu finansowego oraz sprawozdań z realizacji budżetu,
- czuwanie nad prawidłowym przebiegiem wykonania planu finansowego Związku Stowarzyszeń LGD9,
- wnioskowanie wraz z uzasadnieniem o wprowadzenie zmian w planie finansowym,
- nadzór nad prawidłowym prowadzeniem kasy gotówkowej zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa,
- prowadzenie systematycznej kontroli wewnętrznej dokumentów zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

2. Specjalista ds. administracji i promocji

Bezpośredni przełożony – dyrektor biura

Zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności:

Specjalista ds. administracji i promocji wykonywał będzie swoje zadania zgodnie z zakresem czynności (opracowanym przez Dyrektora Biura i zatwierdzonym przez Prezesa Zarządu), oraz zgodnie z bieżącymi poleceniami w sprawie trybu i sposobu realizacji powierzonych zadań a w szczególności zajmował się będzie:

- obsługą administracyjno-biurową Biura Związku Stowarzyszeń LGD9,
- sporządzaniem pism, sprawozdań i informacji dotyczących realizacji działań Związku Stowarzyszeń LGD9,

- sporządzaniem umów, aneksów i porozumień wymaganych przy realizacji działań Związku Stowarzyszeń LGD9,
- uzupełnianiem i aktualizacją informacji na stronie internetowej Związku Stowarzyszeń LGD9 www.mazurylgd9.pl,
- przygotowywaniem projektów graficznych materiałów promocyjnych i informacyjnych o Związku Stowarzyszeń LGD9,
- przygotowywaniem posiedzeń Zarządu Związku Stowarzyszeń LGD9 i Walnego Zebrania Członków, (rozsyłanie materiałów, sporządzanie protokołów i projektów uchwał),
- prowadzeniem akt osobowych pracowników zatrudnionych w Biurze Związku,
- gromadzeniem dokumentacji związanej z naborem do pracy w Biurze Związku,
- wykonywaniem innych czynności zleconych przez Prezesa Zarządu, Zarząd, bądź Dyrektora Biura Związku Stowarzyszeń LGD9.

3. Koordynator ds. obsługi Rady Związku Stowarzyszeń LGD9

Bezpośredni przełożony – dyrektor biura

Zakres obowiązków

- przygotowanie dokumentacji konkursowej w oparciu o procedury ustalone w LSR i przedkładanie jej do zatwierdzenia przez odpowiednie organy stowarzyszenia,
- przyjmowanie i ewidencjonowanie wniosków składanych na poszczególne konkursy,
- organizacja i dokumentowanie posiedzeń rady stowarzyszenia Związku stowarzyszenia,
- zawiadamianie beneficjentów o wynikach konkursów,
- dokumentowanie procedur odwoławczych,
- merytoryczne rozliczanie kosztów posiedzeń Rady Stowarzyszenia,
- przygotowywanie merytorycznych wniosków o płatność do PROW.

Uprawnienia

- prowadzenie bieżących kontaktów z członkami Rady i uzgadnianie harmonogramów posiedzeń,
- prowadzenie bieżącej korespondencji z beneficjentami LSR w zakresie upoważnień udzielonych przez Radę Stowarzyszenia.

Odpowiedzialność

- za zgodność pod względem formalno – prawnym dokumentów przygotowanych przez Radę,
- za terminowość sporządzania informacji i przesyłania wniosków dotyczących ofert konkursowych,
- za prawidłowość merytoryczną kosztów posiedzeń Rady.

Do wspólnych uprawnień i obowiązków pracowników Biura Związku Stowarzyszeń LGD9, należeć będzie:

- znajomość przepisów regulujących pracę w zakresie powierzonych obowiązków służbowych,
- analiza efektów i wyników prowadzonej działalności pod kątem wprowadzania usprawnień i poprawy organizacji pracy,
- realizowanie zadań w sposób uniemożliwiający marnotrawstwo środków,
- opracowywanie i zgłaszanie wniosków mających na celu usprawnienie pracy i rozwój działalności Biura Związku Stowarzyszeń LGD9,
- ponoszenie odpowiedzialności za mienie powierzone do wykonywania obowiązków,

- przestrzeganie otrzymanych od przełożonego wytycznych i poleceń odnośnie sposobu załatwiania powierzonych spraw,
- stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych,
- przestrzeganie postanowień Regulaminu Pracy oraz przepisów bhp i ppoż.,
- wykonywanie innych poleceń przełożonego.

Procedura rekrutacji pracowników została przyjęta uchwałą Zarządu Związku Stowarzyszeń LGD9, nr I/2009, z dn. 12.01.2009r., określa zasady naboru pracowników do pracy w Biurze Związku na poszczególne stanowiska i stanowi załącznik nr 1.6 do LSR. W załączniku nr 1.7 określono dodatkowo procedurę postępowania w sytuacji wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracowników.

Warunki techniczne i lokalowe biura Związku Stowarzyszeń LGD9

Związek Stowarzyszeń LGD9 na potrzeby działalności wynajmuje lokal składający się z 3 pomieszczeń biurowych o łącznej powierzchni 65 m². Biuro Związku Stowarzyszeń LGD9 jest wyposażone częściowo w meble: biurka, krzesła, szafy aktowe. Znajdują się tutaj 3 pomieszczenia biurowe. Do dyspozycji pracowników jest również zaplecze socjalne pomieszczenie sanitarne i magazyn służący archiwizacji dokumentów.

W pierwszym pomieszczeniu znajdują się dwa kompletnie wyposażone stanowiska pracy: jedno z nich przeznaczone jest dla Specjalisty ds. administracji i promocji, który zajmował się będzie m.in. przyjmowaniem i obsługą interesantów, a drugie dla Głównego księgowego. Pomieszczenie to wyposażone jest w szafę aktową, dwa zestawy komputerowe, dwa biurka oraz dwa krzesła obrotowe. Pomieszczenie to należałoby doposażyć w dodatkową szafę.

W kolejnym pomieszczeniu znajduje się sala konferencyjna przystosowana do organizacji spotkań i posiedzeń organów statutowych LGD, mogąca pomieścić 30 osób. W pomieszczeniu tym znajdują się dwa stanowiska pracy, z których jedno kompletnie wyposażone stanowisko zajmowane jest przez Dyrektora Biura, a drugie zostanie w przyszłości przystosowane do pracy dla Koordynatora ds. obsługi Rady Związku Stowarzyszeń LGD9.

Trzecie pomieszczenie posiada dwa potencjalne stanowiska pracy (należy doposażyć je w biurka i krzesła obrotowe), które mogą być zagospodarowane przez zatrudnionych w przyszłości pracowników biura.

Sprzęt techniczny znajdujący się na wyposażeniu biura Związku Stowarzyszeń:

- 3 zestawy komputerowe podłączone do Internetu
- 2 drukarki laserowe
- 1 drukarka atramentowa
- 1 kserokopiarka
- 1 telefon z faxem
- 1 projektor multimedialny z ekranem
- 2 laptopy
- 1 aparat fotograficzny

1.6. Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego

Rada Związku Stowarzyszeń LGD9 liczy trzynastu członków, z których jedna osoba posiada udokumentowaną certyfikatem „*Certificate in Advanced English*” znajomość języka angielskiego będącego roboczym językiem Unii Europejskiej. Wśród członków rady 8 osób (tzn. 61,54% ogółu członków rady) przedstawiło poświadczenia/zaświadczenia wystawione przez Urzędy Miejskie bądź Urzędy Gmin o zameldowaniu (pobyt stały) na terenie objętym LSR w okresie ostatnich trzech lat. Wszyscy członkowie tego organu posiadają wiedzę z zakresu rozwoju obszarów wiejskich i podejścia Leader co udokumentowali niezbędnymi dokumentami znajdującymi się w siedzibie Biura LGD9, a 6 osób (tzn. 46,15% ogółu członków rady) posiada doświadczenie w realizacji projektów, w tym w realizacji projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich.

Tabela 1.4. Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego

Lp.	Nazwisko i imię/imiona członka organu decyzyjnego LGD	Wiedza i doświadczenie	Dokumenty potwierdzające wiedzę i doświadczenie	Liczba	Język roboczy UE i dokument potwierdzający jego znajomość	Liczba	Oświadczenie o co najmniej 3-letnim zameldowaniu na pobyt stały na obszarze LSR	Nazwa reprezentowanej gminy	Sektor, którego przedstawicielem jest członek organu decyzyjnego LGD	Dokument potwierdzający przedstawicielstwo danego sektora	Liczba
1	Stanisław Wąsiakowski	Wiedza nt. zasad finansowania z funduszy wspólnotowych działań w zakresie rozwoju regionalnego i lokalnego, rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich i w innych dziedzinach	Świadectwo ukończenia studiów podyplomowych.	1	-	-	X	Miłki	Publiczny	Wójt	
2	Andrzej Kolasa	Wiedza i doświadczenie w przygotowywaniu i realizacji projektów inwestycyjnych realizowanych w ramach SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006 działanie „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”	Umowa nr 3 / 05 zawarta w Węgorzewie dnia 1.04.2005r. na opracowanie dokumentów niezbędnych do uzyskania dofinansowania na projekt inwestycyjny.	1	ANGIELSKI Świadectwo nr 2413/99	1	-	Węgorzewo	Spółeczny	Pełnomocnictwo do reprezentowania Fundacji Kanał Mazurski” w organie decyzyjnym Związku Stowarzyszeń LGD9 wystawione przez Przewodniczącego Zarządu Fundacji	
3	Wioletta Banasiewicz	Wiedza nt. Funduszy Strukturalnych	Certyfikat ukończenia szkolenia z zakresu Funduszy Europejskich. Świadectwo ukończenia studiów podyplomowych w zakresie Prawa Europejskiego. Dyplom ukończenia szkolenia prowadzonego w ramach projektu „Nowe kwalifikacje, Praca, Przedsiębiorczość dla Bezrobotnych Kobiet”.	4	-	-	-	Węgorzewo	Gospodarczy	Zaświadczenie o wpisie do Ewidencji Działalności Gospodarczej	

			Zaświadczenie o uczestnictwie w szkoleniu dotyczącym tworzenia projektów w ramach działań 2.1, 2.3 i 2.4 ZPORR 2004-2006								
4	Arkadiusz Górny	Wiedza nt. Funduszy Strukturalnych	Certyfikat ukończenia szkolenia nt. NOWE DOTACJE – programy preakcesyjne i strukturalne. Zaświadczenie o ukończeniu szkolenia pn. Jak skorzystać z pieniędzy Unii Europejskiej.	2	-	-	X	Giżycko	Publiczny	Pełnomocnictwo do reprezentowania Gminy Giżycko w organie decyzyjnym Związku Stowarzyszeń LGD9 wystawione przez Wójta Gminy	
5	Alicja Kamińska	Wiedza nt. działań Osi 3 i 4 PROW 2007-2013 oraz i doświadczenie w realizacji projektów	Umowa zlecenie z dnia 13.11.2008r. na koordynację projektu „Klub Młodych Liderów – Wolontariat jako forma zdobywania doświadczeń”. Umowa zlecenie z dnia 02.10.2008r. na koordynację projektu „Świetlica nasze miejsce” Umowa zlecenie z dnia 18.10.2005r. na koordynację działań realizowanych w ramach projektu „Szkoła Marzeń”. Certyfikat ukończenia szkolenia z zakresu EFS Zaświadczenie o ukończeniu szkolenia realizowanego w ramach projektu „Aktywizacja społeczności lokalnych gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie opracowywania i wdrażania programów rozwoju miejscowości”	5	-	-	-	Srokowo	Publiczny	Pełnomocnictwo do reprezentowania Gminy Srokowo w organie decyzyjnym Związku Stowarzyszeń LGD9 wystawione przez Wójta Gminy	

6	Władysław Gładkowski	Wiedza nt. działań Osi 3 i 4 PROW 2007-2013 oraz doświadczenie w realizacji projektów	<p>Zaświadczenie o uczestnictwie w realizacji projektów wydane przez Urząd Gminy w Krukłankach.</p> <p>Zaświadczenie o ukończeniu szkolenia realizowanego w ramach projektu „Aktywizacja społeczności lokalnych gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie opracowywania i wdrażania programów rozwoju miejscowości”</p>	2	-	-	X	Krukłanki	Publiczny	Wójt
7	Sulej Dorota	Wiedza nt. działań Osi 3 i 4 PROW 2007-2013 oraz doświadczenie w realizacji projektów	<p>Umowa finansowa nr 31/130/2003.</p> <p>Certyfikat ukończenia szkolenia pn. „Techniki pozyskiwania zewnętrznych źródeł dofinansowania oraz zasady realizacji projektów”.</p> <p>Zaświadczenie wydane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krukłankach nt. prowadzenia Świetlicy w Żywkach.</p> <p>Zaświadczenie o ukończeniu szkolenia realizowanego w ramach projektu „Aktywizacja społeczności lokalnych gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie opracowywania i wdrażania programów rozwoju miejscowości”</p>	4	-	-	X	Krukłanki	Spółeczny	<p>Uchwała Nr 2/2008r. Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Kobiet Wiejskich „Kwadrat” z dnia 13.12.2008r. w sprawie udzielenia pełnomocnictwa do reprezentowania Stow. w Radzie Związku LGD9</p>

8	Zenon Zajączkowski	Wiedza nt. działań Osi 3 i 4 PROW 2007-2013 oraz doświadczenie w realizacji projektów	Zaświadczenie wydane przez Wójta Gminy Krukłanki Zaświadczenie o ukończeniu szkolenia realizowanego w ramach projektu „Aktywizacja społeczności lokalnych gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie opracowywania i wdrażania programów rozwoju miejscowości”	2	-	-	X	Krukłanki	Gospodarczy	Uchwała nr 4/2008 Rady Nadzorczej SPHU „Agro-Mazury” w Krukłankach z dnia 23.12.2008r.
9	Marta Andrzejczyk	Wiedza nt. działań Osi 3 i 4 PROW 2007-2013	Zaświadczenie o ukończeniu szkolenia realizowanego w ramach projektu „Aktywizacja społeczności lokalnych gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie opracowywania i wdrażania programów rozwoju miejscowości”	1	-	-	X	Pozezdrze	Publiczny	Pełnomocnictwo do reprezentowania Gminy Pozezdrze w organie decyzyjnym Związku Stowarzyszeń LGD9 wystawione przez Wójta Gminy
10	Józef Markiewicz	Wiedza nt. działań Osi 3 i 4 PROW 2007-2013 oraz doświadczenie w realizacji projektów	Sprawozdanie z realizacji projektu w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” Zaświadczenie o ukończeniu szkolenia realizowanego w ramach projektu „Aktywizacja społeczności lokalnych gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie opracowywania i wdrażania programów rozwoju miejscowości”	2	-	-	X	Budry	Publiczny	Wójt

11	Tadeusz Łyczewski	Wiedza nt. działań Osi 3 PROW 2007-2013, podejścia Leader jako nowatorskiej metody wspierania rozwoju lokalnego, działalności LGD jako jednostki pobudzającej rozwój terenów wiejskich poprzez absorpcję środków PROW – Działania Osi 4 PROW 2007-2013 oraz doświadczenie w realizacji projektów	Zaświadczenie o ukończeniu cyklu szkoleń realizowanych w ramach projektu „Działania PROW 2007-2017 aktywizujące społeczność obszarów wiejskich – cykl spotkań promocyjno-informacyjnych na terenie województwa warmińsko – mazurskiego”. Sprawozdanie z realizacji projektu w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”	2	-	-	X	Budry	Społeczny	Pełnomocnictwo do reprezentowania Stowarzyszenia Węgorapa - Goldapa w organie decyzyjnym Związku Stowarzyszeń LGD9 wystawione przez Prezesa Stowarzyszenia
12	Tomasz Pieluchowski	Wiedza nt. działań Osi 3 i 4 PROW 2007-2013	Zaświadczenie o ukończeniu szkolenia realizowanego w ramach projektu „Aktywizacja społeczności lokalnych gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie opracowywania i wdrażania programów rozwoju miejscowości”	1	Angielski Certificate in Advanced English	1	-	Wydminy	Społeczny	Uchwała nr 2/2008 Zarządu Stowarzyszenia Na Rzecz Rozwoju Gminy Wydminy z dnia 12 grudnia 2008 roku
13	Kazimierz Piechowicz	Wiedza nt. działań Osi 3 i 4 PROW 2007-2013	Zaświadczenie o ukończeniu szkolenia realizowanego w ramach projektu „Aktywizacja społeczności lokalnych gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie opracowywania i wdrażania programów rozwoju miejscowości”	1	-	-	-	Ryn	Gospodarczy	Rekomendacja udzielająca pełnomocnictwo do reprezentowania sektora gospodarczego w Radzie Związku wystawione przez Prezesa Zarządu Spółki

1.7. Doświadczenie Związku Stowarzyszeń LGD9 oraz jej członków i partnerów w realizacji operacji

Zarówno Związek Stowarzyszeń LGD9, jak i jego członkowie posiadają szeroko rozumiane doświadczenie w zakresie realizacji projektów, w tym projektów związanych z rozwojem obszarów wiejskich oraz aktywizacją społeczności lokalnych. Projekty realizowane przez członków Związku w większości były współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, tzn. z takich programów, jak: Sektorowy Program Operacyjny, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Zintegrowany Program Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1.5. Doświadczenie członków albo partnerów LGD w zakresie realizacji projektów

Lp.	Nazwisko i imię/imiona członka albo nazwa członka/partnera	Nazwa realizowanego projektu lub jego ogólny zakres	Czas realizacji projektu	Miejsce realizacji projektu	Koszty realizacji projektu	Źródła finansowania/program
1	Związek Stowarzyszeń Na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich (LGD9)	Schemat II Pilotażowego Programu Leader+	2007-2008	Cały obszar powiatu węgorzewskiego, giżyckiego i jedna gmina z powiatu kętrzyńskiego	749.000,00 PLN	Współfinansowany ze środków UE i budżetu państwa w ramach działania 2.7. SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”
2	Związek Stowarzyszeń Na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich (LGD9)	Szkolenia „Techniki pozyskiwania zewnętrznych źródeł dofinansowania oraz zasady realizacji projektów”	lipiec-wrzesień 2008	Cały obszar powiatu węgorzewskiego, życkiego i jedna gmina powiatu kętrzyńskiego	41.953,14 PLN	PO Kapitał Ludzki Priorytet: IX. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, Działanie: 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich (EFS)
3	Związek Stowarzyszeń Na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich (LGD9)	„Aktywizacja społeczności lokalnych gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie opracowywania i wdrażania programów rozwoju miejscowości”	kwiecień-czerwiec 2008	Cały obszar powiatu węgorzewskiego, giżyckiego i jedna gmina z powiatu kętrzyńskiego	6.927,90 PLN	Ze środków przyznanych przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego na realizację zadania publicznego w zakresie aktywizacji społeczności lokalnych na obszarach wiejskich
4	Związek Stowarzyszeń Na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich (LGD9)	„Nowy zawód – nowe perspektywy”	listopad 2008 do luty 2010	Cały obszar powiatu węgorzewskiego, giżyckiego i jedna gmina z powiatu kętrzyńskiego	465.310,00 PLN	PO Kapitał Ludzki , Priorytet VIII. Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie (EFS)
5	Fundacja „Kanał Mazurski”	Schemat I Pilotażowego Programu Leader+	2005-2006	Cały obszar powiatu węgorzewskiego, giżyckiego i jedna gmina z powiatu kętrzyńskiego	150.000,00 PLN	Współfinansowany ze środków UE i budżetu państwa w ramach działania 2.7. SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”
6	Stowarzyszenie Węgorapa-Goldapa	„Przyjdź! Posłuchaj! Zacznij działać! Aktywność naszą szansą”	wrzesień – grudzień 2008	Obszar gminy Budry	48.500,00 PLN	PO Kapitał Ludzki Priorytet IX. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, Działanie: 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na

						obszarach wiejskich
7	Fundacja „Dziedzictwo nasze	Inwentaryzacja muzealiów	2008	Piecki	25.000,00 PLN	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
8	Fundacja „Dziedzictwo nasze	Święto ulicy Warszawskiej – promocja dziedzictwa kulturowego na Łotwie	2008	Dyneburg Kraślaw i okolice	25.000,00 PLN	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
9	Fundacja „Dziedzictwo nasze	Promocja i nauka ginących zawodów i umiejętności – popularyzacja i kontynuacja tradycyjnych rzemiosł i folkloru	2008	Województwo warmińsko - mazurskie	30.000,00 PLN	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
10	Fundacja „Dziedzictwo nasze”	„Nasz Dom”	1992-1994	Gmina Węgorzewo	500.000,00 PLN	Fundacja Kultury
11	Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich „Kwadrat”	„Nasza świetlica naszą rozrywką”	2003-2004	Wieś Żywki (gmina Krukłanki)	4.699,00 Euro	Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – Narodowa Agencja Programu „Młodzież”
12	Srokowskie Stowarzyszenie „Sukces Każdego Dziecka”	„Aktywizując kobiety wiejskie osiągniemy więcej”	2004	Gmina Srokowo	75.727,77 PLN	PHARE
13	Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego „Puszcza Borecka”	Spotkania z przyrodnikiem – Poznanie walorów przyrodniczych Puszczy Boreckiej poprzez spotkania z jej badaczami	2005	Powiaty: giżycki, olecki, węgorzewski	9.000,00 PLN	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
14	Stowarzyszenie Prospołecznych Inicjatyw Gminy Wydminy	Integracja Naszą Szansą „Szach i...” – szkolenie szachowe młodzieży i dwustopniowy turniej	2007	Gmina Wydminy	21.394,00 PLN	Współfinansowany ze środków Wspólnoty Europejskiej: z Programu Młodzież poprzez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji
15	Stowarzyszenie Prospołecznych Inicjatyw Gminy Wydminy	ZNAKI CZASU – ślady dziedzictwa kulturowego	2007	Gmina Wydminy	10.232,00 PLN	Współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej poprzez Fundację Rozwoju Wsi
16	Stowarzyszenie Prospołecznych Inicjatyw Gminy Wydminy	Teatr Różnych Kultur – od tolerancji do współpracy	2007-2008	Gmina Giżycko i Gmina Wydminy	20.590,00 PLN	Współfinansowany ze środków Wspólnoty Europejskiej z Programu „Młodzież w działaniu” poprzez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji
17	Stowarzyszenie Prospołecznych Inicjatyw Gminy Wydminy	Pod Gołym Niebem – OUTDOORS – prezentacja spektaklu Teatru IOTA	2008	Polska, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Szwecja, Dania, Niemcy	40.939,00 PLN	Współfinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego, Powiatu

						Giżyckiego oraz ze środków własnych Stowarzyszenia
18	Stowarzyszenie Sportowo – Rekreacyjne w Rynie	Zajęcia sportowo – profilaktyczne dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Ryn	2006	Miasto i Gmina Ryn	12.000,00 PLN	Współfinansowany ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Urzędu Miasta i Gminy Ryn
19	Towarzystwo Przyjaciół 1 Mazurskiej Brygady Artylerii im. Gen. J. Bema	Wojskowe Mistrzostwa Europy w Żeglarstwie CISM	2004-2008	Powiat Węgorzewski	250.000,00 PLN	Ministerstwo Obrony Narodowej, Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe w Węgorzewie, Urząd Miejski w Węgorzewie, Euroregion NIEMEN
20	Towarzystwo Przyjaciół 1 Mazurskiej Brygady Artylerii im. Gen. J. Bema	Oficerskie regaty Jachtów Kabinowych	2004-2008	Powiat Węgorzewski	100.000,00 PLN	Ministerstwo Obrony Narodowej, Związek Stowarzyszeń LGD9
21	Towarzystwo Przyjaciół 1 Mazurskiej Brygady Artylerii im. Gen. J. Bema	Mistrzostwa WP w Wędkarstwie Splawikowym	2004-2008	Powiat Węgorzewski	20.000,00 PLN	Ministerstwo Obrony Narodowej
22	Towarzystwo Przyjaciół 1 Mazurskiej Brygady Artylerii im. Gen. J. Bema	Półmaraton Węgorza – biegi o błękitną wstęgę Wielkich Jezior Mazurskich – Mistrzostwa WP w półmaratonie	2004-2008	Powiat Węgorzewski	40.000,00 PLN	Ministerstwo Obrony Narodowej, Urząd Miejski w Węgorzewie, Związek Stowarzyszeń LGD9, ministerstwo Sportu i Turystyki
23	Powiat Giżycki	Promocja energii odnawialnej	2006	Powiat Giżycki, partnerski region litewski	304.000,00 PLN	Inrerreg III A; Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
24	Powiat Giżycki	Pobudzenie aktywności społeczności lokalnych Giżycka w Polsce, Nesterowa w Rosji i Varemy na Litwie	2005	Powiat giżycki, rejon Varena, miasto Nesterov	81.985,00 PLN	Inrerreg III A; Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
25	Powiat Giżycki	Organizacja letnich, tematycznych obozów młodzieżowych”	2005	Powiat giżycki, partnerskie rejony litewskie	629.090,00 PLN	Inrerreg III A; Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
26.	Gmina Miłki	Budowa kanalizacji sanitarnej Jagodne Małe – Jagodne Wielkie	2003	Jagodne Małe, Jagodne Wielkie - Gmina Miłki	1.035.901,00 PLN	Środki własne, pożyczka WFOŚiGW, kontrakt województwo warmińsko - mazurskie
27.	Gmina Miłki	Budowa kanalizacji sanitarnej Jagodne Wielkie - Ruda	2004	Rydzewo, Kleszczewo, Ruda – Gmina Miłki	2.238.621,00 PLN	pożyczka WFOŚiGW, PHARE, budżet państwa
28.	Gmina Miłki	Poakcesyjny Program Wspierania Obszarów Wiejskich – integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej	2008-2009	Gmina Miłki	186.610,00 PLN	Pożyczka z Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju

29.	Gmina Kruklanki	Modernizacja drogi do wsi Brożówka	2008	Brożówka -Gmina Kruklanki	253.000,00 PLN	Terenowy Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
30.	Gmina Kruklanki	Modernizacja drogi do wsi Brożówka	2007	Brożówka – Gmina Kruklanki	66.000,00 PLN	Terenowy Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
31.	Gmina Kruklanki	Modernizacja drogi do wsi Lipowo	2006	Lipowo – Gmina Kruklanki	61.000,00 PLN	Terenowy Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
32.	Gmina Kruklanki	Budowa Gminnego Centrum Informacji i zagospodarowanie terenu – placu w centrum wsi Kruklanki	2006	Gmina Kruklanki	240.000,00 PLN	Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”
33	Gmina Kruklanki	Budowa szlaku pieszego i rowerowego we wsi Jeziorowskie	2006	Jeziorowskie – Gmina Kruklanki	333.000,00 PLN	Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”
34.	Gmina Kruklanki	Modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody w Kruklankach	2006	Gmina Kruklanki	775.000,00 PLN	Program Współpracy Przygranicznej PHARE
35.	Powiat Węgorzewski	Termomodernizacja obiektów SOSW w Węgorzewie – wymiana stolarki okiennej	2007	Miasto Węgorzewo	159.000,00 PLN	WFOŚiGW
36.	Powiat Węgorzewski	Pomoc materialna Powiatu Węgorzewskiego uczniom z terenów wiejskich	2006/2007	Powiat Węgorzewski, obszar wiejski	97.965,00 PLN	Europejski Fundusz Społeczny, BP
37.	Powiat Węgorzewski	„Łączy nas Węgorapa”	2004-2005	Powiat Węgorzewski, goście z rejonu czernichowskiego, ozierskiego i prawdińskiego – Rosja, Litwy i Ukrainy	75.000,00 PLN	Środki EU Phare ze Stowarzyszenia Euroregion „NIEMEN” ,środki Powiatu
38.	Gmina Giżycko	Budowa sieci kanalizacyjnej w Wilkasach, ul. Lipowa, etap II	2007	Miejscowość Wilkasy, gmina Giżycko	146.106,34 PLN	Budżet gminy
39.	Gmina Giżycko	Centrum kształcenia na odległość na wsiach w miejscowości Wilkasy	2007	Miejscowość Wilkasy, gmina Giżycko	40.000,00 PLN	Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006, budżet gminy
40.	Gmina Giżycko	Przebudowa przepompowni ścieków P-1 w Wilkasach	2006	Miejscowość Wilkasy, Wilkaski, Szczypały Giżyckie, Gorozdowo, Bogaczewo –gmina Giżycko	131.761,61 PLN	WFOŚiGW, budżet gminy

41.	Gmina Giżycko	Budowa sieci wodno – kanalizacyjnej z przepompownią ul. Lipowa w Gajewie	2006	Miejscowość Gajewo – gmina Giżycko	133.401,39 PLN	WFOŚiGW, budżet gminy
42.	Gmina Giżycko	Chrońmy pielęgnujmy przodków swych korzenie by nie przepadły w ludzkie zapomnienie – ochrona przed postępującą dewastacją dziedzictwa kulturowego	2006	Miejscowość Wilkasy, Wilkaski, Upały, Sulimy, Kozuchy Wielkie, Upały Małe	19.205,00 PLN	Fundacja Wspomagania Wsi
43.	Gmina Giżycko	Dla mieszkańców Perkunowa świetlica odlotowa/konkurs – Nasza świetlica	2005	Wieś Pierkunowo	19.372,00 PLN	Fundacja Wspomagania Wsi
44.	Gmina Srokowo	Budowa Gminnej Oczyszczalni Ścieków w Srokowie	2006	Gmina Srokowo	2.800,00 PLN	ZPORR
45.	Gmina Srokowo	Kanalizacja Sanitarna Miejscowości Szczeciniak – Chojnica - Solanka	2006	Miejscowość Szczeciniak, Chojnica, Solanka – gmina Srokowo	2.100,00 PLN	ZPORR
46.	Gmina Budry	Wyposażenie placu zabaw w miejscowości Olszewo Węgorzewskie	2008	Gmina Budry	32.495,00 PLN	SPO-ROL
47.	Gmina Budry	Remont połączony z modernizacją oraz wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury w Budrach	2007	Gmina Budry	131.673,00 PLN	SPO-ROL
48.	Gmina Budry	Kształtowanie centrum wsi Budry przez budowę i urządzenie placu zabaw	2006	Gmina Budry	40.851,00 PLN	SPO-ROL
49.	Gmina Budry	Remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Ołownik PGR	2006	Gmina Budry	176.315,00 PLN	SPO-ROL
50.	Gmina Budry	Modernizacja połączona z remontem zespołu pałacowo – parkowego w Więckach	2006	Gmina Budry	414.815,00 PLN	SPO-ROL
51.	Gmina Budry	Rozbudowa sieci wodociągowej na bazie ujęcia Olszewo Węgorzewskie	2005	Gmina Budry	741.878,00 PLN	ZPORR

52.	Gmina Pozezdrze	Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich (PPWOW)	2008-2009	Gmina Pozezdrze	177.511,00 PLN	Środki uzyskane przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej z kredytu Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju (Bank Światowy)
53.	Gmina Pozezdrze	Znajdowanie oraz promowanie nowych rynków zbytu na produkty rybne poprzez organizację kampanii promocyjnej ryb i produktów rybnych w Gminie Pozezdrze pn. „Dzień z rybą”	2008	Gmina Pozezdrze	250.000,00 PLN	Sektorowy Program Operacyjny „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006”
54.	Gmina Pozezdrze	Rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę w m. Pieczarki i Kolonia Pozezdrze, gmina Pozezdrze – zadanie nr 1	2006-2007	Pozezdrze, Kolonia Pozezdrze, Pieczarki	1.221.249,83 PLN	Europejskie Fundusz Rozwoju regionalnego – ZPORR, budżet państwa, budżet gminy
55.	Miasto i Gmina Ryn	Budowa stacji uzdatniania wody w Rynie	2006-2007	Gmina Ryn	1.034.218,84 PLN	Środki własne i dofinansowanie z ZPORR
56.	Miasto i Gmina Ryn	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Rynie	2006	Gmina Ryn	2.494.274,46 PLN	Środki własne i dofinansowanie z ZPORR
57.	Miasto i Gmina Ryn	Budowa sieci wodociągowej i sieci kanalizacji sanitarnej Bachorza - Tros	2006	Gmina Ryn	569.592,49 PLN	Środki własne i dofinansowanie z ZPORR

2. Opis obszaru objętego LSR z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności

2.1. Wykaz gmin wchodzących w skład LGD

Lokalna Grupa Działania zarejestrowana pod nazwą „Związek Stowarzyszeń na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich” LGD9 działa w północno-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, na terenie 9 gmin z 3 powiatów, w obszarze Wielkich Jezior Mazurskich. W jej skład wchodzi dziewięć gmin należących do powiatów¹:

- giżyckiego: gminy wiejskie Giżycko, Kruklanki, Miłki i Wydminy oraz gmina miejsko-wiejska Ryn,
- kętrzyńskiego: gmina wiejska Srokowo,
- węgorzewskiego: gminy wiejskie Budry i Pozezdrze oraz gmina miejsko-wiejska Węgorzewo.

Tabela 2.1. Gminy objęte obszarem działania LGD9

Nazwa gminy/powiatu	Rodzaj gminy	Powiat	Ogółem liczba osób zameldowanych na pobyt stały na dzień 31. 12. 2006 r.
Budry	wiejska	węgorzewski	3120
Giżycko	wiejska	giżycki	7763
Kruklanki	miejsko -wiejska	giżycki	3091
Miłki	wiejska	giżycki	3895
Pozezdrze	wiejska	węgorzewski	3592
Ryn	miejsko -wiejska	giżycki	6083
Srokowo	wiejska	kętrzyński	4345
Węgorzewo	miejsko -wiejska	węgorzewski	17261
Wydminy	wiejska	giżycki	6765

2.2. Uwarunkowania przestrzenne, geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe obszaru

2.2.1. Uwarunkowania przestrzenne

Teren działania LGD9 przylega od północy do granicy Państwa (Obwodu Kaliningradzkiego), od wschodu do powiatu gołdapskiego i oleckiego, od południa – do powiatów ełckiego i piskiego, a od zachodu do powiatów mrągowskiego i kętrzyńskiego (rys. 2.1).

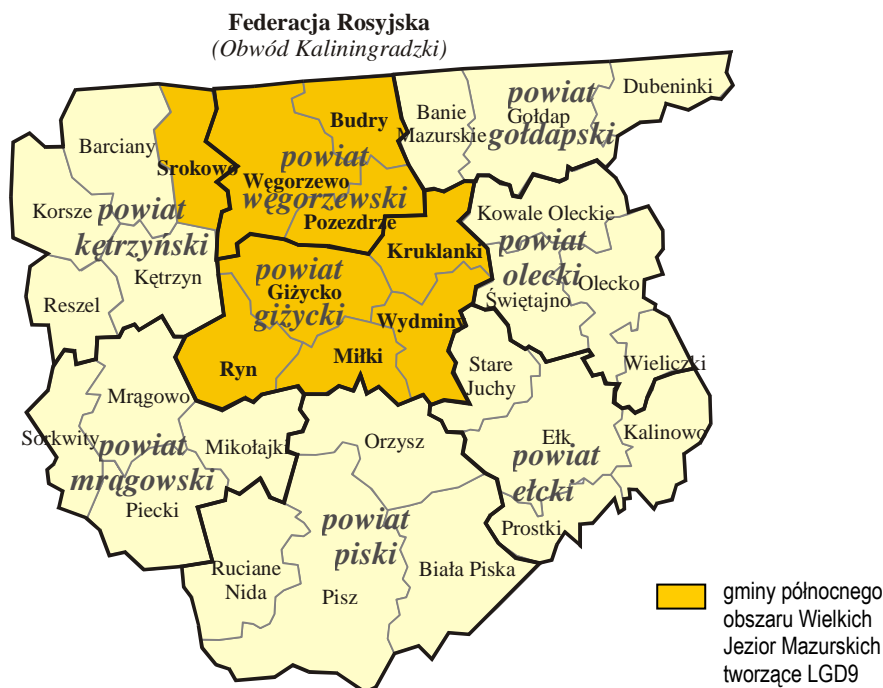
Ogólna powierzchnia północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich, objętego LSR w 2006 r. wynosiła 1993 km², w tym 194 km² zajmowała, należąca do powiatu kętrzyńskiego, gmina Srokowo, łącznie 1106 km² gminy powiatu giżyckiego i 693 km² gminy powiatu węgorzewskiego. Ogólna powierzchnia dziewięciu gmin obszaru LGD9 stanowiła zaledwie 8,2% powierzchni województwa i od 1999 r. nie zmieniła się. Największymi obszarowo są: miejsko-wiejska gmina Węgorzewo, obejmująca obszar 341 km², tj. 17,1% ogółu powierzchni LGD9 oraz gmina wiejska Giżycko, obejmująca 289 km², tj. 14,5% analizowanego obszaru. Najmniejszymi powierzchniowo są: gmina Miłki (8,5% powierzchni LGD9), Budry (8,8%) i Pozezdrze (8,9%) (tabl. 2.1).

Na terenie LGD9 w 2006 r. funkcjonowało łącznie 289 miejscowości, w tym 287 miejscowości wiejskich. W porównaniu do 1999 r. zniknęło z mapy subregionu 21 miejscowości wiejskich. Na obszarze LGD9 funkcjonują 2 miasta – Ryn i Węgorzewo, miasto Giżycko, ze względu na liczbę mieszkańców, nie należy do LGD9.

W ujęciu geograficznym zasięg działania LGD9 obejmuje obszar Pojezierza Mazurskiego, a dokładnie: Krainę Wielkich Jezior Mazurskich (największa część), Pojezierze Ełckie oraz w niewielkim

¹ W 2002 r., w wyniku korekty administracyjnego podziału kraju, z powiatu giżyckiego wydzielono gminę miejsko-wiejską Węgorzewo oraz gminy wiejskie: Budry, Pozezdrze i Banie Mazurskie. Z gmin Budry, Pozezdrze i Węgorzewo utworzono nowy powiat – węgorzewski, a gmina Banie Mazurskie weszła w skład nowoutworzonego powiatu gołdapskiego. Zmiany te w dużym stopniu utrudniły proces zbierania danych i prezentowania pewnych zjawisk w ujęciu dynamicznym i są one przyczyną braku niektórych informacji za 1999 r.

stopniu Pojezierze Mragowskie i Nizinę Sępolską. Ukształtowanie terenu jest charakterystyczne dla obszarów polodowcowych z unikalną cechą skupiska naturalnych jezior i rzek. W krajobrazie obszaru, obok form erozyjnych, wyróżniają się formy akumulacyjne (wypukłe). Należą do nich faliste i pagórkowate powierzchnie wysoczyzn morenowych – moreny dennej. Często występują też oczka wodne, nieduże jeziorka wypełniające zagłębienia wytopiskowe.



Rys. 2.1. Granice administracyjne gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich oraz gmin z nimi sąsiadujących (stan na 1.01.2008 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.2.2. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze

Na terenie gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich panują specyficzne warunki klimatyczne, determinowane występowaniem licznych zbiorników wodnych. Analizowany obszar, podobnie jak cały region, należy do najzimniejszych obszarów w Polsce, gdzie obserwuje się stałe ścieranie się mas powietrza atlantyckiego i kontynentalnego. Wpływa to na zróżnicowanie średnich temperatur i długości okresu wegetacji. Okres wegetacji na wschodzie województwa jest o ok. 10 dni krótszy niż na zachodzie. Mniejsze są również średnie roczne opady. Jednocześnie w ostatnich 5–10 latach jest obserwowany wzrost liczby dni (zwłaszcza wiosną i wczesnym latem), kiedy napływa powietrze podzwrotnikowe, stąd też pojawiają się zimy zarówno mroźne i słoneczne, jak również ciepłe i deszczowe, a lata suche i gorące następują przemienne z chłodnymi i wilgotnymi.

Wyniesienie nad poziom morza, duże nagromadzenie otwartych zbiorników wodnych, a także występowanie terenów podmokłych powoduje, że poszczególne pory roku wkraczają tu w innych terminach, niż w pozostałych regionach kraju. Wiosna zaczyna się na przykład o ok. 10–14 dni później i jest chłodniejsza niż w innych obszarach Polski, a przygruntowe przymrozki mogą pojawiać się nawet pod koniec maja lub w pierwszych dniach czerwca. Jesień natomiast jest przeważnie długa i ciepła, przede wszystkim dzięki zbiornikom wodnym, które oddają otoczeniu nagromadzone w czasie lata ciepło. Wpływ wód powierzchniowych zaznacza się także w wilgotności powietrza, która w okresie letnim (czerwiec-sierpień) waha się w granicach od 60 do 80%. Najwięcej dni słonecznych przypada na maj i czerwiec oraz wrzesień, natomiast najmniej na listopad i grudzień. Na omawianym terenie w ciągu całego roku odnotowuje się ok. 110 dni z pełnym zachmurzeniem i około 160 dni z zachmurzeniem częściowym.

Analizując przestrzenne zróżnicowanie warunków klimatycznych na terenie gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich należy zaznaczyć, że w gminach powiatu giżyckiego i węgorzewskiego są one znacznie gorsze niż średnie w województwie i średnie w kraju. Na podkreślenie zasługuje także fakt, że zróżnicowanie dotyczy również gmin w obrębie jednego powiatu. Na przykład ocena agroklimatu w gminie Pozezdrze jest o ok. 10% niższa niż w gminie Węgorzewo. Natomiast w przypadku powiatu giżyckiego, najkorzystniejszymi warunkami klimatycznymi charakteryzuje się gmina Miłki, zbliżonymi do średniej dla województwa gmina Ryn, a najgorszymi gmina Krukłanki. Podobne warunki jak w Krukłankach występują także w gminie Srokowo.

Wynikiem zmienności klimatu obserwowanego w subregionie jest krótki okres wegetacji i wypasu zwierząt, co rzutuje w dużej mierze na efekty ekonomiczne gospodarowania.

Rozpatrywanie poszczególnych czynników środowiska osobno nie pozwala na dokonywanie porównań zdolności produkcyjnej poszczególnych regionów czy jednostek administracyjnych. Z tego względu istnieje potrzeba syntetycznego wyrażenia oceny przyrodniczych warunków produkcji rolnej przy pomocy umownie przyjętej bonitacji punktowej. Przy określaniu wskaźnika bonitacji uwzględnia się: jakość i przydatność rolniczą gleb, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne. Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gmin objętych diagnozą wykazuje stosunkowo duże zróżnicowanie i wynosi od 60,9 pkt. w gminie Pozezdrze do 74,7 w gminie Srokowo, przy wartościach średnich dla Polski na poziomie 66,6 pkt., a dla województwa warmińsko-mazurskiego 66,0 pkt. (zał. 2.1). Na terenie funkcjonowania LGD9 występuje stosunkowo duże zróżnicowanie gleb, zarówno na gruntach ornych, jak i na użytkach zielonych. Gleby dobre na gruntach ornych, klasy IIIa i IIIb, dominują w gminie Srokowo, gdzie zajmują one więcej niż 55% gruntów ornych. Najmniejszy udział gleby tej klasy znajduje się w gminach: Miłki (14,6%), Ryn (14,6%) oraz Wydminy (14,8%). Z kolei największy odsetek gleb słabych, V i VI klasy, występuje w gminach: Pozezdrze (27,8%), Ryn (22,9%), Wydminy (21,3%) i Krukłanki (20,8%).

Kopaliny o znaczeniu gospodarczym występujące na obszarze województwa, w tym na terenie analizowanego subregionu zalegają głównie w przypowierzchniowej warstwie osadów czwartorzędowych. Udokumentowane zasoby surowców naturalnych w województwie są nieregularne, środkowa i południowa część regionu bogatsza jest w złoża kopalin budowlanych, natomiast północna obfituje w złoża kopalin wykorzystywanych leczniczo. Wśród bogactw naturalnych, o charakterze kopalnym, występujących na terenie gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich można wymienić: torf, glinę, wapno łąkowe, kredę jeziorną oraz kruszywa naturalne – piasek, żwir i kamienie. Zasobność tych surowców nie jest jednak na tyle wielka by uzasadniała eksploatację na większą skalę.

Tereny objęte diagnozą są najzasobniejsze w wody powierzchniowe w woj. warmińsko-mazurskim. Wskaźnik udziału wód powierzchniowych na tym obszarze wynosi prawie 17% jego ogólnej powierzchni, co jest wskaźnikiem imponującym, zważywszy, że średnia w województwie wynosi niecałe 6%. Całkowita łączna powierzchnia zbiorników wodnych znajdujących się na obszarze LGD9 wynosi ok. 34 tys. ha. Dzięki temu, że to właśnie na terenie gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich znajduje się tak wiele stosunkowo dużych zbiorników wodnych, można uczynić z tego zasobu siłę napędową regionu, co będzie sprzyjało powstaniu nowych miejsc pracy w sektorze obsługującym ruch turystyczny (szczególnie w małych przedsiębiorstwach gastronomicznych, pensjonatach czy gospodarstwach agroturystycznych). Należy jednak zauważyć, że znaczną część analizowanych terenów, jak i całego województwa, zajmują obszary popegeerowskie, na których to obszarach zamieszkującą je ludność cechuje w wielu przypadkach bierność zawodowa i postawy roszczeniowe. Należy jednak zauważyć, że notowane są częste przypadki wyjazdów kobiet do pracy we Włoszech, Anglii lub Niemczech (tam opiekują się one głównie starszymi osobami). Często również migrują za pracą mężczyźni do takich krajów jak Niemcy i Wielka Brytania a także do dużych miast, w tym głównie Warszawy. Można zauważyć wyraźną poprawę życia na tych obszarach (są remontowane domy, widać poprawę w zagospodarowaniu posesji) Połączenie walorów przyrodniczych z uaktywnieniem społeczności lokalnych może przyczynić się do rozwoju lokalnego rynku pracy, szczególnie na obszarach wiejskich.

Jedną z ważnych atrakcji przyrodniczych, a także turystycznych gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich są tereny leśne. Powierzchnia lasów w 2006 r. w analizowanym subregionie wynosiła 47,2 tys. ha, co stanowiło 6,5% powierzchni lasów województwa (średnia lesistość w regionie wynosiła w omawianym okresie 30,1%, zaś na obszarze LGD9 23,7%). Wyraźny wpływ na stosunkowo niską lesistość tego terenu ma znaczna powierzchnia jezior przyczyniająca się do peryferyjnego rozmieszczenia lasów. Na uwagę zasługuje

fakt, że w porównaniu do 2004 r. powierzchnia zajmowana przez lasy w subregionie wzrosła o ok. 360 ha. Najwyższy wskaźnik lesistości występuje na terenie gminy Kruklanki (53,8% ogółu powierzchni gminy). W pozostałych gminach wskaźnik lesistości utrzymuje się na poziomie niższym od średniej w województwie (zał. nr 2.1). Na wysoką lesistość gminy Kruklanki wpływ ma położona na jej terenie Puszcza Borecka stanowiąca najcenniejszy obszar leśny Pojezierza Mazurskiego. Charakteryzuje się ona bowiem dużym stopniem naturalności zbiorowisk roślinnych oraz dużą różnorodnością gatunków zwierząt żyjących na jej terenie.

Obszar omawianego subregionu, jak i całego województwa warmińsko-mazurskiego, charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi, co przyczyniło się do utworzenia licznych obszarów prawnie chronionych. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w 2006 r. wynosiła 124,8 tys. ha, tj. 62,4% obszaru aktywności LGD9, podczas gdy w województwie wskaźnik ten kształtował się średnio na poziomie 46,3%. W porównaniu do 1999 r. w większości gmin, jak i na całym terenie objętym analizą, powierzchnia obszarów prawnie chronionych uległa zmniejszeniu. Jedynie w gminach: Ryn, Budry i Pozezdrze odnotowano wzrost ich powierzchni. Udział obszarów prawnie chronionych w ogólnej powierzchni gmin kształtował się od 45,1% w gminie Srokowo do 90,6% w gminie Kruklanki (zał. nr 2.1).

Środowisko regionu Warmii i Mazur należy do najczystszych w kraju. Cały obszar objęty diagnozą znajduje się w obrębie Zielonych Płuc Polski, a znaczna jego część objęta jest siecią NATURA 2000². W granicach gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich do Sieci NATURA 2000 zakwalifikowano m.in.: Ostoję Warmińską (8781,7 ha), Jezioro Oświn i Okolice (351,6 ha), Warmińskie Bociany (8865,1 ha) oraz Puszcze Borecką (189 km²).

Przyrodnicza charakterystyka obszaru LGD9 uwzględniająca tylko trzy wskaźniki, tj.: powierzchnię zbiorników wodnych, stopień lesistości oraz powierzchnię obszarów prawnie chronionych jest charakterystyką niepełną. Jednakże ukazanie jaki potencjał tkwi w walorach środowiskowo-przyrodniczych subregionu i jak może być on zaktywizowany jest niezbędne, jeżeli chce się w pełni wykorzystać szanse na tworzenie nowych miejsc pracy tkwiących w tych uwarunkowaniach. Tym bardziej, że w świadomości mieszkańców innych województw oraz nierzadko innych krajów, woj. warmińsko-mazurskie jest postrzegane jako region o nieskażonej przyrodzie, co stwarza szanse do rozwoju turystyki, a co za tym idzie sprzyja tworzeniu nowych miejsc pracy. Należy zauważyć, że zachowaniu w stanie nienaruszonym stanu środowiska naturalnego sprzyjać będą jedynie programy uwzględniające zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

2.2.3. Uwarunkowania historyczne i kulturowe

W ujęciu historycznym północny obszar Wielkich Jezior Mazurskich jest zwartym terenem kulturowym, zajmowanym, niemal do początków epoki brązu, przez ludność bazującą na tradycjach zbieracko-łowieckich. We wczesnej epoce żelaza obszary te zajmowała kultura kurhanów zachodniobałtyjskich, która następnie przekształciła się w kulturę bogaczewską, utożsamianą z plemieniem Galindów. W okolicach Srokowa można dostrzec ślady osadnictwa również zachodniobałtyjskich pobratymców Galindów, określanych jako ludność kultury Dollkeim – Kovrowo. W okresie wędrówek ludów była to domena zachodniobałtyjskiej grupy olsztyńskiej. We wczesnym średniowieczu obecny obszar LGD9 było pograniczem pruskich plemion Galindów, Bartów i Natangów³.

Proces kolonizacji chrześcijańskiej, zapoczątkowany przez Krzyżaków, objął początkowo północno-zachodnie partie obszaru dzisiejszego LGD9 (XIV w.), później południową i częściowo środkową jego część (XV w.). Część północna i wschodnia została zagospodarowana już po sekularyzacji Zakonu Krzyżackiego (od końca lat 20. XVI w.). Na tym obszarze przenikały się tradycje staropruskie, polskie, niemieckie, ruskie i litewskie, z których później wykształciła się grupa etniczna Mazurów (rozumianych jako ludność wiejska), których przedstawiciele zamieszkiwali te obszary do początków drugiej połowy XX w.⁴

Pierwsze wzmianki o istnieniu poszczególnych gmin i wsi subregionu LGD9 pojawiały się od początku XIII w. W 1256 r. obronny gród Angetete został zdobyty przez Krzyżaków. Prawdopodobnie w tym samym

² Podstawowym celem tworzenia obszarów NATURA 2000 jest zachowanie w stanie nie pogorszonym tych elementów przyrody, które były podstawą ich utworzenia.

³ *Małe ojczyzny w wielkim krajobrazie*, publikacja opracowana przez Fundację „Dziedzictwo nasze”. Projekt „Działania na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi poprzez rozwój oferty turystycznej oraz wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych obszaru” realizowany przy udziale środków Unii Europejskiej. Wyd. Mazurskie. Giżycko 2007.

⁴ Tamże.

roku na jego miejscu wzniesiono drewniany zameczek. Powstała przy nim osada służebna spełniająca również funkcję targową. W jednej z wypraw przeciw Krzyżakom książę Kiejstut, współrządca Litwy zniszczył zamek i osadę (zima 1365 r.). W 1398 r. w odległości ok. 2 km od zniszczonej forteczki Krzyżacy wzniesli zamek murowany na rzecznej wyspie otoczonej wodami Węgorapy. Otrzymał on nazwę Angerburg. Tak też nazywało się miasto do 1945 r. (Mazurzy stosowali nazwę Węgorbork) – dziś **Węgorzewo**. Osada o nazwie Dryfort (obecnie **Srokowo**) powstała w 1397 r. (lub w 1387 r.), a lokacja wraz z nadaniem praw miejskich na prawie chełmińskim nastąpiła 4. lipca 1405 r. z rąk wielkiego mistrza krzyżackiego Konrada von Jungingen. W 1475 r. przywileje lokacyjne otrzymała Nowa Wieś (dzisiejsze **Giżycko**). Przywilej lokacyjny dla **Wydmín** wystawił 28. kwietnia 1480 r. komtur z Pokarmina, Barnard von Balzhofen. Wsie gminy **Miłki** zostały założone w latach 1475-1558. **Ryn** początkowo należał do komturii w Brandenburgu, później stał się jednostką samodzielną. Po sekularyzacji zakonu w 1525r. i zmianie podziału administracyjnego, ustanowiono w nim starostwo. **Pozezdrze** założono 21. czerwca 1543 r. **Budry** otrzymały przywilej lokacyjny w 1565 r. Również w XVI w. Jan Bębelnik osiedlił na terenach obecnej gminy **Kruklanki** polskie i litewskie rodziny⁵.

Przełom XIX i XX w. w Prusach Wschodnich to okres intensywnego rozwoju dróg, połączeń kolejowych oraz wodnych. Powstała linia kolejowa łącząca Giżycko z Węgorzewem (ukończenie budowy – przełom 1905 i 1906 r.) oraz Kruklanki z Oleckiem (ukończenie budowy w 1908 r.). Ta inwestycja kolejowa przyczyniła się do rozwoju infrastruktury: nasypów, wąwozów, dróg dojazdowych, wiaduktów, mostów, budynków dworcowych i mieszkalnych, przystanków kolejowych, ramp załadunkowych, nastawni itp., które obecnie są wykorzystywane do tworzenia szlaku rowerowego⁶.

W czasie II wojny światowej część omawianego obszaru leżała na terytorium Giżyckiego Rejonu Umocnionego i Giżyckiej Pozycji Polowej. W okolicach Pozezdrza zlokalizowano kwaterę główną dowódcy SS i Policji Heinricha Himmlera. W dniu 16 września 1944 r. Himmler spotkał się tu z generałem Andrzejem Własowem dowódcą Rosyjskiej Armii Wyzwoleńczej. Kwatera Himmlera została opuszczona przez jej mieszkańców w dniu 20. listopada 1944 r., a 24. stycznia 1945 r. saperzy niemieccy wysadzili ją w powietrze. Pod koniec wojny, a także po jej zakończeniu, wiele miejscowości zostało zniszczonych i spalonych przez Armię Radziecką (Węgorzewo aż w ok. 80%). Po 1945 r. obszar dzisiejszego LGD9 stał się miejscem zamieszkania dla polskich osadników z Kresów II RP (głównie Wileńszczyzny), mieszkańców wywodzących się z Suwalszczyzny i Mazowsza oraz dla ludności ukraińskiej i łemkowskiej, przesiedlonej nad mazurskie jeziora w ramach akcji „Wisła”, w 1947 r. Pozostali tutaj także przedwojenni mieszkańcy, utożsamiający się współcześnie z etosem niemieckim⁷.

Północny obszar Wielkich Jezior Mazurskich zawiera fragmenty dwóch historycznych krain wchodzących w skład dawnej Prowincji Prus Wschodnich. Teren ten kulturowo formował się i kształtował od czasów terytoriów plemion pruskich (Galindów, Sudowowów i Nadrowowów), był wschodnią rubieżą Państwa Zakonnego, wchodził w skład Księstwa Pruskiego i Prus Elektorskich (w ramach okręgu administracyjnego Natangii), Królestwa Prus i Rzeszy Niemieckiej (powiat Angerburg w rejencji gumbińskiej, powiat Lötzen w rejencji olsztyńskiej i częściowo powiat Rastenburg w rejencji królewieckiej). Od 1945 r. obszar ten znajduje się w granicach Państwa Polskiego. W sensie kulturowym 80% terytorium stanowiącego obszar działania LGD9 to region historycznych Mazur (Kraina Wielkich Jezior Mazurskich) i w ok. 20% region historycznej Litwy Pruskiej, a właściwie jej dawnego zachodniego pogranicza z Mazurami i dawną Barcją – określane obecnie jako północna część Krainy Wielkich Jezior Mazurskich i część Krainy Węgorapy (gmina Budry, północna część gminy Węgorzewo, wschodnia część gminy Srokowo). Cechą charakterystyczną subregionu jest i była w przeszłości szeroko rozumiana pograniczność. Ona to w sposób zasadniczy wywierała wpływ na jego krajobraz kulturowy. Cechy pograniczne dawniej dominujące, współcześnie są mniej czytelne albo nieuświadomiane społecznie. Wyrażają się przede wszystkim w bogactwie śladów kulturowych, ich

⁵ *Strategia Zintegrowanego Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich*

⁶ *Strategia Zintegrowanego Rozwoju...*

⁷ *Małe ojczyzny w wielkim krajobrazie*, publikacja opracowana przez Fundację „Dziedzictwo nasze”. Projekt „Działania na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi poprzez rozwój oferty turystycznej oraz wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych obszaru” realizowany przy udziale środków Unii Europejskiej. Wyd. Mazurskie. Giżycko 2007.

różnorodności i polimorficzności. Od wieków istniała tu wielokulturowość, wieloetniczność egzystująca w ramach jednej, geograficzno-przyrodniczej przestrzeni⁸.

Wśród obiektów krajobrazu kulturowego obszaru przeważają budowle sakralne, zespoły pałacowo-parkowe oraz dworsko-parkowe, zabudowa mieszkalna wsi i miasteczek oraz związana z nią zabudowa gospodarcza. Specyficznym elementem krajobrazu są pozostałości budownictwa obronnego (zamki, umocnienia) pochodzące z okresu od połowy XVIII w. do czasu II wojny światowej włącznie, a także grodziska i gródki strażnicze, zaliczane do obiektów archeologicznych.

Współczesne środowisko kulturowe tworzą stowarzyszenia artystów ludowych oraz wszelkie grupy nawiązujące do tradycji, jak muzea i zespoły folklorystyczne. Ważną rolę w kultywowaniu dziedzictwa kulturowego obszaru pełnią Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie i Muzeum Przyrody, Etnografii i Sztuki w Srokowie⁹. Muzea prowadzą szeroką aktywność na rzecz ochrony oraz propagowania twórczości ludowej i rękodzieła. Na szczególną uwagę zasługują organizowane przez Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie kursy dekarzy, zdunów, garncarzy i innych „wymierających” zawodów. Również sztuka kulinarna mieszkańców jest sposobem na kontakt z przeszłością. W wielu domach są przyrządzane tradycyjne potrawy, takie jak¹⁰: sery kozie oraz kozio-owcze, babka ziemniaczana, bliny wileńskie, krokiety, ryby w occie, pierogi drożdżowe z pieczarkami, półgęsek (piersi gęsi bez kości, ale ze skórą, wędzone w jałowcowym dymie), drożdżowe warkocze, czy orzechówka (nalewka z zielonych orzechów włoskich).

2.3. Ocena społeczno-gospodarcza obszaru

2.3.1. Charakterystyka społeczności lokalnej

Jednym z podstawowych, a zarazem z najważniejszych uwarunkowań rozwoju obszaru jest **stan ludności i jego zmiany**. Na terenie LGD9, po zsumowaniu danych Głównego Urzędu Statystycznego dla gmin objętych diagnozą z dnia 31 grudnia 2006 r., zameldowanych było łącznie na pobyt stały **55 915 osób**¹¹, co stanowiło 3,9% ludności województwa. Z przeprowadzonej analizy wynika, że liczba ludności na tym terenie z roku na rok spada. W porównaniu do 1999 r. liczba ludności zmniejszyła się o 1,1 tys., tj. o 1,9%. Tendencja ta jest obserwowana w całym województwie warmińsko-mazurskim i wydaje się, że będzie ona utrzymywała się w przyszłości. W analizowanym okresie jedynie w gminie Giżycko zaobserwowano niewielki wzrost liczby ludności. Najliczniej zamieszkałymi gminami na analizowanym obszarze w 2006 r. były: gmina Węgorzewo, na terenie której mieszkało ok. 30% ludności subregionu objętego diagnozą oraz Giżycko (13,9%) i Wydminy (12,1%). W dalszej części opracowania dane o liczbie ludności będą dotyczyć ludności według faktycznego miejsca zamieszkania.

Średnia gęstość zaludnienia obszaru LGD9 w 2006 r. wynosiła 28 osób na km², podczas gdy ta sama wartość dla regionu Warmii i Mazur kształtowała się na poziomie 59 osób na km². Wartość omawianego wskaźnika była zróżnicowana terytorialnie i wahała się od 15 osób na 1 km² w gminie Kruklanki do 49 osób na 1 km² w gminie Węgorzewo. Należy tu jednak zaznaczyć, że gęstość zaludnienia w części miejskiej gmin miejsko-wiejskich Ryn i Węgorzewo jest znacznie większa i wynosiła odpowiednio 728 osób na km² i 1055 (zał. nr 2.1).

W populacji ludności mieszkającej na terenie działania LGD9 udział mężczyzn i kobiet utrzymywał się na prawie identycznym poziomie, w wyniku czego na każdych 100 mężczyzn przypadało 100 kobiet, podczas gdy w województwie było średnio o 5 kobiet więcej. Jedynie na terenie miejskim gminy Ryn współczynnik feminizacji osiągnął wartość na poziomie średniej dla województwa, natomiast w pozostałych gminach oscylował on w granicach od 97 kobiet na 100 mężczyzn w gminie Miłki do 102 na terenie miasta Węgorzewo (zał. nr 2.1).

Jednym z ważniejszych czynników oceny stanu populacji jest udział procentowy ludności w różnych grupach wieku. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku na terenie obszaru objętego diagnozą jest

⁸ *Małe ojczyzny w wielkim krajobrazie. Mazury północne i kraina Węgorapy*. Opracowanie będące wynikiem projektu *Działania na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców wsi poprzez rozwój oferty turystycznej oraz wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych obszaru*., realizowanego przy udziale środków Unii Europejskiej. Węgorzewo 2008.

⁹ Muzeum działa pod patronatem Muzeum Przyrody w Krakowie.

¹⁰ *Tradycyjne produkty północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich*. Opracowanie będące wynikiem projektu *Działania na rzecz poprawy...* Wyd. Mazurskie. Giżycko 2007.

¹¹ Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS.

zbliżona do struktury w województwie warmińsko-mazurskim. Ludność w wieku przedprodukcyjnym w 2006 r. stanowiła 21,6% ogółu populacji mieszkającej na tym terenie (w województwie 21,9%), w wieku produkcyjnym 63,6% (w województwie 64,5%), a w wieku poprodukcyjnym 14,8% (w województwie 13,6%). W stosunku do 1999 r. zanotowano spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, a wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, co świadczy o zachodzącym na tym terenie procesie starzenia się społeczeństwa (zał. nr 2.1).

Najkorzystniejszą strukturą ludności według ekonomicznych grup wieku charakteryzują się gminy Giżycko i Miłki, w których występuje największy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym i najmniejszy w wieku poprodukcyjnym. Stosunkowo najstarsze społeczeństwo zamieszkuje z kolei gminy: Budry, Wydminy i część wiejską Węgorzewa. Na skutek zmian w liczbie ludności według ekonomicznych grup wieku, obniżył się wskaźnik obciążenia demograficznego, który ilustruje stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (przed i poprodukcyjnym) do liczby ludności w wieku produkcyjnym, a jego wartość wskazuje na potencjalne możliwości utrzymania grup nieprodukcyjnych przez osoby znajdujące się w wieku produkcyjnym. Najwięcej osób w wieku nieprodukcyjnym na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało w gminach Budry i Wydminy, odpowiednio 65 i 64, podczas gdy średnia wartość tego współczynnika na obszarze objętym diagnozą wynosiła 57, a w województwie 55. We wszystkich gminach LGD9 wartość tego wskaźnika w latach 1999-2006 stopniowo malała (zał. nr 2.1).

W 2006 r. na terenie obszaru objętego diagnozą przyrost naturalny, mierzony różnicą pomiędzy liczbą żywych urodzeń a liczbą zgonów, był ujemny i kształtował się na poziomie ujemnym (-61), podczas gdy w województwie przyjął wartość dodatnią. W porównaniu do 1999 r. odnotowano powolny spadek przyrostu naturalnego na tym terenie. Zróżnicowanie w obrębie obszaru jest dość znaczne. W trzech gminach (Giżycko, Krukłanki, Ryn) przyrost naturalny był dodatni, w gminie Pozezdrze w 2006 r. odnotowano jednakową liczbę urodzeń i zgonów, natomiast w pozostałych był ujemny, a najbardziej niekorzystna sytuacja wystąpiła w gminie Węgorzewo. W latach łącznie 1999-2006 odnotowano łącznie 2255 urodzeń i 2226 zgonów, przy czym należy tu zaznaczyć, że z roku na rok spada liczba urodzeń, a wzrasta liczba zgonów. Biorąc pod uwagę rozmieszczenie przestrzenne urodzeń na analizowanym obszarze najwięcej dzieci w badanym okresie przyszło na świat w gminach: Węgorzewo (612), Giżycko (328) oraz Wydminy (301). Jednocześnie w gminach tych oraz w gminie Ryn w tym okresie zaobserwowano najwięcej zgonów ((zał. nr 2.1).

Migracje to ważny czynnik nie tylko dla rozwoju ilościowego populacji, ale i jakościowego. Migracje mogą stawać się znaczącym, a nawet dominującym czynnikiem wzrostu populacji określonych regionów. Mają one przy tym znacznie silniejsze cechy społeczno-ekonomiczne niż demograficzne, choć same wynikają z rozwoju demograficznego i na rozwój ten oddziałują. Saldo migracji na obszarze objętym analizą jest ujemne i w 2006 r. wynosiło -4,8 w przeliczeniu na 1000 ludności, podczas gdy w województwie warmińsko-mazurskim kształtowało się na poziomie -3,5, czyli odpływ ludności z analizowanego obszaru był większy aniżeli średnio w regionie, a w 2006 r. odpływ ten był największy od 6 lat. Ujemne saldo migracji utrzymywało się prawie we wszystkich gminach analizowanego obszaru i wahało się w granicach od -84 w gminie Węgorzewo do -7 na terenie gminy Krukłanki. Dodatnie saldo migracji zanotowano jedynie w gminie Giżycko (23) (zał. 2.1).

Rynek pracy w gminach północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich jest niezwykle trudny. Według rocznej sprawozdawczości statystycznej w 2006 r. w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób (bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach) pracowało w analizowanych gminach 6011 osób, to jest o 14,0% mniej niż w 1999 r. Co prawda w ostatnich latach zaobserwować można powolny wzrost liczby zatrudnionych (w 2006 r. pracowało o 2,4% osób więcej niż w 2005 r., a w 2007 r. w porównaniu z 2006 r. wzrost wyniósł 3,9%), jednak poziom zatrudnienia jest niezadowolający. W 2006 r. na badanym obszarze pracowało 3179 mężczyzn i 2832 kobiety. Największa dywersyfikacja płciowa miała miejsce w gminie Giżycko, gdzie przewaga liczby pracujących mężczyzn nad liczbą pracujących kobiet wyniosła 523 osoby. Wśród pracujących kobiety przeważały w gminie Węgorzewo (zwłaszcza na terenie miasta) – o 277, a także w gminach Wydminy, Budry, Pozezdrze i Srokowo (zał. nr 2.1).

W porównaniu z 1999 r. na analizowanym terenie zmieniła się sektorowa struktura pracujących w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób. Analiza danych za 2006 r. pozwala jedynie na określenia stopnia zmian dotyczących sektora usługowego. Udział pracujących w tym sektorze najwyższy był w gminach powiatu

węgorzewskiego (w Pozezdrzu 90,9%, Budrach 89,5% i Węgorzewie 72,8%) oraz w Wydminach (80,1%). Najmniejsze znaczenie sektora usług zanotowano w gminie Giżycko (19,1%). Od 1999 r. udział pracujących w usługach zmienił się w znacznym stopniu w gminie Pozezdrze (przyrost o 13,0%) oraz Miłki (spadek o 11,6%).

Porównanie danych z 2005 r. pozwala na obserwację zmian w pozostałych sektorach – rolniczym i usługowym. Od 1999 r. w największym stopniu zmieniła się struktura zatrudnienia w gminie Miłki, gdzie zanotowano wzrost znaczenia sektora rolniczego (o 20,2%), a spadek przemysłowego (o 6,8%) i usługowego. W Srokowie udział pracujących w rolnictwie spadł o ok. 13,0%, jednak prawie o tyle samo zwiększył się udział przemysłu i budownictwa. W gminie Giżycko udział pracujących w przemyśle wzrósł o 13,2%, w Rynie spadł o 14,2%, a w Pozezdrzu o 13,3% (zał. nr 2.1).

Analizując dane dotyczące sektorowej struktury zatrudnienia należy zauważyć, że nie obejmują one pracujących w małych podmiotach, zatrudniających do 9 osób, których w strukturze gospodarki jest najwięcej. Z tego też względu sformułowanie wniosków jedynie na podstawie posiadanych informacji może być niewystarczające dla oceny stanu zatrudnienia.

Bez pracy w 2006 r. pozostawało w analizowanych gminach łącznie 7016 osób (3366 mężczyzn i 3650 kobiet). W porównaniu z 1999 r. jako osoby bezrobotne w urzędach pracy zarejestrowanych było o 469 osób mniej. Spadkową tendencję liczby bezrobotnych można zaobserwować również w 2007 r. – od 2006 r. zanotowano o 1408 mniej osób bez pracy. Spadek wystąpił we wszystkich gminach północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich, przy czym najwyższy był w gminie Węgorzewo (o 361 osób), Giżycko (o 203), Wydminy (o 192) i Ryn (o 170) (zał. nr 2.1).

Bieżące badania statystyczne nie pokazują pełnego obrazu rynku pracy, należy więc wiedzę o liczbie osób aktywnych i biernych zawodowo uzupełnić o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r. Łącznie w gminach północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich wśród 44279 osób w wieku 15 lat i więcej zanotowano 23229 osób aktywnych zawodowo (15768 osób które miały pracę i 7461 bezrobotnych) oraz 19978 biernych zawodowo, czyli pozostających poza siłą roboczą (w tygodniu przeprowadzania spisu powszechnego nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały, bądź nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne/gotowe do jej podjęcia w tygodniu badanym i następnym). Współczynnik aktywności zawodowej, czyli udział osób aktywnych zawodowo w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej, na badanym terenie wyniósł od 51,4% w gminie Kruklanki do 56,2% w wiejskiej gminie Giżycko. Wskaźnik zatrudnienia (udział liczby pracujących w grupie osób w wieku 15 lat i więcej) najniższy był w gminach: Ryn (34,5%), Kruklanki i Srokowo (35,3%), a najwyższy zanotowano dla gmin: Giżycko (39,2%), Budry (38,7%) oraz Miłki (38,2%). Stopa bezrobocia, określająca udział osób pozostających bez pracy w ludności aktywnej zawodowo, wyniosła na badanym obszarze według wyników NSP 2002 około 30-36%. Najniższą zanotowano w gminie Miłki (29,9%) i Giżycko (30,2%), a najwyższą w gminach Ryn (35,9%) i Srokowo (33,6%).

Sytuację ekonomiczną ludności w analizowanych gminach można określić jedynie na podstawie danych statystycznych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r., ustalając główne źródła utrzymania mieszkańców gmin obszaru LGD9.¹² Na obszarze „LDG 9” w 2002 r. zamieszkiwało 55536 osób. Z pracy utrzymywało się 29871 członków rodzin (53,8% ludności), z czego praca najemna była źródłem dochodów 19713 osób, praca na rachunek własny lub dochody z najmu stanowiły podstawę utrzymania 10158 członków rodzin, a praca w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej) była podstawą dochodów 7385 osób. Środki pozapłacowe stanowiły źródło utrzymania 25278 osób (45,5% ludności), z czego z emerytur utrzymywało się 9393, a z rent 7051 mieszkańców.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracowników zatrudnionych w średnich i dużych podmiotach na terenie całego północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich było niższe w badanym okresie od średniego w województwie, co niewątpliwie ma wpływ na poziom życia mieszkańców. W 2006 r. przeciętne wynagrodzenie w powiecie kętrzyńskim wyniosło 1894,81 zł, giżyckim – 2021,24 zł, węgorzewskim – 1963,52 zł, natomiast średnie płace w województwie 2218,32 zł. W 2007 r. zanotowano wzrost wynagrodzeń

¹² Dane z prowadzonego przez GUS rokrocznie badań budżetów domowych są jedynie dostępne na poziomie województwa. Informacja o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto jest natomiast możliwa do uzyskania na poziomie powiatów, przy czym badanie jest prowadzone tylko w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób, nie obejmuje też zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

we wszystkich powiatach objętych diagnozą (kętrzyńskim o ok. 136 zł, giżyckim o ok. 184 zł, węgorzewskim o ok. 107 zł), a także w województwie, gdzie średnia płaca wzrosła o ok. 180 zł. Jak widać jedynie w powiecie giżyckim dynamika wzrostu płac była wyższa od wojewódzkiej (zał. nr 2.1).

2.3.2. Infrastruktura społeczna

Na terenie gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich, podobnie jak w innych regionach Polski, w następstwie reformy edukacji¹³ nastąpiła decentralizacja systemu kształcenia. **Zadania w zakresie oświaty i wychowania** podzielone zostały pomiędzy samorządy gminne i samorząd powiatowy. W gestii gmin leży całość zagadnień związanych z utrzymaniem szkół podstawowych i gimnazjów (oprócz specjalnych), natomiast powiat w ramach zadań własnych odpowiada za szkolnictwo ponadgimnazjalne oraz podstawowe i gimnazjalne specjalne. W gminach obszaru LGD9 dostęp do wychowania przedszkolnego w 2006 r. zapewniało 29 przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, do których uczęszczało łącznie 806 dzieci. Najwięcej przedszkolaków zanotowano w gminie Węgorzewo (279, w tym 257 w mieście) i Ryn (122, w tym 102 na terenie miasta). Tak samo jak przedszkola, w każdej gminie funkcjonowały szkoły podstawowe: 6 w gminie Węgorzewo, 5 w Wydminach, 4 na terenie gminy wiejskiej Giżycko, po 3 w Srokowie, Miłkach i Rynie oraz po 2 w gminach Kruklanki, Budry i Pozezdrze. Do szkół podstawowych w całym regionie uczęszczało 3824 dzieci (o 41,7% mniej niż w 1999 r.). Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych, wyrażający stopień powszechności nauczania, największą wartość osiągnął dla gmin: Węgorzewo (103,80%), Wydminy (100,98%), Pozezdrze (100,85%) oraz Srokowo (100,33%). Najniższe wskaźniki zanotowano dla terenów wiejskich gmin Węgorzewo (58,17%) i Ryn (13,76%), co może wskazywać na fakt, iż większość dzieci z tych terenów dowożonych jest do szkół w miastach. Na obszarze LGD9 funkcjonuje również 12 gimnazjów (każda z gmin ma przynajmniej jedno), w których w 2006 r. uczyły się 2424 osoby (zał. nr 2.1). W czasach, kiedy wzrasta znaczenie edukacji komputerowej, nie bez znaczenia pozostaje dostępność do infrastruktury teleinformatycznej w szkołach. Na 1 komputer w szkołach podstawowych i gimnazjach przypadło w analizowanych gminach średnio 14 dzieci. Największą dostępność do komputerów w szkołach podstawowych zanotowano w gminie Srokowo oraz na obszarach wiejskich gmin Węgorzewo i Ryn, a w gimnazjach – w gminie Budry i Kruklanki.

Kształceniem na poziomach wyższych niż podstawowy i gimnazjalny zajmowały się w 2006 r. na terenie gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich: 2 ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe w Węgorzewie (kształcące 159 uczniów), 2 średnie szkoły zawodowe w Węgorzewie (189 uczniów), ponadgimnazjalna szkoła przysposabiająca do pracy zawodowej specjalna w Węgorzewie (7 uczniów), ponadgimnazjalne technikum dla młodzieży w Węgorzewie (192 uczniów), liceum ogólnokształcące w Węgorzewie (379 uczniów) i w gminie Wydminy (48 uczniów) oraz 2 szkoły policealne w Węgorzewie (24 uczniów) (zał. nr 2.1).

Zadania związane z **ochroną ludności, zapobieganiem zagrożeniom życia i zdrowia oraz zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego** na terenie gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich realizują jednostki straży pożarnej i policji. We wszystkich gminach objętego analizą subregionu funkcjonują jednostki straży pożarnej. W mieście powiatowym Węgorzewie działa Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, a jej struktury wspierane są przez liczne jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej działające na obszarze objętym diagnozą. W powiecie giżyckim jednostki OSP działają na terenie gmin: Giżycko (w Spytkowie i Kamionkach), Kruklanki, Miłki (w Rydzewie i Marcinowej Woli), Ryn oraz Wydminy, w powiecie węgorzewskim w gminach: Budry i Pozezdrze (w Pozezdrzu, Harszu i Kutach), a w gminie Srokowo: w Srokowie i Jęglawkach. Liczba ochotników w strukturach OSP i liczba zdarzeń odnotowanych na terenie ich działania jest bardzo zróżnicowana. Jednak ze względu na brak pełnych danych dotyczących działalności tych jednostek, nie można dokonać ich porównania.

¹³ System edukacji w Polsce po reformie ustroju szkolnego zapoczątkowanej 1 września 1999 r., obejmuje: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne (specjalne szkoły przysposabiające do pracy, zasadnicze szkoły zawodowe, licea ogólnokształcące, licea profilowane, technika, szkoły artystyczne), uzupełniające licea ogólnokształcące i technika uzupełniające (dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, dające możliwość uzyskania wykształcenia średniego oraz uzyskania świadectwa dojrzałości i kontynuacji nauki w szkołach policealnych i wyższych), szkoły policealne (dla absolwentów, którzy uzyskali średnie wykształcenie) oraz szkoły wyższe (dla absolwentów szkół średnich, którzy uzyskali świadectwo dojrzałości). Do roku szkolnego 2004/2005, a w przypadku techników do roku szkolnego 2005/2006, działały również szkoły ponadpodstawowe (dla absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej) dla młodzieży oraz ich oddziały będące obecnie w strukturze szkół ponadgimnazjalnych.

Na analizowanym terenie funkcjonuje również Komenda Powiatowa Policji w Węgorzewie oraz posterunki policji w: Rynie, Wydminach (obejmujący swym działaniem teren gmin Wydminy, Kruklanki i Miłki), Budrach i Srokowie. Natomiast teren gminy wiejskiej Giżycko jest monitorowany przez Komendę Powiatową Policji w mieście Giżycku. Podobnie, jak w przypadku straży pożarnej, tylko w niektórych gminach prowadzona jest statystyka działalności policji, dlatego trudno jest ocenić skuteczność ich pracy. Na podkreślenie zasługuje jednak fakt, że gmina Węgorzewo na wypadek zagrożenia ma opracowany program obrony cywilnej.

Podobnie jak w przypadku edukacji, **zadania z zakresu ochrony zdrowia** znajdują się zarówno w gestii gmin (opieka podstawowa), jak i powiatu (opieka ponadpodstawowa – szpitalna i specjalistyczna). Poszczególne gminy obszaru LGD9 realizują swoje zadania przez Samodzielne Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, których koszty działalności są finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Na obszarze LGD9 w 2006 r. funkcjonowało 11 zakładów opieki zdrowotnej (w tym 6 na wsi). Od 1999 r. przybyły 4 placówki. Działało również 12 aptek i punktów aptecznych (od 1999 r. przybyły 2 podmioty). Opieką szpitalną i specjalistyczną zajmuje się Mazurskie Centrum Zdrowia w Węgorzewie, które dysponowało w 2006 r. blisko 100 łózkami i posiadało oddziały: internistyczny, detoksykacyjny, rehabilitacyjny i paliatywny oraz RTG, USG, badanie krwi i moczu. Mieszkańcy subregionu mogli korzystać również ze szpitali w Kętrzynie i Giżycku (miasta te nie są członkami LGD9).

W Węgorzewie działa Dom Opieki Społecznej, który w 2006 r. zapewnił pomoc 309 mieszkańcom. Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej znajdują się również w gminach Kruklanki, Pozezdrze, Ryn, Srokowo i Wydminy.

Zadania związane z polityką społeczną realizują: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie, Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy w Węgorzewie, Powiatowy Dom Samopomocy w Węgorzewie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Węgorzewie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Węgorzewie, Szpital Psychiatryczny w Węgorzewie, Warsztat Terapii Zajęciowej w Olszewie, Świetlica Socjoterapeutyczna Dom w Węgorzewie, Ogniska Wychowawcze Przyjazny Kącik w Węgorzewie, Świetlica Socjoterapeutyczna Pinokio w Węgielsztynie (w świetlicach sprawowana jest opieka nad uczniami z rodzin patologicznych), Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Giżycku, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Giżycku, Powiatowy Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy w Giżycku, Ośrodek Leczenia Odwykowego w Giżycku, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie, Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy w Kętrzynie, Poradnia Odwykowa w Kętrzynie.

Aktywność kulturalna w subregionie LGD9 przejawia się w działalności zarówno instytucji tj. gminnych ośrodków kultury, bibliotek, organizacji kultury, jak i twórców ludowych oraz artystów, zespołów i klubów zainteresowań. W gminie **Srokowo** działa Muzeum Przyrody, Etnografii i Sztuki z siedzibą w Srokowie. Również aktywnie działają, przy Gminnym Ośrodku Kultury, Zespół pieśni i tańca ludowego „Srokowiacy” i Klub Seniora. W ramach Gminnego Ośrodka Kultury funkcjonują: Dom Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna. W gminie organizuje się rokrocznie Dożynki gminne z ogrodem obfitości, Dni Srokowa, Międzynarodowe Plenery Malarskie, Mazurską Niedzielę, Grzybobranie – impreza plenerowa na rzecz funduszu Stypendialnego „Bociek”, Święto pieczonego ziemniaka, Noc Świętojańską i Czarcie igraszki na Diablej Górze, Bal Andrzejkowy. Imprezy organizowane są przez GOK oraz działające na terenie gminy Stowarzyszenia. Gmina **Giżycko** działania kulturalne realizuje głównie poprzez Gminny Ośrodek Kultury w Wilkasach i Gminną Galerię Sztuki „Pod lipą”, organizującą wystawy malarstwa, rzeźby i fotografii. Gminny Ośrodek Kultury w Kruklankach, Leśniczówka Wolisko, Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Czeremoszki”, Pracownia Rzeźbiarska – Józef Niewiński i Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego „Puszcza Borecka” to główni animatorzy kultury w gminie **Kruklanki**. W gminie **Miłki** funkcje kulturalne podejmują Ośrodek Kultury w Miłkach (organizacja spotkań, imprez, wystaw) oraz Koła Gospodyń Wiejskich w Rydzewie i Marcinowej Woli. Instytucjami zajmującymi się kulturą w gminie **Ryn** są Ryńskie Centrum Kultury, galeria sztuki „Z latarnią”, „Galeria pod imbrykiem”, zespół ludowy „Sterławiacy”, Studio Tańca Współczesnego oraz Formacja Breakdance. Gmina **Wydminy** działania kulturalne prowadzi głównie poprzez Gminny Ośrodek Kultury w Wydminach, który organizuje imprezy kulturalno-rekreacyjne (ok. 25 w roku, głównie okolicznościowe np. Sylwester, Andrzejkki, Pożegnanie lata, Dzień Dziecka, Dożynki), wystawy i kiermasze (np. Jarmark Twórców Ludowych), konkursy i festiwale (m.in. Festiwal Chórów Seniora). W gminie funkcjonuje także Chór „Feliksinki” działający przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Wydminach, chór kościelny im. Jana Pawła II parafii w Wydminach oraz Związek Ukraińców w Polsce, Koło w Wydminach, organizujący imprezy i spotkania ukraińskie (m. in. Widłunia, Jesienne Koncerty Muzyki Cerkiewnej). Ponadto na terenie gminy od 1996 r., w zabytkowym wiatrak w Grądzkich, Państwo Katarzyna i Zygmunt Waraksa

organizują każdego roku w lipcu „WIETRZNE SPOTKANIA Z POEZJĄ”. W Mazuchówce od 1992 r. działa „Kapela Rodzinna Bałdygów”, z kolei we wsi Radzie od 1995 r., w ostatni weekend lipcu, są realizowane przez Teatr IOTA Pana Zbigniewa Waszkielewicz warsztaty i prezentacje teatralne. W gminie **Budry** kulturą zajmują się Gminny Ośrodek Kultury w Budrach z podległymi świetlicami i izbami wiejskimi w Ołowniku, Więckach, Piłakach Małych, Zabroście Wielkim, Popiołach, Brzozówce oraz Gminna Publiczna Biblioteka w Budrach i Warsztaty Terapii Zajęciowej „EMPATIA” w Olszewie Węgorzewskim. W Budrach prężnie działają dwa zespoły śpiewacze ABSOLWENT i ALEBABKI oraz grupa młodzieżowa BUDZEWICY, które to zespoły organizują wiele lokalnych imprez okolicznościowych i parafialnych. W gminie **Pozezdrze** działa Gminny Ośrodek Kultury, prowadzący koła zainteresowań (teatralne, plastyczne, rekreacyjno-podróżnicze), zajęcia wokalne, muzyczne, taneczne, naukę gry na instrumentach (perkusja, gitara). Kluby zainteresowań prowadzone są również przez Stowarzyszenie Kobiet Mazurskich „Dziewczyny Znad Sapiny” (kulinarny, rękodzieła, wizażu, rekreacyjno-sportowy, teatralny oraz chór). W ostatnich latach aktywnie w krzewienie kultury włączają się gospodarstwa agroturystyczne ze wsi Harsz organizując międzynarodowe plenery malarskie i rzeźbiarskie (drewno, kamień), obrzędy ludowe – „Jarmark Harszyński”, „Noc świętojańska”, „Pożegnanie lata”. Działalność kulturalną gminy **Węgorzewo** koordynuje Węgorzewskie Centrum Kultury – bez promocji, zajmujące się przygotowaniem imprez kulturalnych; koncertów muzyki poważnej i rozrywkowej, recitali, spektakli teatralnych, obrzędów ludowych (*Herody*) oraz działalnością statutową (szkoła gry na instrumentach, kółka plastyczne, fotograficzne, nauka tańca współczesnego, itp.). Popyt na kulturę zaspokajają również Muzeum Kultury Ludowej organizujące *Międzynarodowy Jarmark Folkloru, Festiwal Kultury Łowieckiej, Święto Wiosny, Herody inne*, Klub Garnizonowy Węgorzewo (EKO Union of Rock), Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna. Wysoki poziom artystyczny i duże znaczenie promocyjne dla Węgorzewa mają; chór MODERATO i OJCZYŻNA oraz zespół tańca ludowego CZEREMOSZ. W 2006 r. w porównaniu z 1999 r. w północnym obszarze Wielkich Jezior Mazurskich liczba bibliotek i ich filii zmniejszyła się z 22 do 19 (przy czym o 16039 spadła liczba woluminów księgozbioru, o 1581 – czytelników i 39,9 tys. – wypożyczeń na zewnątrz). Przybyło jedno muzeum – w Srokowie, jednakże liczba zwiedzających muzea zmniejszyła się o 10,1%. W 2006 r. działało tylko jedno kino w Węgorzewie (w 1999 jeszcze 2). Z przeprowadzanego przez statystykę publiczną co dwa lata badania instytucji kultury wynika, iż od 2003 r. do 2007 r. przybyła jedna instytucja kultury. W gminach LGD9 odbyło się o 71 imprez kulturalnych mniej, mimo to zanotowano o 15,7 tys. więcej uczestników imprez. W 2007 r. działało 91 zespołów artystycznych (w 2003 r. – 98), które zrzeszały 1130 członków (cztery lata wcześniej – 950) w 77 kołach zainteresowań.

2.3.3. Kapitał społeczny

Ważnym elementem kapitału społecznego, jaki posiada analizowany obszar, są instytucje i organizacje pozarządowe. Ich wykaz zamieszczono w załączniku nr 2.2.

Tabela 2.2. Frekwencja w wyborach do Sejmu RP i w wyborach samorządowych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wybory do Sejmu RP z 21.10.2007 r.			Wybory samorządowe - głosowanie w dn. 12.11.2006r.		
	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba wydanych kart	Frekwencja wyborcza w %	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba wydanych kart	Frekwencja wyborcza w %
Srokowo	3388	1330	39,26	3418	1698	49,68
Giżycko w.	5966	2536	42,51	6026	2818	46,76
Krukłanki	2466	889	36,05	2471	1199	48,52
Miłki	3064	1161	37,89	3053	1674	54,83
Ryn	4814	1925	39,99	4870	2495	51,23
Wydminy	5296	2003	37,82	5322	2777	52,18
Budry	2494	837	33,56	2080	1178	56,63
Pozezdrze	2786	1123	40,31	2836	1541	54,34
Węgorzewo	14249	6353	44,59	14238	5612	39,42
Razem	44523	18157	40,78	44314	20992	47,37
Województwo	1133071	543928	48,00	1120129	519159	46,35

Źródło: Dane Państwowej Komisji Wyborczej, www.wybory2007.pkw.gov.pl, www.wybory2006.pkw.gov.pl

Aktywność obywatelska ludności zamieszkującej subregion, wyrażona frekwencją wyborczą w wyborach do Sejmu RP w dniu 21.10.2007 r., wyniosła średnio 40,78% i była niższa niż średnio w województwie o 7,22 pp. W wyborach samorządowych (w głosowaniu z dnia 12.11.2006 r.) udział wzięło 47,37% mieszkańców uprawnionych do głosowania. Był to wyższy odsetek niż w województwie. Najwyższą aktywnością wykazali mieszkańcy gminy Budry (56,63%), najniższą natomiast miejsko-wiejskiej gminy Węgorzewo (39,42%) (jedyna gmina, gdzie frekwencja była niższa od średniej w województwie warmińsko-mazurskim) (tab. 2.2).

2.3.4. Charakterystyka ekonomiczna obszaru

O sile gospodarki danego regionu i jego potencjale decyduje ilość i struktura efektywnie działających na tym terenie podmiotów gospodarczych. W latach 1999-2006 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w omawianym subregionie zwiększyła się o 13,3% i w 2006 r. wynosiła 3349 jednostek. Analizując ich przestrzenne zróżnicowanie należy zauważyć, że region LGD9 jest stosunkowo słabo rozwinięty pod względem przedsiębiorczości. Największe zagęszczenie podmiotów znajdowało się w gminach Węgorzewo (37,7%) oraz Giżycko (16,9%), a więc w sąsiedztwie ośrodków miejskich. W tych samych gminach zanotowano również najwyższy wskaźnik liczby podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców, wynoszący odpowiednio 74,8 i 73,3. Wskaźnik ten na terenie pozostałych gmin obszaru LGD9 był bardzo zróżnicowany i wahał się od 31,3 w gminie Budry do 67,0 w gminie Kruklanki.

Wśród ogółu podmiotów zarejestrowanych na analizowanym terenie więcej niż 94% należało do sektora prywatnego. Liczba tych jednostek w analizowanym okresie zwiększyła się o 12,8%. Wzrost liczby podmiotów dotyczył większości gmin wchodzących w skład obszaru, z wyjątkiem gminy Pozezdrze (zał. nr 2.1).

Rozpatrując podmioty gospodarki narodowej według sektorów ekonomicznych zaobserwowano, że wśród wszystkich podmiotów działających na terenie gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich największa ich liczba w 2006 r. była zarejestrowana w sektorze usług rynkowych (60,4%) oraz przemysłowym (17,7%). Usługi nierynkowe i rolnictwo stanowiły odpowiednio 10,5% i 11,4%. Największy odsetek podmiotów działających w sektorze usługowym wśród ogółu podmiotów danej gminy występował w obrębie miast gmin miejsko-wiejskich Węgorzewa (82,3%) i Rynu (72,6%), natomiast najmniejszy na obszarach wiejskich gminy Ryn (48,7%). Branże o kluczowym znaczeniu dla wszystkich gmin składających się na obszar objęty analizą to turystyka i rolnictwo (zał. nr 2.1).

Głównym źródłem utrzymania mieszkańców **Wydmín** jest rolnictwo, gdzie funkcjonują stosunkowo duże gospodarstwa, zajmujące się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. Ponadto rozwija się tutaj przemysł drzewny – tartaki w Wydmínach, Gawlikach Wielkich i Siemionkach oraz produkcja cegły w Rantach i rozwój drobnego handlu. Duże walory turystyczne gminy zachęcają również do rozwoju branży turystycznej i takich form turystyki aktywnej jak golf w ośrodku Talki Golf. W gminach **Kruklanki** i **Miłki** dominującymi dziedzinami gospodarki są rolnictwo, leśnictwo i turystyka. Miasto i gmina **Ryn** posiadają charakter rolniczo-turystyczny. Do głównych atrakcji tego terenu zalicza się walory krajobrazowe. Dodatkowej atrakcji dodaje położenie miasta Ryn pomiędzy dwoma jeziorami: Ryńskim i Ołów oraz mocno pagórkowata rzeźba terenu.

Gmina **Giżycko** jest ośrodkiem wczasowo-turystycznym Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Jest to jedna z większych w Polsce gmin turystycznych. Składa się na to mnóstwo ośrodków wypoczynkowych, hoteli, pensjonatów, portów, gospodarstw agroturystycznych czy pokoi gościnnych jak również gospodarstw oferujących aktywne spędzenie czasu: wycieczki rowerowe, wędkarstwo i jeździectwo.

Gmina **Węgorzewo** położona jest na początku szlaku Wielkich Jezior Mazurskich, zwana również „Bramą do Mazur” i to warunkuje jej główny charakter jakim są przede wszystkim usługi turystyczne związane z uprawianiem sportów wodnych (żeglarstwo, kajakarstwo, bojery) tj. wynajem sprzętu żeglarskiego w portach i przystaniach jachtowych, z których najważniejszymi są: Sztynort TIGA YACHT & MARINA, KEYA Węgorzewo, Ahoj. Oferta usług gastronomicznych i hotelarskich na bardzo wysokim poziomie (restauracje, bary, smażalnie ryb, ośrodki SPA i centra wypoczynkowo- konferencyjne, motele, hotele, pensjonaty, pokoje gościnne i gospodarstwa agroturystyczne). W gminie Węgorzewo od kilku już lat organizowane są Wojskowe Mistrzostwa Europy CISM w Żeglarstwie, Mistrzostwa Europy w Żeglarstwie Bojerowym oraz słynny festiwal Union of Rock i Międzynarodowy Jarmark Folkloru. W ciągu ostatnich kilku lat bardzo dynamicznie rozwijają się sporty aktywne typu: jazda konna, jazda rowerowa, *nord walking*, kajakarstwo, biegi narciarskie. Gospodarstwa agroturystyczne, właściciele pokoi gościnnych i wiejskich pensjonatów serwują bogaty zestaw dań regionalnych, opartych o tradycyjne metody ich sporządzania i ekologiczne produkty. Dzięki

zewnątrznym środkiem unijnym zasadniczo poprawiła się w całym powiecie węgorzewskim infrastruktura drogowa, sportowo-rekreacyjna i okolicy turystyczna (usługi, handel, kultura i oświata, baza turystyczna).

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego gminy **Pozezdrze** znajdują się tereny, na których przewidziana jest budowa hoteli, pensjonatów, ośrodków wypoczynkowych zabudowy letniskowej i terenów rekreacyjnych nad jeziorem Pozezdrze, w Nowym Harszu nad jeziorem Dargin, jeziorem Święcajty, jeziorem Harsz, a także w miejscowościach Przerwanki i Jakunówko. Na terenie gminy Pozezdrze istnieje wiele obiektów umożliwiających aktywne spędzanie wypoczynku, m.in. port żeglarski w Dziaduszynie, ośrodki wypoczynkowe w Dziaduszynie, Kolonii Harsz, Pieczarkach, Stręgielku, baza obozów harcerskich w Przerwankach, w rejonie Jasieńczyka, liczne pola biwakowe i szeroko rozwinięta sieć gospodarstw agroturystycznych. Brak jezior i zbiorników wodnych nie dyskwalifikuje wód powierzchniowych w zakresie rozwoju turystyki wodnej. Rzeka Węgorapa i Gołdapa oraz Kanał Brożajski stanowią atrakcyjne wodne szlaki turystyczne dla spływów kajakowych, wędkarstwa i rekreacji pod warunkiem odpowiedniego ich zagospodarowania.

Gmina **Budry** to przede wszystkim piękne tereny wiejskie nadające się głównie do uprawiania ekoturystyki i turystyki aktywnej typu: jazda konna i rowerowa, *nord walking*, wędrówki piesze oraz spływy kajakowe rzeką Węgorapą. Są to bardzo atrakcyjne tereny pod inwestycje proekologiczne (elektrownia wodna w Ołowniku, młyn w Budrach, wieś Zabrost), do rozwoju odnawialnych źródeł energii, ekologicznego rolnictwa oraz usług agroturystycznych. Naturalnym bogactwem gminy Budry są zasoby ekologiczne i kulturowe stanowiące o jego specyfice i wyjątkowości oraz granica z obwodem kaliningradzkim (Rosja). Szczególnie atrakcyjna jest rzeka Węgorapa łącząca Wielkie Jeziora Mazurskie z rzeką Pregołą, która od Czernichowska (ujście Węgorapy) do Zalewu Kaliningradzkiego (Wiślanego) jest rzeką żeglowną. Już dwukrotnie zorganizowano na tej rzece Międzynarodowy Spływ Kajakowy Węgorapa–Angrapa z przekroczeniem granicy i odprawą celną na rzece Węgorapie.

Gmina **Srokowo** ma charakter rolniczo-turystyczny, a rozwój bazy turystycznej należy do jednych z jej podstawowych zamierzeń rozwojowych. Na podkreślenie zasługuje fakt, że na terenie gminy działa duża sieć sklepów wielu branż, a także punkty gastronomiczne stanowiące zaopatrzenie dla odpoczywających tam gości. W miejscowym planie zagospodarowania miejscowości Leśniewo (gmina Srokowo), nad Jeziorem Rydzówka, znajdują się tereny, na których jest przewidziana budowa hoteli, pensjonatów, ośrodków wypoczynkowych, zabudowa letniskowa i tereny rekreacyjne. W planach LGD9 przewiduje się zagospodarowanie turystyczne **Kanału Mazurskiego**, który przebiega w większej swojej długości przez tereny gminy Srokowo i Węgorzewo.

Jak wynika z powyższego jednym z głównych kierunków rozwoju, do którego predestynowany jest obszar gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich jest turystyka. Unikalne walory przyrodnicze, nie kolidują z rozwojem działalności o charakterze produkcyjnym oraz z szeroko rozumianymi usługami rynkowymi. Lokalizacja obszaru LGD9 wzdłuż granicy z Obwodem Kaliningradzkim powinna sprzyjać podejmowaniu różnych inicjatyw gospodarczych. Obecnie brak jest na tym terenie przejścia granicznego z Rosją (ludność może korzystać z przejść w Gołdapi i Bezledach), jednak trwają prace mające na celu utworzenie przejścia granicznego Perły-Kryłowo.

2.3.5. Infrastruktura techniczna

Ważnym w ocenie rozwoju gospodarczego regionu, jest poziom rozwoju infrastruktury technicznej. Chodzi tutaj przede wszystkim o zapewnienie możliwości swobodnego przemieszczania się ludności, zaopatrzenie mieszkańców w wodę, gaz, kanalizację oraz system oczyszczania ścieków. Infrastruktura ta umożliwia poprawne funkcjonowanie wielu dziedzin życia, w tym także rynku usług turystycznych.

W dużej mierze o atrakcyjności danego terenu, jako miejsca lokowania przedsięwzięć gospodarczych, decyduje gęstość dróg. Transport jest jednym z najważniejszych czynników determinujących rozwój gospodarczy. Sprawnie funkcjonujący system transportowy aktywizuje gospodarkę, natomiast poważne zaniedbania w tej dziedzinie istotnie ograniczają możliwość jej dalszego rozwoju. Warto zasygnalizować fakt, że gęstość dróg często jest ograniczona możliwościami zagospodarowania obszaru, w tym warunkami przyrodniczymi, np. występowaniem zwartych kompleksów leśnych, bagien i jezior. Uwarunkowania te mają wpływ na stopień koncentracji podmiotów gospodarczych na danym terenie. Im lepiej skomunikowana jest dana jednostka podziału terytorialnego, tym liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na tym terenie jest większa. Prawidłowo funkcjonująca sieć drogowa musi zapewniać zarówno dojazd z terenów odległych,

jak i możliwość swobodnego poruszania się na terenie przeznaczonym pod zagospodarowanie turystyczne. Korzystający z usług turystycznych, a więc nabywcy tych usług przybywają najczęściej z odległych regionów kraju i z zagranicy, dlatego należy zapewnić im wysoką dostępność obszaru.

Przez gminy objęte diagnozą przebiegają ważne, w skali regionu, szlaki komunikacyjne. Jednak stan techniczny sieci drogowej nie odpowiada wymaganym standardom, zwłaszcza w sytuacji wciąż narastającego ruchu kołowego, tak ciężarowego, jak i osobowego. Dotyczy to zarówno stanu nawierzchni, szerokości jezdni, jej wyprofilowania, a także kolizyjności z innymi drogami lokalnymi. Dużym problemem jest (dotyczy to całych Mazur) brak drogi ekspresowej łączącej powiaty i gminy w ramach powiatu z centrum kraju. Natomiast wśród dróg powiatowych przeważają drogi odpowiadające potrzebom połączeń lokalnych (gminnych), nie zapewniające jednak odpowiedniej jakości połączeń komunikacyjnych w powiecie. Stosunkowo niewiele jest też dróg głównych i zbiorczych. Jedyne drogi w powiecie giżyckim istotnie oddziałują na przestrzeń, stanowiąc widoczny bodziec do rozbudowy sąsiadujących z nimi obszarów.

Gminy powiatu giżyckiego powiązane są z regionem liniami kolejowymi do Olsztyna i Białegostoku, a poprzez węzeł olsztyński z pozostałą częścią kraju. W strukturze powiązań zewnętrznych najważniejszą rolę odgrywa linia kolejowa pierwszorzędną Białystok – Korsze. Przez powiat kętrzyński przebiega ważna linia kolejowa Korsze – Elk łącząca przejścia graniczne w Głównie i Skandawie z Trakiszkami. Projektowany do 2015 r. układ sieci kolejowych klasyfikuje tę linię jako linię lokalną. W studium zagospodarowania przestrzennego województwa linia Korsze – Elk ustalona jest jako I-rzędna, przewiduje się na niej dobudowę drugiego toru i elektryfikację. Natomiast na terenie powiatu węgorzewskiego funkcjonuje jedna linia kolejowa Węgorzewo – Kętrzyn o długości 34 km. Staraniem władz samorządowych powiatu węgorzewskiego linia została przejęta od PKP PLK i przekazana w 2007 r. do użytku dla Stowarzyszenia Hobbystów Kolejowych, które na tej linii prowadzi przewozy pasażerskie (przejazdy turystyczne, okazjonalne, poznawczo-krajobrazowe).

Kolejnym elementem infrastruktury technicznej, wyznaczającym standard zamieszkania na danym terenie, a jednocześnie będącym warunkiem prawidłowego rozwoju społeczno-ekonomicznego, jest dostępność mieszkańców do wody bieżącej z sieci wodociągowej. Najwięcej ludności z sieci wodociągowej korzysta na terenach miejskich gmin Ryn (98,0%) i Węgorzewo (95,4%). Natomiast na całym obszarze działania LGD9 z sieci wodociągowej przeciętnie korzysta 82,4% osób. Wzrost zwodociągowania obszaru oprócz korzyści, niesie również pewne negatywne konsekwencje. Najczęstszą, choć rzadko dostrzeganą, jest gwałtowne zwiększenie zużycia wody, a tym samym wzrost wytwarzania ścieków. Rozwiązaniem problemów, które w związku z tym mogą się pojawić, jest budowa sieci kanalizacyjnej. Jednakże budowa sieci kanalizacyjnej jest przedsięwzięciem znacznie droższym niż budowa wodociągów, aczkolwiek stan skanalizowania danego obszaru oraz stopień oczyszczania ścieków wpływa na standard życia mieszkańców oraz wskazuje na stan środowiska naturalnego. Uwarunkowania te wyznaczają bowiem pozycję i rangę regionu, jako miejsca korzystnego do zamieszkania, inwestycji lub wypoczynku. Na terenie objętym diagnozą z sieci kanalizacyjnej w 2006 r. korzystało średnio 44,5% ogółu ludności. Analizując przestrzenne rozmieszczenie ludności korzystającej z tej sieci odnotowano, że jest ono bardzo zróżnicowane regionalnie. Najwięcej ludności z sieci kanalizacyjnej korzystało w 2006 r. w części miejskiej gmin Ryn (93,6%) oraz Węgorzewo (89,0%). Najmniej ludności miało dostęp do tej sieci w gminie Budry (7,4%) oraz na obszarach wiejskich gminy Ryn (9,3%) (zał. nr 2.1). Problem gęstości poszczególnych sieci należy rozpatrywać tu jednak przede wszystkim w kontekście specyfiki obszaru objętego analizą, a zatem dużych kompleksów leśnych oraz wielu jezior i często rozproszonej w związku z tym zabudowy wiejskiej.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich zwiększyła się w latach 1999-2006 ponad dwukrotnie. Pod względem gęstości sieci liczonej w km na 100 km² w najlepszej sytuacji są obszary miast Węgorzewa i Rynu oraz gminy Pozezdrze. Pozostałe obszary wiejskie (podobnie jak w całym województwie) znajdują się w gorszej sytuacji, jednak i tu należy ją rozpatrywać w kontekście specyfiki obszaru. Nie należy się więc spodziewać, że na obszarze o takiej strukturze użytkowania gruntów gęstość sieci zarówno wodociągowej, jak i kanalizacyjnej będzie znaczna. Stąd też gminy koncentrują się raczej na inwestycjach zapewniających poprawę stanu jakościowego, nie zaś na fizycznym wzroście długości sieci. Poważnym problem w kwestii budowania sieci kanalizacyjnej np. na terenie gminy Budry jest bardzo niską gęstość zaludnienia tj. 19 osób na km². Nowoczesna oczyszczalnia ścieków w Srokowie działa od 2007 r. Gmina Srokowo jest zwodociągowana w 98,6% (pozostały pojedyncze nie podłączone obiekty na niektórych koloniach). Stopień skanalizowania gminy to 48%.

Kolejnym elementem infrastruktury technicznej, ważnym z punktu widzenia rozwoju, jest sieć gazowa. Najwięcej użytkowników sieci gazowej w 2006 r. mieszkało na terenach miejskich gminy Ryn i Węgorzewo. Na pozostałych obszarach z sieci gazowej korzystało od 3,5% ludności w gminie Pozezdrze do 19,5% ludności w gminach Giżycko i Srokowo. Natomiast ludność zamieszkała w gminie Budry korzysta jedynie z gazu butlowego. Rozproszenie zabudowy wiejskiej na analizowanym terenie wymaga budowy wielokilometrowej sieci gazowej. Podstawowe znaczenie ma tu wysoka kapitałochłonność sieci gazowych oraz niedostatecznie rozbudowany krajowy system gazowniczy i regionalne układy sieciowe. Uzupełnieniem gazyfikacji przewodowej wsi jest w Polsce gazyfikacja bezprzewodowa. Z uwagi na małe obciążenie odbiorców kosztami instalacji, jest ona w wielu regionach kraju, szczególnie odległych od tras rurociągów, dogodną formą gazyfikacji wsi (zał. 2.1).

2.3.6. Funkcjonowanie otoczenia biznesu – klimat dla przedsiębiorczości

Jednym z celów strategicznych rozwoju województwa, zawartych w „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020”¹⁴, jest wzrost konkurencyjności gospodarki, który można osiągnąć między innymi poprzez wzrost potencjału instytucji otoczenia biznesu. Instytucje te są według twórców strategii filarem konkurencyjnej gospodarki poprzez takie cechy, jak: jakość świadczonych usług, umiejętność budowania więzi gospodarczych i współpracy z administracją wszelkich szczebli i potencjał, a poprzez to gwarantują lepszy klimat dla rozwoju przedsiębiorczości.

Małe i średnie przedsiębiorstwa z północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich mogą korzystać z bezpłatnych usług, świadczonych w ramach Krajowego Systemu Usług PARP¹⁵ przez Fundację „Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach” (usługi informacyjne, szkoleniowe, doradcze o charakterze ogólnym), Warmińsko-Mazurską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie (usługi finansowe – udzielanie pożyczek, usługi informacyjne, doradcze o charakterze ogólnym, doradcze o charakterze proinnowacyjnym, szkoleniowe), Warmińsko-Mazurską Izbę Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Olsztynie (usługi informacyjne, szkoleniowe), Warmińsko-Mazurski Zakład Doskonalenia Zawodowego w Olsztynie (usługi szkoleniowe) i Zrzeszenie Prywatnego Handlu i Usług (usługi doradcze o charakterze ogólnym, usługi szkoleniowe). Fundację Wspierania Przedsiębiorczości Regionalnej w Gołdapi (usługi finansowe – udzielanie pożyczek, usługi informacyjne, szkoleniowe). Obecnie w trakcie tworzenia jest Węgorzewski Fundusz Pożyczkowy dla małych przedsiębiorstw funkcjonujących na obszarze powiatu węgorzewskiego, który będzie obsługiwany przez Fundację w Gołdapi ze środków przekazanych przez PARP.

Instytucjami wspierania przedsiębiorczości są także regionalne ośrodki Europejskiego Funduszu Społecznego. Udzielają one projektodawcom pomocy w przygotowaniu i realizacji projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Obszarami szczególnego zainteresowania ośrodków są rynek pracy i edukacja. Gminy powiatu węgorzewskiego i giżyckiego podlegają ośrodkowi w Elku, natomiast gmina Srokowo (powiat kętrzyński) – ośrodkowi w Elblągu.

W gminie Węgorzewo działają ponadto punkt konsultacyjny i doradczy dla firm: Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego – Punkt Konsultacyjny Regionalnego Systemu Wspierania Innowacji – PK RSWI, a ośrodkiem wspierania przedsiębiorczości jest także Węgorzewskie Stowarzyszenie Przedsiębiorców.

W Giżycku istnieje punkt Warmińsko-Mazurskiego Funduszu Poleczeń Kredytowych sp. z o.o. w Działdowie oraz Punkt Konsultacyjny Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego.

Funduszy pożyczkowych firmom z obszaru LGD9 mogą udzielić: Fundacja Wspierania Przedsiębiorczości Regionalnej w Gołdapi, Fundacja „Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach” w Olsztynie, Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie, Regionalny Fundusz

¹⁴ „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020”. Załącznik do Uchwały nr XXXIV/474 /05 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 31 sierpnia 2005 r.

¹⁵ Instytucją wspierającą działalność firm jest Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP), która zarządza funduszami pochodzącymi z budżetu państwa i Unii Europejskiej, przeznaczonymi na wspieranie przedsiębiorczości i rozwój zasobów ludzkich, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw. Jej celem jest realizacja programów rozwoju gospodarki, zwłaszcza w zakresie wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, eksportu, rozwoju regionalnego, wykorzystania nowych technik i technologii, tworzenia nowych miejsc pracy, rozwoju zasobów ludzkich oraz przeciwdziałania bezrobociu. Punktem konsultacyjnym agencji na terenie Warmii i Mazur zaangażowanym we wdrażanie Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw” jest Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie.

Pożyczkowy w Olsztynie, Zrzeszenie Prywatnego Handlu i Usług w Olsztynie oraz Związek Gmin „Barcja” (oferuje fundusze pożyczkowe i poręczeniowe dla firm z terenu powiatu kętrzyńskiego). Od stycznia 2009 roku rusza także Węgorzewski Fundusz Pożyczkowy, w ramach którego mikroprzedsiębiorcy z terenu powiatu węgorzewskiego, będą mogli ubiegać się o kredyty obrotowe i inwestycyjne.

Ośrodkami szkoleniowo-doradczymi wspierającymi innowacyjność na terenie województwa są Fundacja „Wspieranie i Promocja Przedsiębiorczości na Warmii i Mazurach” w Olsztynie, Regionalny System Wspierania Innowacji w Olsztynie oraz Zrzeszenie Prywatnego Handlu i Usług w Olsztynie.

Najbliższym północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich inkubatorem przedsiębiorczości jest Inkubator Przedsiębiorczości w Elku, a inkubatorami technologicznymi – Elbląski Inkubator Nowoczesnych Technologii Informatycznych i Inkubator Technologiczny w Suwałkach.

2.3.7. Charakterystyka sektora rolniczego

Rolnictwo zajmuje szczególne miejsce w programach rozwoju wsi, nie tylko ze względu na tworzone miejsca pracy, czy produktywność ziemi, ale również ze względu na jego rolę w przestrzeni wiejskiej oraz duże oddziaływanie na rodzaje podejmowanej działalności gospodarczej, styl życia, tradycję i kulturę mieszkańców wsi. Zmiany modernizacyjne, jakie powinny się dokonać w tym sektorze, zależą w dużym stopniu od wykorzystania szans i możliwości związanych z członkostwem w Unii Europejskiej. Przymus ekonomiczny dotyczący modernizacji rolnictwa obliuguje do poznania stanu jego rozwoju oraz warunków przyrodniczo-ekonomicznych jego funkcjonowania.

Do początku lat 90-tych rolnictwo na terenie gmin objętych diagnozą stanowiło podstawowe źródło utrzymania dla ok. 80% ludności, będąc wiodącą funkcją gospodarczą. Jednocześnie większość użytków rolnych pozostawało w gestii państwowych i spółdzielczych przedsiębiorstw rolnych. Zmiany ustrojowe, zapoczątkowane w 1989 r. przyniosły radykalne zmiany tej sytuacji. Najważniejszym ich czynnikiem stała się likwidacja PGR-ów i spółdzielni produkcyjnych. Problemem gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich, a także całego regionu Warmii i Mazur, jest popegeerowskie bezrobocie.

Analiza sytuacji w rolnictwie wskazuje, że generalnie poziom rozwoju rolnictwa w subregionie, na tle województwa, jest stosunkowo wysoki. Według danych Powszechnego Spisu Rolnego (statystyka nie dysponuje danymi z bieżącej sprawozdawczości na tak niskim poziomie agregacji jakim jest gmina) na terenie gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w 2002 r. było 6414 gospodarstw rolnych, z czego największa ich liczba skupiała się w gminach Wydminy (15,9%), Węgorzewo (15,7%) i Giżycko (14,7%). Najmniej gospodarstw funkcjonowało w gminach Kruklanki (8,1%), Ryn (8,8%) i Miłki (9,0%) (zał. 2.1).

W strukturze obszarowej gospodarstw przeważały gospodarstwa małe, do 5 ha, które stanowiły ponad 50% wszystkich gospodarstw, natomiast gospodarstwa duże, powyżej 50 ha stanowiły zaledwie 3,6%. W poszczególnych gminach należących do obszaru LGD9 występuje znaczne zróżnicowanie sytuacji pod tym względem, bowiem np. w gminach Srokowo, Ryn i Kruklanki zdecydowanie większy udział aniżeli średnio na terenie obszaru posiadały gospodarstwa małe, a jednocześnie w tych gminach udział gospodarstw dużych był znacznie większy niż w pozostałych. Średnia powierzchnia użytków rolnych jednego gospodarstwa rolnego w objętym diagnozą subregionie wahała się 11,5 ha w gminie Kruklanki do 26,7 ha w gminie Giżycko.

W gminach północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich występują tereny o niekorzystnych warunkach gospodarowania (określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 czerwca 2004 r., Dz. U. Nr 73 i Nr 158, z późniejszymi zmianami). Taki stan dotyczy głównie sześciu gmin wiejskich (Budry, Giżycko, Kruklanki, Miłki, Pozezdrze i Wydminy) i obszarów wiejskich dwóch gmin miejsko-wiejskich (Ryn i Węgorzewo).

Sukces w rolnictwie zależy od umiejętności dostosowania ścieżek rozwoju do posiadanych warunków i zasobów. Zgodnie z tym poglądem można przyjąć, że warunkiem powodzenia jest zdolność do generowania ekologicznie adaptowalnych i ekonomicznie efektywnych technologii rolniczych. Rozwój rolnictwa odbywa się więc w sposób niepowtarzalny. Zmiany zaś zachodzą głównie pod wpływem czynników zewnętrznych, wśród których dominują innowacje, postęp techniczny i biologiczny, warunki przyrodnicze, rentowność produkcji rolniczej oraz przemiany instytucjonalne w otoczeniu.

Warunki przyrodnicze obszaru objętego diagnozą (krótki okres wegetacji, konfiguracja terenu i zróżnicowanie gleb) stawiają przed rolnictwem wymóg wysokiego poziomu uzbrojenia technicznego i powodują, że jednostkowe koszty produkcji rolniczej są wyższe, dochodowość natomiast niższa, niż średnio w kraju.

Precyzowanie kierunków rozwoju rolnictwa, zgodnych z celami ekorozwoju, jest bardzo ważną kwestią. W strukturze użytkowania gruntów powinien zmniejszać się przede wszystkim areal gruntów ornych o niekorzystnych warunkach glebowych na rzecz użytków zielonych, czy wprowadzania innych sposobów użytkowania, np. zabudowy rekreacyjnej i miejsc zieleni. Korzystna struktura agrarna sprawia, że intensyfikacja produkcji rolnej, ze względu na warunki przyrodnicze, wymaga stosowania innowacyjnych rozwiązań (głównie innowacji biologicznych – nowe odmiany roślin i rasy zwierząt). Produkcja zwierzęca powinna raczej zmierzać do ekstensyfikacji chowu bydła (z uwzględnieniem powierzchni paszowej łąk i pastwisk trwałych). W produkcji trzody chlewnej należy zwrócić szczególną uwagę na potrzebę zmniejszenia koncentracji produkcji (problemy z zagospodarowaniem gnojowicy) stanowiącej podstawowe źródło zagrożenia dla wód powierzchniowych, a więc podstawowego „bogactwa” powiatu.

Niestety na obszarze LGD9 potencjał rolniczy nie jest wykorzystywany w pełni. Dotyczy to m.in. tego, że produkcja rolnicza ma charakter głównie niskotowarowy oraz kierunki produkcji w gospodarstwach rolniczych są mało zróżnicowane. Jeśli chodzi o działania w zakresie rolnictwa to brak jest inicjatyw podejmowanych na rzecz rozwoju odnawialnych źródeł energii i alternatywnych kierunków produkcji w rolnictwie. Można zauważyć również niski poziom wdrożenia programów rolno-środowiskowych.

2.4. Specyfika gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich

Północny obszar Wielkich Jezior Mazurskich LGD9 posiada ciekawe i zróżnicowane dziedzictwo kulturowe, które tworzyło się w wyniku dynamicznych i dramatycznych dziejów, jak też okresów spokoju społecznego i politycznego, na obszarze pogranicza narodów, kultur i religii.

Obiekty architektury obronnej, szczególnie z czasów II wojny światowej, są dla turystów atrakcyjnymi pamiątkami przeszłości, a zarazem przykładami rozwoju sztuki militarnej.

Północna granica subregionu LGD9 jest jednocześnie granicą Polski z Obwodem Kaliningradzkim oraz zewnętrzną granicą Unii Europejskiej.

Na terenie LGD9 bardzo żywiłowo rozwija się agroturystyka i turystyka wiejska. Powstają nowe miejsca noclegowe. Duża część obiektów jest zrzeszona w stowarzyszeniach agroturystycznych, podejmowane są również wspólne działania na rzecz lepszej obsługi turystów.

Ze względu na położenie i bogactwo przyrodnicze gminy północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich są predestynowane do rozwoju różnorodnych form aktywności turystycznej. Turystów przyciągają tu nie tylko lasy, jeziora, szlak żeglarski Wielkich Jezior Mazurskich, krajobraz i przyroda, dzięki którym ów obszar jest uważany za jeden z najatrakcyjniejszych turystycznie regionów w Europie, ale także: możliwość uprawiania różnorodnych form turystyki (w tym aktywnej, przyrodniczej oraz biznesowej), zabytki architektoniczno-kulturowe i historyczne, wielonarodowa i zróżnicowana kultura oraz burzliwa przeszłość historyczna, sąsiedztwo z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej, a także dogodne warunki do rozwoju rolnictwa, w tym ekologicznego. Warto zatem rozwijać świadomość ekologiczną mieszkańców.

Dany region wyróżnia także unikalne środowisko naturalne oraz bogata przestrzeń kulturowa. Należy zatem podejmować działania zmierzające do poprawy stanu infrastruktury związanej z ochroną środowiska i zasobów kulturowych.

Różnorodność posiadanego potencjału turystycznego umożliwia tworzenie zdywersyfikowanych produktów turystycznych obszaru LGD9, choć niewątpliwie poszukując form wyróżnienia się subregionu na turystycznej mapie województwa, Polski czy Europy, należy w LSR sprecyzować, jakie formy turystyki i unikalne produkty będą w najbliższych latach rozwijane na terenie gmin LGD9.

Do prawidłowego rozwoju funkcji turystycznych obszaru LGD9 niezbędna jest odpowiednia infrastruktura turystyczna obejmująca zarówno bazę noclegową zbiorowego zakwaterowania, jak i dostępne dla turystów pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne, a także punkty gastronomiczne, biura obsługi i informacji

turystycznej, szlaki turystyczne, kolejki, mola, pomosty, przystanie, wypożyczalnie sprzętu wodnego i sportowego, boiska i obiekty sportowe, urządzone kąpieliska itp.

Według danych GUS w 2006 r. baza noclegowa zbiorowego zakwaterowania gmin obszaru LGD9 składała się z 34 obiektów (w 1999 r. z 84), dysponujących 3458 miejscami noclegowymi (spadek o 43,2% w stosunku do 1999 r.). Mimo tego spadku, w 2006 r. w porównaniu z 1999 r. w obiektach noclegowych regionu nocowało o 11,7% więcej turystów. Z 52,1 tys. osób nocujących w obiektach 9,8% stanowili obcokrajowcy. Istotne wydaje się przytoczenie również danych za 2007 r., wskazujących na znaczne zwiększenie zainteresowania turystów północnym obszarem Wielkich Jezior Mazurskich. W porównaniu z 2006 r. przybyło 5 obiektów oraz 1079 miejsc noclegowych. Z noclegów skorzystało o 54,0% turystów więcej (o 4,9 tys. więcej cudzoziemców). Porównując liczbę osób korzystających z noclegów oraz liczbę udzielonych noclegów można się dowiedzieć, jak długo turyści przebywali w poszczególnych gminach obszaru LGD9. Średnia długość pobytu (liczba noclegów) najdłuższa była w 2006 r. w gminie Kruklanki (7,4 dnia) oraz Pozezdrze (5,5 dnia). Dla porównania średnia w województwie w tym czasie wynosiła 2,8 dnia. Długość pobytu krótszą od średniej wojewódzkiej zanotowano jedynie w gminach: Miłki, Ryn i Srokowo (zał. nr 2.1). Według danych Instytutu Turystyki w 2006 r. na terenie gmin LGD9 działalność prowadziły 73 kwatery agroturystyczne (w 2007 r. już 117), dysponujące 641 miejscami noclegowymi (w 2007 r. – 1082). Mieszkańcy obszaru przygotowali również dla turystów 30 pokoi gościnnych (w 2007 r. – 40) z 292 miejscami noclegowymi (w 2007 r. – 406). Na podstawie powyższych danych zauważalny jest wyraźny wzrost zarówno zainteresowania turystów północnym obszarem Wielkich Jezior Mazurskich, jak i nadszający za tym zainteresowaniem rozwój infrastruktury noclegowej. Turystyka stać się może znaczącym stymulatorem rozwoju zarówno gospodarczego, jak i społecznego. Gminy północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich dysponują wystarczającymi walorami turystycznymi, by móc stworzyć pełną gamę unikalnych, ciekawych produktów turystycznych skierowanych do różnych segmentów rynku. Produkty turystyczne subregionu, jeśli zostaną połączone silną, rozpoznawalną marką turystyczną, będą mogły konkurować na rynkach tak krajowym jak i zagranicznym z ofertami innych regionów turystycznych.

Mieszkańcy obszaru LGD9 wykazują się nieznaczną aktywnością społeczno-gospodarczą. Region ten w związku z tym jest stosunkowo słabo rozwinięty m.in. pod względem przedsiębiorczości. Należy zatem podkreślić, że wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców subregionu miałby ogromny wpływ na niwelowanie słabych stron obszaru LGD9 i wykorzystanie szansy tak wzrastającego wśród turystów zainteresowania turystyką jak i szansy pozyskania wsparcia z zewnątrz przez aktywnych mieszkańców subregionu.

3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR i wnioski z analizy

3.1. Analiza SWOT dla obszaru LGD9

Pierwotna analiza SWOT¹⁶ dla omawianego obszaru została opracowana w czasie prac nad ZSRW, na spotkaniach przedstawicieli Lokalnej Grupy Działania LGD9 w lutym 2006 r. Praca nad analizą miała charakter zespołowy, a jej podstawowym założeniem było określenie pozycji strategicznej subregionu w kontekście możliwości wykorzystania posiadanych unikalnych, tak w skali kraju jak i Europy, zasobów naturalnych i kulturowych. Niniejsza analiza SWOT jest uzupełnieniem założeń wypracowanych we wspomnianym wcześniej okresie, dokonanym podczas konsultacji z przedstawicielami LGD9 we wrześniu i październiku 2008 r.

Analiza SWOT dla obszaru LGD9

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – atrakcyjne środowisko przyrodnicze (najczystsze powietrze w kraju i swoisty mikroklimat, jeziora, rezerваты, unikalne zbiorowiska roślinne i zwierzęce); – znaczne zasoby unikalnego dziedzictwa kulturowego (infrastruktura techniczna, zabytki architektury, wielonarodowość i wielowyznaniowość obszaru); – lokalizacja (przygraniczne położenie, obszar Zielonych Płuc Polski, położenie przy europejskich szlakach turystycznych); – dorobek LGD9 - opracowane studium wykonalności dla ok. 100 km nasypów kolejowych do zagospodarowania jako ścieżki rowerowe, oraz studiów dla szlaków kajakowych i założeń organizacyjnych szlaków konnych; – dobrze rozwinięty system edukacji w zakresie turystyki – istniejące placówki oświatowe. 	<ul style="list-style-type: none"> – brak spójnej koncepcji zagospodarowania turystycznego obszaru (brak bezpiecznych dróg rowerowych, oznakowania szlaków turystycznych, ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, bazy noclegowej w okresie wakacyjnym, niewłaściwa gospodarka rybacka, niedorozwój infrastruktury bytowej); – niedostateczna i mało efektywna promocja potencjału turystycznego obszaru (niski poziom wykorzystania walorów przyrodniczych, w tym głównie zbiorników wodnych na cele rekreacyjne); – niewykorzystany potencjał w rolnictwie (brak lokalnych produktów, generalnie niskotowarowy charakter produkcji rolnej, małe zróżnicowanie kierunków produkcji, niski poziom wdrożenia programów rolno-środowiskowych, brak inicjatyw na rzecz rozwoju odnawialnych źródeł energii i alternatywnych kierunków produkcji w rolnictwie); – niedoinwestowana baza turystyczna (niewystarczająca w sezonie, słabo rozwinięta oferta, relatywnie niska jakość usług).
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – wzrost zainteresowania turystyką kwalifikowaną (produkt lokalny, ekoturystyka, żeglarstwo, wioślarstwo, łowiectwo, kolarstwo, jazda konna, triathlon, nurkowanie, sporty motorowodne itp.); – realizacja w regionie programu rozwoju infrastruktury informatycznej i technicznej (wojewódzki program infrastruktury miękkiej RPO „Znakowanie turystyczne ...”, PO Rozwój Polski Wschodniej – trasy rowerowe.....) – pomoc zewnętrzna (programy rolno-środowiskowe, środki unijne i krajowe na realizację w regionie programów rozwoju infrastruktury informatycznej i turystycznej). 	<ul style="list-style-type: none"> – peryferyjność obszaru (stan dróg, bezrobocie strukturalne, migracja młodzieży, znaczne oddalenie od ważnych ośrodków gospodarczych, niski poziom techniczny infrastruktury); – depopulacja obszaru (spadek przyrostu naturalnego i migracja ludzi młodych jako proces ciągły na obszarze ściany wschodniej kraju); – niski poziom absorpcji środków (ograniczone możliwości krajowe i regionalne współfinansowania unijnych projektów); – krótki sezon turystyczny ze względu na niesprzyjające warunki atmosferyczne, – brak skoordynowanej promocji turystyki w skali regionalnej.

¹⁶ Analiza SWOT (z angielskiego: **S** - strenghts, wersja polska: strony silne; **W** - weaknesses, w. polska: strony słabe; **O** - Opportunities, w.polska: możliwości; **T** - Threats, w. polska: zagrożenia), daje możliwość łatwego konfrontowania różnych aspektów programowanego rozwoju.

Analiza SWOT umożliwiła wygenerowanie **mocnych** punktów i **słabych** stron sytuacji społeczno-gospodarczej subregionu. Pozwoliła ona również na wskazanie jakie są **szanse** aby obszar LGD9 stał się atrakcyjnym miejscem turystycznym sprzyjającym lokowaniu inwestycji i podejmowaniu pracy, a także rozwijaniu wiedzy i innowacji oraz tworzeniu większej liczby trwałych miejsc pracy. Analiza określiła również **zagrożenia**, na jakie narażony jest proces rozwoju omawianego obszaru. Z jednej strony analizie zostały poddane „zasoby”, a z drugiej wpływ otoczenia. Porównanie mocnych i słabych stron miało na celu określenie potencjalnej przewagi strategicznej. Konsultacje dotyczące wypracowania założeń analizy odbywały się w poszczególnych gminach oraz na forum wspólnych zebrań zarządu i członków LGD we wrześniu i październiku 2008 r. Uzyskane wówczas opinie, uwzględniające informacje zawarte w diagnozie, pozwoliły na przedstawienie zweryfikowanych zapisów analizy SWOT, które były przyczynkiem do sformułowania celów umożliwiających wykorzystanie mocnych stron obszaru, wzmocnienie słabych oraz wykorzystanie szans i zminimalizowanie istniejących zagrożeń.

Sporządzona analiza SWOT, sprzyja identyfikacji tych warunków, które będą miały bezpośredni wpływ na realizację głównych priorytetów LSR. Takie podejście zostało zaakceptowane przez przedstawicieli LGD9, którzy uczestniczyli w opracowaniu strategii. W wypowiedziach wspomnianej grupy osób podkreślany był fakt, że obszar działania LGD9 cechuje duża jednorodność i spójność pod względem uwarunkowań przyrodniczych i kulturowych, sprzyjających tworzeniu wspólnej oferty turystycznej.

3.2. Wnioski z analizy SWOT

Do **mocnych stron** Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w pierwszej kolejności zaliczono walory środowiska naturalnego oraz korzystne – zwłaszcza dla rozwoju turystyki – unikalne zasoby dziedzictwa kulturowego. Walory przyrodnicze subregionu to przede wszystkim atrakcyjny krajobraz charakteryzujący się urozmaiconą rzeźbą terenu. Występują tu liczne jeziora, których połączenie z lasami tworzy szczególnie w skali europejskiej krajobraz. Wyjątkowość obszaru LGD9 potwierdza fakt, że znajduje się on w obrębie Zielonych Płuc Polski, więcej niż połowę jego powierzchni stanowią obszary prawnie chronione, a znaczna jego część jest objęta siecią NATURA 2000. Obszary leśne subregionu obfitują w cenne gatunki zwierząt i roślin. Występowanie m.in. żubra, bobra, łosia, żurawia czy czapli, a także rzadkich gatunków roślin sprzyja rozwojowi turystyki, dzięki postrzeganiu tego terenu jako jednego z najczystszych miejsc w Polsce.

Bogactwo pozostałości historycznej i kulturowej omawianego obszaru oraz jego różnorodność stanowi dodatkowy walor, niezwykle ważny dla rozwoju turystyki. Obecnie szlaki rowerowe tworzone są przy wykorzystaniu pozostałości po wybudowanych na przełomie XIX i XX w. liniach kolejowych (nasypy, wąwozy, wiadukty, mosty itp.), a występująca tu zabudowa kolonijna wsi i pojedynczych zagród, będąca ewenementem w skali światowej, stwarza warunki do wykreowania szczególnych form turystyki. Ten typ wiejskiego krajobrazu w połączeniu z „krajobrazem zielonym” służy wypoczynkowi, rekreacji i zaspakajaniu potrzeby obcowania z przyrodą. Liczne ogrody i parki, będące w ścisłym związku z architekturą rezydencjonalną, tworzące z nią pewną zamkniętą całość, oraz występujące na tym obszarze pozostałości budownictwa obronnego (zamki, umocnienia, fortyfikacje) pochodzące z okresu od poł. XVII w. do czasu II wojny światowej włącznie powinny być wykorzystane jako atrakcje turystyczne. Ważną rolę pełnią na obszarze LGD9 także muzea i galerie artystów indywidualnych oraz inne przedsięwzięcia nawiązujące do tradycji i obrzędów regionalnych, jak np.: jarmarki, koncerty i wystawy sztuki ludowej.

Ogółem ok. 90% powierzchni opisywanego obszaru można sklasyfikować jako tereny rekreacyjne o walorach wypoczynkowych i krajoznawczych. Znaczny potencjał środowiskowo-kulturowy subregionu jest niewątpliwie jednym z najcenniejszych zasobów obszaru LGD9 i powinien zostać wykorzystany do rozwoju turystyki, która stać się może siłą napędową warunkującą rozwój subregionu. Inwestycje łączące zasoby przyrodnicze i kulturowe obszaru, połączone z aktywnością społeczności lokalnych, mogą przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy w sektorze obsługującym ruch turystyczny (gastronomia, agroturystyka, pensjonaty, hotele), co z kolei będzie miało wpływ na rozwój obszaru LGD9 jako miejsca atrakcyjnego zarówno dla przedsiębiorczych mieszkańców jak i dla turystów. Wykorzystując, w stymulowaniu rozwoju gospodarczego subregionu, unikalne walory przyrodnicze, należy jednak pamiętać o zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich w celu zapobieżenia degradacji środowiska naturalnego.

Ekspozycją atutem subregionu jest jego położenie. Obszar działania LGD9 sąsiaduje z obwodem Kaliningradzkim. Rynek wschodni jest bardzo chłonny i atrakcyjny we wszystkich aspektach (społecznym, gospodarczym i kulturalnym). Perspektywnym rozwiązaniem dla subregionu wydaje się podejmowanie i wdrażanie inicjatyw umożliwiających udroźnienie przejścia granicznego Perły-Kryłowo i poprawa stanu infrastruktury przygranicznej, w tym: w dalszym ciągu modernizowanie dróg, organizacja sieci zajazdów, baz noclegowych, miejsc postojowych dla samochodów osobowych i autobusów przewożących turystów w obie strony. Takim działaniom może sprzyjać położenie przy rozwijających się europejskich szlakach turystycznych, w tym głównie rowerowych. W tym zakresie LGD9 podjęło już działania, których rezultatem jest szereg opracowań mających charakter realizacyjny. Warto również pamiętać o potencjale jakim są istniejące w subregionie szkoły kształcące w zakresie turystyki i rekreacji.

W **słabych stronach** wymieniono przede wszystkim negatywne skutki braku spójnej koncepcji zagospodarowania turystycznego obszaru oraz niedostateczną i mało efektywną promocję istniejącego potencjału turystycznego. Pomimo ewidentnych walorów jakie posiadają objęte LSR gminy, jest problemem brak bezpiecznych dróg rowerowych, oznakowania szlaków turystycznych, ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, bazy noclegowej w okresie wakacyjnym, niewłaściwa gospodarka rybacka przejawiająca się ubogimi w ryby wodami oraz niedorozwój infrastruktury społeczno-bytowej. Prezentowane niedobory sprawiają, że jest trudno o efektywną promocję obszaru, którą dodatkowo utrudniają istniejące warunki zidentyfikowane jako „brak spójnej koncepcji zagospodarowania turystycznego obszaru”. Sektor rolny, mimo korzystnej struktury obszarowej gospodarstw (od 10,6 ha UR w gminie Krukłanki do 21,5 ha UR w gminie Ryn) boryka się z wieloma problemami. W kontekście zwiększenia atrakcyjności turystycznej obszaru jego słabą stroną jest brak lokalnych produktów, generalnie niskotowarowy charakter produkcji rolnej, małe różnicowanie kierunków produkcji, niski poziom wdrożenia programów rolno-środowiskowych, sporadycznie podejmowane inicjatywy na rzecz rozwoju odnawialnych źródeł energii i alternatywnych kierunków produkcji w rolnictwie.

Oceniając otoczenie zewnętrzne, na które społeczność lokalna nie ma bezpośrednio wpływu, ale które ma związek z realizacją założeń LSR przedstawiciele LGD9 zidentyfikowali, w trakcie prac warsztatowych, charakterystyczne dla subregionu szanse i zagrożenia.

Analizując **szanse** należy podkreślić obserwowany wzrost zainteresowania przyjezdnych turystyką kwalifikowaną (generalnie wzrasta zainteresowanie turystów wypoczynkiem w tej części kraju). Wykorzystując omawianą szansę należy podjąć starania na rzecz wzrostu zainteresowania tym obszarem obywateli z Europy Zachodniej (Niemcy, Francja, Holandia, Belgia, Dania, Szwecja) oraz mieszkańców innych regionów kraju. Należy stworzyć zainteresowanym takie warunki, aby mogli inwestować np. zagospodarowując tereny zaniedbane, pomagając w rozbudowie hoteli i pensjonatów, baz turystycznych itp. Wykorzystanie tej szansy dla subregionu jest zależne również od możliwości dywersyfikowania aktywnych form uprawiania turystyki (takich jak m.in. rozwój ekoturystyki, żeglarsstwa, wioślarstwa, łowiectwa, kolarstwa, jazdy konnej, triathlonu, nurkowania, sportów motorowodnych itp.). Wszystkie te działania wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych, których źródeł należy poszukiwać poza terenem objętym programem. Perspektywnym przedsięwzięciem jest realizacja w woj. warmińsko-mazurskim programu rozwoju infrastruktury informatycznej i technicznej (ujęty w Strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego, wojewódzki program rozwoju infrastruktury „miękkiej”). Udroźnienie kanałów przepływu informacji może mieć znaczący wpływ na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej w subregionie.

Jednym z podstawowych **zagrożeń** dla realizacji prezentowanego programu jest generalnie zły stan dróg na terenie woj. warmińsko-mazurskiego. Jak zaobserwowano sytuacja w tym zakresie stopniowo się poprawia, jednak stan, a przede wszystkim niski standard dróg i ich mała przepustowość oraz niski stan bezpieczeństwa obniżają warunki dla lokalizacji przedsięwzięć o funkcjach usługowych (w tym głównie w zakresie rozwoju turystyki) oraz znacznie ograniczają możliwości szerszego otwarcia rynków zewnętrznych dla produkowanych tu wyrobów. W związku z prezentowanymi racjami istnieje konieczność przyspieszenia regionalnych działań na rzecz modernizacji i rozbudowy istniejących przejść granicznych, w tym przejścia granicznego Perły-Kryłowo, a także wyeliminowania trudności występujących obecnie w funkcjonowaniu przejść np. brak hoteli, gastronomii, postojów ciężkiego sprzętu (TIR), warsztatów naprawczych itp. Problem peryferyjności obszaru jest potęgowany przez takie negatywne zjawiska, jak: wysoki poziom bezrobocia (głównie wśród byłych pracowników państwowych gospodarstw rolnych), znaczne oddalenie subregionu od ważniejszych ośrodków gospodarczych, co sprawia, że obserwowana zewnętrzna migracja (w tym głównie ludzi młodych) może mieć

charakter trwały. Zagrożeniem jest więc obserwowany proces depopulacji obszarów wiejskich woj. warmińsko-mazurskiego. Istotnym zagrożeniem, z punktu widzenia możliwości rozwoju turystyki na tym obszarze, jest również względnie krótki sezon turystyczny oraz brak skoordynowanej promocji turystyki w skali regionalnej. Dodatkową przeszkodą w tym zakresie jest także niski poziom absorpcji środków, a mianowicie ograniczone możliwości krajowe i regionalne współfinansowania unijnych projektów, m.in. przeznaczone na rozwój turystyki.

W konkluzji należy stwierdzić, że odczuwanym jest brak kompleksowych danych odnośnie stanu i możliwości wykorzystania istniejących zasobów, tak naturalnych jak i ekonomicznych w regionie, co z kolei sprawia że trudno odnieść się w LSR do wielu kwestii znajdujących się poza układem lokalnym (objętego programem obszaru). Ogólne kierunki podejmowanych działań muszą uwzględniać warunek zrównoważonej gospodarki zasobami. Znaczne zapóźnienie cywilizacyjne regionu sprawia, że potrzeby inwestycyjne są znaczne, zwłaszcza jeśli chodzi o modernizację i rozwój infrastruktury technicznej. Istnieje uzasadniona obawa braku środków na dofinansowanie realizacji wielu ponadlokalnych inwestycji infrastrukturalnych. Z tego względu skoordynowane działania samorządów lokalnych mogą znacznie przyspieszyć i usprawnić procesy inwestycyjne.

4. Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć służących osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych, w ramach, których będą realizowane operacje

4.1. Określenie wizji, celów ogólnych, szczegółowych i wskazanie planowanych przedsięwzięć

Wizja przyszłego rozwoju, będąca opisem wizerunku społeczno-gospodarczego obszaru LGD9, jaki będzie możliwy do osiągnięcia w wyniku wdrożenia proponowanej strategii brzmi następująco:

„Kraina Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich miejscem zrównoważonego rozwoju, centrum dziedzictwa kulturowego i ekologicznej żywności, tygłem lokalnych inicjatyw, marzeniem każdego człowieka jako miejsce zamieszkania lub częstych powrotów”

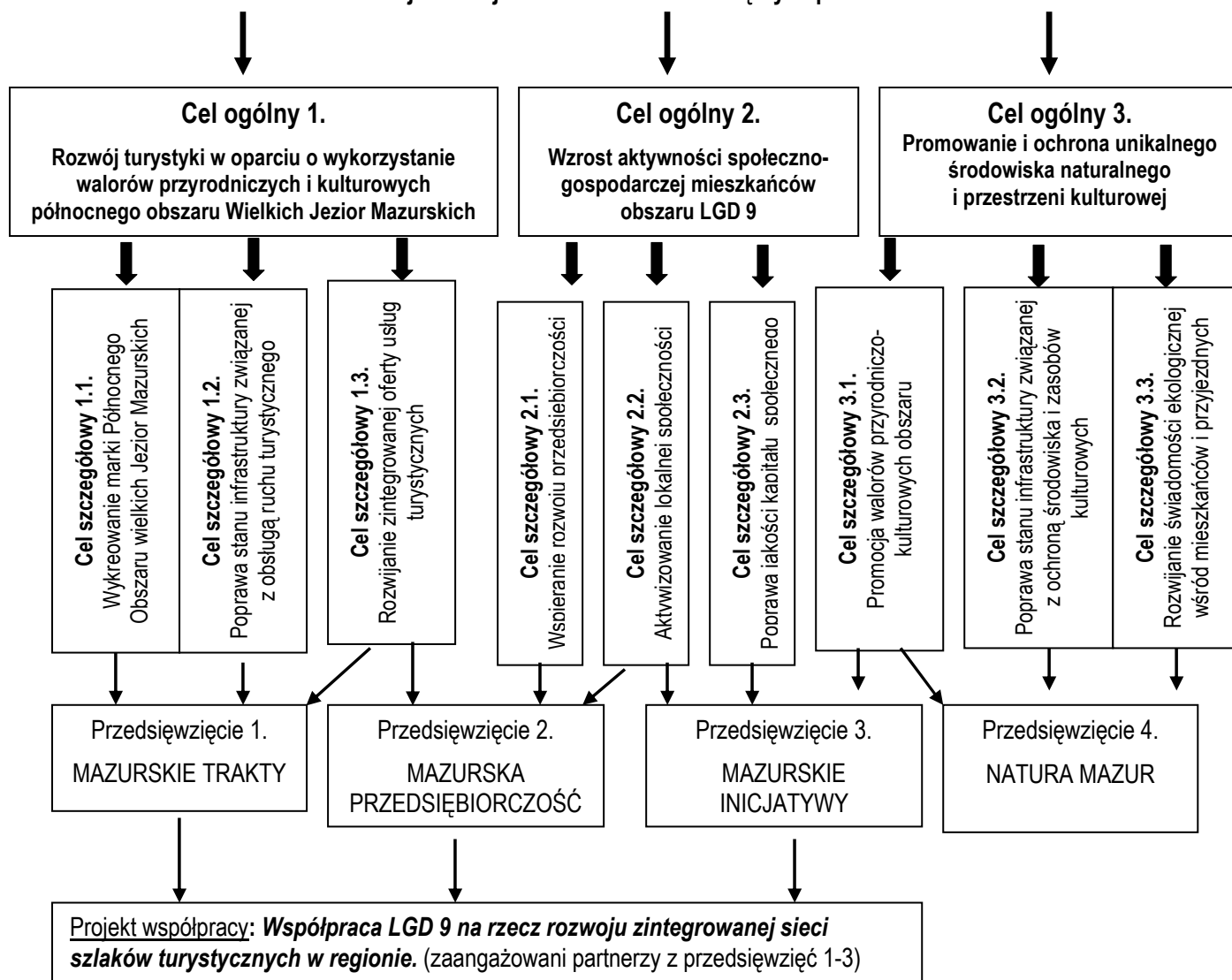
Wizja została wypracowana przez osoby zaangażowane w proces planowania strategicznego, na podstawie analizy SWOT. Biorąc pod uwagę nowe uwarunkowania rozwoju subregionu Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich, przeformułowano cel ogólny realizowanej w latach 2006-2008 Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich, obecnej LSR, w kierunku nadania mu bardziej uniwersalnego charakteru, spójnego z celami PROW na lata 2007 - 2013, a przede wszystkim z celami szczegółowymi Osi 3 i 4 Leadera. Sformułowane cele ogólne LSR podkreślają fakt kontynuowania realizacji zamierzeń zawartych w ZSRROW. Przypomnijmy, że w poprzednim dokumencie strategicznym (ZSRROW) głównym celem strategii była „Poprawa jakości życia mieszkańców wsi poprzez rozwój oferty turystycznej oraz wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych obszaru”. Zaproponowane trzy cele ogólne LSR na okres realizacji 2009 – 2015, to:

- 1. Rozwój turystyki w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich**
- 2. Wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru LGD9**
- 3. Promowanie i ochrona unikalnego środowiska naturalnego i przestrzeni kulturowej**

Schemat celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wybranych do realizacji przez zespół opracowujący strategię przedsięwzięć przedstawia się następująco:

WIZJA

Kraina Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich miejscem zrównoważonego rozwoju, centrum dziedzictwa kulturowego i ekologicznej żywności, tygłem lokalnych inicjatyw, marzeniem każdego człowieka jako miejsce zamieszkania lub częstych powrotów.



Przyjęte cele są zgodne z założeniami osi 4 Leader określonymi w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 – wpisując się w realizację kolejnych celów Osi 4 Lidera w sposób następujący:

- poprawa jakości życia – Cel 1, 2 i 3 LSR,
- różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy – Cel 2 LSR,
- aktywizacja mieszkańców, wzmocnienie kapitału społecznego – Cel 1, 2, 3 LSR,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi – Cel 3 LSR,
- polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja – Cel 1, 3 LSR,
- poprawa samoorganizacji i zarządzania na poziomie lokalnym – Cel 1, 2, 3 LSR.

Należy podkreślić również fakt, że dokonując wyboru celów do realizacji kierowano się wytycznymi programowymi, a zespół roboczy zwracał szczególną uwagę, by przyjęte priorytety były adekwatne do analizy SWOT, konkretne, wymierne i dające się zrealizować w wyznaczonym na realizację LSR terminie.

Uspołeczniiony proces powstawania LSR sprzyjał jej akceptacji ze strony lokalnych środowisk, które będą partnerem przy jej wdrażaniu. Członkowie LGD9 wpisali zidentyfikowane potrzeby w ramy następujących przedsięwzięć:

- a. **MAZURSKIE TRAKTY: rowerowy, kajakowy, konny, kolejowy**
- b. **MAZURSKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ**
- c. **MAZURSKIE INICJATYWY**
- d. **NATURA MAZUR**

4.2. Opis i uzasadnienie celów LSR

Cel ogólny 1.

Rozwój turystyki w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich

Z przeprowadzonej analizy SWOT wynika, że niewątpliwym atutem gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich są liczne atrakcje przyrodnicze i znaczne zasoby dziedzictwa kulturowego. Region ten jest uważany za jeden z najatrakcyjniejszych w Europie. Istnieją tu doskonałe warunki do uprawiania różnorodnych form turystyki kwalifikowanej. Tym co ogranicza prawidłowy rozwój usług turystycznych subregionu jest daleko niezadowalająca infrastruktura w tym związana z obsługą bazy noclegowej i gastronomicznej, a także przygotowaniem i oznakowaniem szlaków turystycznych, przystani, wypożyczalni sprzętu wodnego i sportowego, boisk i obiektów sportowych, urządzeń kąpielisk itp. Ważny dla subregionu jest przede wszystkim rozwój „Mazurskiego Traktu Rowerowego” (sieci tras rowerowych, szlaków wodnych, baz żeglarskich, stanic i traktów konnych), którego założenia zostały opracowane w ramach realizacji ZSRROW, w latach 2006-2008. Na uwagę zasługują plany turystycznego wykorzystania Kanału Mazurskiego oraz organizacja szlaku wodnego Tyrkło-Buwełno. Aktualnie na obszarze LGD9 w sezonie brakuje miejsc noclegowych, a funkcjonujące obiekty oferują relatywnie niski standard usług. Poważnym ograniczeniem jest krótki sezon turystyczny oraz brak oferty usług poza sezonem. Z tego względu obok rozwoju infrastruktury turystycznej, realizacji szkoleń dla podmiotów świadczących takie usługi, czy koordynacji wspólnych dla regionu działań promocyjnych jest ważna – w kontekście wskazanych uwarunkowań – profesjonalna i efektywna promocja zasobów przyrodniczych i kulturowych obszaru, która aktualnie jest niewystarczająca i uboga. Planowane są akcje związane z promowaniem oryginalnych produktów turystycznych obszaru LGD9 (Mazurskiego Centrum Produktów Lokalnych, Muzeum Młynarstwa w Budrach, Mazurskiego Centrum Wędkarstwa, Mazurskiego Muzeum Kolejnictwa) oraz wykreowanie cyklicznych imprez lokalnych. W kontekście prezentowanych potrzeb pierwszy cel ogólny LSR otrzymał brzmienie:

„Rozwój turystyki w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich”.

Przyjęty cel obejmuje szerokie spektrum działania, wobec czego jego realizacja nie zależy od jednej instytucji, czy grupy urzędników, ale od rzeczywistego zaangażowania całej społeczności subregionu. Należy również pamiętać, że rodzaje i formy turystyki, które mogą być rozwijane, w dużej mierze zależą od walorów naturalnych obszaru. Bogactwo przyrody oraz potencjał kulturowy tworzą walory, na które składają się wszelkiego rodzaju miejsca i obiekty, wydarzenia i imprezy kulturalne, a także tradycje, obyczajowość i folklor, świadczące o żywotności obszaru. Północny obszar Wielkich Jezior Mazurskich będzie bardziej atrakcyjny turystycznie niż obecnie, gdy pozna jego walory możliwie szerokie grono potencjalnych turystów. Chęć poznania stanowi ważny motyw podróżowania, jednak – wobec dużej konkurencji w branży turystycznej – tylko pomysłowe i skuteczne wykorzystanie potencjału kulturowego i przyrodniczego pozwala zaistnieć i konkurować na rynku turystycznym.

W realizację omawianego celu zaangażują się, będąc członkami LGD9, głównie takie stowarzyszenia, jak: Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej „Mamry”, Stowarzyszenie Ratowania Dziedzictwa Kulturowego Kresów Dawnych i Obecnych „Ojcowizna”, działające przy Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie, Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej „Miłki”, Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego „Puszcza Borecka”, Fundacja „Dziedzictwo nasze”, które będą wspierane przez gminy i powiaty będące członkami LGD9.

Opis celów szczegółowych

Cel szczegółowy 1.1.

Wykreowanie marki Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich

Obszar LGD9 wyróżnia się atrakcyjnym środowiskiem przyrodniczym (m.in. czyste powietrze, jeziora, rezerваты) oraz posiada znaczne zasoby unikalnego dziedzictwa kulturowego (m.in. infrastruktura techniczna, zabytki architektury, wielonarodowość obszaru). Jednak mimo takich atutów obszar ten nie jest często odwiedzany przez turystów, dlatego jest konieczna efektywna jego promocja. Należy wykorzystać posiadane zasoby i stworzyć spójną koncepcję zagospodarowania turystycznego subregionu, a przez to wypromować „markę LGD9” jako miejsca, gdzie można odpocząć, jednocześnie poznając miejscową kulturę.

Należy również wykorzystać trend wzrastającej świadomości zdrowotnej, która nie oddziałuje bezpośrednio na wielkość popytu, ale, z całą pewnością, będzie miała wpływ na podejmowanie decyzji przy wyborze celu podróży oraz na postępowanie turysty w czasie wyjazdu.

Jednym z elementów wpływających na markę turystyczną analizowanego obszaru jest sieć szlaków turystycznych, biegnąca przez najciekawsze przyrodniczo i historycznie tereny. Czystość ekologiczna dodatkowo stwarza korzystne warunki do uprawiania turystyki wycieczkowej. Dość szeroka oferta szlaków pozwoli na uprawianie turystyki aktywnej.

Dynamika rozwoju rynku turystycznego i związane z nią zróżnicowanie popytu turystycznego powodują konieczność dokonywania jego analizy pod kątem potrzeb i oczekiwań klientów, czyli segmentacji rynku. Jest to ważny atut stanowiący o swoistych cechach produktu turystycznego, sprzedawanego na rynku.

Cel szczegółowy 1.2.

Poprawa stanu infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego

Dotychczasowy dorobek LGD9, a mianowicie opracowane studium wykonalności ścieżek rowerowych z wykorzystaniem nieczynnych torowisk, opracowane studium organizacji szlaków kajakowych, wypracowane założenia organizacyjne szlaków konnych, a także sam fakt wzrostu zainteresowania turystyką kwalifikowaną podkreślają zasadność działalności tego typu na tym obszarze. Niestety infrastruktura związana z obsługą ruchu turystycznego jest niezadowalająca. Konieczne jest zatem rozwinięcie oferty turystycznej i podniesienie jej jakości oraz stworzenie bezpiecznych dróg rowerowych, oznakowanie szlaków turystycznych, budowa lub modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, stworzenie bazy noclegowej.

Infrastruktura turystyczna i paraturystyczna to elementy zagospodarowania, które umożliwiają efektywne wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych oraz prawidłowe funkcjonowanie produktów turystycznych. Kluczowe jest nie tylko istnienie tego typu infrastruktury, ale również jej prawidłowe rozmieszczenie oraz dostosowanie do potrzeb i oczekiwań potencjalnych turystów. Infrastruktura paraturystyczna jest ważnym elementem zagospodarowania obszaru, pozwala ona bowiem na prawidłowe wykorzystanie walorów turystycznych, a przez to efektywne funkcjonowanie produktów turystycznych. Istotą istnienia tego typu infrastruktury jest również możliwość sprzedaży oferty turystycznej i zagospodarowania czasu wolnego w przypadku gdy zawodzi pogoda (dotyczy to zarówno turystów, jak i mieszkańców). Cechą immanentną tego typu infrastruktury jest fakt, że w odróżnieniu do bazy noclegowej i gastronomicznej służy ona w takim samym stopniu turystom, jak i mieszkańcom. Z punktu widzenia objętego LSR obszaru, do najważniejszych elementów infrastruktury paraturystycznej należą szlaki turystyczne oraz baza sportowo-rekreacyjna. Ponadto, korzystne położenie komunikacyjne samo w sobie generuje ruch turystyczny. Dlatego konieczne jest również podjęcie działań mających na celu poprawę stanu dróg i połączeń komunikacyjnych.

Cel szczegółowy 1.3.

Rozwijanie zintegrowanej oferty usług turystycznych

Aby turystyka była „lokomotywą” rozwoju północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich LGD9, jest konieczne stworzenie zintegrowanej oferty usług turystycznych. Podstawą tej oferty powinno być wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych i kulturowych, budowa lub modernizacja infrastruktury turystycznej oraz skuteczna promocja potencjału turystycznego obszaru. Konieczne jest również pobudzenie lokalnej społeczności do działania w tym zakresie. Pomocnym w tym względzie wydaje się fakt istnienia dobrze rozwiniętego systemu edukacji w zakresie turystyki.

Z punktu widzenia budowania zintegrowanej oferty turystycznej, kluczowe znaczenie mają motywy związane z podejmowaniem aktywności turystycznej. W związku z powyższym w naszych działaniach będzie ważne wspieranie gestorów usług turystycznych szczególnie w takich segmentach, jak:

- **turystyka kulturowa** – segment ten obejmuje w szczególności turystykę związaną z wielokulturowym, dziedzictwem subregionu, turystykę związaną z ciekawymi architektonicznymi obiektami i układami urbanistycznymi, turystykę związaną z kulturą i sztuką ludową i działalnością, opartą o tradycje rękodzieła ludowego, rzemiosła, obrzędowości oraz unikalne imprezy, turystykę związaną z fortyfikacjami i architekturą obronną;
- **turystyka aktywna i specjalna** – dotyczy organizowania form wypoczynku przy wykorzystaniu przede wszystkim walorów naturalnych oraz ich umiejętnym zagospodarowaniu. Popularność tego rodzaju wypoczynku w subregionie LGD9 nieustannie rośnie i obejmuje głównie: turystykę wodną, rowerową, pieszą i konną (jeździecką);
- **agroturystyka i turystyka wiejska** – jest segmentem ważnym dla obszaru objętego LSR ze względu na walory przyrodnicze oraz funkcjonujące gospodarstwa agroturystyczne i dysponentów kwater prywatnych na wsi. Turystyka na terenach wiejskich stwarza dla obszaru LGD9 możliwość bliskiego kontaktu z przyrodą, poznania lokalnej kultury, lokalnych zwyczajów, korzystania ze zdrowej żywności, itp.;
- **turystyka hobbystyczna** – dobrze przygotowana oferta jest w stanie przyciągnąć osoby zainteresowane historią subregionu, urządzeniami infrastruktury kolejowej, umocnieniami obronnymi z czasów II wojny światowej, jego fauną i florą;
- **Turystyka edukacyjno-rekreacyjna** – segment ten dotyczy przede wszystkim dzieci i młodzieży szkolnej. Wykorzystuje praktycznie wszystkie walory subregionu LGD9, zarówno kulturowe, jak i naturalne, z reguły łącząc je w pakiety. Ważną rolę odgrywa dostępność bazy paraturystycznej (baseny, kąpieliska, wypożyczalnie sprzętu sportowego, szlaki turystyczne) oraz atrakcji turystycznych. Rozwojowi turystyki edukacyjno-rekreacyjnej będzie sprzyjać tania oferta pobytu dzięki rozwiniętej sieci schronisk, hosteli, tanich pensjonatów i ośrodków wypoczynkowych, a także dostosowanych do letniego wypoczynku młodzieży internatów i szkół;
- **turystyka weekendowa** – dotyczy osób, które wyjeżdżają na krótko i w krótkim czasie chcą przeżyć jak najwięcej. Podróżują w weekendy, szczególnie w „długie”. Grupa tych osób się powiększa, z uwagi na to, że urlopy częściej przybierają formę kilku krótszych wyjazdów;
- **turystyka tranzytowa** – subregion bezpośrednio graniczy z Obwodem Kaliningradzkim. Obecnie jednak wykorzystanie segmentu turystyki tranzytowej jest znikome z uwagi na brak stałego przejścia granicznego.

Cel ogólny 2.

Wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru LGD9

Generalnie stymulowaniu rozwoju turystyki sprzyjać będzie dynamiczny rozwój przedsiębiorczości ukierunkowanej na potrzeby turystów (usługi noclegowe, gastronomiczne, rzemiosło) i mieszkańców (możliwość poprawy jakości życia). Ograniczając skutki depopulacji obszarów wiejskich oraz niesprzyjających warunków pogodowych, które skracają sezon turystyczny (rozwijający się głównie w oparciu o sezon letni), należy podjąć działania na rzecz zwiększenia aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców. Atutem subregionu jest przecież przygraniczne położenie, położenie przy europejskich szlakach turystycznych, a także dobrze rozwinięty system edukacji w zakresie turystyki. Wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców subregionu miałby również znaczący wpływ na ograniczenie wszystkich przedstawionych w analizie SWOT słabych stron obszaru LGD9 i wykorzystanie szansy tak wzrastającego wśród turystów zainteresowania turystyką kwalifikowaną jak i szansy pozyskania wsparcia z zewnątrz przez aktywnych mieszkańców subregionu. Mając na względzie prezentowane argumenty jako cel ogólny drugi wskazano:

„Wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru LGD9”

Aktywność społeczno-gospodarcza mieszkańców jest jednym z najważniejszych mechanizmów przekształcania struktur zatrudnienia i kapitału społecznego na obszarach wiejskich. Mając na względzie fakt, że możliwość zwiększenia zatrudnienia jest wypadkową takich czynników jak: zwiększonych inwestycji

komunalnych i infrastrukturalnych, możliwość przyciągnięcia zewnętrznych inwestorów, poprawa wykształcenia, w tym kompetencji zgodnych z potrzebami lokalnego rynku pracy, warto wspierać wszelkie przejawy aktywności społecznej.

W realizację celu 2. LSR zaangażują się m.in. Powiatowe Urzędy Pracy i samorządy wszystkich gmin LGD9 uruchamiając fundusze pożyczkowe dla mikroprzedsiębiorców, organizując szkolenia w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, świadczenia usług, organizując konferencje i seminaria w zakresie źródeł pozyskiwana zewnętrznych środków finansowych. We wdrażanie tego celu zaangażuje się również bezpośrednio Lokalna Grupa Działania LGD9 wdrażając projekty z PROW Oś 3 oraz PO Kapitał Ludzki, a także Stowarzyszenie „Wiedza Rozwój Praca”, Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej „Mamry”, Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej „Miłki”, Forum Sołtysów, Stowarzyszenie Węgorzewskich Przedsiębiorców oraz Oddziały Powiatowe (giżycki i węgorzewski) WODR.

Opis celów szczegółowych

Cel szczegółowy 2.1.

Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

W związku z tym, że na obszarze LGD9 jest obserwowany relatywnie wysoki poziom bezrobocia należy podjąć działania, które przeciwdziałałyby temu zjawisku. Należy więc wspierać rozwój przedsiębiorczości organizując szkolenia i spotkania informacyjno-doradcze, które skłoniłyby mieszkańców do działania. Należy uświadomić lokalnej społeczności, że obecnie – przy sporej dostępności środków unijnych oraz szansy rozwoju turystyki na tym obszarze – warto zakładać własną działalność i świadczyć usługi turystyczne.

Rozwój przedsiębiorczości w naszym subregionie może przyczynić się to spadku migracji ludzi młodych, którzy dostrzegają będą możliwość samorealizacji w swoich rodzinnych stronach. Należy również zwrócić uwagę na niewykorzystany potencjał w rolnictwie na obszarze funkcjonowania LGD9. Istnieją tu znaczne możliwości rozwoju systemu pozyskania odnawialnych źródeł energii, czy podjęcia alternatywnych kierunków produkcji w rolnictwie. Podstawowym kierunkiem działania na rzecz wielofunkcyjnego rozwoju subregionu powinno być zdecydowanie odchodzić od mało efektywnego rolnictwa na rzecz rozwoju gospodarki pozarolniczej, głównie opartej na przedsiębiorczości mieszkańców wsi i dostępnych lokalnie zasobów. Notowane przejawy przedsiębiorczość na obszarach wiejskich mierzone liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych są pochodną aktywności lokalnych samorządów i ich gotowości do wsparcia przedsiębiorczości lokalnej oraz przyciągania inwestorów głównie dzięki przygotowaniu terenów pod inwestycje.

Czynnikami sprzyjającymi rozwojowi przedsiębiorczości będzie również wzrost konkurencyjności subregionu oraz rozwój wybranych kierunków aktywności ekonomicznej mieszkańców. Tendencja polegająca na spadku intensywności produkcji rolnej i na presji konsumpcyjnej na rzecz żywności o wysokich parametrach jakościowych sprzyja wzrostowi opłacalności tejże produkcji, szczególnie w przypadku jej powiązania z drobnym przetwórstwem i sprzedażą w gospodarstwach agroturystycznych.

Cel szczegółowy 2.2.

Aktywizowanie lokalnej społeczności

Konieczność zwiększenia aktywności społecznej jest warunkiem rozwoju gospodarczego, likwidowania problemów społecznych, a także budowania nowych więzi partnerskich między sektorem publicznym i prywatnym. Aktywność społeczna sprzyja zaspokojeniu potrzeb i aspiracji poszczególnych jednostek i grup społecznych. Wysoka aktywność jest przejawem nie tylko wzrostu świadomości społecznej ale przede wszystkim sprzyja budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Zauważony w analizie SWOT, jako mocna strona, dobrze rozwinięty system edukacji w gminach subregionu może sprzyjać – dzięki stymulowaniu aktywności lokalnej społeczności – łagodzeniu skutków zagrożeń, w tym przede wszystkim związanych z peryferyjnym położeniem oraz względnie niskim poziomem absorpcji środków.

Cel szczegółowy 2.3.

Poprawa jakości kapitału społecznego

Brak liderów to jeden z największych problemów społeczności lokalnych. Szczególnie w środowiskach wiejskich jest odczuwany problem migracji osób o wysokich kwalifikacjach. W związku z tym jest konieczne podejmowanie działań programowych bezpośrednich i pośrednich, które doprowadzą do większej aktywności potencjalnych liderów na rzecz promocji obszaru jako miejsca zamieszkania – „Małej Ojczyzny”. Zidentyfikowanie lokalnych liderów, a następnie podniesienie ich kompetencji poprzez szkolenia, seminaria i kursy może przyczynić się do stymulowania rozwoju istniejących oraz powstawania nowych organizacji pozarządowych działających na rzecz lokalnych środowisk. Edukacja jest kluczowym czynnikiem służącym rozwojowi zasobów ludzkich a w konsekwencji wszechstronnemu, zrównoważonemu rozwojowi kapitału społecznego. Zdając sobie sprawę, że realizacja tego celu ma charakter ustawiczny podejmowane będą przede wszystkim te działania, które sprzyjać będą budowaniu w naszym subregionie społeczeństwa opartego na wiedzy.

Cel ogólny 3.

Promowanie i ochrona unikalnego środowiska naturalnego i przestrzeni kulturowej

Pamiętając, że szczególnym atutem obszaru jest czyste i nieskażone środowisko, w znacznej części objęte siecią NATURA 2000, należy podejmować takie przedsięwzięcia, które nie będą zagrażały temu środowisku. Jest o tym mowa w celu ogólnym trzecim LSR, który sformułowano następująco:

„Promowanie i ochrona unikalnego środowiska naturalnego i przestrzeni kulturowej”

Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego pozwolą na utrzymanie istniejących zasobów, co ma z kolei niebagatelny wpływ na podtrzymanie atrakcyjności terenów z punktu widzenia poznawczego i turystycznego. Sprzyjać temu będzie komercyjne zainteresowanie turystów pobudzonych odpowiednią promocją subregionu. Dziedzictwo naszego obszaru zostać może utrzymane dzięki różnym źródłom finansowania: subwencjom państwowym, funduszom strukturalnym, a także środkom inwestycyjnym związanym z biznesem turystycznym. Jako zasoby naturalne i dziedzictwo kultury wiejskiej należy postrzegać nie tylko zasoby materialne (użytki ekologiczne, obszary chronione, czy budynki, budowle, jednostki osadnicze) i niematerialne (zachowane tradycje i obyczaje, strój), ale również istniejące więzi lub różnice między zamieszkującymi obszar LGD9 grupami narodowościowymi i wyznaniowymi. Zachowanie dziedzictwa będzie w tym przypadku wyrażone przez politykę „jedności w różnorodności”, z zachowaniem istniejących odrębności.

W realizację celu najbardziej zaangażowane będą stowarzyszenia, które w swojej działalności statutowej za cel główny przyjęły działania na rzecz ochrony środowiska np. Stowarzyszenie Węgorapa – Goldapa, Fundacja „Dziedzictwo nasze, Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych „Ekorozwój – Mazury”, Fundacja „Kanał Mazurski”, Stowarzyszenie „Zielona Energia na Mazurach”, Stowarzyszenie Hobbystów Kolejowych oraz gminy : Budry, Giżycko, Srokowo, Miłki, Pozezdrze, Węgorzewo, realizujące najwięcej przedsięwzięć proekologicznych. Zarząd Związku Stowarzyszeń LGD9 podjął inicjatywę wydzierżawienia od gminy Budry młyna i uruchomienia w nim Centrum Aktywności Kulturowej. Wszystkie działania na rzecz ochrony środowiska i przestrzeni kulturowej będą wspierały powiaty; węgorzewski i giżycki, którym tego typu zadania są przypisane ustawą o samorządzie powiatowym.

Opis celów szczegółowych

Cel szczegółowy 3.1.

Promocja walorów przyrodniczo-kulturowych obszaru

W związku z występowaniem na obszarze LGD9 atrakcyjnych walorów środowiska naturalnego oraz unikalnych zasobów dziedzictwa kulturowego jest niezbędna promocja tego subregionu zwłaszcza, że świadczenie usług turystycznych na tym terenie będzie w przyszłości opierało się właśnie na tych walorach. Mimo wzrostu zainteresowania turystów wypoczynkiem w tej części kraju obszar LGD9 jest niedostatecznie i mało promowany, dlatego tak jest ważne zwrócenie szczególnej uwagi na problem promocji jego walorów. Analizując możliwości rozwoju turystyki jest ważna nie tylko atrakcyjność turystyczna obszaru, ale również – a może przede wszystkim – umiejętność jej wyeksponowania i poinformowania możliwie szerokiego grona

potencjalnych turystów o jej istnieniu. W turystyce ta umiejętność jest cechą kluczową. Należy bowiem uświadomić lokalnej społeczności fakt, że produkt turystyczny – z uwagi na złożony usługowy charakter – zdecydowanie różni się od innych dóbr sprzedawanych na rynku. Różnica ta polega na tym, że w momencie zakupu turysta nie jest w stanie go dotknąć, wypróbować, a jedynie subiektywnie ocenić na podstawie informacji, które posiada. Forma tych informacji, ich zawartość, sposób przekazu mają decydujący wręcz wpływ na podjęcie ostatecznej decyzji dotyczącej aktywności turystycznej. Stąd wynika tak wielka waga działań promocyjnych.

Cel szczegółowy 3.2.

Poprawa stanu infrastruktury związanej z ochroną środowiska i zasobów kulturowych

Pomimo niskiego poziomu zaludnienia i niewielkiego potencjału przemysłowego, w subregionie LGD9 jest zagrożony i podlega szybkiej degradacji stan środowiska naturalnego. Powodem tego są nieoczyszczone ścieki komunalne odprowadzane do wód powierzchniowych. Należy w związku z tym inwestować w budowę urządzeń komunalnych, jak również prowadzić akcje uświadamiające zagrożenia dla środowiska związane z brakiem infrastruktury. Czystość środowiska naturalnego oraz dbałość o jego stan mają podstawowe wręcz znaczenie dla rozwoju turystyki. W związku z tym istnieje potrzeba koordynacji w ramach założeń LSR działań władz samorządowych oraz innych partnerów zainteresowanych rozwojem turystyki na obszarze LGD9. Do ochrony środowiska przyczyniają się m.in. działania LGD9 na rzecz wyeliminowania dzikich wysypisk śmieci, popularyzowania segregacji odpadów komunalnych itp. Wysoki stopień czystości środowiska naturalnego oraz ekologiczny charakter danego obszaru są obecnie ważnym atutem sprzyjającym podejmowaniu przez turystów decyzji o przyjeździe. Innym uwzględnionym w omawianym celu aspektem jest potrzeba zabezpieczenia niszczących dóbr kultury poprzez ich ewidencję, renowację oraz stworzenie systemu monitorowania stanu.

Cel szczegółowy 3.3.

Rozwijanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców i przyjezdnych

Należy wykorzystać fakt rosnącej świadomości związanej z ochroną środowiska do tworzenia takich warunków, które będą sprzyjać kreowaniu modelu zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich naszego subregionu. Mimo prezentowanej korzystnej przesłanki jaką jest rosnąca świadomość ekologiczna w społeczeństwie, należy pamiętać, że omawiany cel będzie miał zawsze charakter ponadczasowy.

Tabela 4.1. Powiązania między przedsięwzięciami i celami LSR sporządzonej dla obszaru LGD9

Przedsięwzięcie	Cele szczegółowe	Cel ogólny
I. MAZURSKIE TRAKTY <i>Zintegrowany rozwój sieci traktów rowerowych, konnych i kajakowych pod wspólną nazwą „Mazurskie Trakty”</i>	1.1. Wykreowanie marki Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich	1. Rozwój turystyki w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich
	1.2. Poprawa stanu infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego	
	1.3. Rozwijanie zintegrowanej oferty usług turystycznych	
II. MAZURSKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ <i>Rozwój szerokiej oferty usług związanych z obsługą ruchu turystycznego</i>	1.3. Rozwijanie zintegrowanej oferty usług turystycznych	2. Wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru LGD9
	2.1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości 2.2. Aktywizowanie lokalnej społeczności	
III. MAZURSKIE INICJATYWY <i>Wypromowanie aktywnego stylu życia mieszkańców obszaru w zakresie podejmowania inicjatyw gospodarczych i społecznych</i>	2.2. Aktywizowanie lokalnej społeczności 2.3. Poprawa jakości kapitału społecznego	3. Promowanie i ochrona unikalnego środowiska naturalnego i przestrzeni kulturowej
	3.1. Promocja walorów przyrodniczo-kulturowych obszaru	
IV. NATURA MAZUR <i>Prowadzenie szerokich działań na rzecz ochrony środowiska i zasobów kulturowych, kultywowania tradycji regionu i produkcji tradycyjnych wyrobów.</i>	3.1. Promocja walorów przyrodniczo-kulturowych obszaru	
	3.2. Poprawa stanu infrastruktury związanej z ochroną środowiska i zasobów kulturowych	
	3.3. Rozwijanie świadomości ekologicznej i kulturowej wśród mieszkańców i przyjezdnych	

4.3. Opis przedsięwzięć, w ramach których będą realizowane operacje

Przedsięwzięcie I

MAZURSKIE TRAKTY: rowerowy, kajakowy, konny, kolejowy

Uzasadnienie przedsięwzięcia

Jednym z elementów mających wpływ na atrakcyjność turystyczną objętego LSR obszaru LGD9 jest biegnąca sieć szlaków turystycznych przez bardzo malownicze przyrodniczo i ciekawe z punktu widzenia historii najnowszej tereny. Czystość ekologiczna dodatkowo stwarza korzystne warunki do uprawiania turystyki wycieczkowej. Bogata oferta szlaków (lądowe i wodne) pozwala na uprawianie turystyki aktywnej: pieszej, rowerowej, kajakowej itp. Niestety jedną ze słabych stron obszaru LGD9 jest brak spójnej koncepcji zagospodarowania turystycznego subregionu, co obniża jego atrakcyjność. Należy tu zaznaczyć, że w ramach ZSRW została wypracowana koncepcje zintegrowanej sieci szlaków. Opracowane studium wykonalności obejmuje ok. 100 km nasypów kolejowych do zagospodarowania jako ścieżki rowerowe oraz sieć szlaków kajakowych. Zaawansowane są również prace zmierzające do wytyczenia i zagospodarowania szlaków konnych. Wspomniane inicjatywy wymagają jednak dalszych działań i nakładów. Mając to na uwadze LGD9 podejmuje przedsięwzięcie pt. „Mazurskie Trakty”, które ma na celu kontynuację podjętych działań, co w konsekwencji może się przyczynić do rozwoju tak samej oferty jak i podniesienia jakości usług turystycznych.

Organizacja markowego produktu turystycznego „MAZURSKIE TRAKTY” dzięki utworzeniu sieci ok. 1000 km. tras rowerowych, kajakowych i konnych oraz udostępnieniu zabytków przyrody i architektury sprzyjać będzie jakościowemu wzrostowi potencjału turystycznego subregionu. Przedłużenie sezonu turystycznego, aktywizacja turystyki weekendowej sprzyjać będą wzrostowi liczby turystów, co z kolei umożliwi rozwój oraz

pełne wykorzystanie bazy hotelowej, a dzięki temu uzyskanie trwałych efektów społecznych, ekonomicznych i poprawy konkurencyjności obszarów wiejskich.

Przedsięwzięcie służy realizacji następujących celów szczegółowych:

- 1.1. *Wykreowanie marki Północnego Obszaru wielkich Jezior Mazurskich*
- 1.2. *Poprawa stanu infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego*
- 1.3. *Rozwijanie zintegrowanej oferty usług turystycznych*

Grupy docelowe beneficjentów

Grupami docelowymi beneficjentów omawianego przedsięwzięcia będą przedsiębiorcy, NGO oraz samorządy lokalne podejmujące operacje zgodnie z definicją beneficjentów dla poszczególnych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie operacji¹⁷:

1. Wytyczenie i oznakowanie nowych oraz odnowienie istniejących szlaków turystycznych
2. Organizowanie, oznakowanie i wypromowanie ścieżek rowerowych na nieczynnych torowiskach kolejowych łączących sąsiednie miejscowości i regiony
3. Organizowanie i oznakowanie szlaków do jazdy konnej oraz szkoleń dla instruktorów jazdy konnej, hipoterapii i organizacji rajdów konnych
4. Organizowanie, oznakowanie i wypromowanie ścieżek spacerowo-rekreacyjnych, ścieżek edukacyjno-przyrodniczych
5. Budowa, remont i oznakowanie punktów widokowych, obiektów obserwacyjnych, grodzisk, kopców wartowniczych oraz miejsc wypoczynkowych przy Mazurskich Traktach
6. Zagospodarowanie brzegów jezior i rzek dla potrzeb rekreacji i turystyki (plaże, miejsca postojowe i biwakowe, pomosty i przystanie i bazy żeglarskie)
7. Modernizacja i adaptacja dworców kolejowych w celu utworzenia Mazurskiego Muzeum Kolejnictwa
8. Zagospodarowanie i oznakowanie do celów turystycznych Kanału Mazurskiego, organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych (zawody wędkarskie, spływy kajakowe, rajdy piesze i rowerowe, sporty ekstremalne)
9. Działania na rzecz budowy Kanału Tyrkło – Buwełno łączącego jez. Niegocin z jez. Śniardwy
10. Rewitalizacja i promocja nieczynnych linii kolejowych, organizacja imprez oraz przejazdów tematycznych i okolicznościowych
11. Działania na rzecz utworzenia przejścia granicznego na rzece Węgorapie
12. Organizacja międzynarodowych spływów kajakowych
13. Promocja Mazurskich Traktów Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich, w tym utworzenie strony internetowej promującej obszar WJM; utworzenie zintegrowanej bazy informacji turystycznej, utworzenie punktów informacji turystycznej w wybranych świetlicach wiejskich; wydanie albumów, folderów, ulotek promujących obszar Wielkich Jezior Mazurskich (miejsca atrakcyjne turystycznie, imprezy cykliczne)

Przedsięwzięcie II

MAZURSKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Uzasadnienie przedsięwzięcia

LGD9 posiada atrakcyjne walory turystyczne, na których będzie opierał się zrównoważony rozwój obszaru, co daje możliwości zaangażowania lokalnej społeczności w działalność usługową. Odczuwane w sezonie turystycznym niedobory bazy noclegowej oraz względnie wąski wachlarz oferty turystycznej stwarzają duże możliwości rozwoju różnych inicjatyw gospodarczych o charakterze innowacyjnym i przedsiębiorczym. Konieczne jest zatem tworzenie zintegrowanej sieci usług turystycznych, promowanie postaw i zachowań przedsiębiorczych, a także wspieranie wszelkich przejawów aktywności społecznej. Przedsiębiorcze społeczeństwo stanowi zasób, który warto posiadać. Dywersyfikacja źródeł zatrudnienia i utrzymania

¹⁷ Przedstawione potrzeby zidentyfikowano na podstawie rozesłanej do członków LGD 9 i partnerów karty projektu stanowiącej załącznik nr. 4.1. do LSR

pozarolniczego mieszkańców wsi przyczyni się do zmniejszenia bezrobocia i będzie miała wpływ na poprawę szans jakości życia mieszkańców obszaru LGD9. W związku z tym w ramach omawianego przedsięwzięcia „Mazurska przedsiębiorczość” będą podejmowane te operacje, które przyczynią się do realizacji następujących celów szczegółowych:

1.3. *Rozwijanie zintegrowanej oferty usług turystycznych*

2.1. *Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości*

2.2. *Aktywizowanie lokalnej społeczności*

Grupy docelowe beneficjentów

Zgodnie z definicją beneficjentów dla poszczególnych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie operacji¹⁸:

1. Organizowanie punktów poradnictwa zawodowego oraz doradztwa prawnego i obywatelskiego dla mieszkańców obszaru LGD9.
2. Organizowanie szkoleń na temat różnicowania działalności gospodarczej, w tym z zakresu agroturystyki, produkcji żywności ekologicznej, usług rękodzieła i twórczości ludowej.
3. Organizowanie wystaw, seminariów i konferencji dla rolników, mikroprzedsiębiorców i twórców ludowych.
4. Organizowanie szkoleń z zakresu tworzenia stowarzyszeń, grup producenckich i klastrow oraz ich sieci.
5. Stworzenie katalogu inicjatyw gospodarczych oraz oferty wolnych miejsc pracy na stronie LGD9.
6. Przeprowadzenie analizy potencjału społecznego, gospodarczego i kulturowego oraz opracowanie koncepcji rozwoju gospodarczego obszaru LGD9.
7. Wykonanie badania rynku turystycznego, w kierunku określenia preferencji i oczekiwań oraz stopnia zaspokojenia potrzeb gości odwiedzających obszar LGD9.
8. Nawiązywanie współpracy gospodarczej na poziomie regionalnym i ponadregionalnym.
9. Rozwój sektora MSP w zakresie usług bytowych i produkcyjnych,
10. Wsparcie bazy związanej z turystyką i wypoczynkiem oraz produkcją energii odnawialnej i przetwórstwem żywności ekologicznej.

Przedsięwzięcie III

MAZURSKIE INICJATYWY

Uzasadnienie przedsięwzięcia

Z analizy SWOT wynika, że jedną z głównych słabych stron obszaru LGD9 jest niedostateczna i mało efektywna promocja potencjału turystycznego subregionu. W związku z powyższym należy zaktywizować społeczność lokalną w celu organizacji lokalnych imprez kulturowych i rekreacyjno-sportowych, które wykorzystując lokalne walory przyczynią się do promocji obszaru. Idea przedsięwzięcia wynika z potrzeby realizacji w lokalnych środowiskach takich operacji, które aktywizując wiejskie społeczności lokalne będą się jednocześnie przyczyniały do poprawy jakości kapitału ludzkiego i promocji lokalnych zasobów.

Rozwój istniejących i powstanie nowych form działalności w zakresie kultury, dziedzictwa kulturowego, edukacji obywatelskiej, środowiskowej i ekologicznej z uwzględnieniem różnorodnych tradycji kulturowych subregionu Mazur sprzyjać będzie ożywieniu lokalnej aktywności gospodarczej; rozwojowi turystyki i usług, a tym samym poprawie standardu życia mieszkańców.

W związku z tym omawiane przedsięwzięcie służy realizacji następujących celów szczegółowych:

2.2. *Aktywizowanie lokalnej społeczności*

2.3. *Poprawa jakości kapitału społecznego*

3.1. *Promocja walorów przyrodniczo-kulturowych obszaru*

¹⁸ Przedstawione potrzeby zidentyfikowano na podstawie rozesłanej do członków LGD 9 i partnerów karty projektu stanowiącej załącznik nr. 4.1. do LSR

Grupy docelowe beneficjentów

Zgodnie z definicją beneficjentów dla poszczególnych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie operacji¹⁹:

1. Organizacja imprez i rajdów, w szczególności w oparciu o Mazurskie Trakty
2. Utworzenie Mazurskiego Centrum Wędkarstwa w oparciu o łowiska specjalne
3. Organizowanie i wypromowanie cyklicznych imprez integracyjnych i obrzędów ludowych (biesiady, jarmarki, plenery, dożynki), festiwale
4. Organizowanie cyklicznych konkursów np. na najbardziej zadbaną posesję i obejście gospodarcze, dziedzictwo kulinarne, pamiątka regionalna, inicjatywy społeczne, inne.
5. Tworzenie Centrów Aktywności Kulturowej i Produktu Lokalnego.
6. Uporządkowanie i zagospodarowanie boisk wiejskich, organizowanie cyklu rozgrywek rekreacyjnych i sportowych z udziałem lokalnej społeczności i przyjezdnych.
7. Zakładanie kawiarenek internetowych, szkolenia z zakresu narzędzi e-learningowych dla dzieci i osób dorosłych.
8. Organizowanie konferencji, seminariów i warsztatów na temat: ochrony środowiska, „czytania” przestrzeni kulturowej, produkcji żywności ekologicznej, różnicowania działalności gospodarczej, rękodzieła i twórczości ludowej, usług turystycznych.
9. Tworzenie warunków dla rewitalizacji i rozwoju lokalnej twórczości artystycznej i rzemiosła; promocja lokalnej twórczości ludowej i artystycznej, opracowanie kanałów dystrybucji,
10. Organizowanie warsztatów dla dorosłych i dla dzieci – kultywowanie tradycyjnych zawodów i rzemiosła ludowego, np. gamcarstwo, wikliniarstwo, koronkarstwo, rzeźba, malarstwo, kowalstwo,
11. Budowa i wyposażenie miejsc rekreacyjnych oraz placów zabaw dla dzieci
12. Kształtowanie obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę parkingów, chodników lub oświetlenia ulicznego
13. Reaktywowanie świetlic wiejskich i kół gospodyń.
14. Tworzenie stowarzyszeń, grup producenckich i klastrów oraz ich sieci.
15. Wykorzystanie lokalnych walorów do budowy infrastruktury sportowo – rekreacyjnej.

Przedsięwzięcie IV

NATURA MAZUR

Uzasadnienie przedsięwzięcia

Atrakcyjne środowisko przyrodnicze obszaru LGD9 jest jednym z jego kluczowych walorów. Stwarza to duże możliwości rozwoju gospodarczego. Ochrona posiadanych zasobów powinna więc być jednym z najważniejszych działań podejmowanych zarówno przez samorządy i organizacje pozarządowe jak i przez samych mieszkańców. Należy więc rozwijać ich świadomość ekologiczną oraz zadbać o poprawę stanu infrastruktury wpływającej na ochronę środowiska. Polepszenie i ochrona stanu środowiska naturalnego w tym czystości szlaków wodnych oraz gospodarki wodno-ściekowej oraz publicznej infrastruktury technicznej (drogi, parkingi itp.) to ważny obszar zainteresowania naszej LGD.

Ważnym elementem tego przedsięwzięcia jest również wypracowanie nowej i żywej formy obecności dziedzictwa w teraźniejszości, nowe odczytanie i reinterpretacja znaczenia dziedzictwa kultury dla jednostki i społeczności, nadanie nowego znaczenia kulturowego miejscom zabytkowym oraz upowszechnienie dziedzictwa kulturowego. Związane z tym operacje będą służyć ożywieniu turystyki kwalifikowanej (kulturalnej) i wypracowaniu oferty kulturalnej dopełniającej i promującej specyficzny historyczno - kulturowo - przyrodniczy pejzaż obszaru Wielkich Jezior Mazurskich. Włączenie w obieg kultury i stymulacja mieszkańców subregionu LGD9, którzy – jako ludność napływowa – nie posiadają więzi z zastanym miejscem zamieszkania jest szczególnie ważne w odniesieniu do migrującej młodzieży. Pielęgnacja i ochrona zasobów dziedzictwa kultury

¹⁹ Przedstawione potrzeby zidentyfikowano na podstawie rozesłanej do członków LGD 9 i partnerów karty projektu stanowiącej załącznik nr. 4.1. do LSR

subregionu dzięki wykorzystaniu funkcji ekonomicznej kultury przyczyni się do wzmocnienia oferty turystycznej i jej obsługi.

Przedsięwzięcie służy realizacji następujących celów szczegółowych:

- 3.1. *Promocja walorów przyrodniczo-kulturowych obszaru*
- 3.2. *Poprawa stanu infrastruktury związanej z ochroną środowiska i zasobów kulturowych*
- 3.3. *Rozwijanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców i przyjezdnych*

Grupy docelowe beneficjentów

Zgodnie z definicją beneficjentów dla poszczególnych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie operacji²⁰:

1. Prowadzenie działań związanych z edukacją ekologiczną ; akcje związane z ochroną środowiska, pikniki ekologiczne, kampanie, konkursy, olimpiady wiedzy.
2. Oznakowanie i ochrona obiektów charakterystycznych dla budownictwa danego krajobrazu.
3. Rewitalizacja i rekonstrukcja zabytków, budynków i miejsc historycznych, pomników, cmentarzy, kapliczek, przydrożnych krzyży.
4. Promocja przestrzeni kulturowej i krajobrazu (wydawnictwa i publikacje, reportaże filmowe, promocja w mediach).
5. Badania i analizy środowiska przyrodniczego i cieków wodnych.
6. Odnowa/waloryzacja regionalnej zasobów przyrodniczych fauny i flory
7. Promocja rezerwatów i terenów chronionego krajobrazu.
8. Wytyczanie, oznakowanie i promocja edukacyjnych ścieżek tematycznych.
9. Organizowanie konferencji, seminariów i warsztatów dotyczących projektowania przestrzeni kulturowej obszaru LGD9 dla pracowników jednostek samorządowych oraz osób z nimi współpracującymi.

4.4. Matryca logiczna dla LSR

Matryca logiczna jest skutecznym narzędziem zarówno planowania działań projektowych, jak i późniejszego zarządzania realizacją projektu. W literaturze przedmiotu, jak i w rozwiązaniach praktycznych można znaleźć wiele typów matrycy logicznej. Niezależnie jednak od poszczególnych schematów jej wypełniania podstawowym jej celem jest uszczegółowienie i operacjonalizacja pomysłu. Dla wszystkich przedsięwzięć przedstawiono zweryfikowane w trakcie prac nad Lokalną Strategią Rozwoju operacje. Logika pionowa matrycy określa, co przedsięwzięcie ma realizować, wyjaśnia związki przyczynowe oraz określa założenia i potencjalne problemy mające wpływ na przedsięwzięcie, ale od niego niezależne. Logika pozioma dotyczy pomiaru skutków przedsięwzięcia oraz zasobów wykorzystanych do jego realizacji za pomocą wskaźników i źródeł, o ile są one weryfikowalne.

²⁰ Przedstawione potrzeby zidentyfikowano na podstawie rozesłanej do członków LGD 9 i partnerów karty projektu stanowiącej załącznik nr. 4.1. do LSR

Matryca logiczna dla przedsięwzięcia I. MAZURSKIE TRAKTY

Wyszczególnienie	Opis celu	Wskaźniki realizacji celów LSR	Źródła weryfikacji wskaźników	Założenia i ryzyko Niezależne od LGD
Cel ogólny	1. Rozwój turystyki w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich	Wskaźniki oddziaływania: Wyeksponowanie atrakcji turystycznych na obszarze LGD9 przyczyni się do wzrostu dochodów z turystyki tak dla budżetów gmin jak i mieszkańców.	Dane statystyczne publikowane przez GUS i Ministerstwo Finansów, Regionalny Kalendarz Imprez Turystycznych.	Spadek zainteresowania wśród turystów obszarem LGD9
Cele szczegółowe	1.1. Wykreowanie marki Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich	Wskaźniki rezultatu: – do 2012 r. powstaną min. 3 produkty lokalne (kulinarne, turystyczne itp.) – w ciągu roku stronę internetową LGD9 odwiedzi min. 15000 osób	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD Liczba odwiedzin na stronie LGD9	Spadek zainteresowania wśród turystów obszarem LGD9
	1.2. Poprawa stanu infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego	Wskaźniki rezultatu: – do 2014 r. zostanie wyznaczonych min. 10 km nowych szlaków turystycznych, – do 2014 r. zostanie zorganizowanych min. 15 km ścieżek rowerowych łączących sąsiednie miejscowości i gminy, – do 2011 r. zostaną utworzone min. 3 punkty widokowe lub miejsca obserwacyjne na mazurskich traktach, – do 2011 r. zostanie utworzonych min. 20 miejsc parkingowych – do 2011 r. powstanie min. 30 miejsc noclegowych – do 2014 r. min. 500 osób skorzysta z infrastruktury rekreacyjno-turystycznej	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD Broszury, foldery informacyjne Urząd Gminy GUS Dane LGD przygotowane na podstawie rozmów i ankiet prowadzonych wśród osób korzystających z infrastruktury.	Niewystarczająca względem potrzeb dostępność środków zewnętrznych na inwestycje w turystyce. Wydłużające się procedury administracyjne. Problem z uzyskaniem zezwolenia na niektóre z zaplanowanych przedsięwzięć związanych z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego
	1.3. Rozwijanie zintegrowanej oferty usług turystycznych	Wskaźniki rezultatu: – do 2013 r. zorganizowany zostanie min. 1 cykl szkoleń dla instruktorów jazdy konnej i hipoterapii, – w szkoleniach z w/w zakresu weźmie udział min. 15 osób, – do 2014 r. zostanie zorganizowanych min. 20 imprez sportowo-rekreacyjnych, – do 2014 r. zostanie zorganizowanych min. 10 przejazdów tematycznych, – min. 200 turystów weźmie udział w w/w przejazdach w tym czasie, – do 2013 r. zostanie zorganizowany min. 1 międzynarodowy spływ kajakowy Węgorapa-Angrapa, – do 2015 r. zostanie wydanych min. 250 albumów, folderów promujących obszar Wielkich Jezior Mazurskich	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (sprawozdania ze szkoleń, listy obecności, certyfikaty, raporty z imprez, oświadczenia beneficjentów).	Niewystarczająca względem potrzeb dostępność środków zewnętrznych na szkolenia, imprezy turystyczne.

Działania PROW	Rodzaj operacji	Wskaźniki produktu	Źródła weryfikacji wskaźników
Odnowa i rozwój wsi	<p>Preferowane będą operacje dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) kształtowania obszaru przestrzeni publicznej, b) budowy, remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych (punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i obserwacyjnych (siedliska ptaków i zwierzyny) na mazurskich traktach), c) odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami, d) zagospodarowania brzegów jezior i rzek dla potrzeb rekreacji i turystyki (plaże, miejsca postojowe i biwakowe, pomosty i przystanie żeglarskie). 	Min. 5 zrealizowanych operacji	<p>Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD Broszury, foldery informacyjne Urząd Gminy GUS Dane LGD przygotowane na podstawie rozmów i ankiet prowadzonych wśród osób korzystających z infrastruktury.</p>
Małe Projekty	<p>Preferowane będą operacje dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) renowacji, zabezpieczenia i oznakowania pomników przyrody i innych cennych obiektów i miejsc, b) budowy i odbudowy małej infrastruktury turystycznej w szczególności szlaków turystycznych łączących atrakcje regionu i prowadzących w sposób umożliwiający wyeksponowanie jego walorów krajobrazowych, c) wykorzystanie i odnawianie cennego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, d) organizacji wizyt studyjnych do regionów o podobnym charakterze, w których turystyka stanowi główne źródło dochodu, e) budowy lub odbudowy małej infrastruktury turystycznej, w szczególności punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras rowerowych, szlaków konnych, ścieżek spacerowych i dydaktycznych, f) publikowanie i wydawanie materiałów promujących walory turystyczne regionu tj. foldery, strony internetowe, g) organizowania imprez sportowo-rekreacyjnych (zawody wędkarskie, spływy kajakowe, rajdy piesze i rowerowe, sporty ekstremalne). 	Min. 30 zrealizowanych operacji	<p>Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD Broszury, foldery informacyjne Urząd Gminy GUS Dane LGD przygotowane na podstawie rozmów i ankiet prowadzonych wśród osób korzystających z infrastruktury.</p>
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	<p>Preferowane będą operacje dotyczące:</p> <p>Obsługa ruchu turystycznego-szeroko pojęta - od małej gastronomii, wypożyczalni sprzętu, działalności twórczej w zakresie rękodzieła i pamiątkarstwa po kwatery i pensjonaty.</p>	Min. 3 zrealizowane operacje	<p>Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD Wpisy do Ewid. Dział. Gosp.</p>
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	<p>Preferowane będą operacje dotyczące:</p> <p>Agroturystyka</p>	Min. 6 zrealizowanych operacji	<p>Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (sprawozdania ze szkoleń, listy obecności, certyfikaty).</p>
Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja	<p>Preferowane będą działania obejmujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) informowanie i doradztwo w zakresie przygotowania wniosku, a następnie prawidłowego zrealizowania przewidzianej w nim operacji, b) wykonanie badań i analiz dotyczących ruchu turystycznego, trendów w turystyce itp. c) wspieranie budowy Kanału Tyrkło-Buwełno (łączącego jez. Niegocin z jez. Śniardwy), d) promocję Mazurskich Traktów, w tym stworzenie strony internetowej promującej obszar WJM; stworzenie bazy informacji turystycznej, utworzenie punktów informacji turystycznej w wybranych świetlicach wiejskich; wydanie albumów, folderów, ulotek promujących obszar Wielkich Jezior Mazurskich (miejsca atrakcyjnie turystycznie, imprezy cykliczne), e) zagospodarowanie i oznakowanie do celów turystycznych Kanału Mazurskiego 	Min. 2 zrealizowane operacje	<p>Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD Liczba odwiedzin na stronie LGD9</p>
Wdrażanie projektów współpracy	<p>Preferowane będą operacje służące:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) wymianie doświadczeń z innymi LGD, które swym zasięgiem obejmują obszary atrakcyjne turystycznie, b) lobbowaniu na rzecz utworzenia przejścia granicznego na rzece Węgorapie, c) organizacji międzynarodowych spływów kajakowych Węgorapa-Angrapa. 	Min. 1 zrealizowana operacja	<p>Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (raporty z imprez, „oświadczenia beneficjentów”).</p>

Matryca logiczna dla przedsięwzięcia II. MAZURSKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Wyszczególnienie	Opis celu	Wskaźniki realizacji celów LSR	Źródła weryfikacji wskaźników	Założenia i ryzyko Nieależne od LGD
Cel ogólny	1. Rozwój turystyki w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych północnego obszaru WJM	Wskaźniki oddziaływania: Wyeksponowanie atrakcji turystycznych na obszarze LGD9 przyczyni się do wzrostu dochodów z turystyki tak dla budżetów gmin jak i mieszkańców.	Dane statystyczne publikowane przez GUS i Ministerstwo Finansów, Regionalny Kalendarz Imprez Turystycznych.	Spadek zainteresowania wśród turystów obszarem LGD9
Cel szczegółowy	1.3. Rozwijanie zintegrowanej oferty usług turystycznych	Wskaźniki rezultatu: – do 2012 r. zostanie utworzonych min. 15 nowych miejsc pracy związanych z turystyką i wypoczynkiem, – do 2013 r. stworzone zostaną min. 2 bazy danych z zakresu turystyki i wypoczynku – do 2014 r. zostanie utworzona strona internetowa zawierająca elektroniczny system rezerwacji miejsc, – do 2013 r. zostanie zorganizowane min. 1 spotkanie z innymi LGD służące wymianie doświadczeń w zakresie turystyki, – do 2015 r. zostaną przeprowadzone min. 2 badania rynku turystycznego w celu określenia preferencji i oczekiwań oraz stopnia zaspokojenia potrzeb gości odwiedzających obszar LGD9	Wpisy do ewidencji działalności gospodarczej w gminach, lista płac pracowników, umowy o pracę, deklaracja DRA do ZUS. Strona internetowa LGD Dokumentacja projektowa (lista obecności na spotkaniu, program spotkania, raport z przeprowadzonych badań, wyniki badań)	Pogłębienie problemów gospodarczych przyczyniające się do zubożenia mieszkańców regionu oraz turystów i tym samym do ograniczenia ruchu turystycznego.
Cel ogólny	2. Wzrost aktywności społeczno--gospodarczej mieszkańców obszaru LGD9	Wskaźniki oddziaływania: – w latach 2009-2014 3-krotnie wzrośnie liczba imprez kulturalnych, sportowych i rozrywkowych. – działające na obszarze LGD organizacje pozarządowe dzięki realizacji małych projektów wzbogacą życie społeczno-kulturalne regionu.	Dokumentacja projektowa w siedzibie beneficjenta i LGD. Artykuły z prasy regionalnej. Strony internetowe LGD i beneficjentów	Załamanie się koniunktury gospodarczej w kraju
Cele szczegółowe	2.1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Wskaźniki rezultatu: – do 2012 r. zostanie uruchomionych min. 6 nowych mikroprzedsiębiorstw, – do 2013 r. zostanie zrealizowanych min. 6 projektów związanych z dywersyfikacją źródeł dochodu w gospodarstwach rolnych. – do 2013 r. zostanie utworzonych min. 15 nowych miejsc pracy – do 2014 r. zostaną utworzone min. 3 punkty poradnictwa zawodowego, doradztwa prawnego i obywatelskiego dla mieszkańców obszaru LGD9 – do 2013 r. zostaną przeprowadzone min. 2 cykle szkoleń z zakresu różnicowania działalności gospodarczej, – do 2011 r. zostaną zorganizowane min. 2 spotkania mające na celu kultywowanie tradycji wykonywania ginących zawodów	Wpisy do ewidencji działalności gospodarczej w gminach, lista płac pracowników, umowy o pracę, deklaracja DRA do ZUS. Dokumentacja w siedzibie LGD (sprawozdania ze szkoleń, listy obecności, certyfikaty)	Załamanie się koniunktury gospodarczej w kraju Brak preferencji ekonomiczno-finansowych dla firm.
	2.2. Aktywizowanie lokalnej społeczności	Wskaźniki rezultatu: – do 2014 r. zostanie zorganizowanych min. 8 wystaw, konferencji i seminariów dla rolników, mikroprzedsiębiorców i twórców ludowych – do 2014 r. zostaną zorganizowane min. 3 szkolenia z zakresu tworzenia stowarzyszeń, grup producenckich i klastrów	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (sprawozdania ze szkoleń, konferencji, seminariów, wystaw, listy obecności, certyfikaty)	Niewystarczająca względem potrzeb dostępność środków zewnętrznych na szkolenia, konferencje.

Działania PROW	Rodzaj operacji	Wskaźniki produktu	Źródła weryfikacji wskaźników
Odnowa i rozwój wsi	Preferowane będą operacje dotyczące: Kultywowania tradycji wykonywania ginących zawodów na terenie LGD9	Min. 2 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD (sprawozdania ze spotkań, listy obecności)
Małe Projekty	Preferowane będą operacje dotyczące: a) organizacji szkoleń i innych przedsięwzięć edukacyjnych służących podniesieniu aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców, b) rozwoju lokalnej aktywności i współpracy gospodarczej poprzez inicjowanie powstawania, rozwoju, wprowadzenia na rynek oraz podnoszenia jakości produktów i usług bazujących na lokalnych zasobach, w tym naturalnych surowcach, tradycyjnych sektorach gospodarki oraz lokalnym dziedzictwie kulturowym, historycznym i przyrodniczym, c) rozwoju agroturystyki i turystyki na obszarze realizacji LSR, w tym poprzez utworzenie lub zmodernizowanie bazy informacji turystycznej oraz stron internetowych w szczególności zawierających elektroniczny system rezerwacji miejsc, d) rozwoju aktywności społeczności lokalnej, w tym poprzez kultywowanie tradycyjnych zawodów i rzemiosła, e) poradnictwa zawodowego oraz doradztwa prawnego i obywatelskiego dla mieszkańców obszaru LGD9, f) organizacji wystaw, seminariów i konferencji dla rolników, mikroprzedsiębiorców i twórców ludowych, g) organizacji szkoleń z zakresu zakładania i funkcjonowania stowarzyszeń, grup producenckich i klastrów, h) wdrożenia katalogu inicjatyw gospodarczych oraz systemu ofert wolnych miejsc pracy na stronie LGD9.	Min. 30 zrealizowanych operacji	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (sprawozdania ze szkoleń, konferencji, seminariów, wystaw, listy obecności, certyfikaty) Artykuły z prasy regionalnej. Strony internetowe LGD i beneficjentów
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Preferowane będą operacje podmiotów gospodarczych, w wyniku których tworzone będą nowe miejsca pracy, a ponadto przyczynią się one do podniesienia jakości świadczonych usług w turystyce. Priorytetowo traktowane będą operacje służące wdrożeniu technologii informatycznych w zakresie turystyki i wypoczynku przez ww. podmioty. Obsługa ruchu turystycznego – szeroko pojęta – od małej gastronomii, wypożyczalni sprzętu, działalności twórczej – rękodzieło i pamiątkarstwo, kwatery i pensjonaty.	Min. 5 zrealizowanych operacji	Wpisy do ewidencji działalności gospodarczej w gminach, lista płac pracowników, umowy o pracę, deklaracja DRA do ZUS.
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Preferowane będą operacje osób fizycznych i podmiotów gospodarczych, w wyniku których tworzone będą nowe miejsca pracy. Priorytetowo traktowane będą operacje służące wdrożeniu technologii informatycznych w zakresie turystyki i wypoczynku przez ww. podmioty.	Min. 9 zrealizowanych operacji	Strona int. LGD, Dokumentacja w siedzibie LGD (sprawozdania, listy obecności, certyfikaty) Wpisy do ewid. dział. gosp., umowy o pracę,
Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja	Preferowane będą działania dotyczące: a) informowania i doradztwa w zakresie przygotowania wniosku, a następnie prawidłowego zrealizowania przewidzianej w nim operacji, b) prowadzenia analiz potencjału społecznego, gospodarczego i kulturowego oraz opracowania koncepcji rozwoju gospodarczego obszaru LGD9. c) badania rynku turystycznego, w kierunku określenia preferencji i oczekiwań oraz stopnia zaspokojenia potrzeb gości odwiedzających obszar LGD9.	Min. 2 zrealizowane operacje	Dokumentacja projektowa (raport z przeprowadzonych badań, wyniki badań)
Wdrażanie projektów współpracy	Preferowane będą operacje służące wymianie doświadczeń z innymi Lokalnymi Grupami Działania, które podejmują działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości związanej z turystyką i wypoczynkiem na obszarach wiejskich.	Min. 1 zrealizowana operacja	Dokumentacja projektowa (lista obecności na spotkaniu, program spotkania)

Matryca logiczna dla przedsięwzięcia III. MAZURSKIE INICJATYWY

Wyszczególnienie	Opis celu	Wskaźniki realizacji celów LSR	Źródła weryfikacji wskaźników	Założenia i ryzyko Niezależne od LGD
Cel ogólny	2. Wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru LGD9	Wskaźniki oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> – w latach 2009-2014 3-krotnie wzrosnie liczba imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych. – działające na obszarze LGD organizacje pozarządowe dzięki realizacji małych projektów wzbogacą życie społeczno-kulturalne regionu. 	Dokumentacja projektowa w siedzibie beneficjenta i LGD. Artykuły z prasy regionalnej. Strony internetowe LGD i beneficjentów	Załamanie się koniunktury gospodarczej w kraju
Cele szczegółowe	2.2. Aktywizowanie lokalnej społeczności	Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> – do 2014 r. min. 500 osób będzie uczestnikami imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych na obszarze LGD9. – do 2014 r. zostanie zorganizowanych min. 20 imprez integracyjnych i obrzędów ludowych – do 2014 r. zostanie zorganizowanych min. 6 konkursów na temat np. najbardziej zadbanej posesji, dziedzictwa kulinarnego itd. – do 2014 r. zostanie zorganizowanych min. 6 warsztatów dotyczących kultywowania tradycyjnych zawodów i rzemiosła ludowego – do 2011 r. zostanie zorganizowanych min. 6 przedsięwzięć związanych z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych lub tradycyjnych zawodów, – do 2015 r. zostanie przeprowadzone min. 1 badanie bądź analiza dotycząca aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców obszaru LGD9, – do 2013 r. zostanie zorganizowane min. 1 spotkanie z innymi LGD w celu wymiany doświadczeń z zakresu aktywizacji lokalnej społeczności 	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (raporty z imprez, warsztatów, listy obecności, oświadczenia beneficjentów, raporty z badań, wyniki badań, lista obecności ze spotkania z innymi LGD, program spotkania).	Trudna sytuacja gospodarcza regionu.
	2.3. Poprawa jakości kapitału społecznego	Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> – do 2013 r. zostaną przeprowadzone min. 2 szkolenia z zakresu różnicowania działalności gospodarczej. – zostanie przeszkolonych min. 25 osób z w/w zakresu. – do 2014 r. zostaną zorganizowane min. 2 szkolenia z zakresu narzędzi e-learningowych, – do 2015 r. zostanie zorganizowany punkt informacyjno-doradczy zapewniający pomoc w zakresie przygotowania wniosków o dofinansowanie 	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (sprawozdania ze szkoleń, listy obecności, certyfikaty). Dokumentacja punktu informacyjno-doradczego (liczba odwiedzin, liczba udzielonych porad)	Niewystarczająca ilość środków finansowych na szkolenia. Niechęć mieszkańców dotycząca uczestnictwa w tego rodzaju szkoleniach
Cel ogólny	3. Promowanie i ochrona unikalnego środowiska naturalnego i przestrzeni kulturowej	Wskaźniki oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> – obszar LGD znany z inicjatyw na rzecz ochrony środowiska. – wykreowanie wizerunku obszaru LGD9 jako miejsca o unikalnej przestrzeni kulturowej. 	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD	Postępująca degradacja środowiska przyrodniczego.
Cel szczegółowy	3.1. Promocja walorów przyrodniczo-kulturowych obszaru	Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> – do 2014 r. zostanie zorganizowanych min. 5 rajdów w oparciu o Mazurski Trakt Konny – do 2014 r. min. 300 osób będzie uczestnikami imprez promujących obszar LGD9. – do 2014 r. zorganizowanych zostanie min. 6 konferencji, seminariów, warsztatów nt. ochrony środowiska, produkcji ekologicznej żywności itp. 	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (raporty z imprez, listy obecności, oświadczenia beneficjentów, sprawozdania z konferencji, seminariów, warsztatów).	Duża konkurencja na rynku turystycznym.

Działania PROW	Rodzaj operacji	Wskaźniki produktu	Źródła weryfikacji wskaźników
Odnowa i rozwój wsi	<p>Preferowane będą operacje dotyczące:</p> <p>a) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia budynków i budowli pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne, w tym świetlic i domów kultury, z wyłączeniem szkół, przedszkoli i żłobków,</p> <p>b) zakup towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych lub tradycyjnych zawodów.</p> <p>c) przygotowanie skwerów rekreacyjnych wraz z wyznaczonym miejscem zabaw dla dzieci. (budowa i wyposażenie placów zabaw)</p> <p>d) Kształtowanie obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w szczególności poprzez odnawianie lub budowę parkingów, chodników lub oświetlenia ulicznego.</p>	Min. 9 zrealizowanych operacji	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (raporty z przedsięwzięć, oświadczenia beneficjentów)
Małe Projekty	<p>Preferowane będą operacje dotyczące:</p> <p>a) organizacji szkoleń i innych przedsięwzięć edukacyjnych służące podniesieniu aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców,</p> <p>b) organizacji imprez kulturalnych, rekreacyjnych lub sportowych na obszarze realizacji LSR,</p> <p>c) rozwoju aktywności społeczności lokalnej, w tym poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – promocję lokalnej twórczości ludowej, kulturalnej i artystycznej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego, – kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów oraz tradycyjnych zawodów i rzemiosła, <p>d) zakupu wyposażenia świetlic wiejskich i ich remontu.</p> <p>e) organizacji imprez i rajdów w oparciu o Mazurskie Trakty,</p> <p>f) organizacji i wypromowania cyklicznych imprez integracyjnych i obrzędów ludowych (biesiady, jarmarki, plenery, dożynki),</p> <p>g) zakładania kawiarenek internetowych, szkolenia z zakresu narzędzi e-learningowych dla dzieci i osób dorosłych,</p> <p>h) reaktywowania świetlic wiejskich i kół gospodyń.</p> <p>i) organizacji cyklicznych konkursów np. na najbardziej zadbaną posesję i obejście gospodarcze, dziedzictwo kulinarne, pamiątka regionalna, inicjatywy społeczne, inne.</p> <p>j) organizacji warsztatów dla dorosłych i dla dzieci – kultywowanie tradycyjnych zawodów i rzemiosła ludowego (garncarstwo, wikliniarstwo, koronkarstwo, rzeźba, malarstwo, kowalstwo).</p>	Min. 82 zrealizowane operacje	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (raporty z imprez, listy obecności, oświadczenia beneficjentów, sprawozdania z konferencji, seminariów, warsztatów raporty z badań, wyniki badań, lista obecności ze spotkania z innymi LGD, program spotkania).
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	<p>Preferowane będą operacje dotyczące:</p> <p>produkcja lokalnych i tradycyjnych produktów a także powrót do ginących zawodów</p>	Min. 2 zrealizowane operacje	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (sprawozdania ze szkoleń, listy obecności, certyfikaty).
Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja	<p>Preferowane będą działania obejmujące: informowanie i doradztwo w zakresie przygotowania wniosków oraz prawidłowego zrealizowania przewidzianych operacji, wykonanie badań i analiz dotyczących aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców obszaru LGD9.</p>	Min. 2 zrealizowane operacje	Dokumentacja punktu informacyjno-doradczego (liczba odwiedzin, liczba udzielonych porad). Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (raporty z badań, wyniki badań).
Wdrażanie projektów współpracy	<p>Preferowane będą operacje służące wymianie doświadczeń z innymi Lokalnymi Grupami Działania, które swym zasięgiem obejmują obszary atrakcyjne turystycznie.</p>	Min. 1 zrealizowana operacja	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (lista obecności ze spotkania z innymi LGD, program spotkania).

Matryca logiczna dla przedsięwzięcia IV. NATURA MAZUR

Wyszczególnienie	Opis celu	Wskaźniki realizacji celów LSR	Źródła weryfikacji wskaźników	Założenia i ryzyko Niezależne od LGD
Cel ogólny	3. Promowanie i ochrona unikalnego środowiska naturalnego i przestrzeni kulturowej	Wskaźniki oddziaływania: – obszar LGD znany z inicjatyw na rzecz ochrony środowiska. – wykreowanie wizerunku obszaru LGD9 jako miejsca o czystym środowisku i unikalnej przestrzeni kulturowej.	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD. Artykuły w prasie lokalnej i regionalnej. Strony internetowe beneficjentów i LGD. Dane z badań ankietowych w siedzibie LGD. GUS Regionalny Kalendarz Imprez Turystycznych	Pogłębienie problemów gospodarczych przyczyniające się do zubożenia mieszkańców regionu oraz turystów i tym samym do ograniczenia ruchu turystycznego. Postępująca degradacja środowiska przyrodniczego. Duża konkurencja na rynku turystycznym. Wzrost zainteresowania turystyką krajową.
Cele szczegółowe	<i>3.1. Promocja walorów przyrodniczo-kulturowych obszaru</i>	Wskaźniki rezultatu: – do 2014 r. zostanie wydana min. 1 publikacja i nakręcony min. 1 reportaż filmowy nt. walorów środowiska naturalnego i przestrzeni kulturowej obszaru LGD, – do 2014 r. zostanie zorganizowanych min. 10 imprez kulturalnych, rekreacyjnych, bądź sportowych promujących obszar LGD9, – do 2014 r. min. 1 500 osób będzie uczestnikami imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych na obszarze LGD9.	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (np. raporty z imprez). Artykuły w prasie lokalnej. Materiały promocyjne o regionie, w tym strona internetowa LGD i gmin obszaru EGO.	Duża konkurencja na rynku turystycznym.
	3.2. Poprawa stanu infrastruktury związanej z ochroną środowiska i zasobów kulturowych	Wskaźniki rezultatu: – do 2015 r. zostaną przygotowane min. 1 analizy stanu środowiska naturalnego, – do 2012 r. powstanie min. 1 obiektów zajmujących się przetwórstwem i zagospodarowaniem odpadów, – do 2015 r. zwiększy się 2-krotnie odsetek odpadów podlegających segregacji, – do 2014 r. zostanie zorganizowanych min. 5 konferencji, warsztatów, seminariów dot. projektowania przestrzeni kulturowej obszaru LGD9 dla pracowników jednostek samorządowych oraz osób z nimi współpracujących, – do 2011 r. odnowionych zostanie min. 5 budynków zabytkowych, miejsc historycznych, pomników przyrody itp., – do 2012 r. powstanie min. 1 mikroprzedsiębiorstwo zajmujące się przetwórstwem biomasy na cele energetyczne.	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD (sprawozdania z warsztatów, konferencji, seminariów, listy obecności, oświadczenia beneficjentów). Dokumenty odbioru wykonanych inwestycji znajdujące się w siedzibie LGD. Wpisy do ewidencji działalności gospodarczej w gminach.	Zbyt mała dostępność środków finansowych kierowanych na rozwój obszarów wiejskich. Brak kompleksowych rozwiązań umożliwiających likwidację możliwie wszystkich potencjalnych źródeł zanieczyszczeń.
	3.3. Rozwijanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców i przyjezdnych	Wskaźniki rezultatu: – do 2014 r. zostaną przeprowadzone min. 2 szkolenia z zakresu edukacji ekologicznej, – zostanie przeszkolonych min. 30 osób z w/w zakresu, – do 2014 r. min. 50 osób weźmie udział w imprezach propagujących zdrowy tryb życia, – do 2014 r. zostaną zorganizowane min. 4 akcje związane z edukacją ekologiczną, kampanie, konkursy bądź olimpiady wiedzy, – do 2015 r. zostanie przeprowadzone min. 1 badanie nt świadomości ekologicznej mieszkańców. – do 2013 r. zostaną podjęte min. 2 inicjatywy związane z produkcją żywności ekologicznej.	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD oraz siedzibach beneficjentów (regulaminy konkursów, olimpiad, sprawozdania ze szkoleń, listy obecności, certyfikaty, oświadczenia beneficjentów, wyniki badań).	Postępująca degradacja środowiska przyrodniczego. Niewystarczająca względem potrzeb dostępność środków zewnętrznych na inicjatywy edukacyjne: szkolenia, warsztaty, konferencje, seminaria. Aktywni liderzy i animatorzy lokalni będą działać na rzecz rozwijania świadomości ekologicznej mieszkańców LGD oraz przyjezdnych. Brak zainteresowania mieszkańców udziałem w działaniach związanych z edukacją ekologiczną.

Działania PROW	Rodzaj operacji	Wskaźniki produktu	Źródła weryfikacji wskaźników
Odnowa i rozwój wsi	<p>Preferowane będą operacje dotyczące:</p> <p>a) rewitalizacji budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, miejsc historycznych, cmentarzy, kapliczek, przydrożnych krzyży.</p> <p>b) zakupu i odnawiania obiektów charakterystycznych dla subregionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne,</p> <p>c) odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków.</p> <p>d) oznakowania prywatnych budynków i ochrona obiektów charakterystycznych dla budownictwa danego krajobrazu.</p> <p>e) Tworzenie rekreacyjnej przestrzeni do użytku publicznego: parków, punktów widokowych, etc.</p>	Min. 2 zrealizowane operacje	Dokumenty odbioru wykonanych inwestycji znajdujące się w siedzibie LGD. Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD oraz siedzibach beneficjentów.
Małe Projekty	<p>Preferowane będą operacje dotyczące:</p> <p>a) organizowania imprez kulturalnych i rekreacyjnych promujących zabytki subregionu,</p> <p>b) przygotowania i wydania folderów promujących subregion, a w szczególności obiekty stanowiące o bogactwie dziedzictwa kulturowego i historycznego,</p> <p>c) przygotowania, tworzenia i utrzymania stron internetowych promujących subregion, a w szczególności obiekty stanowiące o bogactwie przyrody oraz dziedzictwa kulturowego i historycznego.</p> <p>d) prowadzenia działań związanych z edukacją ekologiczną, akcji na rzecz ochrony zasobów środowiska, pikników ekologicznych, kampanii, konkursów i olimpiad wiedzy,</p> <p>e) promowania przestrzeni kulturowej i krajobrazu (wydawnictwa i publikacje, reportaże filmowe, promocja w mediach),</p> <p>f) organizowania konferencji, seminariów i warsztatów dot. projektowania przestrzeni kulturowej obszaru LGD9 dla pracowników jednostek samorządowych oraz osób z nimi współpracujących.</p>	Min. 20 zrealizowanych operacji	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD oraz siedzibach beneficjentów (regulaminy konkursów, olimpiad, sprawozdania ze szkoleń, listy obecności, certyfikaty, oświadczenia beneficjentów, wyniki badań, sprawozdania z warsztatów, konferencji, seminariów, raporty z imprez).
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	<p>Preferowane będą operacje dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przetwórstwa żywności ekologicznej, zielarstwa, pamiątkarstwa z wykorzystaniem zasobów naturalnych, np. z drewna, piaskowca itp., – tworzenie i rozwój przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem biomasy na cele energetyczne. 	Min. 1 zrealizowana operacja	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD oraz siedzibach beneficjentów. Wpisy do ewidencji działalności gospodarczej w gminach.
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	<p>Preferowane będą operacje dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – drobnej produkcji i przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym szczególnie produktów ekologicznych, – działalność w zakresie sztuki ludowej i rękodzieła 	Min. 1 zrealizowana operacja	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD oraz siedzibach beneficjentów.
Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja	<p>Preferowane będą działania</p> <ul style="list-style-type: none"> – dotyczące: informowania i doradztwa w zakresie przygotowania wniosków oraz prawidłowego zrealizowania przewidzianych do realizacji operacji, prowadzenia badań i analiz dotyczących środowiska przyrodniczego, waloryzacji lokalnej roślinności, drzew i krzewów oraz zasobów kulturowych, promocji miejsc atrakcyjnych turystycznie (o walorach przyrodniczych i kulturowych). 	Min. 1 zrealizowana operacja	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD oraz siedzibach beneficjentów (sprawozdania ze szkoleń, listy obecności, certyfikaty, oświadczenia beneficjentów, wyniki badań, sprawozdania z warsztatów, konferencji, seminariów).
Wdrażanie projektów współpracy	<p>Preferowane będą operacje</p> <ul style="list-style-type: none"> – służące wymianie doświadczeń z innymi LGD, które swym zasięgiem obejmują obszary atrakcyjne turystycznie. 	Min. 1 zrealizowana operacja	Dokumentacja projektowa w siedzibie LGD oraz siedzibach beneficjentów (sprawozdania z warsztatów, konferencji, seminariów, listy obecności).

5. Określenie misji LGD9

Misja określa system wartości łączący partnerów LGD9, którzy wspólnie dążą do osiągnięcia wizji i celów LSR. Nasza misja jest deklaracją naszego sposobu działania jako grupy. Mając na względzie zweryfikowaną w czasie spotkań i konsultacji społecznych analizę SWOT oraz wypracowaną wizję i cele LSR, misję LGD9 sformułowano następująco:

LGD9 wspiera partnerstwo wszystkich podmiotów życia społeczno-gospodarczego z gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców, w oparciu o rozwój turystyki, której atutem są unikalne walory środowiska naturalnego oraz zasoby kulturowe.

6. Wskazanie spójności specyfiki obszaru z celami LSR

Podstawowym było założenie stworzenia zintegrowanego systemu usług turystycznych, z uwzględnieniem specyfiki obszaru, o której stanowią walory środowiska naturalnego (zróżnicowane ukształtowanie powierzchni, liczne jeziora, duże kompleksy leśne, bogata fauna i flora oraz liczne rezerваты przyrody). Tereny te należą do jednych z ostatnich w Europie obszarów o dominującym udziale naturalnych cech przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

Specyfikę obszaru oraz kierunki działań opisuje przyjęta przez LGD9 wizja, w której kraina Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich jest przedstawiana jako „... *miejsce zrównoważonego rozwoju, centrum dziedzictwa kulturowego i ekologicznej żywności, tygiel lokalnych inicjatyw, marzenie każdego człowieka jako miejsce zamieszkania lub częstych powrotów*”.

Tereny objęte aktywnością Partnerstwa LGD9 po II wojnie światowej wchodziły w skład województwa olsztyńskiego, później suwalskiego, a po ostatniej reformie podziału administracyjnego kraju w 1999 r. należą do województwa warmińsko-mazurskiego. W krajobrazie kulturowym przeważają budowle sakralne, zespoły pałacowo-parkowe oraz dworsko-parkowe, zabudowa mieszkalna wsi i miasteczek oraz związana z nią zabudowa gospodarcza. Do wymienionych obiektów dołączają zabytki sztuki obronnej, jak zamki, umocnienia i fortyfikacje z okresu I i II Wojny Światowej, a także grodziska i gródki strażnicze, zaliczane do obiektów archeologicznych. Współczesne środowisko tworzą stowarzyszenia artystów ludowych oraz wszelkie grupy nawiązujące do tradycji, jak muzea i zespoły folklorystyczne.

Analizując spójność specyfiki obszaru LSR z przyjętymi celami określającymi sposób wykorzystania tej specyfiki sformułowano następujące opinie.

W kontekście celu **strategicznego 1. „Rozwój turystyki w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich”** można stwierdzić, że tereny gmin LGD9 zostały zagospodarowane przez człowieka ok. XV-XVI w. Osadnictwo tych terenów koncentrowało się głównie wokół zamków, a na przestrzeni lat powstawały nowe osady i grody. Na obszarze objętym LSR na przełomie XIX i XX w. miał miejsce okres intensywnego rozwoju dróg, połączeń kolejowych i wodnych. W okresie międzywojennym odkryto walory turystyczne i środowiskowe terenu. Po II Wojnie Światowej, w wyniku wielkiej styczniowej ofensywy w 1945 r., po półtorawiekowej niewoli, obszar wrócił do Polski i zaczęła tu napływać ludność (głównie przesiedleńcy, początkowo z Wileńszczyzny, a następnie z lubelskiego i rzeszowskiego). W drugiej połowie XX w. objęty diagnozą obszar stał się popularnym miejscem spędzania wolnego czasu. Okoliczna ludność w dużej mierze utrzymywała się z pracy w Spółdzielniach Rolniczych i Państwowych Gospodarstwach Rolnych (PGR). W latach 90-tych XX w., gdy w wyniku przekształceń w kraju nastąpiła likwidacja PGR, warunki życia ludności znacznie się pogorszyły. Tak więc branżami o kluczowym znaczeniu dla całego obszaru objętego analizą stała się, obok rolnictwa, przede wszystkim turystyka. Jest ona, jak wynika z przeprowadzonej diagnozy, najważniejszym kierunkiem rozwoju, do którego predestynowany jest ten obszar. Występują tu obok walorów środowiskowych liczne

obiekty składające się na krajobraz kulturowy, wśród których przeważają budowle sakralne, zespoły pałacowo-parkowe oraz dworsko-parkowe, zabudowa mieszkalna wsi i miasteczek oraz związana z nią zabudowa gospodarcza. Do wymienionych obiektów dołączają zabytki sztuki obronnej, jak zamki, umocnienia i fortyfikacje z okresu I i II Wojny Światowej, a także grodziska i gródki strażnicze, zaliczane do obiektów archeologicznych. Współczesne środowisko tworzą stowarzyszenia artystów ludowych oraz wszelkie grupy nawiązujące do tradycji, jak muzea i zespoły folklorystyczne.

Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe umożliwiają rozwój różnych form rekreacji i wypoczynku oraz rolnictwa wytwarzającego produkty najwyższej jakości. I to właśnie te uwarunkowania stwarzają doskonałe możliwości rozwoju gospodarki na tych terenach, a przede wszystkim funkcji turystycznych.

Formułując opinie dotyczące spójności specyfiki obszaru LSR z **celem strategicznym 2. „Wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru LGD9”**, należy zauważyć, że ważnym elementem umożliwiającym łączenie celów społecznych i gospodarczych jest szeroko rozumiana aktywność mieszkańców, która przyczynić się może do optymalnego wykorzystania zdefiniowanych szans. Promowanie odpowiednich postaw społecznych oraz zachowań przedsiębiorczych jest z jednej strony sposobem na zwiększenie możliwości uzyskania zatrudnienia przez mieszkańców, zaś z drugiej stanowi ważny czynnik umożliwiający stymulowanie pozytywnych zmian społecznych. Pełnienie przez objęty LSR obszar funkcji turystycznej, przy braku elementów infrastruktury technicznej, jest w długim okresie niemożliwe. Szczególnie chodzi tutaj o optymalne skomunikowanie obszarów o znaczącym nasileniu ruchu turystycznego, zaopatrzenie skupisk ludzkich i osiedli turystycznych w wodę, kanalizację i systemy oczyszczania ścieków. Infrastruktura umożliwi również poprawne funkcjonowanie rynku usług turystycznych. Rozwinięta sieć usług handlowych, gastronomicznych, noclegowych, komunikacyjnych, telekomunikacyjnych, dobra jakość dróg itp. eliminują dolegliwości życia społeczności turystycznej. Olbrzymie znaczenie dla rozwoju obszaru ma w związku z tym wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców na rzecz stymulowania działań prorozwojowych.

Teren ten należy do najmniej zamieszkałych regionów województwa warmińsko-mazurskiego. W okresie ostatnich kilku lat społeczeństwo zamieszkujące tereny objęte analizą starzeje się. Co prawda przyrost naturalny jest dodatni, ale na niskim poziomie. Niekorzystne jest również saldo migracji, które wykazuje wartości ujemne. Trudną sytuację demograficzną na obszarze pogłębia bardzo wysokie bezrobocie. Stopa bezrobocia przekracza 30%, przy czym na niektórych obszarach jest znacznie wyższa, szczególnie na terenach po byłych PGR. Tak wysokie bezrobocie jest zjawiskiem bardzo negatywnym, zarówno ekonomicznie, społecznie, jak i socjologicznie. Większość z osób pozostających bez pracy nie posiada prawa do zasiłku, a ich źródłem utrzymania są doraźne prace interwencyjne lub publiczne, sezonowa praca „na czarno” oraz zasiłki z opieki społecznej. Osoby starsze, młodzież, osoby o niskich dochodach bądź bez dochodów stają w obliczu niewielkiej szansy na znalezienie pracy. Z wyjątkiem miejscowości typowo turystycznych (i to tylko w sezonie letnim) na omawianym obszarze jest stosunkowo niewiele miejsc pracy. Problemem są również ograniczone możliwości edukacyjne i szkoleniowe dla młodych mieszkańców, jak również starszych, chcących się przekwalifikować, co powoduje migrację ludności i w efekcie przyczynia się do ujemnego salda migracji i starzenia się społeczności objętego analizą obszaru. W związku z tym jest ważne: wzmacnianie inicjatyw społeczno-gospodarczych mających wpływ na rozwój obszarów wiejskich subregion, wspieranie lokalnej przedsiębiorczości dzięki działaniom szkoleniowym, doradczym oraz wsparciu finansowemu, a także umacnianie pozycji lokalnych firm na rynku, wspieranie powstawania nowych przedsięwzięć, zwłaszcza związanych z obsługą ruchu turystycznego.

W konkluzji dotyczącej spójności specyfiki obszaru LSR z **celem strategicznym 3. „Promowanie i ochrona unikalnego środowiska naturalnego i przestrzeni kulturowej”** należy zwrócić uwagę na fakt, że północny obszar Wielkich Jezior Mazurskich należy do najatrakcyjniejszych krajobrazowo i turystycznie obszarów Polski. Omawiany subregion w całości należy do Zielonych Płuc Polski, a w części zakwalifikowany jest do Sieci NATURA 2000. Szczególne walory krajobrazowe i turystyczne predestynują subregion do rozwoju funkcji turystycznych. Zdając sobie sprawę, że dalszy rozwój subregionu jest uzależniony od stworzenia zintegrowanej sieci tras rowerowych, szlaków wodnych, baz żeglarskich, stanic wodnych, traktów konnych, nie należy zapominać o potrzebie promocji a jednocześnie ochronie posiadanych zasobów przyrodniczych i kulturowych. Zwiększenie dostępności do obiektów przyrodniczych i kulturalnych przy jednoczesnej ich ochronie i pielęgnacji pozwoli na wykreowanie marki obszaru oraz aktywizację lokalnej społeczności.

7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

Planowanie i realizacja przedsięwzięć w sposób zintegrowany obejmuje optymalne łączenie posiadanych zasobów, kompetencji i działań różnych partnerów LGD na rzecz wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Wspieranie partnerstwa wszystkich podmiotów życia społeczno-gospodarczego z gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich na rzecz rozwoju subregionu, przy wykorzystaniu zasobów przyrodniczych i kulturowych, jest najważniejszym zadaniem LGD9 i znalazło potwierdzenie w przyjętej przez LGD misji.

Zintegrowane działania przedstawicieli różnych sektorów gospodarki i życia społecznego

Przy realizacji przedsięwzięć przewidzianych w LSR zostaną wykorzystane partnerskie związki między podmiotami z różnych sektorów mających swoją reprezentację w LGD, tj. sektora publicznego, społecznego i gospodarczego, ale także z różnych sektorów gospodarki, zarówno na etapie planowania i wdrażania LSR, jak i na poziomie działań i operacji. W ramach realizacji strategii do współpracy zostaną włączone m.in.:

- samorządy gmin i ich jednostki organizacyjne,
- sektor turystyczny (zwłaszcza właściciele gospodarstw agroturystyka, pensjonatów, a także osoby i firmy świadczące usługi okołoturystyczne),
- sektor rolny (rolnicy prowadzący gospodarstwa w sposób zrównoważony oraz metodami ekologicznymi),
- sektor usług (zwłaszcza dostawcy usług skierowanych do turystów i lokalnej ludności, osoby zajmujące się rzemiosłem artystycznym),
- sektor przetwórczy (przede wszystkim małe przetwórnice działające w oparciu o charakterystyczne dla regionu receptury),
- sektor leśny (Nadleśnictwa działające na obszarze LGD9, w tym szczególnie Borki, Czerwony Bór, Srokowo i Giżycko),
- sektor pozarządowy (stowarzyszenia, fundacje, Ochotnicze Straże Pożarne, Koła Gospodyń Wiejskich, związki kościelne, Forum Sołtysów i inne grupy nieformalne),
- instytucje kultury,
- sektor wspierania rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa (ODR, instytucje otoczenia biznesu),
- media lokalne i regionalne,
- mieszkańcy.

Zintegrowane działania między wymienionymi wyżej sektorami są niezbędne do realizacji przewidzianych w Lokalnej Strategii Rozwoju przedsięwzięć. Ponadto efekt synergii, będący wynikiem wspólnych działań, przyczyni się do zwiększenia efektywności podejmowanych przedsięwzięć zapewniając tym samym sprawną realizację celów Lokalnej Strategii Rozwoju.

Zintegrowane wykorzystanie zasobów lokalnych

Przy opracowywaniu Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru LGD9 uwzględniono zintegrowane podejście w zakresie wykorzystania wszystkich zasobów lokalnych obszaru. Unikalne walory przyrodnicze gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich pozwoliły na zdefiniowanie głównej sfery rozwoju subregionu – turystyki. W oparciu o wszystkie posiadane zasoby, przyrodnicze, kulturowe i historyczne, zostały przygotowane działania dotyczące tworzenia ofert turystycznych, promowania subregionu oraz rozwoju infrastruktury turystycznej. Połączenie walorów środowiskowych z zasobami kulturowymi i historycznymi obszaru LGD9 pozwoli na stworzenie spójnej koncepcji zagospodarowania turystycznego obszaru.

Wraz z wykorzystaniem walorów przyrodniczych obszaru, stwarzających możliwości dynamicznego rozwoju turystyki i jednocześnie stworzenia nowych miejsc pracy oraz rozwoju gospodarczego obszaru LGD9, należy pamiętać o ochronie unikalnego środowiska naturalnego. W ramach realizacji LSR będą więc promowane działania uwzględniające zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Kultywowana na tym obszarze tradycja (związana z rzemiosłem, rękodzielnictwem, sztuką kulinarną, wyrobem produktów lokalnych oraz agroturystyką) pozwala mieć nadzieję na rozwój aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców dzięki jej wykorzystaniu w podejmowanych przedsięwzięciach o charakterze przedsiębiorczym, w tym również jako alternatywy dla producentów rolnych.

Cele strategiczne zostały sformułowane tak, by uzupełniały się nawzajem sprzyjając tym samym realizację jednej, spójnej wizji rozwoju. Należy zauważyć, że osiągnięcie wizji będzie wymagać zarówno wykorzystania zdefiniowanych walorów regionalnych, wzmocnienia sektorów związanych z lokalnym biznesem, jak również rozwijania różnych form aktywności mieszkańców. Ograniczenie realizacyjne jednego z przyjętych celów bowiem może mieć znaczący wpływ na osiągnięcie założeń związanych z realizacją pozostałych celów. Nie jest możliwe rozwijanie turystyki bez wzmocnienia działań na rzecz wzrostu aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców oraz odpowiedniego promowania a zarazem ochrony posiadanych unikalnych zasobów środowiska. Wzajemne się przenikanie i uzupełnianie przyjętych celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć zostało szczegółowo przedstawione we wcześniejszych rozdziałach LSR.

Ważnymi elementami umożliwiającymi realizację przyjętej koncepcji rozwoju są występujące na obszarze LGD9 liczne jeziora, Puszcza Borecka, wielonarodowościowość, znaczna aktywność społeczna, sprzyjające warunki do rozwoju turystyki, w różnych jej formach. To wszystko sprawia, że mamy niemalże pewność realizacji przyjętych, ambitnych planów i założeń. Prezentując szerokie spektrum możliwych do realizacji w ramach LSR operacji wychodzimy naprzeciw oczekiwaniom społecznym. Przeprowadzona w czasie licznych konsultacji społecznych selekcja przyjętych do realizacji rozwiązań daje pełne możliwości do wzmocnienia naszej pozycji konkurencyjnej na rynku usług turystycznych. Jesteśmy przekonani, że przyjęte ramy dotyczące możliwości aplikowania o środki na operacje służące realizacji naszych celów strategicznych umożliwią opracowywanie i wdrażanie oryginalnych, a zarazem wpisujących się w cele LSR projektów. Dzięki przyjętemu podejściu będzie możliwe zrównoważone wykorzystanie posiadanych zasobów o charakterze przyrodniczym, kulturowym i historycznym.

8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

Jedną z ważnych zasad programu Leader jest innowacyjność rozumiana w kontekście sposobów na poszukiwanie nowych pomysłów służących rozwiązaniu lokalnych problemów. Praktycznie wszystkie główne cele programu Leader wpisują się w nurt innowacyjnego postrzegania przemian kulturowych i społecznych na obszarach wiejskich. Ich listę, uwzględniającą poszczególne przedsięwzięcia, przedstawiono w tabeli 8.1.

Tabela 8.1. Innowacyjność przyjętych do realizacji w ramach LSR przedsięwzięć

Przedsięwzięcie	Rozwiązania świadczące o podejściu innowacyjnym
<p>I. MAZURSKIE TRAKTY <i>Zintegrowany rozwój sieci traktów rowerowych, konnych i kajakowych pod wspólną nazwą „Mazurskie Trakty”</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – wprowadzenie produktu markowego „Mazurskie Trakty”, – urządzenie „Mazurskich Traktów” – ujednoczenie wyposażenia poszczególnych urządzeń szlaku, według wspólnej koncepcji i projektu (wiaty, punkty widokowe, miejsca postojowe i biwakowe, pomosty, przystanie i bazy żeglarskie), – stworzenie szerokiej oferty turystycznej pod wspólną nazwą „Mazurskich Traktów” Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich, – utworzenie Mazurskiego Muzeum Kolejnictwa jako ważnego węzła „Mazurskiego Traktu Rowerowego” przebiegającego po byłych torowiskach, – organizacja współpracy na rzecz turystycznego zagospodarowania Kanału Mazurskiego (zawody wędkarskie, spływy kajakowe, rajdy piesze i rowerowe, sporty ekstremalne), – rewitalizacja i promocja nieczynnych linii kolejowych.

<p>II. MAZURSKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ Rozwój szerokiej oferty usług związanych z obsługą ruchu turystycznego</p>	<ul style="list-style-type: none"> – pomoc w rozwoju lokalnej przedsiębiorczości przez zorganizowanie punktów poradnictwa zawodowego oraz doradztwa prawnego i obywatelskiego, – opracowanie katalogu inicjatyw gospodarczych promującego przedsięwzięcia związane z obsługą „Mazurskich Traktów”, – opracowanie strategii rozwoju turystyki – „Mazurskie Trakty”, – Stworzenie oferty usług turystycznych w oparciu o dziedzictwo przyrodniczo-kulturowe obszaru, – Organizacja branżowej współpracy przedsiębiorców z obszaru LGD9.
<p>III. MAZURSKIE INICJATYWY Wypromowanie aktywnego stylu życia mieszkańców obszaru LGD9 tak w zakresie podejmowania inicjatyw gospodarczych jak i społecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Powołanie „Mazurskiego Centrum Wędkarstwa” w oparciu o łowiska specjalne, – Powołanie Centrum Aktywności Kulturowej na bazie starego młyna w Budrach, – zorganizowanie sieci kawiarenek internetowych, oraz rozpowszechnienie dokształcania z wykorzystaniem metod e-learningu, – Powołanie i wspieranie działania lokalnych Forów (powołano Forum Sołtysów) jest w organizacji forum Przedsiębiorców) – Powołanie zespołów tematycznych przy LGD9 zajmujących się ważnymi problemami obszaru objętego LSR, przyczyniających się do podejmowania wspólnych działań wszystkich zainteresowanych danym problemem środowisk.
<p>IV. NATURA MAZUR Prowadzenie szerokich działań na rzecz ochrony środowiska i zasobów kulturowych, kultywowania tradycji regionu i produkcji tradycyjnych wyrobów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – stworzenie kompleksowego programu oznakowania i ochrony obiektów charakterystycznych dla lokalnego budownictwa i krajobrazu (budynki i miejsca historyczne, pomniki, cmentarze, kapliczki i przydrożne krzyże), – stworzenie sieci edukacyjnych ścieżek tematycznych, – kontynuacja i rozwój programu „Moja wieś nowa” promującego wygląd estetyczny otoczenia wiejskiego, z zachowaniem zasad ochrony środowiska, – konkurs wśród mieszkańców wiedzy o zasobach środowiskowych i kulturowych Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich p.n. „Natura Mazur”.

Związek Stowarzyszeń na rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich jest dojrzałym partnerstwem, posiadającym znaczny dorobek związany z realizacją ZSRGW.

Mimo to w Lokalnej Strategii Rozwoju zaproponowano wiele **rozwiązań innowacyjnych nie stosowanych wcześniej na obszarze LGD**, do których zaliczyć można:

- urządzenie „Mazurskich Traktów” – ujednoczenie wyposażenia poszczególnych urządzeń szlaku, według wspólnej koncepcji i projektu (wiaty, punkty widokowe, miejsca postojowe i biwakowe, pomosty, przystanie i bazy żeglarskie),

- stworzenie szerokiej oferty turystycznej pod wspólną nazwą „Mazurskich Traktów” Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich,
- organizacja współpracy na rzecz turystycznego zagospodarowania Kanału Mazurskiego (zawody wędkarskie, spływy kajakowe, rajdy piesze i rowerowe, sporty ekstremalne),
- opracowanie katalogu inicjatyw gospodarczych promującego przedsięwzięcia związane z obsługą „Mazurskich Traktów”,
- opracowanie strategii rozwoju turystyki – „Mazurskie Trakty”,
- powołanie Centrum Aktywności Kulturowej na bazie starego młyna w Budrach,
- zorganizowanie sieci kawiarenek internetowych, oraz rozpowszechnienie dokształcania z wykorzystaniem metod e-learningu,

Wśród **rozwiązań innowacyjnych wykorzystujących lokalne zasoby oraz rozwój produkcji i usług** znajdują się:

- wprowadzenie produktu markowego „Mazurskie Trakty”,
- utworzenie Mazurskiego Muzeum Kolejnictwa jako ważnego węzła „Mazurskiego Traktu Rowerowego” przebiegającego po byłych torowiskach,
- rewitalizacja i promocja nieczynnych linii kolejowych,
- pomoc w rozwoju lokalnej przedsiębiorczości przez zorganizowanie punktów poradnictwa zawodowego oraz doradztwa prawnego i obywatelskiego,
- stworzenie oferty usług turystycznych w oparciu o dziedzictwo przyrodniczo-kulturowe obszaru,
- powołanie „Mazurskiego Centrum Wędkarstwa” w oparciu o łowiska specjalne.

Rozwiązaniami **innowacyjnymi, które są do wykorzystania w innych subregionach**, są:

- organizacja branżowej współpracy przedsiębiorców z obszaru,
- kontynuacja i rozwój programu „Moja wieś nowa” promującego wygląd estetyczny otoczenia wiejskiego, z zachowaniem zasad ochrony środowiska,
- stworzenie sieci edukacyjnych ścieżek tematycznych,
- kompleksowe podejście do tworzenia marki lokalnej – organizacji szlaków turystycznych, systemu ich obsługi i promocji, charakteru wyposażenia (ujednoliconego, nawiązującego do lokalnych tradycji).

W działaniach LSR jest ważne zaangażowanie społeczności lokalnej w realizację przedsięwzięć na rzecz rozwoju obszarów wiejskich oraz wzrostu integracji i potencjału społecznego w regionie. **Nowe sposoby zaangażowania mieszkańców dotyczą:**

- zorganizowania cyklicznego konkursu wśród mieszkańców – wiedzy o zasobach środowiskowych i kulturowych Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich p.n. „Natura Mazur”,
- powołanie i wspieranie działania lokalnych Forów (powołano Forum Sołtysów) jest w organizacji forum Przedsiębiorców),
- powołanie zespołów tematycznych przy LGD9 zajmujących się ważnymi problemami obszaru objętego LSR, przyczyniających się do podejmowania wspólnych działań wszystkich zainteresowanych danym problemem środowisk,
- stworzenie kompleksowego programu oznakowania i ochrony obiektów charakterystycznych dla lokalnego budownictwa i krajobrazu (budynki i miejsca historyczne, pomniki, cmentarze, kapliczki i przydrożne krzyże), w którym to programie będą uczestniczyć mieszkańcy obszaru LGD9.

9. Określenie procedury oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 21 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, kryteriów, na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR, oraz kryteriów wyboru operacji, a także procedury zmiany tych kryteriów

Wprowadzana w niniejszym rozdziale procedura przyjmowania, oceny i wyboru przez LGD operacji do realizacji w ramach poszczególnych działań wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju została opracowana zgodnie z:

- Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 maja 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013,
- Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 5 lipca 2007 roku w zakresie wyboru projektów w trybie konkursowym,
- Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 31 lipca 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłat pomocy finansowej w ramach działania „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
- Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 17 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłat pomocy finansowej w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
- Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 6 maja 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłat pomocy finansowej w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
- Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 25 czerwca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłat pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie projektów współpracy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
- Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
- Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 31 lipca 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,

Streszczenia ww. rozporządzeń zawierające opisy potencjalnych odbiorców pomocy w ramach operacji, form i poziomu finansowania oraz kosztów podlegających refundacji znajdują się w załączniku nr 9.1.

Podstawowym założeniem wdrażanej procedury, w części dotyczącej wszystkich działań, jest wykorzystanie biura LGD jako jednostki wspierającej potencjalnych beneficjentów w profesjonalnym przygotowaniu projektów konkursowych.

9.1. Procedura przyjmowania wniosków o dofinansowanie operacji w ramach wdrażania LSR

Nabór wniosków o wsparcie realizacji projektów będzie prowadzony w sposób ciągły, w określonych przez LGD9, w uzgodnionych z IW terminach. W odniesieniu do wniosków o wsparcie działań w ramach osi 3, terminy naboru LGD9 uzgadnia z Samorządem Województwa i ARiMR. LGD będzie prowadzić nabór

wniosków co najmniej dwa razy w ciągu roku, informując o naborze z co najmniej 2-miesięcznym wyprzedzeniem²¹.

Informacje o terminach poszczególnych konkursów zostaną podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD9, na stronach internetowych członków LGD, na tablicy ogłoszeń w siedzibie LGD9, w siedzibach członków/partnerów LGD oraz w prasie o zasięgu obejmującym obszar realizacji LSR. Informacja o naborze konkursowym będzie zawierała w szczególności:

- termin składania wniosków,
- miejsce składania wniosku,
- wzór formularza wniosku,
- kryteria wyboru,
- wykaz dokumentów niezbędnych,
- limit środków.

W odpowiedzi na zaproszenie do składania wniosków beneficjent składa w wyznaczonym terminie:

- wypełniony formularz wniosku,
- oświadczenie o spełnianiu wszystkich warunków udziału w konkursie,
- dokumenty dodatkowe, wskazane każdorazowo w ogłoszeniu konkursowym.

Zasadą jest, aby wniosek konkursowy zawierał wypełniony formularz i tylko takie załączniki, które są niezbędne do przeprowadzenia wstępnej weryfikacji wniosku.

Wnioski kwalifikujące się do wsparcia w ramach podejścia Leader mogą dotyczyć tylko operacji zgodnych z LSR, przyjętą do realizacji przez LGD9 i zatwierdzoną przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Wnioski składane za pośrednictwem LGD9 mogą dotyczyć:

- projektów kwalifikujących się do wsparcia w ramach działań osi 3 określonych w PROW na lata 2007-2013. Składane projekty muszą spełniać zarówno kryteria wyboru określone w PROW jak i określone w LSR,
- projektów, które będą przyczyniały się do poprawy jakości życia, większego zróżnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania LGD9, spełniających kryteria wyboru dotyczące małych projektów określone w LSR i które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach innych działań zarówno PROW jak i innych instrumentów wsparcia wspólnotowego.

Obowiązkiem Zarządu i Biura LGD9 jest dopilnowanie poprawności formalnej wniosków. Beneficjent zamierzający złożyć wniosek o wsparcie realizacji projektu będzie więc korzystał z pomocy pracowników biura LGD9 przy przygotowywaniu ostatecznej aplikacji. Pracownicy biura wydają opinię na temat zasadności realizacji projektu oraz zgody na przekazanie wniosku do oceny poprzez wypełnienie fiszki projektowej oraz opinii o planowanym złożeniu wniosku stanowiących załącznik nr 9.2 do LSR. Beneficjenci, których wnioski zostały przyjęte do oceny, są wzywani do przedłożenia w wyznaczonym terminie wszystkich wymaganych w ramach działania załączników, poprzez zawiadomienie o treści stanowiącej zał. nr 9.3.

9.2. Procedura wyboru operacji

Wstępna weryfikacja wniosków

Po dostarczeniu wymaganych załączników następuje weryfikacja wstępna, na którą składa się analiza zgodności projektów z Lokalną Strategią Rozwoju, a także ocena spełnienia ogólnych kryteriów formalnych. Weryfikacji tej dokonuje Zespół ds. wstępnej weryfikacji wniosków powołany spośród członków Rady oraz pracowników Biura LGD przez Przewodniczącego Rady, w liczbie od 3 do 5 członków.

Do obsługi administracyjnej prac Zespołu jest kierowany pracownik biura LGD9. Zespół ds. wstępnej weryfikacji wniosków dokonuje weryfikacji wniosków w terminie nie dłuższym niż jeden miesiąc od dnia złożenia wniosku w siedzibie LGD9. Zespół dzięki weryfikacji zasadności realizacji projektu umożliwia

²¹ Harmonogram przewidywanych terminów podawania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 4.1/413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju stanowi zał. nr 10 do Wniosku o przyznanie pomocy.

przygotowanie takich wniosków, które mogą zostać pozytywnie zweryfikowane przez Radę. Zespół może zasugerować zmiany umożliwiające dostosowanie założeń projektu do kryteriów lokalnych.

Zespół dokonuje oceny prawidłowości i kompletności wypełnienia wniosku oraz zgodności z LSR poprzez wypełnienie karty weryfikacji wstępnej wniosku, której wzór stanowi zał. nr 9.4 do LSR. Wnioski nie wpisujące się w LSR są odrzucane. Wnioski zawierające błędy formalne są odsyłane Wnioskodawcy z dyspozycją ich poprawy/uzupełnienia w wyznaczonym terminie, nie krótszym jednak niż 14 dni (wzór stosownego pisma wysyłanego do beneficjenta stanowi zał. nr 9.5). Wnioski poprawne, po pozytywnej opinii Zespołu ds. wstępnej weryfikacji wniosków, są przekazywane do oceny według kryteriów lokalnych dokonywanej przez Radę LGD9.

Procedura oceny zgodności operacji z LSR

1. Procedura oceny zgodności operacji z LSR polega na dokonaniu oceny zgodności celów i zakresu operacji z celami ogólnymi, szczegółowymi i przedsięwzięciami planowanymi do realizacji w ramach LSR;
2. Ocena zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju dokonywana jest dwukrotnie;
 - przez Zespół ds. wstępnej weryfikacji na etapie wstępnej weryfikacji wniosków,
 - przez Radę w trakcie ostatecznej oceny wniosku o dofinansowanie operacji – ponowna weryfikacja zgodności operacji z LSR.
3. Ocena jest dokonywana poprzez zgodne z instrukcją wypełnienie części B Karty wstępnej weryfikacji wniosku, której wzór stanowi zał. nr 9.4 do LSR.
4. Karta wstępnej weryfikacji wniosku zawiera pytania:
 - czy realizacja projektu przyczyni się do osiągnięcia celów ogólnych LSR?
 - czy realizacja projektu przyczyni się do osiągnięcia celów szczegółowych LSR?
 - czy realizacja projektu jest zgodna z przedsięwzięciami planowanymi w ramach LSR?
5. Operacja zostanie uznana za zgodną z LSR jeżeli będzie zgodna z:
 - co najmniej jednym celem ogólnym,
 - co najmniej jednym celem szczegółowym,
 - co najmniej jednym przedsięwzięciem planowanym w ramach LSR.
6. Uznanie operacji za zgodną z LSR skutkuje przekazaniem wniosku do dalszej oceny według lokalnych kryteriów wyboru, a do wnioskodawcy wysłane jest pismo o treści stanowiącej zał. nr 9.6 do LSR.
7. Operacja, która nie zostanie uznana za zgodną z LSR nie podlega dalszej ocenie i zostaje zwrócona wnioskodawcy bez możliwości odwołania się od decyzji Rady, o czym wnioskodawca zostaje poinformowany za pomocą pisma, którego wzór stanowi zał. nr 9.7 do LSR.
8. Do dalszej oceny, na podstawie lokalnych kryteriów wyboru, zostaną przekazane operacje uznane przez Radę za zgodne z LSR - bezwzględną większością głosów, zgodnie z Regulaminem Rady § 24.

Procedura wyboru operacji według lokalnych kryteriów wyboru

Kompletne i zgodne z LSR wnioski są przedkładane członkom Rady, w celu ich oceny i wyboru do dofinansowania w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na podstawie ich zgodności z kryteriami lokalnymi, określającymi priorytety LGD jako instytucji finansującej.

Zasadniczym celem tej procedury jest wybór operacji, które w największym stopniu przyczynią się do realizacji założenia LSR.

Ocena dokonywana jest indywidualnie przez każdego z członków Rady przez wypełnienie imiennych kart oceny operacji według lokalnych kryteriów, których wzór stanowi zał. nr 9.8 do LSR. Procedura przeprowadzania głosowania zawarta jest w Regulaminie Rady, stanowiącym załącznik nr 1.4 do niniejszej Strategii.

Obowiązkiem członków Rady, zgodnie z jej regulaminem, jest:

- ponowna weryfikacja zgodności projektu z Lokalną Strategią Rozwoju,
- ponowna weryfikacja poprawności formalnej wniosków i załączników do wniosków,
- dokonanie oceny projektów, zgodnie z zasadami i kryteriami lokalnymi szczegółowo określonymi w załączniku nr 9.8 do Lokalnej Strategii Rozwoju.

Po zakończeniu oceny i rozstrzygnięciu konkursu jest sporządzany przez członków Rady protokół zawierający takie informacje, jak:

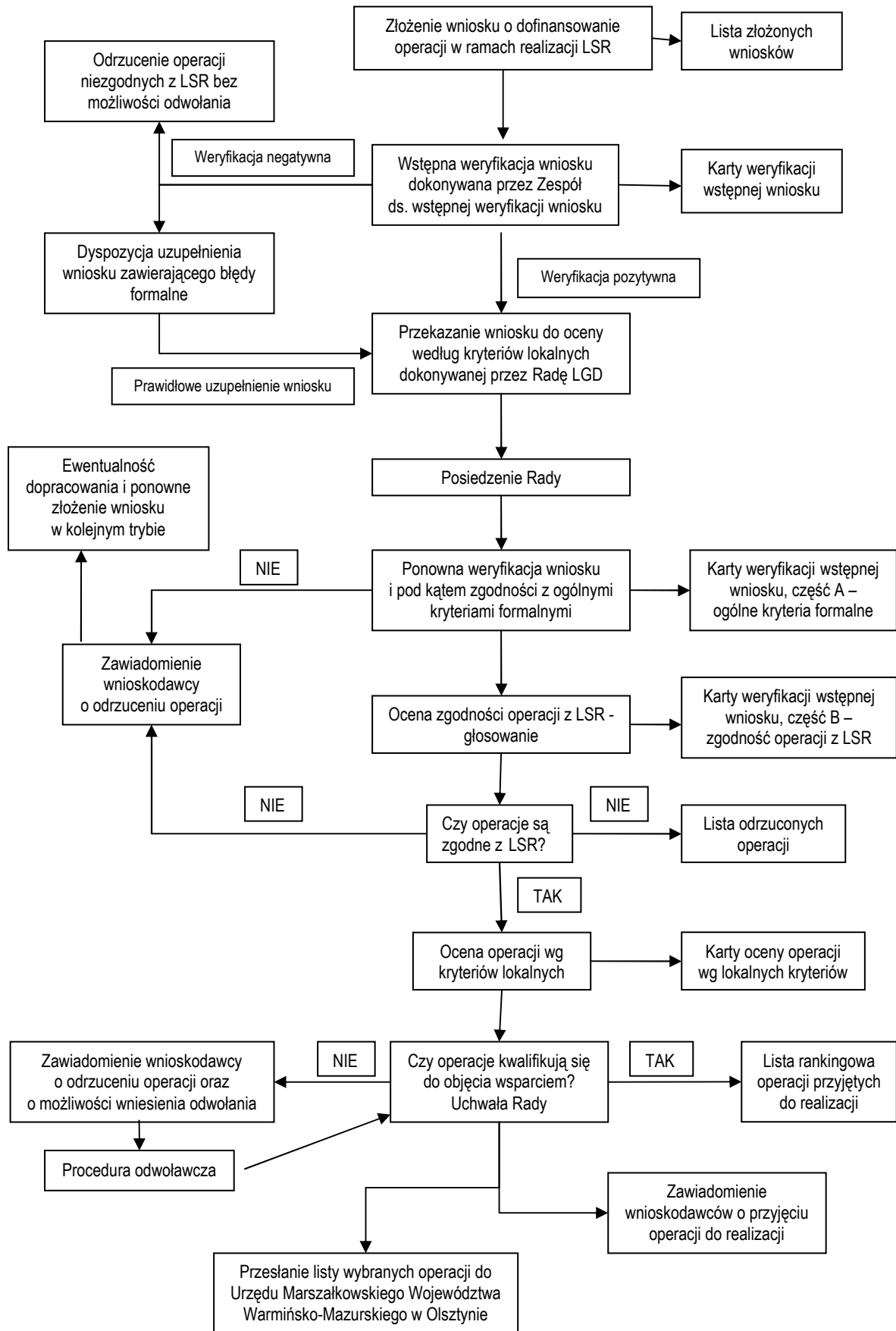
- miejsce i termin przeprowadzenia oceny,
- skład Rady oceniającej wnioski,
- listę złożonych projektów (zał. nr 9.9),
- wyniki oceny według kryteriów lokalnych w postaci listy rankingowej złożonych projektów (zał. nr 9.10) – miejsce operacji na liście rankingowej określa średnia arytmetyczna wszystkich indywidualnych ocen,
- opis zdarzeń niestandardowych, które miały miejsce w trakcie obrad Rady, do których należą zwłaszcza:
 - a) ujawnienie istniejącego konfliktu interesów i innych okoliczności odnoszących się do niewłaściwego sprawowania funkcji przez członków Rady, w tym niezgodnych z deklaracją bezstronności i poufności (zał. nr 1.5),
 - b) wywieranie nacisków na członków Rady ze strony osób i podmiotów zewnętrznych lub samych członków,
 - c) wykrycie innych nieprawidłowości zakłócających przebieg pracy Rady.
- wypełnione przez Radę formularze oceny operacji według lokalnych kryteriów, stanowiące załącznik do protokołu.

Na podstawie protokołu z posiedzenia Rada LGD9 ogłasza na stronie internetowej listę projektów przyjętych do realizacji i projektów odrzuconych z informacją o liczbie punktów uzyskanych przez poszczególnych wnioskodawców. Do wnioskodawców jest wysyłane pismo z Biura LGD9, którego wzór stanowi zał. nr 9.11 tj. Informacja dla wnioskodawcy o przyjęciu operacji do realizacji bądź nr 9.12. tj. Informacja o negatywnej ocenie wniosku przez Radę.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej (rys. 9.1) i tabelarycznej procedurę wyboru operacji do dofinansowania.

LGD9 przechowuje złożone w ramach konkursów wnioski w warunkach zapewniających zachowanie poufności danych i informacji w nich zawartych. Dostęp do dokumentacji konkursowej mogą mieć jedynie osoby uczestniczące w obsłudze naboru oraz w ocenie wniosków.

Osoby uczestniczące w organizacji naborów i ocenie wniosków będą zobowiązane do zachowania poufności danych i informacji zawartych we wnioskach. Zasada poufności dotyczy w sposób szczególny: odpowiedniego zabezpieczenia informacji (danych z wniosku), zakazu przekazywania informacji i dokumentów osobom trzecim (nieupoważnionym). Informacje dotyczące przebiegu i wyników oceny formalnej w okresie od rozpoczęcia procesu oceny do ogłoszenia listy projektów zakwalifikowanych do realizacji mogą być jedynie przekazywane osobom uczestniczącym w organizacji naboru.



Rys. 9.1. Ogólna procedura wyboru operacji

Tabela 9.1. Ogólna procedura wyboru operacji

Cel procedury	Przejrzyste przeprowadzenie procesu wyboru operacji do dofinansowania przez LGD9 w ramach LSR		
Odpowiedzialność za procedurę	Przewodniczący Rady, Prezes Zarządu		
Zakres i kompetencje	Dotyczy: – pracowników Biura LGD oddelegowanych do organizacji procesu wyboru operacji, – członków Rady		
Wstępna weryfikacja wniosków	oceny prawidłowości i kompletności wypełnienia wniosku oraz zgodności z LSR poprzez wypełnienie karty weryfikacji wstępnej wniosku,		
Odpowiedzialność za procedurę	Przewodniczący Rady		
Wejście	Złożone operacje do dofinansowania, obowiązujące akty prawne dotyczące Leader PROW, Lokalna Strategia Rozwoju, personel biura, sprzęt biurowy		
Wstępna ocena zgodności operacji z LSR	Zespół ds. wstępnej weryfikacji na etapie wstępnej weryfikacji wniosków,		
Ocena operacji według lokalnych kryteriów wyboru	Złożone i zweryfikowane operacje do dofinansowania Termin naboru nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni.		
Postępowanie	CZYNNOŚCI	OSOBA ODPOWIEDZIALNA	ZAPISY
1	Zapoznanie się przez członków Rady ze złożonymi wnioskami	Dyrektor Biura	Zbiorcza lista złożonych wniosków, strony WWW beneficjentów
2	Ocena wniosków o dofinansowanie projektów pod kątem zgodności z LSR	Przewodniczący Rady	Lista wniosków zgodnych z LSR. Lista wniosków odrzuconych z powodu braku zgodności z LSR
3	Ocena wniosków o dofinansowanie projektów według lokalnych kryteriów wyboru	Przewodniczący Rady	Uchwały Rady do każdej operacji. Lista wniosków nie wybranych do dofinansowania
4	Przekazanie listy wniosków wybranych do dofinansowania oraz nie wybranych i uchwał w/s wyboru operacji do IW	Biuro LGD	Zbiorcze listy złożonych wniosków
5	Ustalenie kolejnego posiedzenia Rady na po 12 dniach, w sprawie odwołań	Przewodniczący Rady	Zweryfikowana lista wniosków wybranych do dofinansowania
Wyjście	Lista rankingowa operacji wybranych do dofinansowania Lista wniosków nie wybranych do dofinansowania Uchwały Rady do operacji wybranych do dofinansowania		
Procedura odwoławcza	Osobiste dostarczenie odwołania do biura LGD9 w terminie do 7 dni od otrzymania negatywnej decyzji		
Postępowanie	Czynności jak wyżej		
Dokumenty związane z procedurą	Regulamin Rady Regulamin Zarządu Regulamin Biura		
Sprawdził: Dyrektor Biura	Zatwierdził: Prezes Zarządu		

9.3. Lokalne kryteria wyboru oraz procedura ich zmiany

Lokalne kryteria wyboru operacji dla poszczególnych działań zostały przedstawione w tabelach 9.2., 9.3., 9.4.

Tab. 9.2. Lokalne kryteria wyboru operacji „Odnowa i rozwój wsi”

Lp.	KRYTERIA	Opis
1	ODDZIAŁYWANIE PROJEKTU NA POZIOM I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	
	<p>1. Czy projekt dotyczy lub ma bezpośredni wpływ na poziom i jakość życia mieszkańców obszaru LGD9?</p> <p>0 pkt. – wnioskodawca nie przedstawił mierzalnych rezultatów realizacji projektu mających wpływ na jakość i poziom życia mieszkańców,</p> <p>1 pkt. – wnioskodawca przedstawił mierzalne rezultaty projektu, które przyczynią się do poprawy warunków i poziomu życia 50 % ludności obszaru objętego projektem,</p> <p>2 pkt. – wnioskodawca przedstawił mierzalne rezultaty projektu, które, przyczynią się do poprawy warunków i poziomu życia od 50 % do 80% ludności obszaru objętego projektem,</p> <p>3 pkt. - wnioskodawca przedstawił mierzalne rezultaty projektu, które, przyczynią się do poprawy warunków i poziomu życia ponad 80% ludności obszaru objętego projektem</p>	<p>Preferowane będą operacje, które przyczynią się do poprawy poziomu i jakości życia ponad 80% mieszkańców obszaru objętego projektem (konieczne jest przedstawienie mierzalnych rezultatów)</p>
2	WPŁYW NA POTENCJAŁ TURYSTYCZNY	
	<p>1. Czy realizacja projektu wpłynie na wzmocnienie potencjału turystycznego obszaru LGD?</p> <p>1 pkt. – projekt wpłynie na rozwój oferty atrakcji turystycznych w sposób znikomy,</p> <p>2 pkt. – projekt przyczynia się do poprawy infrastruktury i zróżnicowania usług turystycznych części obszaru LGD9,</p> <p>3.pkt. - projekt dotyczy budowy infrastruktury turystycznej i zagospodarowania Mazurskich Szlaków Turystycznych (rowerowych, kajakowych, konnych, pieszych i kolejowych).</p>	<p>Preferowane będą operacje, które wzmocnią potencjał turystyczny obszaru LGD9 i dotyczyć będą budowy infrastruktury turystycznej i zagospodarowania Mazurskich Szlaków Turystycznych</p>
	<p>2. Czy projekt przyczyni się do wykreowania produktu turystycznego obszaru LGD9?</p> <p>0 pkt. – realizacja projektu nie przyczyni się do wykreowania żadnego produktu obszaru LGD9,</p> <p>1 pkt – realizacja projektu przyczyni się do wykreowania i wypromowania jednego produktu turystycznego</p> <p>2 pkt - realizacja projektu wykreuje markowy produkt Wielkich Jezior Mazurskich</p> <p>3 pkt - realizacja projektu wykreuje i wypromuje więcej niż jeden markowy produkt Wielkich Jezior Mazurskich</p>	<p>Preferowane będą operacje, które wykreują i wypromują więcej niż jeden markowy produkt Wielkich Jezior Mazurskich</p>
	<p>3. Czy realizacja projektu wpłynie na wzrost zatrudnienia?</p> <p>0 pkt. – realizacja projektu nie przyczyni się do wzrostu zatrudnienia w branży turystycznej,</p> <p>1 pkt. – realizacja projektu zapewni utworzenie od 1 do 2 miejsc pracy,</p>	<p>Preferowane będą operacje, które przyczynią się do utworzenia ponad 5 miejsc pracy</p>

	<p>2 pkt. – realizacja projektu zapewni utworzenie od 2 do 5 miejsc pracy,</p> <p>3 pkt. – realizacja projektu zapewni stworzenie ponad 5 miejsc pracy</p>	
	ODDZIAŁYWANIE PROJEKTU NA ŚRODOWISKO NATURALNE	
3	<p>1. W jaki sposób realizacja projektu wpłynie na środowisko naturalne i świadomość ekologiczną mieszkańców? Czy projekt będzie realizowany na obszarze cennym przyrodniczo (rezerwat, park krajobrazowy, teren Natura 2000)?</p> <p>0 pkt. – projekt nie ma widocznego wpływu na środowisko naturalne ani na świadomość ekologiczną mieszkańców i nie będzie realizowany na obszarze cennym przyrodniczo,</p> <p>1 pkt. – projekt ma pozytywny wpływ na środowisko naturalne,</p> <p>2 pkt. – projekt ma pozytywny wpływ na środowisko naturalne i świadomość ekologiczną mieszkańców</p> <p>3 pkt. – projekt ma pozytywny wpływ na środowisko naturalne i świadomość ekologiczną mieszkańców oraz jest realizowany na obszarze cennym przyrodniczo</p>	<p>Preferowane będą operacje, które mają pozytywny wpływ na środowisko naturalne i świadomość ekologiczną mieszkańców oraz, które będą realizowane na obszarze cennym przyrodniczo</p>
	WYKORZYSTANIE LOKALNYCH ZASOBÓW	
4	<p>1. W jakim zakresie realizacja projektu wykorzystuje lokalne zasoby kulturowe, historyczne lub przyrodnicze?</p> <p>0 pkt. – projekt nie będzie realizowany z wykorzystaniem jakichkolwiek zasobów lokalnych</p> <p>1.pkt - przy realizacji projektu będą wykorzystane zasoby kulturowe i historyczne w minimalnym stopniu,</p> <p>2 pkt. - przy realizacji projektu będą wykorzystane zasoby kulturowe, historyczne i przyrodnicze w co najmniej 50% obszaru objętego projektem</p> <p>3 pkt - przy realizacji projektu będą wykorzystane zasoby kulturowe, historyczne i przyrodnicze obejmujące ponad 50% obszaru objętego projektem,</p> <p>2. Czy projekt obejmuje obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską?</p> <p>0 pkt. - projekt nie obejmuje obiektów zabytkowych</p> <p>1 pkt - projekt dotyczy obiektu zabytkowego nie objętego opieką konserwatorską</p> <p>2 pkt. - projekt obejmuje jeden obiekt zabytkowy objęty opieką konserwatorską</p> <p>3 pkt. –projekt obejmuje obiekt zabytkowy objęty opieką konserwatorską i otrzymał dofinansowanie z Ministerstwa Kultury</p>	<p>Preferowane będą operacje, które wykorzystują zasoby kulturowe, historyczne i przyrodnicze obejmujące ponad 50% obszaru objętego projektem</p> <p>Preferowane będą operacje obejmujące obiekt zabytkowy objęty opieką konserwatorską i które otrzymały dofinansowanie z Ministerstwa Kultury</p>
	POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI	
5	<p>1. Czy obszar, na którym realizowany jest projekt ma opracowany plan zagospodarowania miejscowości lub koncepcję zagospodarowania całej miejscowości bądź jej części?</p>	<p>Preferowane będą operacje, które wpisują się w plan lub koncepcję zagospodarowania opracowane dla miejscowości oraz w powiatowe i wojewódzkie plany i strategie rozwoju</p>

<p>0 pkt. – obszar na którym realizowany jest projekt nie posiada planu zagospodarowania miejscowości ani żadnej innej koncepcji, 1 pkt - dla obszaru, na którym realizowany jest projekt opracowano plan zagospodarowania miejscowości, 2 pkt. - realizowany projekt wpisuje się w plan lub koncepcję zagospodarowania opracowane dla miejscowości, 3 pkt. - realizowany projekt wpisuje się również w powiatowe i wojewódzkie plany i strategie rozwoju</p> <p>2. Czy na obszarze objętym projektem były realizowane już podobne projekty objęte planem rozwoju miejscowości?</p> <p>1 pkt. – zrealizowano ponad trzy podobne projekty, 2 pkt. - zrealizowano od 1 do 2 podobnych projektów, 3 pkt. – nie zrealizowano ani jednego podobnego projektu</p>	<p>Preferowane będą operacje, na obszarze których nie realizowano podobnych projektów objętych planem rozwoju miejscowości</p>
---	--

Tab. 9.3. Lokalne kryteria wyboru operacji „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”

Lp.	KRYTERIA	Opis
	DOŚWIADCZENIE	
1	<p>1. Kryterium to ocenia, czy wnioskodawca posiada doświadczenie w realizacji podobnych projektów oraz czy dysponuje odpowiednią kadrą i zapleczem technicznym.</p> <p>0 pkt. – wnioskodawca nie realizował podobnych działań, nie przedstawił kadry zaangażowanej w realizację projektu, 2 pkt. – wnioskodawca zrealizował jedno podobne działanie i dysponuje kadrą specjalistów do realizacji operacji 3 pkt. – wnioskodawca zrealizował więcej niż jedno przedsięwzięcie, posiada doświadczoną kadrę i zaplecze techniczne</p>	<p>Preferowane będą operacje, których wnioskodawca realizował więcej niż jedno podobne przedsięwzięcie, posiada doświadczoną kadrę i zaplecze techniczne</p>
	ODDZIAŁYWANIE PROJEKTU	
2	<p>1. Kryterium to ocenia korzyści, jakie odczuje wnioskodawca lub społeczeństwo w wyniku realizacji projektu, wynikające z przedstawionych produktów i wskaźników projektu.</p> <p>0 pkt. – wnioskodawca nie przedstawił mierzalnych wskaźników projektu, ani opisu rezultatów projektu lub produkty i rezultaty projektu nie przyczynią się do poprawy sytuacji wnioskodawcy lub społeczności lokalnej, 2 pkt. – wnioskodawca przedstawił mierzalne wskaźniki projektu, które zdecydowanie przyczynią się do poprawy jego sytuacji oraz sytuacji społeczności lokalnej, 3 pkt. – wnioskodawca przedstawił mierzalne rezultaty projektu, które, przyczynią się do różnicowania usług dla lokalnej ludności oraz poprawy poziomu i jakości ich życia,</p> <p>2. W jaki sposób realizacja projektu wpłynie na wzrost zatrudnienia?</p> <p>0 pkt. – realizacja projektu nie gwarantuje utworzenia ani jednego</p>	<p>Preferowane będą operacje, które przyczynią się do różnicowania usług dla lokalnej ludności oraz poprawy poziomu i jakości ich życia (konieczne jest przedstawienie mierzalnych wskaźników projektu)</p> <p>Preferowane będą operacje, które spowodują utworzenie 5 i więcej stałych miejsc pracy</p>

	<p>miejsca pracy</p> <p>1 pkt. – realizacja projektu pozwoli wygenerować co najmniej jedno miejsce pracy,</p> <p>2 pkt. – realizacja projektu pozwoli utworzyć ponad trzy miejsca pracy</p> <p>3 pkt. – realizacja projektu spowoduje utworzenie 5 i więcej, stałych miejsc pracy</p>	
3	WYSOKOŚĆ WNIOSKOWANEJ DOTACJI I WKŁADU WŁASNEGO	
	<p>1. Wnioskodawca zwraca się o udzielenie wsparcia w wysokości:</p> <p>0 pkt. – powyżej 100 tys. PLN, 1 pkt. – od 50 tys. PLN do 100 tys. PLN, 2 pkt. – od 30 tys. PLN do 50 tys. PLN, 3 pkt. – poniżej 30 tys. PLN.</p> <p>2. Wnioskodawca w realizację projektu gwarantuje wkład własny w wysokości:</p> <p>1 pkt. - do 25 % wkładu własnego 2 pkt. - od 25% do 50% wkładu własnego, 3 pkt. – ponad 50 % wkładu własnego</p>	<p>Preferowane będą operacje poniżej 30 tys. PLN</p> <p>Preferowane będą operacje, których wkład własny w realizację projektu wynosi ponad 50%</p>
4	WPŁYW NA ROZWÓJ TURYSTYKI	
	<p>1. Czy realizacja projektu ma bezpośredni wpływ na rozwój turystyki?</p> <p>1 pkt. – realizacja projektu przyczyni się do zróżnicowania usług turystycznych,</p> <p>2 pkt. – realizacja projektu wypromuje nowe formy usług oraz wzmocni infrastrukturę około-turystyczną,</p> <p>3 pkt. – w wyniku zrealizowanego projektu powstanie nowe gospodarstwo agroturystyczne, przystań żeglarska, obiekt gastronomiczny lub hotelowy, itp.</p> <p>2. Czy projekt przyczyni się do wykreowania markowego produktu turystycznego obszaru LGD9?</p> <p>0 pkt. – realizacja projektu nie przyczyni się do wykreowania żadnego produktu obszaru LGD9, 1 pkt – realizacja projektu przyczyni się do wykreowania i wypromowania jednego produktu turystycznego 2 pkt - realizacja projektu wykreuje markowy produkt Wielkich Jezior Mazurskich 3 pkt - realizacja projektu wykreuje i wypromuje więcej niż jeden markowy produkt Wielkich Jezior Mazurskich</p>	<p>Preferowane będą operacje, które mają bezpośredni wpływ na rozwój turystyki poprzez powstanie nowego gospodarstwa agroturystycznego, przystani żeglarskiej, obiektu gastronomicznego lub hotelowego</p> <p>Preferowane będą operacje, które wykreują i wypromują więcej niż jeden markowy produkt Wielkich Jezior Mazurskich</p>
5	WYKORZYSTANIE LOKALNYCH ZASOBÓW	
	<p>1. Czy zaplanowane w projekcie przedsięwzięcie wykorzysta lokalne zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego?</p> <p>0 pkt. – przedsięwzięcie nie będzie realizowane w oparciu o lokalne zasoby kulturowe i przyrodnicze, 1 pkt. – przedsięwzięcie będzie realizowane w oparciu o zasoby kulturowe, 2 pkt. – przedsięwzięcie będzie realizowane w oparciu o zasoby</p>	<p>Preferowane będą operacje realizowane w oparciu o zasoby kulturowe i przyrodnicze z uwzględnieniem ich rewitalizacji i promocji</p>

	kulturowe i przyrodnicze, 3 pkt. – przedsięwzięcie będzie realizowane w oparciu o zasoby kulturowe i przyrodnicze z uwzględnieniem ich rewitalizacji i promocji	
--	--	--

Tab. 9.4. Lokalne kryteria wyboru operacji „Małe projekty”

Lp.	KRYTERIA	Opis
1	DOŚWIADCZENIE	
	<p>1. Czy wnioskodawca posiada doświadczenie w realizacji projektów?</p> <p>0 pkt. – wnioskodawca nie zrealizował samodzielnie żadnego projektu i nie posiada kadry z takim doświadczeniem, 2 pkt. – wnioskodawca realizował jedno podobne przedsięwzięcie i posiada odpowiednią kadre, 3 pkt. – wnioskodawca zrealizował więcej niż jeden podobny projekt, posiada wykwalifikowaną kadre oraz zaplecze administracyjne.</p> <p>2. Czy w realizacji przedsięwzięcia będą uczestniczyli inni partnerzy, w tym jednostki samorządowe i organizacje pozarządowe?</p> <p>1 pkt. - w realizacji przedsięwzięcia będzie uczestniczył jeden partner sektora społecznego, 2 pkt. –w realizacji projektu będzie uczestniczył jeden partner sektora publicznego, 3 pkt. – w realizacji projektu będzie uczestniczyło co najmniej dwóch partnerów sektora gospodarczego, jeden publiczny i jeden społeczny,</p>	<p>Preferowane będą operacje, których wnioskodawca realizował więcej niż jeden podobny projekt, posiada wykwalifikowaną kadre oraz zaplecze administracyjne</p> <p>Preferowane będą operacje, w których realizacji będzie uczestniczyło co najmniej dwóch partnerów sektora gospodarczego, jeden partner publiczny i jeden społeczny</p>
2	ODDZIAŁYWANIE PROJEKTU	
	<p>1. Czy projekt wpłynie na aktywizację lokalnego społeczeństwa, wzmocnienie partnerstwa i wzrost lokalnych inicjatyw?</p> <p>0 pkt. – wnioskodawca nie przedstawił mierzalnych produktów projektu ani opisu rezultatów projektu lub produkty i rezultaty projektu nie przyczynią się do wzrostu aktywności społecznej, 1 pkt. – wnioskodawca przedstawił mierzalne wskaźniki projektu, które przyczynią się do poprawy aktywności społecznej, nawiązania partnerstw oraz wzrostu podejmowanych inicjatyw, 2 pkt. – wnioskodawca przedstawił mierzalne rezultaty projektu, które, przyczynią się do wzmocnienia lokalnego partnerstwa, 3 pkt. – w wyniku zrealizowanego przedsięwzięcia powstanie nowe stowarzyszenie lub nowa inicjatywa społeczna.</p> <p>2. Jaki jest zasięg społeczny i przestrzenny projektu?</p> <p>1 pkt. – projekt swym zasięgiem obejmuje tylko jedną gminę 2 pkt. – projekt swym zasięgiem obejmuje obszar dwóch do pięciu gmin oraz sektor społeczny i publiczny,</p>	<p>Preferowane będą operacje, które wpłyną na aktywizację lokalnego społeczeństwa, wzmocnienie partnerstwa oraz wzrost lokalnych inicjatyw poprzez stworzenie nowego stowarzyszenia lub nowej inicjatywy społecznej (konieczne jest przedstawienie mierzalnych wskaźników projektu)</p> <p>Preferowane będą operacje, które obejmują obszar ponad pięciu gmin oraz sektor społeczny, publiczny i gospodarczy</p>

	3 pkt. – projekt obejmuje obszar ponad pięciu gmin oraz sektor społeczny, publiczny i gospodarczy	
3	<p>WPŁYW NA POTENCJAŁ TURYSTYCZNY</p> <p>1. Czy realizacja projektu wpłynie na wzmocnienie potencjału turystycznego obszaru LGD9?</p> <p>1 pkt. – projekt wpłynie na rozwój oferty atrakcji turystycznych w sposób znikomy, 2 pkt. – projekt przyczynia się do poprawy infrastruktury i zróżnicowania usług turystycznych części obszaru LGD9, 3.pkt. - projekt dotyczy budowy infrastruktury turystycznej i zagospodarowania Mazurskich Szlaków Turystycznych (rowerowych, kajakowych, konnych, pieszych i kolejowych).</p> <p>2. Czy projekt przyczyni się do wykreowania produktu turystycznego obszaru LGD9?</p> <p>0 pkt. – realizacja projektu nie przyczyni się do wykreowania żadnego produktu obszaru LGD9, 1 pkt – realizacja projektu przyczyni się do wykreowania i wypromowania jednego produktu turystycznego 2 pkt - realizacja projektu wykreuje markowy produkt Wielkich Jezior Mazurskich 3 pkt - realizacja projektu wykreuje i wypromuje więcej niż jeden markowy produkt Wielkich Jezior Mazurskich</p>	<p>Preferowane będą operacje, które wzmocnią potencjał turystyczny obszaru LGD9 poprzez budowę infrastruktury turystycznej i zagospodarowanie Mazurskich Szlaków Turystycznych</p> <p>Preferowane będą operacje, które wykreują i wypromują więcej niż jeden markowy produkt Wielkich Jezior Mazurskich</p>
	<p>ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU NA ŚRODOWISKO NATURALNE</p> <p>1. W jaki sposób realizacja projektu wpłynie na środowisko naturalne i świadomość ekologiczną mieszkańców? Czy projekt będzie realizowany na obszarze cennym przyrodniczo (rezerwat, park krajobrazowy, teren Natura 2000)?</p> <p>0 pkt. – projekt nie ma widocznego wpływu na środowisko naturalne ani na świadomość ekologiczną mieszkańców i nie będzie realizowany na obszarze cennym przyrodniczo, 1 pkt. –projekt ma pozytywny wpływ na środowisko naturalne, 2 pkt. - projekt ma pozytywny wpływ na środowisko naturalne i świadomość ekologiczną mieszkańców 3 pkt. – projekt ma pozytywny wpływ na środowisko naturalne i świadomość ekologiczną mieszkańców oraz jest realizowany na obszarze cennym przyrodniczo</p>	<p>Preferowane będą operacje, które mają pozytywny wpływ na środowisko naturalne i świadomość ekologiczną mieszkańców oraz które są realizowane na obszarze cennym przyrodniczo</p>
5	<p>WPŁYW NA DZIEDZICTWO KULTUROWE</p> <p>1. Czy realizacja projektu przyczyni się do rewitalizacji obiektów i miejsc historycznych, czy w oparciu o nie powstaną nowe usługi okołoturystyczne i nowe miejsca pracy?</p> <p>0 pkt. – realizacja projektu nie obejmie obiektów kultury ani miejsc historycznych, 1 pkt. - projekt przyczyni się do odnowy obiektu zabytkowego oraz zagospodarowania obszaru wokół tego obiektu, 2 pkt. – projekt przyczyni się do odnowy i adaptacji obiektu na cele kulturalne i edukacyjne,</p>	<p>Preferowane będą operacje, w wyniku których odrestaurowany zostanie obiekt objęty ochroną konserwatora zabytków i zaadoptowany na usługi turystyczne generując miejsca pracy</p> <p>Preferowane będą operacje, które wpływają na rozwój i promocję lokalnej twórczości artystycznej, rzemiosła i rękodzielnictwa poprzez udział osób</p>

	<p>3 pkt. -w wyniku realizacji projektu zostanie odrestaurowany obiekt objęty ochroną konserwatora zabytków i zaadaptowany na usługi turystyczne generując miejsca pracy</p> <p>2. Czy projekt wpływa na rozwój i promocję lokalnej twórczości artystycznej, rzemiosła i rękodzielnictwa?</p> <p>1 pkt. – przedsięwzięcia realizowane w projekcie w sposób znikomy promują i wpływają na rozwój twórczości ludowej,</p> <p>2 pkt. - projekt stwarza warunki do odtwarzania i wykonywania artykułów rękodzielnictwa ludowego,</p> <p>3 pkt . - w ramach projektu osoby dorosłe i młodzież będą uczestniczyli w warsztatach, plenerach bądź kursach nauki rzemiosła artystycznego.</p>	<p>dorosłych i młodzieży w warsztatach, plenerach bądź kursach nauki rzemiosła artystycznego</p>
--	---	--

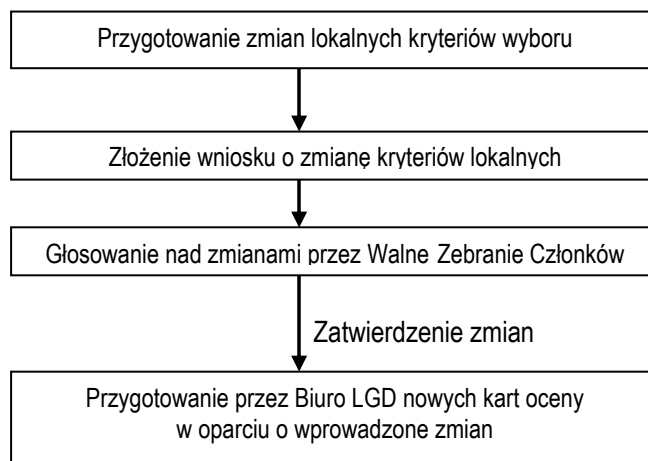
Procedura zmiany lokalnych kryteriów wyboru

Monitoring wdrażania LSR oraz przeprowadzana na jego podstawie aktualizacja strategii może być przyczynkiem do zmiany kryteriów lokalnych w celu wyboru bardziej efektywniejszych operacji przyczyniających się do osiągnięcia założonych celów strategii.

Prawo do zmiany kryteriów ma Rada LGD9, a uprawnionym do wystąpienia o zmianę jest każdy członek Rady. W tym celu zgłasza pisemną propozycję zmian wraz ze szczegółowym uzasadnieniem.

Propozycje zmian są rozpatrywane i uchwalane na Walnym Zebraniu Członków.

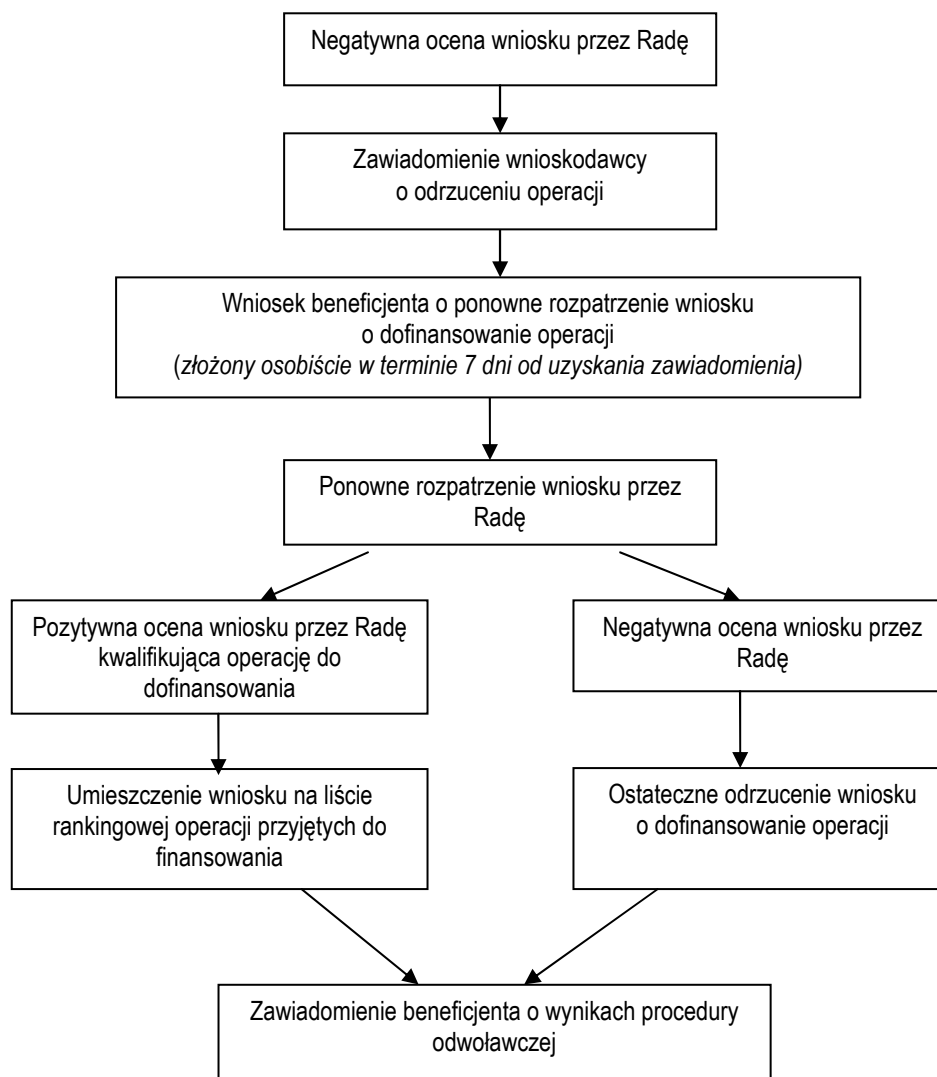
W przypadku zmiany lokalnych kryteriów wyboru będą one obowiązywać dla konkursów ogłoszonych po dniu zatwierdzenia zmian.



Rys. 9.2. Procedura zmiany lokalnych kryteriów wyboru

9.4. Procedura odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji

1. Każdy wnioskodawca ma prawo odwołania się od decyzji Rady.
2. W przypadku odrzucenia jego wniosku jest informowany o tej decyzji w formie pisemnej w ciągu 7 dni od jej podjęcia. Wzór pisma wysyłanego do beneficjenta stanowi załącznik nr 9.13 do LSR.
3. Wnioskodawca może odwołać się od decyzji LGD w ciągu 7 dni od otrzymania pisma o odrzuceniu wniosku o dofinansowanie operacji, składając osobiście w siedzibie LGD pisemny wniosek. W tym również czasie ma możliwość wglądu do protokołu oceny.
4. Beneficjent jest zobowiązany do uzasadnienia własnych zastrzeżeń, co do prawidłowości oceny wniosku o dofinansowanie operacji.
5. Wniosek zostanie ponownie rozpatrzony przez członków Rady na najbliższym posiedzeniu zwołanym 12 dnia od daty ostatniego posiedzenia, na podstawie kryteriów obowiązujących w danym konkursie i tylko w tych jego elementach, których dotyczy uzasadnienie podane przez wnioskodawcę.
6. Wniosek o ponowne rozpatrzenie operacji pozostanie bez rozpatrzenia w przypadku gdy:
 - został wniesiony po terminie,
 - został wniesiony przez nieuprawniony podmiot, tzn. nie będący wnioskodawcą, którego wniosek o dofinansowanie operacji podlegał ocenie,
 - nie zawierał pisemnego uzasadnienia lub innych danych wymaganych we wniosku o ponowne rozpatrzenie.
7. Jeżeli w wyniku ponownego rozpatrzenia wniosek o dofinansowanie operacji uzyskał liczbę punktów kwalifikujących operację do dofinansowania w danym naborze, zyskuje ona prawo dofinansowania w ramach dostępnych środków.
8. Wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie danej operacji może zostać złożony tylko jeden raz.
9. Wnioskodawca zostaje poinformowany o wynikach ponownego rozpatrzenia wniosku w terminie 7 dni od dnia posiedzenia Rady, na którym wniosek był rozpatrywany. Decyzja Rady jest decyzją ostateczną, nie podlegającą kolejnemu odwołaniu.



Rys. 9.3. Procedura odwoławcza w przypadku decyzji o odrzuceniu wniosku o dofinansowanie

10. Budżet LSR

Budżet na realizację Lokalnej Strategii Rozwoju LGD9 jest odzwierciedleniem stopnia realizacji poszczególnych jej celów. Planując budżet dla realizacji LSR obszaru LGD9 postępowano zgodnie z obowiązującymi wytycznymi, przyjmując wg danych Banku Danych Regionalnych, liczbę mieszkańców zameldowanych na pobyt stały na dzień 31. grudnia 2006 r., na terenie 9 gmin należących do Związku Stowarzyszeń na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich wynoszącą **55 915 osób**. Liczba ta wskazuje poziom finansowego zabezpieczenia planowanych do realizacji przedsięwzięć, operacji i działań. Alokacja dostępnych dla LGD9 środków na poszczególne lata będzie wyznacznikiem harmonogramu realizacji działań w ramach strategii.

Podział środków, jakie potencjalnie może przeznaczyć LGD9 na realizację LSR, w ramach PROW osi 4 Leader przedstawiono w tabeli 10.1. Lokalna Grupa Działania LGD9 dysponuje łączną kwotą 8 275 420 zł. Wielkość tej kwoty rozdysponowana na poszczególne działania wynika z iloczynu liczby mieszkańców zameldowanych na pobyt stały na dzień 31. grudnia 2006 r. na obszarze objętym LSR oraz odpowiedniej kwoty przyporządkowanej do danego działania.

Tabela 10.1. Podział środków na realizację LSR, pomiędzy komponentami

Kod komponentu wg PROW 2007-2013	Wyszczególnienie		Budżet LGD9	Kwota alokacji na 1 mieszkańca
	Liczba ludności	55 915		
413	1. Wdrażanie LSR		6 486 140 zł	116 zł
4.21	2. Wdrażanie projektów współpracy		167 745 zł	3 zł
4.31	3. Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności, aktywizacja		1 621 535 zł	29 zł
	Razem		8 275 420 zł	148 zł
	3a. Koszty bieżące LGD	(do 15%)	1 200 000 zł	
	3b. Nabywanie umiejętności, aktywizacja		421 535 zł	

Założenia dotyczące podziału środków są opracowane z uwzględnieniem aktów normatywnych regulujących zasady funkcjonowania poszczególnych działań planowanych do wdrożenia w ramach realizacji LSR:

- 1) Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 maja 2008 roku w sprawie wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach PROW 2007 – 2013,
- 2) Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 maja 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Funkcjonowanie LGD” objętego PROW na lata 2007 – 2013,
- 3) Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 maja 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie projektów współpracy” objętego PROW na lata 2007 – 2013.

Podział środków z działania 4.1/413 – „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” dokonano zgodnie z wytycznymi przeznaczając na poszczególne działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Odnowa i rozwój wsi”, „Małe projekty” kwoty nie mniejsze niż 10% całej kwoty alokacji na działanie „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” (tab. 10.2).

Tabela 10.2. Podział środków na działanie 4.1/413 „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”

Działania w komponencie 4.1/413	Kwota w budżecie		Średnia wartość dotacji w zł	Przewidywana liczba operacji
	w zł	%		
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej (dofinansowane do 50% kosztów kwalifikowanych netto)	648 614	10,0	36 000	18
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw (dofinansowane do 50% kosztów kwalifikowanych netto)	648 614	10,0	72 000	9
Odnowa i rozwój wsi (dofinansowane do 75% kosztów kwalifikowanych operacji)	3 243 070	50,0	180 000	18
Małe projekty (dofinansowane do 70% kosztów kwalifikowanych operacji)	1 945 842	30,0	12 000	162
Razem	6 486 140	100,0		198

Na działanie biura LGD 9, zgodnie z wytycznymi, tj. nie więcej niż 15% sumy środków przeznaczonych na działania 4.13, 4.21 i 4.31, zaplanowano 1 200 000 zł, czyli 14,5%. Na pozostałą część zadania „Nabywanie umiejętności i aktywizacja” przeznaczono 421 535 zł (tab. 10.1).

Dla konstrukcji budżetu LGD 9 przyjęto następujące założenia średnich wartości dotacji dla poszczególnych działań:

- „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” – 36 tys. zł;
- „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” – 72 tys. zł;
- „Odnowa i rozwój wsi” – 180 tys. zł;
- „Małe projekty” – 12 tys. zł.

Kwoty, wskazane jako średnie wartości pomocy będą stanowiły pułap jednego z kryteriów lokalnych, w ramach którego będą wybierane operacje.

Przy konstruowaniu budżetu przyjęto założenie, że pierwszy rok realizacji LSR może cechować się mniejszą skutecznością absorpcji środków, dlatego w 2009 r. zaplanowano względnie niskie kwoty na realizację LSR niż w latach następnych. Podobnie postąpiono w przypadku lat 2014 i 2015, ze względu na fakt, że w tym okresie LGD będzie zobowiązana do rozliczenia otrzymanego wsparcia, co wymaga zakończenia projektów.

Tabela 10.3. Budżet LGD9 w rozbiciu na poszczególne lata realizacji

Rok	Kategoria kosztów wydatku	Działania Osi 4 realizowane przez LGD											Razem Oś 4
		4.1/413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					4.21 Wdrażanie projektów współpracy			4.31 Funkcjonowanie lokalnej grupy działania			
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1/413	Przygotowanie projektów współpracy	Realizacja projektów współpracy	Razem 4.21	Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem 4.31	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2009	całkowite	144 000,00	0,00	480 000,00	154 286,00	778 286,00	0,00	0,00	0,00	120 000,00	30 000,00	150 000,00	928 286,00
	kwalfikowane	144 000,00	0,00	480 000,00	154 286,00	778 286,00	0,00	0,00	0,00	120 000,00	30 000,00	150 000,00	928 286,00
	do refundacji	72 000,00	0,00	360 000,00	108 000,00	540 000,00	0,00	0,00	0,00	120 000,00	30 000,00	150 000,00	690 000,00
2010	całkowite	504 000,00	432 000,00	2 400 000,00	617 143,00	3 953 143,00	20 000,00	40 000,00	60 000,00	180 000,00	85 000,00	265 000,00	4 278 143,00
	kwalfikowane	504 000,00	432 000,00	2 400 000,00	617 143,00	3 953 143,00	20 000,00	40 000,00	60 000,00	180 000,00	85 000,00	265 000,00	4 278 143,00
	do refundacji	252 000,00	216 000,00	1 800 000,00	432 000,00	2 700 000,00	20 000,00	40 000,00	60 000,00	180 000,00	85 000,00	265 000,00	3 025 000,00
2011	całkowite	216 000,00	432 000,00	1 444 094,00	617 143,00	2 709 237,00	15 000,00	24 000,00	39 000,00	180 000,00	85 000,00	265 000,00	3 013 237,00
	kwalfikowane	216 000,00	432 000,00	1 444 094,00	617 143,00	2 709 237,00	15 000,00	24 000,00	39 000,00	180 000,00	85 000,00	265 000,00	3 013 237,00
	do refundacji	108 000,00	216 000,00	1 083 070,00	432 000,00	1 839 070,00	15 000,00	24 000,00	39 000,00	180 000,00	85 000,00	265 000,00	2 143 070,00
2012	całkowite	216 000,00	433 228,00	0,00	617 143,00	1 266 371,00	15 000,00	24 000,00	39 000,00	180 000,00	85 000,00	265 000,00	1 570 371,00
	kwalfikowane	216 000,00	433 228,00	0,00	617 143,00	1 266 371,00	15 000,00	24 000,00	39 000,00	180 000,00	85 000,00	265 000,00	1 570 371,00
	do refundacji	108 000,00	216 614,00	0,00	432 000,00	756 614,00	15 000,00	24 000,00	39 000,00	180 000,00	85 000,00	265 000,00	1 060 614,00
2013	całkowite	217 228,00	0,00	0,00	619 775,00	837 003,00	5 000,00	24 745,00	29 745,00	180 000,00	56 000,00	236 000,00	1 102 748,00
	kwalfikowane	217 228,00	0,00	0,00	619 775,00	837 003,00	5 000,00	24 745,00	29 745,00	180 000,00	56 000,00	236 000,00	1 102 748,00
	do refundacji	108 614,00	0,00	0,00	433 842,00	542 456,00	5 000,00	24 745,00	29 745,00	180 000,00	56 000,00	236 000,00	808 201,00
2014	całkowite	0,00	0,00	0,00	154 286,00	154 286,00	0,00	0,00	0,00	180 000,00	55 000,00	235 000,00	389 286,00
	kwalfikowane	0,00	0,00	0,00	154 286,00	154 286,00	0,00	0,00	0,00	180 000,00	55 000,00	235 000,00	389 286,00
	do refundacji	0,00	0,00	0,00	108 000,00	108 000,00	0,00	0,00	0,00	180 000,00	55 000,00	235 000,00	343 000,00
2015	całkowite	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	180 000,00	25 535,00	205 535,00	205 535,00
	kwalfikowane	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	180 000,00	25 535,00	205 535,00	205 535,00
	do refundacji	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	180 000,00	25 535,00	205 535,00	205 535,00
2009	całkowite	1 297 228,00	1 297 228,00	4 324 094,00	2 779 776,00	9 698 326,00	55 000,00	112 745,00	167 745,00	1 200 000,00	421 535,00	1 621 535,00	11 487 606,00
	kwalfikowane	1 297 228,00	1 297 228,00	4 324 094,00	2 779 776,00	9 698 326,00	55 000,00	112 745,00	167 745,00	1 200 000,00	421 535,00	1 621 535,00	11 487 606,00
2015	do refundacji	648 614,00	648 614,00	3 243 070,00	1 945 842,00	6 486 140,00	55 000,00	112 745,00	167 745,00	1 200 000,00	421 535,00	1 621 535,00	8 275 420,00

Tabela 10.4. Tabela pomocnicza do budżetu LSR LGD9

Cele ogólne	Przedsięwzięcia	Planowana liczba operacji w ramach przedsięwzięcia	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikro-przedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem wdrażanie LSR (413)	Nabywanie umiejętności i aktywizacja (431)	Wdrażanie projektów współpracy (421)
1. Rozwój turystyki w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich	I MAZURSKIE TRAKTY	Minimalna liczba operacji	6	3	5	30	44	2	1
		Wartość do refundacji	216 000	216 000	900 000	360 000	1 692 000	120 000	41 900
	II MAZURSKA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	Minimalna liczba operacji	6	3		12	21	2	1
		Wartość do refundacji	216 000	216 000		144 000	576 000	120 000	41 900
2. Pobudzanie aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru LGD 9	III MAZURSKIE INICJATYWY	Minimalna liczba operacji	3	2	2	18	25		
		Wartość do refundacji	108 000	114 614	360 000	216 000	828 614		
	IV NATURA MAZUR	Minimalna liczba operacji	2		9	70	81	2	1
		Wartość do refundacji	72 000		1 623 070	841 842	2 536 912	120 000	41 900
3. Promowanie i ochrona unikalnego środowiska naturalnego i przestrzeni kulturowej	III MAZURSKIE INICJATYWY	Minimalna liczba operacji				12	12		
		Wartość do refundacji				144 000	144 000		
	IV NATURA MAZUR	Minimalna liczba operacji	1	1	2	20	24	1	1
		Wartość do refundacji	36 614	72 000	360 000	240 000	708 614	61535	42045
Minimalna liczba operacji w ramach LSR			18	9	18	162	198	7	4
Wartość operacji w ramach LSR - ogółem			648 614	648 614	3 243 070	1 945 842	6 486 140	421 535	167745

Tabela 10.4. Harmonogram przewidywanych terminów podawania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 4.1/413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju

Lp.	Wyszczególnienie		2009				2010				2011				2012				2013				2014			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1	Operacje spełniające warunki przyznania pomocy dla działania:	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej																								
2		Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw																								
3		Odnowa i rozwój wsi																								
4	Małe projekty																									

11. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR

Zgodnie z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 celem Leadera jest aktywizacja społeczności wiejskich przez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw m.in. budowy Lokalnej Strategii Rozwoju. Zapisy Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 wskazują, że lokalne podejście wpływa na lepsze zdefiniowanie problemów obszaru i określenie sposobów ich rozwiązania. To lokalna społeczność, czyli społeczność dziewięciu gmin północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich biorąc czynny udział w tworzeniu Lokalnej Strategii Rozwoju, bierze odpowiedzialność realizacji zapisanych w LSR celów i przedsięwzięć.

W opracowywaniu strategii uczestniczyli przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. Każda z osób uczestniczących w spotkaniach i konsultacjach miała realny wpływ na identyfikowanie problemów i wskazanie potrzeb obszaru LGD9 oraz dzięki przeprowadzonym ankietom mogła określić przedsięwzięcia i operacje, które przyczynią się do realizacji celów Lokalnej Strategii Rozwoju Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich.

Zgodnie z podejściem Leader takie oddolne działanie wzmocni spójność podejmowanych lokalnie decyzji, przyczyni się do wzmocnienia kapitału społecznego w społecznościach wiejskich oraz podniesie jakość zarządzania, a także skłoni członków i partnerów LGD do stosowania innowacyjnych rozwiązań w zakresie programowania lokalnego rozwoju.

Podczas prac nad LSR pomiędzy uczestników procesu zostały podzielone zadania.

Grupa konsultantów zewnętrznych była odpowiedzialni za:

- prowadzenie warsztatów i spotkań.
- przygotowanie struktury pracy na każdym etapie tworzenia LSR,
- przygotowywanie dokumentów niezbędnych podczas prac nad strategią,
- redakcję przyjętych założeń do LSR,

Członkowie grupy roboczej zajmowali się:

- zbieraniem danych źródłowych,
- rozpropagowywaniem informacji i dokumentów związanych z tworzeniem strategii,
- prowadzeniem warsztatów, konsultacji i spotkań na poziomie gmin,
- brali również aktywny udział w warsztatach dotyczących tworzenia strategii.

W czasie prac nad Lokalną Strategią Rozwoju LGD9 uwzględniono elementy specyfiki planowania, właściwe dla podejścia Leader, takie jak:

- podejście terytorialne, które rozpoczyna proces bazujący na specyficznych cechach obszaru LGD9,
- podejście oddolne, które umożliwia liderom lokalnym aktywny udział w planowaniu i pozwala dzięki temu w nowy sposób spojrzeć na silne i słabe strony obszaru oraz pojawiające się szanse,
- Lokalna Grupa Działania zorganizowana jako partnerskie porozumienie łączy najważniejszych ludzi i instytucje mające wpływ na dany obszar,
- innowacyjność realizowanych projektów i działań,
- zintegrowany charakter działań, który łączy zasoby i kompetencje różnych partnerów,
- lokalne finansowanie pozwala uniknąć niesprawiedliwości systemów finansowania wobec lokalnych inicjatyw,
- tworzenie sieci współpracy między partnerstwami (LGD) w skali krajowej i międzynarodowej daje szanse na skonfrontowanie i „otwarcie” lokalnych problemów i pomysłów na świat zewnętrzny.

Grupa robocza, w której skład wchodziłi przedstawiciele wszystkich członków z obszaru LGD9 uczestniczyła we wszystkich etapach budowy strategii, m.in. w:

- a. weryfikowaniu zapisów diagnozy stanu wyjściowego,
- b. sporządzeniu i weryfikowaniu zapisów analizy SWOT,
- c. wypracowaniu wizji i misji rozwoju LGD9,
- d. wyznaczeniu hierarchii celów strategii,
- e. wskazaniu przedsięwzięć do realizacji w ramach strategii,
- f. zidentyfikowaniu możliwości wdrażania operacji w ramach przedsięwzięć.

a) diagnoza stanu wyjściowego

Diagnozę opracował zespół ekspertów. Jest to pierwsza część strategii. Polega ona na identyfikacji, gromadzeniu i analizie danych na temat obszaru i podmiotów objętych planowaniem. Wykonanie diagnozy umożliwiło całościową ocenę stanu oraz dotychczasowych tendencji rozwojowych, a także wskazanie głównych trendów i kierunków rozwoju w przyszłości. Ważną kwestią było opisanie i rozwinięcie elementów, które podkreślają specyficzne zasoby i szanse do rozwoju LGD9.

Oprócz potencjału zewnętrznego zostały uwzględnione aktualne i przewidywane warunki zewnętrzne kreowane przez otoczenie. Przy przygotowywaniu diagnozy służącej opracowaniu Lokalnej Strategii Rozwoju LGD9 zostały wzięte pod uwagę wszystkie uwarunkowania rozwoju, a mianowicie:

- makroekonomiczne, związane z trendami o charakterze ogólnym na poziomie państwa lub nawet międzynarodowym – globalnym,
- regionalne, wynikające z polityki społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego,
- subregionalne i lokalne, związane ze społecznym i gospodarczym potencjałem gmin wchodzących w skład LGD9 oraz jednostek ościennych.

Diagnoza stanu wyjściowego obszaru została opracowana m.in. na podstawie dokumentów i danych statystycznych pochodzących z różnych urzędów i instytucji. Jednak, aby diagnoza była wiarygodna sporządzono ją głównie na podstawie postrzegania obszaru przez jego mieszkańców. Brano pod uwagę wiedzę mieszkańców o swoim terenie oraz sposób postrzegania jego problemów. Poprzez zadawanie pytań i dyskusję dochodzi się do wypracowania wspólnie akceptowanych rozwiązań.

Podczas opracowywania diagnozy stanu wyjściowego stosowano następujące techniki:

4) Badania ankietowe

Zastosowanie tej metody pozwoliło dotrzeć do wybranej reprezentatywnej grypy respondentów, dzięki którym dowiedzieliśmy się jakie są opinie mieszkańców na temat poszczególnych obszarów ważnych w budowaniu strategii. Respondenci wyrażali swoje opinie dotyczące: problemów na jakie napotykają będąc mieszkańcami tego obszaru, zalet gminy, sukcesów i porażek gminy oraz jak wyobrażają sobie gminę za 4 lata. Kwestionariusz ankiety stanowi załącznik nr 11.1 do Lokalnej Strategii Rozwoju.

5) Spotkania informacyjne

Ich celem było poszerzanie wiedzy na temat zasad podejścia Leader i programu PROW oraz zrozumienie kwestii rozwoju lokalnego i potrzeby zmiany podejścia w rozwoju obszarów wiejskich. Podczas spotkań uczestnicy wymieniali opinie, dzięki czemu stopniowo kształtowały się poglądy na temat poruszanych zagadnień związanych z diagnozą obszaru.

6) Praca grupowa – warsztaty

Współpraca uczestników oraz zdolności organizacyjne i psychologiczne konsultantów pozwoliły na określenie stanowisk i opinii uczestników oraz na wypracowanie konkretnych rozwiązań poruszanych kwestii.

b) sporządzeniu i weryfikowaniu zapisów analizy SWOT

Analiza SWOT została przeprowadzona, po zapoznaniu się z diagnozą i po wyznaczeniu wizji, przez grupę roboczą przy pomocy konsultanta. Dzięki tej metodzie została dokonana ocena sytuacji strategicznej w dążeniu do osiągnięcia wizji. Podstawowym jej założeniem było określenie pozycji strategicznej subregionu w kontekście możliwości wykorzystania posiadanych unikalnych, tak w skali kraju jak i Europy, zasobów naturalnych i kulturowych.

c) kreślenie wizji i misji

Mając na względzie zweryfikowaną w czasie spotkań i konsultacji społecznych analizę SWOT oraz wypracowaną wizję LSR, określono misję LGD9. Została ona sformułowana jako określenie pożądanego stanu docelowego dla LGD9.

d) ustalenie wiązki celów

Jest to kolejny etap budowania strategii. Cele są rozszerzeniem misji – pokazują, w jaki sposób chcemy ją osiągnąć.

W niniejszej strategii sformułowano dwa rodzaje celów:

- cele ogólne,
- cele szczegółowe.

Cele ogólne określają, jak zrealizować misję, a cele szczegółowe, w jaki sposób zrealizować cele ogólne. Zostały one ustalone na spotkaniach lokalnej grupy roboczej z zewnętrznym konsultantem LSR.

W trakcie ustalania celów posłużyła się opracowaną analizą SWOT oraz zwrócono szczególną uwagę na zgodność wyznaczonych celów z celami osi 3 i 4 PROW.

e) wskazaniu przedsięwzięć do realizacji w ramach strategii

W grudniu 2008 r. na 2 spotkaniach w gronie przedstawicieli LGD9 zostały określone przedsięwzięcia, które będą podejmowane dla osiągnięcia poszczególnych celów. Do realizacji przedsięwzięć w ramach LSR wybrano operacje, które w zdecydowany sposób przyczynią się do rozwoju północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich.

f) wskazanie możliwych do wdrażania operacji w ramach przedsięwzięć

Do wyznaczenia zakresu realizacyjnego przedsięwzięć, którego wyrazem są preferowane operacje posłużono się matrycą logiczną, w budowaniu której brał udział zarząd LGD9 oraz zaproszone osoby reprezentujące różnych partnerów lokalnych, w tym przedstawiciele wszystkich gmin. Spotkanie miało miejsce 16 grudnia 2008 r., w siedzibie LGD9 w Węgorzewie. Ponadto, przy określaniu możliwych do wdrażania operacji posłużono się wypełnionymi przez członków LGD9 „Kartami Projektu”, zawierającymi opis potrzebnych do realizacji działań. Wzór rozesłanej do członków LGD9 Karty Projektu stanowi załącznik nr 11.2 do LSR.

12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji strategii²²

Lokalna Grupa Działania odpowiedzialna jest za zarządzanie procesem wdrażania strategii. Wynika to z faktu, że LGD otrzymuje środki na realizację Lokalnej Strategii Rozwoju, dlatego właśnie ta instytucja pełni główną rolę w jej wdrażaniu. Polega ona na zarządzaniu procesem realizacji strategii i koordynowaniu działań prowadzących do tego celu. LGD odpowiada za powierzone jej środki publiczne i dlatego musi je efektywnie spożytkować i poprawnie rozliczyć. Wdrażanie strategii będzie realizowane przez nabór wniosków o przyznanie pomocy, ich ocenę pod kątem zgodności ze strategią oraz wybór operacji do finansowania zgodnie z lokalnymi kryteriami wyboru. Sposób informowania o zasadach i trybie przyznawania pomocy finansowej, o możliwości składania do LGD wniosków o przyznanie pomocy oraz szczegółowy schemat naboru wniosków oraz ich oceny przedstawiony został w rozdziale 9 niniejszego dokumentu.

Wdrażanie LSR powinno odbywać się z jak największym udziałem partnerów LGD i wszystkich mieszkańców LGD. Aby tego dokonać konieczne jest przyjęcie zasady pełnej jawności działania LGD, która w szczególności przejawia się w prowadzeniu intensywnych działań informacyjno-promocyjnych, które zapewnią upowszechnienie informacji na temat LGD i realizowanych przez nią przedsięwzięć w ramach poszczególnych celów. Działania informacyjno-promocyjne będą obejmowały m.in. organizowanie cyklicznych spotkań z mieszkańcami obszaru, tablice informacyjne we wszystkich urzędach gmin wchodzących w skład LGD, a także promocję poprzez lokalną prasę. Instrumentem wykorzystywanym przy wdrażaniu będzie również Internet. Lokalna Grupa Działania posiada własną stronę internetową z informacjami o LGD, statutem, mapą, aktualnościami i dokumentami.

Upowszechnianie informacji o działaniach LGD i promowanie jej dorobku powinno zachęcić mieszkańców do zainteresowania podejściem Leader i w konsekwencji do bezpośredniego kontaktu z biurem LGD. W godzinach pracy biuro będzie cały czas dostępne dla mieszkańców, a pracownik wyznaczony do obsługi klientów będzie udzielał zainteresowanym informacji, udostępniał do wglądu różne dokumenty oraz przyjmował wnioski składane przez mieszkańców dotyczące wdrażania LSR. Wnioski te powinny być analizowane przez LGD i w razie uznania ich słuszności należy podejmować odpowiednie decyzje w zakresie zmiany sposobu wdrażania LSR.

Ważną funkcją LGD związaną z wdrażaniem LSR będzie aktywizowanie i motywowanie mieszkańców obszaru do udziału w procesie wdrażania LSR, zwłaszcza poprzez pomoc w przygotowaniu wniosków o przyznanie pomocy ze środków LSR. W związku z tym LSR będzie organizować szkolenia i warsztaty umożliwiające nabycie potrzebnych kwalifikacji. Osoby, które będą potrzebowały dodatkowej pomocy w zakresie projektowania operacji czy przygotowania wniosku o pomoc, będą mogły skorzystać z bezpłatnych porad oferowanych przez LGD.

Aby efektywnie wdrażać Lokalną Strategię Rozwoju jest konieczne dokładne monitorowanie i ewaluacja prowadzonych działań przez LGD. Monitoring odbywać się w sposób ciągły i na bieżąco, natomiast ocena prowadzonych działań będzie przeprowadzana co dwa lata. Wyniki tej oceny będą dokładnie analizowane i w razie potrzeby LGD będzie modyfikować sposób swego działania, a nawet wprowadzać zmiany w LSR.

Informacje o postępach we wdrażaniu LSR będą systematycznie aktualizowane i rozpowszechniane.

Aktualizacja LSR

Lokalna Grupa Działania powinna na bieżąco reagować na zmiany związane z ważnymi aspektami jej działania. Aktualizacji podlegać będą m.in. cele ogólne jak i szczegółowe (w oparciu o wyniki ewaluacji postępów w realizacji strategii). Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem określającym cele i zamierzenia na wiele lat (2007-2013), dlatego tak ważny jest proces aktualizowania założeń strategicznych, który wymaga dokładnego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych i społecznych oraz uwzględnienia ich w horyzoncie czasowym.

Ze względu na to, że trendy gospodarcze bardzo często się zmieniają oraz są trudne do przewidzenia, strategia powinna być elastyczna i przewidująca zmiany. Bardzo ważne jest dlatego szybkie reagowanie na pojawiające się szanse i zagrożenia.

²² Opracowano na podstawie: A. Futymski, R. Kamiński, *Budowanie lokalnej strategii rozwoju w ramach osi 4. Leader. PROW na lata 2007-2013*, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa 2008.

Potrzeba stworzenia spójnego systemu aktualizacji strategii rozwoju ma służyć przede wszystkim zapewnieniu efektywnego i oszczędnego wydatkowania publicznych środków finansowych. Dzięki dostosowywaniu zakładanych w niej celów, priorytetów i działań do nowych warunków, jak i analizowania postępów w realizacji dotychczasowych założeń, możliwa jest ocena prawidłowości i efektywności wdrażanych zadań oraz sprawne i elastyczne reagowanie na zmiany zachodzące w sferze gospodarczej i społecznej.

Każda strategia powinna być proinnowacyjna i prorozwojowa. Planując przyszły rozwój obszaru należy wziąć pod uwagę i dostosować się m.in. do:

- wzrastającej roli konkurencji na rynku,
- zjawiska automatyzacji procesów produkcyjnych,
- intensywnego wzrostu znaczenia ochrony środowiska z życia społeczno-gospodarczym,
- wzrostu znaczenia współpracy w rozmaitych obszarach społeczno-gospodarczych,
- przeobrażeń rynku pracy i form zatrudnienia.

Zakres oraz złożoność zadań realizowanych przez LGD w znacznym stopniu decyduje o sposobie pracy nad aktualizacją strategii rozwoju. Podstawą każdej aktualizacji jest przeformułowanie celów strategicznych, dokonane na podstawie wcześniej przeprowadzonych analiz zmian sytuacji społeczno-gospodarczej danego obszaru oraz zewnętrznych uwarunkowań rozwoju.

Jedną z ważniejszych kwestii przy aktualizowaniu strategii powinno być dostosowanie tego dokumentu do standardów średniokresowych dokumentów programowych stosowanych w państwach UE. Nie tylko należy uwzględnić zachowanie odpowiednich przedziałów czasowych, ale również konieczność udoskonalenia systemu monitoringu realizacji strategii w oparciu o zestaw stosownych wskaźników. Oprócz inicjatywy społecznej także wnioski z monitoringu mogą zrodzić potrzebę aktualizacji strategii.

Bardzo ważne jest też dostosowanie znowelizowanej strategii do założeń PROW na lata 2007-2013 oraz to, aby odpowiadała ona celom i priorytetom „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020” oraz innych dokumentów strategicznych szczebla ponadlokalnego.

Aktualizacja strategii powinna odbywać się będzie nie rzadziej niż co dwa lata. Proces kompleksowej aktualizacji będzie wymagał powołania przez Prezesa Zarządu LGD9 zespołu ds. aktualizacji strategii, w skład którego będą wchodzić wydelegowani pracownicy LGD.

Koordynatorem prac zespołu będzie pracownik biurowy stowarzyszenia, któremu powierzono kompetencje w zakresie aktualizowania strategii. Prezes Zarządu LGD ustala tryb działania i regulamin pracy zespołu ds. aktualizacji strategii. Członkowie zespołu aktualizując strategię powinni bazować m.in. na sprawozdaniach z realizacji celów i priorytetów strategii (raporcie ewaluacyjnym) opracowanych w okresie poprzedzającym aktualizację strategii. Opracowany projekt aktualizacji musi być poddany wszechstronnym konsultacjom prowadzonym przy udziale społeczności lokalnej. Zgodnie z unijną zasadą partnerstwa społecznego, treść takiego dokumentu należy poddać pełnym konsultacjom ze strony podmiotów publicznych i prywatnych. W związku z tym pracownicy LGD, którzy docelowo będą wchodzić w skład zespołu ds. aktualizacji strategii, będą przeprowadzać co kwartał konsultacje z mieszkańcami obszaru w ramach monitoringu strategii. Na tych konsultacjach mieszkańcy będą mogli zgłaszać swoje uwagi celem późniejszej ewaluacji, a jeżeli zajdzie taka potrzeba to strategia zostanie zaktualizowana. Mieszkańcy będą mogli również kontaktować się z pracownikami bezpośrednio w biurze LGD lub za pomocą strony internetowej, na której będą mogli składać wnioski i uwagi celem późniejszej aktualizacji strategii.

Aby mieszkańcy dowiedzieli się o możliwości zgłaszania uwag do nowelizowanej strategii, zostaną podjęte odpowiednie działania tj.

- przygotowanie krótkich publikacji prasowych na temat prac nad aktualizacją strategii,
- przygotowanie treści folderu promocyjnego (i innych publikacji o podobnym charakterze – ulotek, broszur, reklam, informatorów) dotyczącego aktualizacji strategii rozwoju,

- projektowanie i wykonywanie czynności związanych z promocją strategii, także przy okazji innych działań promocyjnych prowadzonych przez LGD,
- nagłośnienie procedur wdrożeniowych przez członków zespołu w swoim środowisku zawodowym, politycznym, społecznym itp.

Opracowana aktualizacja strategii po konsultacjach społecznych, uwzględniająca poprawki, pozytywnie zaopiniowana przez Radę, powinna być skierowana na posiedzenie Zarządu LGD9 celem podjęcia uchwały dotyczącej aktualizacji LSR. Wykonanie uchwały powierza się Prezesowi Zarządu LGD9. Następnie na wniosek zarządu zwoływane jest Walne Zebranie Członków Związku LGD9, do którego kompetencji należy zatwierdzenie zmian w LSR (par. 17, pkt.5, ust. 4 Statutu).

Podczas prac nad aktualizacją strategii można spotkać wiele barier, które dotyczą z reguły płaszczyzny edukacyjnej, organizacyjnej, finansowej i psychologicznej.

W środowiskach lokalnych poważnym ograniczeniem jest brak dostatecznej wiedzy o tym, czym jest planowanie strategiczne, jakie związane są z tym korzyści, jakie zasady należy stosować przy programowaniu czy też jakie warunki trzeba spełnić, aby znowelizowana strategia została skutecznie wdrożona w życie. Planowanie strategiczne nie ma w naszych warunkach długoletnich tradycji, w związku z tym poważną barierą jest zbyt małe doświadczenie i brak odpowiednich umiejętności. Dodatkowo bariera ta może być potęgowana obawami przed zmianami, trudnościami, niepowodzeniami lub porażką.

Problemem podczas aktualizacji strategii może okazać się niechęć współpracy mieszkańców w tym zakresie. Dlatego od samego początku należy stworzyć ścisłą więź pomiędzy LGD9, a mieszkańcami obszaru – dzięki temu możliwe będzie harmonijne sprzężenie lokalnych zasobów i urzeczywistnienie koncepcji planowanych zmian strategicznych. Podczas spotkań ze społecznością lokalną należy stosować nowoczesne techniki i metody komunikacji grupowej, umożliwiające partnerski charakter dyskusji.

Kolejną barierą może okazać się niechęć do zaangażowania się w proces aktualizacji. Może pojawić się grupa osób, którzy będą twierdzić, że:

- będzie to kolejne opracowanie na półkę,
- do tej pory mieliśmy pierwotną wersję strategii i co nam to dało?,
- inni radzą sobie bez aktualizowania strategii,
- bez aktualizowania strategii też wiemy, co robić,
- jest dużo więcej bieżących i ważniejszych problemów do rozwiązania.

W odniesieniu do w/w argumentów będziemy mieć przygotowaną listę kontrargumentów, które wskazują na niepodważalne korzyści wynikające z aktualizowania kierunków rozwoju obszaru. Tylko takie podejście pozwoli społeczności szybko reagować na pojawiające się zmiany oraz zmobilizuje ją do czynnego udziału w życiu społeczno-gospodarczym. Okresowe aktualizowanie strategii pozwoli na rozwiązywanie problemów lokalnych we właściwy sposób i we właściwej kolejności, umożliwi przewidzenie części z nich zanim się jeszcze pojawią i odpowiednie zareagowanie. Takie podejście zapewni wykorzystanie silnych stron i szans rozwojowych obszaru, zminimalizuje zagrożenia oraz podniesie wiarygodność LGD9 wobec partnerów zewnętrznych i inwestorów.

13. Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej²³

Ewaluacja określana jest jako ocena sukcesu LGD9 i LSR. W jej ramach dokonuje się oceny odpowiedzialności, skuteczności, efektywności i oddziaływania projektu w stosunku do założeń.

Ewaluacja jest podejmowana w przypadku każdego projektu i działania, jednak jest ona szczególnie ważna w odniesieniu do działań realizowanych na podstawie planów mających daleki horyzont czasowy. Do takich należy Lokalna Strategia Rozwoju mająca 7-letni horyzont planowania. W dobie szybkich i trudnych do przewidzenia zmian na poziomie globalnym, Unii Europejskiej, krajowym, regionalnym i lokalnym nawet przy zastosowaniu wszelkich reguł sztuki planowania strategicznego istnieje wysokie ryzyko popełnienia błędu. Ewaluacja jest jedynym działaniem mogącym obniżyć to ryzyko i zapobiec jego negatywnym skutkom.

Zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej ewaluacja będzie obejmować następujące aspekty projektu:

- **Adekwatność projektu** – jakie problemy miały zostać rozwiązane w rezultacie realizacji celów projektu?
- **Przygotowanie projektu i jego planu** – czy projekt jest logicznie zaplanowany i spójny wewnętrznie?
- **Efektywność projektu** – jakie są koszty oraz czas realizacji projektu tj. nakłady w stosunku do osiągniętych rezultatów?
- **Skuteczność projektu** – czy dzięki realizacji projektu osiągnięto zakładaną zmianę? Jaki jest stosunek rezultatów do zakładanych celów?
- **Oddziaływanie projektu** – skutek, jaki wywiera projekt w szerszym środowisku oraz jego wkład w realizację szerszych celów.
- **Trwałość projektu** – prawdopodobieństwo, że osiągnięte zmiany/korzyści będą kontynuowane.

Zasady i sposób dokonywania ewaluacji działalności LGD9 i realizacji LSR, za względu na wagę tej sprawy, będą uregulowane dokumentem uchwalonym przez Radę LGD9. Posiadanie takiej uchwały będzie gwarancją i świadectwem, że LGD9 rzeczywiście stosuje deklarowane w LSR zasady ewaluacji.

Przyjęte przez LGD9 zasady ewaluacji będą obejmować zarówno ocenę *ex ante* jak też ocenę *ex post*. **Ocena *ex ante*** dotyczy operacji, które są dopiero w fazie planowania i podejmowania decyzji o ich realizacji. Ocena będzie polegała na analizie każdego planowanego przedsięwzięcia, obejmującej opis spodziewanych efektów tego przedsięwzięcia oraz jego ocenę pod kątem wpływu na osiąganie celów zakładanych w LSR. Analiza taka będzie wymaganym elementem dokumentacji danego przedsięwzięcia rozpatrywanej przez organ podejmujący decyzję o jego realizacji (elementy te zawierać będzie biznes plan do każdego planowanego przedsięwzięcia).

Ewaluacja *ex post* jest oceną dotyczącą działań zrealizowanych w minionym okresie. Wobec 7-letniej perspektywy działalności LGD9 odpowiednim okresem, po którym będzie dokonywana ewaluacja *ex post*, to okres dwóch lat, co oznacza dokonanie w latach 2009-2015 trzech ewaluacji (po drugim, czwartym i szóstym roku działania). Ewaluacja *ex post* będzie polegała na przeanalizowaniu wszystkich zrealizowanych w minionym roku kalendarzowym działań i operacji pod kątem określenia efektów tych przedsięwzięć, a także wpływu, jaki miała ich realizacja na osiągnięcie celów zakładanych w LSR. Ewaluacja dokonywana będzie przede wszystkim w oparciu o sprawozdania z monitoringu strategii, przygotowywane corocznie w oparciu o zestaw wskaźników, przy aktywnym udziale nie tylko pracowników LGD9, ale również wszystkich mieszkańców obszaru objętego strategią (formularz ewaluacyjny i monitoringowy stanowią odpowiednio załączniki nr 13.1 i 13.2 do LSR).

Ewaluacja będzie także obejmować **ocenę jakości partnerstwa oraz sprawności funkcjonowania LGD9**. Oceny wykonywane w tym zakresie będą dotyczyć funkcjonowania biura i jego pracowników, funkcjonowania organów LGD9, jakości efektywności stosowanych procedur, przepływu informacji oraz sprawności podejmowania decyzji.

Organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie ewaluacji będzie Komisja Rewizyjna LGD9. Część zadań związanych z ewaluacją Komisja może zlecić do wykonania ekspertom zewnętrznym. Wyniki ewaluacji

²³ Opracowano na podstawie: A. Futymski, R. Kamiński, *Budowanie lokalnej strategii rozwoju w ramach osi 4. Leader. PROW na lata 2007-2013*, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa 2008.

Komisja Rewizyjna przedstawi po drugim, czwartym i szóstym roku realizacji LSR. Będzie to raport zawierający następujące elementy:

- wykaz przedsięwzięć zrealizowanych w poprzednim roku kalendarzowym, z krótkim opisem merytorycznym i informacją finansową o każdym z nich,
- opis bezpośrednich efektów przedsięwzięć i porównanie ich z efektami, które były zakładane w fazie projektowania,
- analizę dotyczącą wpływu zrealizowanych przedsięwzięć na osiągnięcie celów określonych w LSR,
- wnioski w formie uwag i rekomendacji dotyczących zmian w sposobie funkcjonowania LGD9, które zapewnią wyższą efektywność działania i lepsze osiągnięcie celów zakładanych w LSR.

Termin wykonania raportu będzie zsynchronizowany z terminem dorocznego Walnego Zebrania Członków, które udziela absolutorium Zarządowi za miniony rok. Raport będzie stanowił dodatkowy przyczynek do dyskusji o działalności LGD9 i Zarządu w minionym roku, a wynikające z niego wnioski będą przekładane na stosowne uchwały Walnego Zgromadzenia Członków, co przyczyni się do usprawnienia działalności LGD9. Raport z ewaluacji będzie stanowił także podstawę do podjęcia decyzji o ewentualnej aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Treść raportu, zgodnie z zasadą jawności działania LGD9, będzie zawsze podawana do wiadomości publicznej.

14. Określenie powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

Przeprowadzono szczegółową analizę powiązań przyjętych celów ogólnych i szczegółowych oraz planowanych przedsięwzięć Lokalnej Strategii Rozwoju LGD9 z zapisami w innych dokumentach strategicznych. Są to przede wszystkim dokumenty opracowane przez samorząd województwa warmińsko-mazurskiego oraz gminy wchodzące w skład obszaru LGD9.

W ramach analizy powiązań wzięto pod uwagę następujące dokumenty planistyczne:

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do 2020 roku

Lokalna Strategia Rozwoju LGD9 nawiązuje w swoich założeniach do strategii województwa i uwzględnia cele i priorytety w niej zawarte.

Wizja rozwoju województwa warmińsko – mazurskiego została zapisana w następująco:

Warmia i Mazury regionem w którym warto żyć.....

- niezależnie od wieku,
- niezależnie od wykształcenia,
- niezależnie od stanu posiadania,
- niezależnie od pochodzenia,
- niezależnie od miejsca zamieszkania,
- niezależnie od płci.

Każdy mieszkaniec regionu może indywidualnie odbierać znaczenie wizji rozwoju. Jest to wizja integrująca wszystkich mieszkańców Warmii i Mazur niezależnie od zróżnicowanego stanu posiadania, miejsca zamieszkania, wieku i wykształcenia, ale z równymi szansami dla wszystkich.

Cel główny strategii województwa sformułowany został następująco:

Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy.

Spójność ekonomiczna to między innymi wzrost gospodarczy umożliwiający utrzymanie przez województwo udziału własnego w produkcie krajowym brutto na poziomie co najmniej 3%. Spójność społeczna oznacza tworzenie miejsc pracy, zmniejszenie bezrobocia oraz poprawę warunków życia ludności. Spójność przestrzenna to włączenie się województwa do głównej sieci infrastruktury transportowej w Polsce oraz w transeuropejską sieć korytarzy transportowych.

Wyodrębniono 3 główne cele strategiczne. Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do 2020 roku W ramach każdego celu strategicznego muszą być osiągnięte podane poniżej cele operacyjne.

Cel 1. Wzrost konkurencyjności gospodarki :

- 1.1. Wzrost konkurencyjności firm
- 1.2. Skuteczny system pozyskiwania inwestorów zewnętrznych
- 1.3. Wspieranie systemu produkcji i promocja wytwarzanej w regionie żywności wysokiej jakości
- 1.4. Wzrost potencjału turystycznego
- 1.5. Wzrost konkurencyjności usług dla starzejącego się społeczeństwa
- 1.6. Wzrost liczby miejsc pracy
- 1.7. Wzrost potencjału instytucji otoczenia biznesu
- 1.8. Tworzenie społeczeństwa informacyjnego

Cel 2. Wzrost aktywności społecznej:

- 2.1. Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy
- 2.2. Różnorodna i dostępna edukacja
- 2.3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego
- 2.4. Wysoki poziom zabezpieczenia i dostępności usług medycznych
- 2.5. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego

- 2.6. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego sprzyjającego integracji oraz zapobieganiu wykluczeniu społecznemu
- 2.7. Wzrost dostępności mieszkań
- 2.8. Wzrost atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej
- 2.9. Poprawa jakości i ochrona środowiska

Cel 3. Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych:

- 3.1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności –
- 3.2. Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii
- 3.3. Intensyfikacja współpracy międzyregionalnej
- 3.4. Monitoring środowiska

Strategia realizowana jest poprzez Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013.

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007-2013.

Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 osiągnęte będą poprzez realizację działań w ramach siedmiu merytorycznych osi priorytetowych, wspartych środkami pomocy technicznej.

- Oś Priorytetowa 1.: Przedsiębiorczość
- Oś Priorytetowa 2.: Turystyka
- Oś Priorytetowa 3.: Infrastruktura społeczna
- Oś Priorytetowa 4.: Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast.
- Oś Priorytetowa 5.: Infrastruktura transportowa regionalna i lokalna
- Oś Priorytetowa 6.: Środowisko przyrodnicze
- Oś Priorytetowa 7.: Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego
- Oś Priorytetowa 8.: Pomoc techniczna

Z punktu widzenia LGD9 zgodnymi z celami LSR są następujące Osie Priorytetowe :

- Oś Priorytetowa 1.: Przedsiębiorczość
- Oś Priorytetowa 2.: Turystyka
- Oś Priorytetowa 3.: Infrastruktura społeczna
- Oś Priorytetowa 6.: Środowisko przyrodnicze
- Oś Priorytetowa 7.: Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego

Dokumenty strategiczne gmin , powiatów obszaru LDG9

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do 2020 roku jest podstawowym dokumentem który tworzy ramy programowe dla strategii gminnych.

Lokalna Strategia Rozwoju LGD9 spójna jest z dokumentami strategicznymi gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania. LGD9 obejmuje obszar dziewięciu gmin zlokalizowanych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, należących do trzech powiatów

- giżyckiego : gmina Giżycko, Kruklanki, Miłki , Ryn , Wydminy ,
- kętrzyńskiego : gmina Srokowo ,
- węgorzewskiego: gmina Budry , Pozezdrze, Węgorzewo.

W ramach LSR określono trzy cele główne, które są spójne z celami przyjętymi w następujących dokumentach strategicznych w/w gmin.

Cel I: Rozwój turystyki w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich

Lp.	Dokument strategiczny	Cele strategiczne/operacyjne
1.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Giżycko (2004-2013)	4.5. Planowy rozwój infrastruktury ruchu turystycznego 5.1. Dbalność o spuściznę historyczną i kulturową regionu.
2.	Strategia Rozwoju Gminy Giżycko (2000-2015)	4. Wszeczhronny rozwój bazy rekreacyjno-turystycznej. 5. Poprawa wizerunku gminy na zewnątrz.
3.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kruklanki (2004-2013)	9. Budowa i modernizacja infrastruktury służącej rozwojowi turystyki
4.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Miłki (2004-2013)	3. Budowa i modernizacja infrastruktury służącej rozwojowi turystyki
5.	Strategia Rozwoju Gminy Ryn (2000-2010)	II.1. Utworzenie lobby promocji turystycznej 4. Dalsze pozyskiwanie terenów pod turystykę (przekwalifikowywanie gruntów) 5. Otwarcie sezonu motowodniaków 6. Ryn – miastem uzdrowiskowym
6.	Program Rozwoju Gminy Wydminy na lata 2002-2015	3. Podniesienie atrakcyjności gminy poprzez poprawienie jej estetyki i wizerunku
7.	Strategia Rozwoju Gminy Srokowo (2001-2016)	2. Rozwój działalności turystycznej na terenie gminy. 3. Budowa i rozwój bazy turystycznej i komunalnej.
8.	Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Węgorzewo do 2015 roku.	3. Rozwój turystyki od A do Z.
9.	Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego na lata 2007-2013	1. Zwiększenie dostępności i atrakcyjności inwestycyjnej powiatu.

Cel ogólny 2: Wspieranie aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców obszaru LGD9

Lp.	Dokument strategiczny	Cele strategiczne/operacyjne
1.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Giżycko (2004-2013)	2.9. Uzbrajanie terenów pod inwestycje gospodarcze. 2.10. Podniesienie standardu i zwiększenie dostępności obiektów oświaty i kultury. 2.11. Podniesienie standardu i zwiększenie dostępności obiektów sportowych.
2.	Strategia Rozwoju Gminy Giżycko (2000-2015)	1. Stworzenie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości
3.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kruklanki (2004-2013)	6. Kompleksowe uzbrojenie terenu pod inwestycje.
4.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Miłki (2004-2013)	6. Kompleksowe uzbrojenie terenu pod inwestycje.
5.	Strategia Rozwoju Gminy Ryn (2000-2010)	IV.2. Tworzenie pozarolniczych miejsc pracy na wsi 3. Rozwój agroturystyki
6.	Program Rozwoju Gminy Wydminy na lata 2002-2015	2. Stworzenie odpowiednich warunków i struktur dla rozwoju aktywności ludzi przedsiębiorczych
7.	Strategia Rozwoju Gminy Srokowo (2001-2016)	4. Poprawa warunków życia mieszkańców gminy.
8.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Budry (2004-2013).	4. Poprawa jakości infrastruktury edukacyjnej i sportowej.
9.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Pozezdrze (2004-2013)	6. Budowa i modernizacja gminnej bazy kulturalnej. 7. Poprawa stanu lokalnej infrastruktury edukacyjnej i sportowej.
10.	Program Rozwoju Gminy Węgorzewo (2004-2013)	5. Budowa i modernizacja gminnej bazy kulturalnej. 6. Poprawa stanu lokalnej infrastruktury edukacyjnej i sportowej.
11.	Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Węgorzewo do 2015 roku.	1. Poprawa warunków bytowych społeczeństwa poprzez rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości. 2. Integracja i aktywizacja mieszkańców miasta i gminy.
12.	Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego na lata 2007-2013	2. Wzrost aktywności społecznej

Cel ogólny 3. Promowanie i ochrona unikalnego środowiska naturalnego i przestrzeni kulturowej

Lp.	Dokument strategiczny	Cele strategiczne/operacyjne
1.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Giżycko (2004-2013)	2.3.Kontynuacja inwestycji związanych z ochroną (sanitacją WJM) 2.6.Budowa sieci wodociągowej 2.7.Racjonalizacja zużycia energii i modernizacja systemów ciepłowniczych 2.8.Porządkowanie Gospodarki Odpadami
2.	Strategia Rozwoju Gminy Giżycko (2000-2015)	2.Rozbudowa infrastruktury technicznej i społecznej 3.Poprawa warunków życia społeczeństwa
3.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kruklanki (2004-2013)	1.Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej 2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej 4. Poprawa infrastruktury w zakresie gospodarki odpadami. 5.Poprawa infrastruktury w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
4.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Miłki (2004-2013)	1.Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej. 2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej. 4. Poprawa infrastruktury w zakresie gospodarki odpadami. 5.Poprawa infrastruktury w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
5.	Strategia Rozwoju Gminy Ryn (2000-2010)	I. 1. Kanalizacja i wodociągi na terenach wiejskich 2. Gazyfikacja 3. Rozwiązanie problemu gospodarki odpadami 4. elektryfikacja – modernizacja urządzeń II. 6. Ryn- miastem uzdrowiskowym
6.	Program Rozwoju Gminy Wydminy na lata 2002-2015	4.Utrzymanie nieskażonego i czystego środowiska naturalnego. 5.Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej.
7.	Strategia Rozwoju Gminy Srokowo (2001-2016)	1.Podnoszenie poziomu świadomości społecznej i wykształcenia mieszkańców gminy.
8.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Budry (2004-2013)	1.1.Poprawa dostępu mieszkańców do infrastruktury technicznej decydującej o możliwościach technicznych gminy. 3.1.Poprawa jakości środowiska poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. 5.1.Zwiększenie poziomu skanalizowania gminy. Poprawa jakości środowiska.
9.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Pozezdrze (2004-2013)	1.Budowa i modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków 4.Budowa międzygminnego zakładu składowania i utylizacji odpadów stałych. 5.Poprawa jakości powietrza oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.
10.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Węgorzewo (2004-2013)	1.Budowa i modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków. 4.Poprawa jakości powietrza oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.
11.	Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Węgorzewo do 2015 roku.	2.Poprawa wizerunku miasta i gminy poprzez rozwój infrastruktury.
12.	Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego na lata 2007-2013	4.Ochrona środowiska naturalnego i przestrzeni kulturowej

LSR LGD9 jest również komplementarna w stosunku do Programów Operacyjnych i stanowi ich uzupełnienie. Przeanalizowano następujące programy:

Krajowy Plan Strategiczny Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Krajowy Plan Strategiczny Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 dla Polski został przygotowany zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Plan ten określa priorytety i kierunki rozwoju w zakresie rozwoju obszarów wiejskich. Stanowi podstawę dla realizacji działań Programu Operacyjnego Rozwój Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013. Polityka rozwoju obszarów wiejskich obejmująca lata 2007–2013, zakłada wzmocnienie ekonomiczne gospodarstw rolnych i wzrost konkurencyjności sektora rolno-spożywczego z jednoczesnym zapewnieniem

instrumentów na rzecz różnicowania działalności gospodarczej w kierunku pozyskania alternatywnych źródeł dochodu mieszkańców wsi.

Równie ważnym aspektem obszarów wiejskich w Polsce jest ich rola w zachowaniu walorów krajobrazowych oraz środowiska naturalnego, tj. bogactwa siedlisk i różnorodności biologicznej, a także dziedzictwa kulturowego wsi.

W ramach priorytetowych kierunków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, zdefiniowano cztery główne osie:

Oś 1: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego;

Oś 2: Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich;

Oś 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej;

Oś 4: Leader,

W ramach PROW na lata 2007-2013 realizacja celów przyjętych w LSR LGD9 będzie finansowana z Osi 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej oraz Osi 4 Leader, która polega głównie na aktywizacji społeczności obszarów wiejskich.

Program Operacyjny „Kapitał Ludzki”

Celem głównym Programu jest: wzrost zatrudnienia i spójności społecznej a do osiągnięcia tego celu przyczynia się realizacja sześciu celów strategicznych, do których należą:

1. Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo

2. Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego

3. Poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce

4. Upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy

5. Zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania polityk i świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa

6. Wzrost spójności terytorialnej.

Program Operacyjny „Innowacyjna gospodarka”

Głównym celem Programu jest rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

1. Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw,

2. Wzrost konkurencyjności polskiej nauki,

3. Zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym,

4. Zwiększenie udziału innowacyjnych produktów polskiej gospodarki w rynku międzynarodowym,

5. Tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy,

6. Wzrost wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w gospodarce.

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej

Program ten stanowi dodatkowy element wsparcia z funduszy strukturalnych, który wzmocni działanie innych programów na obszarze pięciu następujących województw: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, podkarpackiego oraz świętokrzyskiego.

Celem głównym Programu jest: „przyspieszenie tempa rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju”.

Cel główny Programu osiągnąony będzie przez realizację następujących celów szczegółowych:

1. Stymulowanie rozwoju konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy.

2. Zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego w Polsce Wschodniej.
3. Rozwój wybranych funkcji metropolitalnych miast wojewódzkich.
4. Poprawa dostępności i jakości powiązań komunikacyjnych województw Polski Wschodniej.
5. Zwiększenie roli zrównoważonej turystyki w gospodarczym rozwoju makroregionu.
6. Optymalizacja procesu wdrażania PO Rozwój Polski Wschodniej.

W ramach PO RPW będą realizowane projekty o kluczowym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego pięciu województw Polski Wschodniej. Finansowane będą przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury wspierającej działalność naukową i badawczą oraz zakładające modernizację miejskich lub regionalnych systemów komunikacyjnych, a także realizowane będą przedsięwzięcia zwiększające atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną

Obszary wsparcia w ramach programu:

Oś priorytetowa I: Nowoczesna gospodarka

- I.1. Infrastruktura uczelni
- I.2. Wsparcie powstawania i dokapitalizowanie instrumentów inżynierii finansowej
- I.3. Wspieranie innowacji
- I.4. Promocja i współpraca

Oś priorytetowa II: Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego

- II.1. Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej

Oś priorytetowa III: Wojewódzkie ośrodki wzrostu

- III.1. Systemy miejskiego transportu zbiorowego
- III.2. Infrastruktura turystyki kongresowej i targowej

Oś priorytetowa IV: Infrastruktura transportowa

- IV.1 Infrastruktura drogowa

Oś priorytetowa V: Zrównoważony rozwój potencjału turystycznego opartego o warunki naturalne

- V.1. Promowanie zrównoważonego rozwoju turystyki
- V.2. Trasy rowerowe

Oś priorytetowa VI: Pomoc techniczna

- VI.1. Wsparcie procesu wdrażania oraz promocja Programu

Zapisane w LSR cele i założenia są zbieżne z przedstawionymi wyżej dokumentami. Dzięki temu możliwa jest realizacja przez LGD dodatkowych projektów w ramach w/w programów. Będą one uzupełnieniem przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu LEADER i przyczynią do kompleksowego i zrównoważonego rozwoju obszaru objętego strategią.

15. Wskazanie planowanych działań, przedsięwzięć lub operacji realizowanych przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze objętym LSR

1. Program Operacyjny Kapitał Ludzki:

- szkolenia dla członków organizacji pozarządowych w zakresie tworzenia partnerstw oraz pisania i realizacji wniosków na realizację operacji, tworzenia i rejestracji stowarzyszeń i klastrów, organizacji imprez i obrzędów ludowych,
- szkolenia dla Sołtysów oraz członków Rad Sołeckich w zakresie pozyskiwania zewnętrznych źródeł dofinansowania oraz zasad realizacji projektów.
- szkolenia dla koniarzy i instruktorów jazdy konnej w zakresie usług okołoturystycznych
- szkolenia dla młodych rolniczek i rolników w zakresie tworzenia mikroprzedsiębiorstw, różnicowania działalności rolniczej na nierolniczą, tworzenia klastrów i grup producenckich,
- szkolenia dla gestorów turystyki wiejskiej w zakresie zagadnień prawno-administracyjnym, kontaktów międzyludzkich, promocji i kategoryzacji obiektów, organizacji imprez typu: targi, konferencje, seminaria itp.

2. Program Współpracy Transgranicznej Polska-Litwa

- projekty dotyczące współpracy z partnerami z Litwy i Polski w zakresie turystyki, odnowy i zagospodarowania obiektów kultury, tworzenia Centrów Aktywizacji Kulturowej i Produktu Kulinarnego, opracowania dokumentacji technicznej , budowy tras rowerowych oraz organizacji imprez, konferencji i targów.

3. Program Partnerstwa i Sąsiedztwa Polska Litwa - Federacja Rosyjska (Obwód Kaliningradzki) w zakresie:

- turystyki i promocji
- odnowy i zagospodarowania obiektów kultury,
- tworzenia Centrów Aktywizacji Kulturowej i Produktu Kulinarnego ,
- opracowania dokumentacji technicznej , budowy tras rowerowych oraz organizacji imprez, konferencji i targów.

4. Konkursy Ofert ogłaszane przez lokalne samorzady oraz samorząd województwa warmińsko-mazurskiego:

- projekty w zakresie promocji Mazurskich Traktów (konny, kajakowy, rowerowy, kolejowy),
- projekty w zakresie organizacji i promocji imprez i obrzędów ludowych, organizacji konferencji dla przedsiębiorców,
- projekty w zakresie współpracy zagranicznej
- projekty w zakresie badania rynku turystycznego

Podczas realizacji przez LGD9 działań i przedsięwzięć wpisujących się w cele LSR lecz realizowanych w ramach innych programów, będą przestrzegane zasady zabezpieczające przed nakładaniem się pomocy finansowej z dwóch różnych źródeł, a mianowicie:

1. Osoby zatrudniane przez LGD9 w treści umowy o pracę będą miały wskazany:

- zakres obowiązków i zadań, ze wskazaniem programu oraz projektu na rzecz którego będą je wykonywały,
- wymiar czasu pracy przeznaczony na wykonywanie obowiązków i zadań w ramach poszczególnych programów i projektów. W przypadku osób zaangażowanych jednocześnie w realizację dwóch lub więcej programów, w umowie o pracę z tą osobą zostanie wskazany wymiar czasu pracy, jaki ta osoba jest zobowiązana przeznaczyć na wykonanie zadań i obowiązków związanych z realizacją poszczególnych programów. Łączny wymiar czasu pracy nie może przy tym przekroczyć wielkości maksymalnych dopuszczonych w Kodeksie Pracy.

- podaną kwotę wynagrodzenia ze wskazaniem programu z którego pochodzi.

Każdy z pracowników będzie składał ze swojej pracy cykliczne raporty Dyrektorowi Biura, który będzie monitorował i nadzorował ich pracę, co pomoże w szybkim wykryciu ewentualnych błędów i wyjaśnieniu wątpliwości.

2. LGD9 utworzy odrębne rachunki bankowe do obsługi każdego programu, z którego może pozyskać środki. Taka sytuacja zapobiegnie przypadkowemu i nieprzemyślanemu wydatkowaniu środków.

3. Na każdym dokumencie księgowym stanowiącym dowód poniesienia kosztów będą w sposób trwały umieszczone informacje o tym, ze środków jakiego programu te koszty zostały pokryte. W przypadku kosztów współfinansowanych z dwóch lub więcej programów będzie podana informacja o tym, jaką część tego kosztu finansują poszczególne programy.

4. Każdy program będzie miał wyznaczonego Koordynatora odpowiedzialnego za całość działań z nim związanych. W razie konieczności istnieje również możliwość zatrudnienia dodatkowych pracowników do konkretnych programów. Oddzielenie stanowisk pracy zapobiegnie sytuacji współfinansowania tych samych działań z kilku źródeł. Wszyscy Koordynatorzy będą wykonywali swoją pracę w wymiarze pełnego etatu na czas danego programu, do którego realizacji zostali zatrudnieni. Ich wynagrodzenie będzie również pochodziło z danego programu.

5. Zarząd LGD9 zapewni dobry przepływ informacji między zespołami realizującymi różne programy, organizując, co najmniej raz na kwartał narady z udziałem wszystkich Koordynatorów programów.

6. Każdy wniosek o przyznanie pomocy, przygotowywany przez LGD9, będzie zawierał analizę ryzyka w zakresie nakładania się pomocy ze środków tego programu, z pomocą, którą LGD9 uzyskało wcześniej z PROW lub innych programów.

Dzięki stosowaniu w/w zasad w LGD9 będzie istniała przejrzysta sytuacja odnośnie wszystkich realizowanych projektów oraz źródeł ich finansowania, co z pewnością uniemożliwi nakładanie się pomocy w ramach różnych programów.

16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Prawidłowa realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju w okresie 2009-2015 będzie miała pozytywny wpływ na rozwój gmin obszaru LGD9. Założone cele strategii zostały tak skonstruowane, aby wspomagać zrównoważony i zintegrowany rozwój subregionu. Biorąc pod uwagę przyjęte cele ogólne i szczegółowe, zakres planowanych działań LSR przyczyni się przede wszystkim do:

a) rozwoju turystyki w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich;

Gminy Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich posiadają liczne atrakcje przyrodnicze oraz znaczne zasoby dziedzictwa kulturowego stwarzające znakomite warunki do uprawiania różnorodnych form turystyki kwalifikowanej. Obecnie poważnym ograniczeniem jest niedoinwestowania infrastruktura turystyczna i paraturystyczna tak w naszym subregionie jak i w województwie.

W ramach LSR jest planowane wspieranie rozwoju bazy noclegowej i gastronomicznej, a także przygotowanie i oznakowanie szlaków turystycznych, przystani, wypożyczalni sprzętu wodnego i sportowego, boisk i obiektów sportowych, urządzenie kąpielisk. Infrastruktura tego typu pozwoli na stworzenie szerokiego pakietu oferty turystycznej, co sprzyjać będzie zarówno pobyтови turystów, jak i mieszkańcom.

Zrealizowane zostanie przedsięwzięcie pt. „MAZURSKIE TRAKTY” polegające na utworzeniu sieci ok. 1000 km tras rowerowych, kajakowych i konnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (miejsca widokowe, punkty obserwacyjne, parkingi). Na szczególną uwagę zasługują plany rozwoju „Mazurskiego Traktu Rowerowego”, turystyczne zagospodarowanie Kanału Mazurskiego oraz organizacja szlaku wodnego Tyrkło-Buwełno.

Zostaną ponadto przeprowadzone profesjonalne i efektywne działania promujące zasoby przyrodnicze i kulturowe subregionu, a także akcje związane z promowaniem oryginalnych produktów turystycznych, tj. m.in.: Mazurskie Centrum Produktów Lokalnych, Muzeum Młynarstwa w Budrach, Mazurskie Centrum Wędkarstwa, Mazurskie Muzeum Kolejnictwa. Aby w pełni wykorzystać atrakcyjne walory przyrodnicze regionu jest planowane wypracowanie spójnej koncepcji zagospodarowania turystycznego subregionu, dzięki czemu będzie możliwe wypromowanie lokalnej marki LGD9 jako nietypowego miejsca, gdzie można odpocząć zarówno w sposób bierny jak i aktywny, w czystym ekologicznie środowisku, jednocześnie poznając ciekawą historię i tradycję tej ziemi.

Przedstawione działania będą miały znaczący wpływ na podniesienie atrakcyjności turystycznej subregionu, a tym samym przyczynia się do zwiększenia liczby turystów odwiedzających region, co z kolei umożliwi rozwój i poprawę wykorzystania bazy turystycznej. Taki stan rzeczy niewątpliwie będzie sprzyjać wzrostowi poziomu dochodów mieszkańców subregionu. Wszechstronne, optymalne wykorzystanie potencjału kulturowego i przyrodniczego Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich pozwoli również w większym stopniu niż obecnie zaistnieć i konkurować na regionalnym i krajowym rynku turystycznym.

b) wzrost aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców;

Na terenie subregionu LGD9 występuje relatywnie wysoki poziom bezrobocia. Aby przeciwdziałać temu zjawisku w ramach LSR zaplanowano działania wspierające rozwój przedsiębiorczości, w tym szkolenia i spotkania informacyjno-doradcze mające zachęcić mieszkańców do podejmowania działalności gospodarczej, rozwijania innowacyjnych przedsięwzięć, podnoszenia kompetencji zawodowych. Rysująca się pespektywy rozwoju turystyki w subregionie będzie stymulować rozwój przedsiębiorczości i jednocześnie zatrudnienia w branży turystycznej. Powstaną nowe miejsca pracy w gastronomii, agroturystyce, pensjonatach i hotelach. Stworzenie możliwości zatrudnienia spowoduje spadek migracji młodych, wykształconych osób do innych regionów kraju.

Obszar LGD9 charakteryzuje generalnie rolnictwo o małym zróżnicowaniu kierunków produkcji. Z uwagi na lokalizację obszaru na terenie o czystym środowisku wspierana będzie produkcja żywności ekologicznej. Trudna sytuacja materialna w rolnictwie stymuluje producentów rolnych do poszukiwania innych, pozarolniczych źródeł dochodów. Dzięki działaniom na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej obszaru LGD9 zostaną pełniej wykorzystane zasoby siły roboczej znajdujące się w gospodarstwach rolnych. Część bowiem

rolników i członków ich rodzin zajmie się agroturystyką, rzemiosłem, drobną wytwórczością lub usługami. Dywersyfikacja źródeł zatrudnienia i utrzymania mieszkańców subregionu spowoduje zatem zmniejszenie bezrobocia oraz poprawi jakość życia lokalnej społeczności.

Oprócz działań związanych ze stymulowaniem aktywności gospodarczej, w ramach LSR będą podejmowane inicjatywy związane ze zwiększeniem aktywności społecznej mieszkańców, w tym dzięki organizacji różnego rodzaju imprez kulturalnych i rekreacyjno-sportowych. Przyczynią się one do budowania więzi sąsiedzkich i partnerskich, zwiększenia zaufania społecznego, rozwiązywania konfliktów społecznych, wzrostu świadomości społecznej oraz wzmocnieniu kapitału społecznego.

Ważną rolę w budowaniu aktywnego społeczeństwa obszaru LGD9 będą pełnić liderzy lokalni. W związku z tym będą podejmowane działania identyfikujące kolejne grupy lokalnych liderów oraz podnoszące poziom ich kompetencji. W konsekwencji wpłynie to na rozwój istniejących organizacji pozarządowych oraz spowoduje powstawanie i rozwój nowych.

c) promocja i ochrona unikalnego środowiska naturalnego i przestrzeni kulturowej tego obszaru;

Obszar LGD9, jak wcześniej sygnalizowano, w znacznej części jest objęty siecią NATURA 2000 (ze względu na swoje wyjątkowe walory – nieskażone i czyste środowisko). W związku z tym planowane w ramach LSR działania mają na celu przede wszystkim ochronę potencjału przyrodniczego i przestrzeni kulturowej subregionu. Powstanie Centrum Aktywności Kulturowej, które będzie wspierać inicjatywy na rzecz ochrony środowiska.

Aby zapobiegać degradacji środowiska naturalnego na obszarze gmin subregionu LGD9, będą prowadzone przedsięwzięcia służące racjonalnemu zagospodarowaniu i utylizacji ścieków bytowych. Ponadto wyeliminowane zostaną dzikie wysypiska śmieci oraz podjęte będą działania popularyzujące segregację odpadów komunalnych.

Ekologiczny charakter regionu, związany z wyjątkowymi walorami środowiska naturalnego, będzie ważnym atutem sprzyjającym rozwojowi turystyki oraz w znacznym stopniu zwiększy atrakcyjność zamieszkania na tym terenie. W ostatnich latach jest obserwowany systematyczny wzrost zainteresowania ekologią, a w szczególności „zdrową żywnością”. W ramach LSR prowadzona będzie edukacja ekologiczna (szkolenia) oraz organizowane będą imprezy promujące zdrowy tryb życia i produkty lokalne.

Podjęte zostaną również działania w zakresie ochrony kulturowej mające na celu zabezpieczenie niszczących dóbr kultury poprzez ich ewidencję, renowację oraz stworzenie systemu monitorowania ich stanu.

17. Informacja o załącznikach

- Załącznik nr 1.1. Statut Związku Stowarzyszeń na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich (LGD9)
- Załącznik nr 1.2. Odpis z KRS
- Załącznik nr 1.3. Wykaz porozumień z gminami i powiatami
- Załącznik nr 1.4. Regulamin funkcjonowania Rady
- Załącznik nr 1.5. Deklaracja bezstronności i poufności
- Załącznik nr 1.6. Procedury rekrutacji pracowników
 - Załącznik nr 1.6.1. Wzór wniosku o zatrudnienie pracownika
 - Załącznik nr 1.6.2. Ogłoszenie przyjęcia procedury rekrutacyjnej
 - Załącznik nr 1.6.3. Protokół z przeprowadzenia procedury rekrutacyjnej na stanowisko pracy w Biurze Związku Stowarzyszeń na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich (LGD9)
 - Załącznik nr 1.6.4. Lista kandydatów spełniających wymagania formalne
 - Załącznik nr 1.6.5. Informacja o wynikach naboru
- Załącznik nr 1.7. Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia trudności w zatrudnieniu pracowników
- Załącznik nr 2.1. Cechy charakteryzujące sytuację społeczno-gospodarczą w gminach subregionu LGD9
- Załącznik nr 2.2. Lista organizacji pozarządowych prowadzących aktywną działalność na terenie północnego obszaru Wielkich Jezior Mazurskich
- Załącznik nr 9.1. Podstawowe informacje w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłat pomocy finansowej w ramach działań PROW
- Załącznik nr 9.2. Fiszka projektowa
- Załącznik nr 9.3. Informacja dla beneficjenta
- Załącznik nr 9.4. Karta weryfikacji wstępnej wniosku
- Załącznik nr 9.5. Pismo do beneficjenta – dyspozycja poprawienia błędów we wniosku
- Załącznik nr 9.6. Pismo do wnioskodawcy o zgodności operacji z LSR
- Załącznik nr 9.7. Pismo do wnioskodawcy o uznaniu operacji za niezgodną z LSR
- Załącznik nr 9.8. Karta oceny operacji według kryteriów lokalnych
- Załącznik nr 9.9. Lista złożonych projektów
- Załącznik nr 9.10. Lista rankingowa złożonych projektów
- Załącznik nr 9.11. Informacja dla wnioskodawcy o przyjęciu operacji do realizacji
- Załącznik nr 9.12. Informacja o negatywnej ocenie wniosku przez Radę
- Załącznik nr 11.1. Kwestionariusz ankiety
- Załącznik nr 11.2. Wzór rozesłanej do członków LGD9 Karty Projektu
- Załącznik nr 13.1. Formularz ewaluacyjny
- Załącznik nr 13.2. Formularz monitoringowy